

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 06370

GEKLIBENE VERK

David Bergelson

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

געקליבענע ווועראק

פונ

דוד בערגעלסאן

I

וּרְיַלְנָע - 1929

דוילגער פארלאג פון ב. קלעツקיין

דוד בערגעלסאן

ארום וואקזאל

און אנדערע דערצילונגען

ווילגע - 1929

ווילגער פאראלאג פון ב. קלעツקיין

PRINTED IN POLAND

D. Bergelson — „Arum wokzal“
Drukarnia „Wyd. Wileńskie“ B. Kleckina, Wilno

ארום ווֹאָקְזּוֹאַל

אין פארשידענע אַרְעָמָע שטעהטֶלעך הייבן זיך אָן ציון שמאלע
 וועגן און שניידן דורך פארשלְאַפְּעָנָע דערפער. אויף שטילע גריינע בערג
 דראפען זיך די וועגן, צום גראונט פון טיפע טאַלן נידערן זיך אָראָפּ
 און וויטט, וויטט, בי' דער הייך פון אַ קְלִינְגָם באָרג, קומען זיך די
 וועגן צוֹנוֹיָף און בוקן זיך פון דאָרטן צום שטיינְגְּנְרָנָעָם און רויַּטְּן וואָקוֹזָא.
 אַ הוייכער איז ער דער וואָקוֹזָאַל, אַ רְוִיטְּרָאַר און אַ צוֹּוִיְּגָאנְדִּיקָעַ.
 און שטיין שטייט ער דאַ שוֹין פון יָאָרָן אַ פְּאַרְגְּלִיְּוּעָרָטָר און טוֹיטְּרָאַר,
 און וויזז דער געגנט אויס, ווי אַ פְּאַרְפְּשִׁוּסְפָּטָר הַיטָּר, וועַכְּן ס'הָאַט
 אַמְּאַל עַמְּעֵץ אויף אַ שְׁפִּיצְלָאַפְּרָעָטָר מִיט אָן אַיְבִּיקָּן מעַאנְקָאַלְשָׁן
 דריימֶל. יונער אַמְּבָאַקְּאַנְטָר און שוֹוִיגְּנְדִּיקְ-בִּיזְעָר, וואָס האַט אַמְּאַל
 אויף אַים דעם שלְאָף אַגְּנוּוֹאָרְפָּן, אויז שוֹין לְאָנָגָג אַ שְׁוּכְּן-עָפָר, די'
 בִּינְעָר זענען שוֹין אַין דער פְּיַצְּטָר עַד טוֹנְקָעָגָעָן. און וואָקוֹזָאַל
 קָאָן זיך נָאָך אַלְעָזָפָן דריימֶל נִישְׁתָּאַפְּרִיעָן. דריימֶל עַד עָר אַפּ
 די וועגן, וואָס בוקן זיך צו אַים, די נָעָנְטָע אָן ווֹיִיטָע בעַרְגְּלָעָץ אָן
 טאַלְעָן מִיט יְעַנְעָם שִׁינְעָם אָן צְעוֹאָרְפָּעָנָעָם דָּאָרָף, וואָס לִיְגָט אַין דער
 טִיף פון אַ לְאָנָגָן טָאָל, דראפעט זיך שוֹין פון יָאָרְלָאָנָג אַיְחָד שִׁיפְּוּעִים
 פון די צוֹוִיְּשָׁנִישׁ עַברְג אָן קָאָן זיך נָאָך אַלְעָזָבְּיָרָע שִׁפְּצִין
 נִישְׁתָּאַרְוִידְרָאַפָּעָן. דערפָּאָר וואָס דָּאָס דָּאָרָף מִיטָּן גַּעֲגַּנְטָה האָבָן גַּעַן
 שוֹוֹגָן האַט אויז גַּעַשְׁוִוִּין דער אַלְטָר עַנְקָאָפָט אַרְיִינְגְּעָקָט אָן דער טִיפְּעָנִישׁ פון דער
 מִיט אַ בָּאַחָאַלְטָעָנָר בעַנְקָאָפָט גַּלְיִיך ווי ווֹיִיטִיקִיט וואָלָט דָאַ
 בלְוִיעָר אָן אַמְּבָאַקְּאַנְטָר ווֹיִיטִיקִיט, גַּלְיִיך זיך זיך ווֹיִיטִיקִיט וואָלָט דָאַ
 אַינְגָאנְצָן דער עִיקָּר גַּעַוּעָן אָן נָאָר פון אַיְר האַט אָן אַיְנָעָם אַ טָּאָג
 גַּעַדְאָפָט אַ שְׁטָאָרְקָעָר אָן שְׁטָאָלְצָעָר הַעַלְפָּעָר זיך מִיט גַּעַרְוִישׁ אַרְוָם-
 טְרָאָגָן אָן אַלְעָזָפְּנְדִּיקָעַ ווַיְנְקָעַלְעָץ אָן מִיט זִיְּן קְרָאָפָט אָן מַאְכָט
 צום לְעַבְּן אַומְקָעָר אַלְעָזָ, וואָס אַיְזָאָר דָאַ שְׁוֹין פון יָאָרָן פְּאַרְשְׁטִיגְגְּנָעָר
 אָן פְּאַרְשְׁמָאָכָט. נָאָר די ווֹיִטִיקִיט אַיְזָאָר תְּמִיד ווַיְקָעַ גַּעַוּעָן, תְּמִיד

מרה-שchorההדיκ און תמייד שטילַ, און נמאס איז איר שוין געווען צו קוקען אויף דער שליעפעריקער געגנט, און אלײַן איז זי שוין אויך שליעפעריק געווען. דערפֿאָר האָט זי אָפט אַנדנעט געגעץ געטאָן, געגענט פָּאַ-מעלְעַן אַיר גָּרוּיס, אַלְט אָן לִידִיק מּוֹילַ, אָן מִיטּ גָּרוּיס פּוֹלִיכִיט אָוִיס-גַּעֲשְׁפִּיגַן אַלְאנְגַּן אָן לַיְפֶּנְדִּיקְן פָּאַסְצּוּשִׁירְ-זָוָג, פָּוֹן ווּוִיטּ אַיז דָּעַרְ צָוָג גַּעֲלָאָפָּן אָן גַּעֲמָרָאָגָן הָאָט עַר מִיטּ זִיךְ אַגְּטוּ אָן אַפְּרִילְעַכְּ בְּשָׂוְרָה פְּאָרָן ווּאַקְוָאָל אָן פָּאָר דָּעַר גַּעַגְנַט, אָן גַּעַאיַילְתַּהְ אָט עַר זִיךְ דִּי בְּשָׂוְרָה צו בְּרַעַנוּן. אַבְּעָר נָאָךְ אַינְם עַרְשָׁתָן טְרוּוּעַרְקְּן אַפְּהַלְלְכְּן פָּוֹן זִיךְ לַאֲנְגַּן אָן פִּיפְּ הָאָט עַר זִיךְ שָׂוִין אַיבְּרַצְּיגְּט, אַזְּ דִּי מְרָה-שָׂחָרָה אַיז דָּא זִיעָר טִיף אָן אַיְבָּיק. עַר אַיז שָׂוִין צָוָם ווּאַקְוָאָל צְנוּעַקְרָאָכְן פְּאַמְעַלְעַד מִיטּ אַגְּפָאָלְן גַּעַמְיַט אָן דָּאָרְטָן שְׂטִינְגְּ-גַּעַגְעַלְבָּן מִיטּ אַשְׁוּעָרְן אָן לַאֲנְגַּן זִיפְּצָוָן דָּעַר בְּאַפְּרִיטָעָר אָן הַיִּסְעָר פְּאָרָעְ פָּוֹנְמָטָאָרְמָאָן.

„אָוְמוּסְטָט... אָוְמוּסְטָט... אָן פְּאַרְפָּאָלְן... אָלְץְ פְּאַרְפָּאָלְן“, הָאָט זִיךְ אַטְוִיבְּעַר קְלָאָנְגְּ צְוֹאָמְלָעְן מִיטְן זִיפְּצָ אַרְמוּנְגְּעַטְרָאָגְּן.

אָן בְּיֵי דִּי רִיזְנְדָעַ, ווֹאָס אַין צָוָג, הָאָט זִיךְ דָּעַרְפָּאָר מְאַדְנָעַ פְּאַרְקוּוּעַשְׁתַּט דָּאָס הָאָרָץ, אָן אַבְּלָאָזְהָאָט אַוְיףְּ זִיךְ גַּעַטְאָן מִיטּ טְרוּעָר. זִיךְ הָאָבָּן בְּאַלְדְּ אַרְיוּסְגַּעַשְׁטָעַט זִיעָרְעַ אַוְמְבָאָקְאַנְטָעַ פְּנִימָעַ אָן שְׂוּוּיְגְּנְדִּיק בְּאַטְרָאָכְט דָּעַם אַלְטָן אָן שליעפעריקְן ווּאַקְוָאָל. אַזְּוִי פּוֹסְטָן, מְרָה-שָׂחָרָההדיַק אָן נְדָבָעַ אַיז דָּא גַּעַגְנַט ; סְהָאָט זִיךְ קִינְעָם נִישְׁתַּגְעַוְאָלְטַט רְעַדְן אָן פָּוֹנְמָ אַרְטַט זִיךְ אַרְירְ טָאָן. אָן דִּי מְעַנְתְּשָׁן הָאָבָּן גַּעַשְׁוּיְגַּן, גַּעַשְׁטָאַנְגַּעַן אָן אַשְׁוּם בְּאַוּעַנוּגְג אָן שָׂוִין אַוְיְגַּעַזְעַן אַזְּוִי מְעַלְצְגָּאָלִישְׁ אָן שליעפעריקְן, ווִי אלײַן דָּעַר אַלְטָעָר פְּאַרְשְׁטִינְגְּעַטְרָעַ ווּאַקְוָאָל. עַטְלְעַכְּ פְּאַרְטִּיפְּטָע אַין חְלוּמוֹת וְעַנְגַּעַן דָּא פְּאַמְעַלְעַד אַרְמְגַעְגַּגְעַן אָן שְׂוּוּיְגְּנְדִּיק גַּעַקְוּט אַוְיףְּ דִּי פְּאַרְזְׁוּלְמָטַע רִיזְנְדָעַ זִיךְ הָאָבָּן נִישְׁתַּגְעַוְוּסְטָן פְּנוּוֹאַנְגַּעַן אָן ווּוְהָיַן דִּי יִזְנְדָעַ פְּאָרָן, מִיטּ ווֹאָס זִיךְ פְּאַרְגְּנְעַמְעַן זִיךְ אָן ווּעַגְן ווֹאָס זִיךְ קְלָעָרְן. דָּעַרְפָּאָר הָאָבָּן זִיךְ גַּעַהְאָט דָּרָךְ-אָרָץ, גַּעַשְׁוּיְגַּן אָן גַּעַוּאָלְטַט אַוְיסְזָעַן פְּינְגָעַר אָן לִיְּטִישָׁעָר, ווִי זִיךְ זְעַבְעַן. אָן נְמָאָס אַיז דִּי ווּאַקְוָאָל-דִּיקְעַר נִישְׁתַּגְעַוְעַן צָוָעַן זִיךְ מִיטּ זִיעָר גַּאנְצְעָר הַיִּיךְ, נְמָאָס אַיז דָּעַם טְרַעְגָּר, ווֹאָס אַיז בִּים גְּלָאָק גַּעַשְׁטָאַנְגַּעַן, בִּישְׁתַּגְעַוְאָרְן אַרְוִיסְגַּעַשְׁטָעַקְן זִוְּן שְׂטָאָלְצָעַ בְּרַוְסְטָן פְּאָרָוִיס, נְמָאָס אַיז אוּיךְ קִינְמָאָל נִשְׁתַּגְעַוְאָרְן דִּי יְוָנְגָעְ קָאָמִיסְיָאנְגַּעַן צָו שְׂטִינְגְּ מִיטּ

ערנסטע פֿאַיְמָעַר אָן אַזִּיט אָון כַּפֵּן אַלְעַמְּאָל אַ קּוֹק אַוִּיף אַ שִׁינְגֶּר דּוֹכְפָּאַנדִּיקָּעַר נְקָבָה. עֲרָגָעַץ-וּוּוּ אַוִּיפָּן וּאַקּוֹצָּאַל-פְּלָאַץ זַעֲנָעַן פֿאַרְקְּלָעַרטָּע סּוּהָרִים גַּעַשְׂטָאנְגָּעַן. זַיִּה האַבָּן גַּעַקְוָט אַוִּיפָּן צָוָג, גַּעַבְּסִין דִּי בְּשַׁרְד אָון גַּעַטְאָכָּט וּוּגָן זַיִּעְרָע מַסְחָרִים; עֲרָגָעַץ-וּוּוּ אַזִּיא שְׂוֹאַצְּצָעַר, נְדָרִיקָּעַר אָון אַיְבְּעַרְגְּשָׂרָאַקְעָנוּר מַעְקְּלָעַר גַּעַשְׂטָאנְגָּעַן. עַר האַט אַוְרָק גַּעַשְׂוִינְגָּן, אַוִּיךְ גַּעַקְוָט אַוִּיף דָּעַם צָוָג אָון פֿאַרְטִּיפָּט גַּעַוְועַן אַיִּין אַיְבְּעַרְגְּשָׂרָאַקְעָנוּר, בִּישְׁטָ קִין זַיְכְּעָרָע גַּעַדְאַקְעָן פָּוּן אַ יְוָדָה. וּוּגָן צָוָג האַט עַר גַּעַקְּלָעַרט, וּוּגָן דִּי אַוְמְבָאַקְעָנְגָּעַן אָון שְׂוֹיְגְּנְדִּיקָּעַ רִיזְנְדָעָר אָון וּוּגָן דָּעַם, וּוּאָס עַר האַט אַוִּיךְ אַמְּאָל גַּעַלְט גַּעַהָאָט אָון גַּעַדְעָנְקָט שְׁוּן אַיִּצְתָּ נִישְׁט אַזִּיר אַרְוָם עַר האַט עַס בְּאַקְוּמָעָן אָון וּוּי אַרְוָם פֿאַלְיוּרָן.

נָאָר אַיִּין גְּרוּיְעָר אַוְיְגְּדִינְטָעָר מְשֻׁלָּהָ, אַלְעַמְּאָל עַר אַוִּיף אַיִּין אַוִּיגְּ, אַיִּין אַיְינְגָּעַט אַלְיְיָן גַּעַוְועַן אַוִּיף אַמְּאָקָן, גַּעַלְאָפָּט מִיטָּן זַיִּין אַלְיָן שְׁטָעָקָן אַיִּם הַאֲרָטָן שְׁטִינְגְּעָרָנְעָם וּאַקּוֹצָּאַל-פְּלָאַץ אָון גַּעַנוֹדָעָט. אַפְּשָׁר אַיִּין עַר דָּא דָעָר אַיְינְצִיקָּעָר גַּעַוְועַן, וּוּגָן סְהָאָט זַיִּיךְ אַיִּם אַרוּמִּיקָּעָ פֿוֹסְטִיקָּעָ צְגַעְגָּסָן אָון וּוּלְכָעָר האַט גַּעַוְואָלָט עַמְּעַצְּן דְּעַרְצִילָן וּוּגָן זַיִּין אַרְעַמְקִיטָה, וּוּגָן זַיִּין תִּמְידָ אַפְּנָן בְּלִינְדָן אַוִּיגְּ, וּוּגָן זַיִּין קִינְדָעָר, וּוּאָס זַעְנָעָן אַיִּין אַמְּעַרְיִיקָּעָ, אָון וּוּגָן זַיִּין זַוְּיִיבָּה, וּוּלְכָעָר אַיִּין שְׁוּן צְעַנְדְּלָקְעָר יָאָרָן טָוִיטָן, נָאָר קִינְיָר אַיִּין צָוָאָים נִישְׁט צְגַעְגָּגָגָעָן אָון קִינְעָר האַט אַוִּיף אַיִּם נִישְׁט גַּעַקְוָטָה. עַר האַט דְּעַרְפָּאָר קִינְדָעָרָשָׁן שְׁבָל בְּאַקְוּמָעָן אָון זַיִּיךְ גַּעַשְׁפִּלְטָט מִיטָּן דִּי טָוִיטָע קְלָעָפָּה פָּוּן זַיִּין שְׁטָעָקָן. אָון אָז דִּי שְׁפִּילָאָיִז אַיִּם נִמְאָס גַּעַוְואָרָן, האַט עַר מִיטָּן זַיִּין אַיְינְצִיק אַפְּנָן אַוִּיגְּ גַּעַקְוָט אָון גַּעַוְועַן, וּוּ פֿינְיָע לִיטָאָק גַּיִיט צָוָאָ פְּרָעָמָדָן סּוּחָר צָוָאָ, פֿאַרְקְּרִימָט זַיִּיךְ, וּוּ אַוִּיף אַגְּדָה בְּעַטָּן, אָון אַיִּם אַוִּיף שְׂטוּמָ-לְשׁוֹן מְדוֹיעָ :

“בְּיַיְנָן פֿינְיָע לִיטָאָק, כְּהָאָב שְׁוּן אַמְּאָל גַּעַלְט גַּעַהָאָט אָון אַיִּצְתָּ אַלְעַקְּלָעַר גַּעַוְואָרָן... אַפְּשָׁר וּוּט אַיר עַפְּסָ קִוְּפָן?”

נָאָר דָעָר פְּרָעָמָדָר סּוּחָר קוּטָאָ אַוִּיף אַיִּם נִישְׁטָן, אָון פֿינְיָע גַּלְיִיכְּטָן זַיִּין פְּנִים נִישְׁט אַוִּיסָּה. וּוּגָן דָעָר אַוגְּ גַּיִיט אַפָּה, דְּעַרְזָעָן דִּי סּוּהָרִים, אָז לִיסְאָקָס פְּנִים אַיִּין נָאָר פֿאַרְקְּרִימָט. זַיִּה וּוּגְקָעָן צָוָאָ אַיִּם פָּוּן וּוּיִיטָן אָון שְׁמִיכְלָעָן.

“וּוּי אַיר וּט מִיךְ אַיְדָן, שְׁוּעָרָט זַיִּיךְ לְיִי פֿוֹוְגִּיאָק, אַהֲוִיכָּר

איינגעחויקערטער מעקער מיט גויסטע, אroiסנעקראכענע אוּן ווערטלדייקע אוניגן, ער האט שוין אַ פְּנִים פָּוֹן אַ קְּבָצָן.

אַרום אַים שטייען קָאָמִיסְיאָנוּרָן, סוחרים אוּן מעקלערס אוּן באַ-וּוַיְוָגְדִּיךְ גַּעֲלָע, פָּאָרוֹרִיכְעָרֶטֶע צִינְגָּרֶר לְאָכְּנָן זַיִּיף אַ קְּוֹלָן. דָּאָס גַּעַ-לְּעָכְּטָעָר קְלִינְגְּטָ שְׂטִילָ אַפְּ אַוְיִף דָּעַם לְיִידְיָקָן וּוְאַקוֹּאָלְ-פְּלָאָץ אוּן וּוַיְקָטָן יְעָדָעָן פָּוֹן זַיִּין אַ פְּרִירִיד פָּאָרְזָה צְקוֹנוֹפָט. סְלָאָכְּטָ נִישְׁתָּאָן יְעָדָעָן פָּוֹן זַיִּין אַיִּינְגָּה צְקוֹנוֹפָט. בְּרִיטְבִּינְגְּנָעָרְדִּיךְעָר שְׂטִיטָ עַד רְוֵיךְ אַיִּין פִּיוֹנוֹזָק. אָן אַיִּינְגָּה צְקוֹנוֹפָט אַיִּין דִּי אַרְבָּלָן אוּן דָּעַם קָאָפְּ עַטוֹּאָס אַיִּין אַ זַּיִּין.

פָּאָמְעָלָעָךְ גִּיְּתָ צָו צָוְמָ בִּינְטָל אַבְּרָהָמְטָשִׁיךְ קוּפְּמָאָן, אַ דִּיקָעָר סוחריישער בָּאוֹר מִיט בְּרִיטָע גְּנוּדִישָׁע פְּלִיְּצָעָס. זַיִּינָעָ העַנְטָ זַעֲנָעָן פָּאָרְלִיְּגָטָ הִינְטָעָר דִּי פָּאָלְעָסָ פָּוֹן זַיִּין נִיעָם רַעַקָּל, דָּעַר קָאָפְּ אַרוּסְגָּעָ-רָוקָט פָּאָרוֹיס אַיִּין אַוְיִף זַיִּין דִּיקָ פָּנִים לִיגָּט אַ שְׁטָעַנְדוֹדִיךְעָר שְׁמִיכָּלָן. אַ דִּיקָעָר אַיִּין דָּעַר שְׁמִיכָּלָן, אַ פּוֹלְיָעָר אַיִּין אַ זַּיִּין וּוְאָרְפָּט זַיִּין יְעָדָעָן אַיִּין דִּי אַוְיִגָּן אוּן גִּיטָּ צָו וּוַיְסָן:

„כָּאָפְּ זַיִּין נִשְׁתָּאָן, אוּן קְלָעָרָט נִשְׁתָּאָן, אוּ אַיר וּוּעַט מִיךְ אַפְּנָאָרָן“. דִּי וּוְאַקוֹּאָלְ-לִיְּטָ וּוַיְסָן, אַז קוּפְּמָאָן אַגְּנָזָה אַיִּין אַ טְּיִיעָרָר, אַז זַיִּין פָּאָטָעָר אַיִּין אַ קְּמָצָן אוּן דָּעַר נַגְּדָ פָּוֹן דָּעַם נַאֲעַטָּן שְׁטָעָן, אַז עַר אַלְּיִין אַיִּין אַ בָּחוֹר, אַז סוחר אַיִּין פָּאָרְמָאָגָט שְׁוִין הִיפָּשָׁגָעָלָט. דָּעַר פָּאָר פִּילָּט זַיִּיךְ לְעַבְּנָן זַיִּיךְ אַבְּרָהָמְטָשִׁיךְ אַיִּין פְּרִירִי, אַז שְׁמִיכָּלָט צָוָבָשָׁע זַיִּיךְ קְלָאָפָּן אַיִּם פְּרִינְטָלְעָר אַיִּיךְ זַיִּינָעָ גְּנוּדִישָׁע פְּלִיְּצָעָס. שְׁמִיכָּלָעָן דִּיקָ בָּאָטָרָאָכָט עַד לִיטָאָפָּן פָּוֹן דָּעַר זַיִּיט, הֻרְטָת אַוִּיסָּ דִּי וּוּעַרְטָלְעָן אוּן זַיִּין זַיִּין:

זַאְגָּט פָּאָמְעָלָעָךְ אַיִּין רְוֵיךְ: „עַד האָט נַאֲךְ אַ טְּכִוְרָעָנָם טְוָלוֹפָ. וּוּעַן עַד וּוְילָ, וּוְאַלְטָ אַיִּיךְ אַיִּם פָּאָרָן טְוָלוֹפָ הַוְּנְדָעָרָט קְלִינְגְּנָעָר גַּעֲטִיְּקָט, וּוְאַלְטָ עַד וּוְיְדָעָר אַגְּנָדָ גְּנוּאָרָן“. חַבְּרָה לְאָכְּנָן אַיִּין בַּיִּפְּיוֹנוֹזָקָן טְוָעָן אַ צִּיטָּרָ דִּי וּוּעַרְטָלְדִּיךְעָר אַוְיִגָּן אוּן וּוּרְעָן מִיטְאָמָּלָ עַרְנְסָט. וּוּאַסְּמָ, וּוּנְדָעָרָט עַד זַיִּין, וּוְיִלְשָׁטָ דָּעַם טְוָלוֹפָ? אַט מַעְלָעָר אַיִּיךְ אַיִּם אַוִּיסָּ.“

עַד לְאָזָט זַיִּיךְ אַוְיִצְׁוְלְוּמְרָשָׁט לְוִיְּפָן צָו לִיטָאָפָּן.

פָּאָרָאָן נַאֲךְ אַ צְּאוּיִיטָ זַיִּיט וּוְאַקוֹּאָלָן, וּוּ קְיִינָ סוחרים דְּרִיעָעָן

זיך נישט ארום. זייןדייק אויף די איינגעשפאנטע בריטשקעס, דריימלען דארטן אונטערגעגארטעלטע שמייסערס און מיט אוממענטשלעכער געדולד וווארטען זיין אויף זיין אנקומענדיקע באלאָבעבאטימ. איז א באלאָבעבאס קומט אן, קרייכט ער באלאָד אויף זיין בריטשקע ארויף און טוט דעם שמייסער א שלעפּ פֿאַרְן צְרָבֶּה. דער שמייסער כאָפּט זיך און אויף און טוט אָטריבּ דִּי פֿערְד. די בריטשקע הייבְּט זיך אָן צו וויגן, און דער באלאָבעבאס וווערט גיך אַנטדרימלט. נאָר די פֿערְד לְוִיפְּן שוין צוישן גריינע פֿעלְדָּעָר, אַגְּגָעוֹוָאַרְפָּעָנָע בְּעָרְג אָן קְלִינְיָע פְּאַרְוְיאָקְסָעָנוֹ טְאָלָן, אויף די העזער פָּוּן די פֿערְד קְלִינְגָּען אַיְינְטָאַנְקִיךְ די גְּלָעְדָּעָר, אָן וווען דער באלאָבעבאס כאָפּט זיך אויף, הערט ער אָפְּאַרְשָׁלָאַפְּעָנָעָר אוּס, ווי די גְּלָעְדָּעָר דער צְיָינְן דער פֿעלְד-שְׂטִילְקִיְּתָאָלָץ, וואָס ער האָט פֿאַר דער צִיְּתָפְּן זיין נסיעה גְּזָעָן. ער גְּעָגָץ ווַיְיָט, אֵין אַשְׁטָעָל, וואָס אֵין אַטְאָל, קוּקָט אויף אַים אַרְוִיס אַ שְׁטוּב מִיט אַירְעָפְּעָנְצָטָעָר, חֲזָרִים אָן מְעַטְשָׁן. אָן אַקְלִין קְנָד זַיְנָס לְוִיפְּט דָּאַרטָּן בְּאַרוּעָס אָרוּם אָן בְּאַרְיִמְתָּז, אָן עַס ווּעַט באלאָד אַ מְתָהָנָה באַקְוּמָעָן.

אוּן ער ווַיְגַּט זיך נָאָך אַלְּצָאָז אויף דער לְוִיפְּנִידְקָעָר בריטשקעס, ווַיְגַּט זיך אָן דְּרִימְלָט.

I

אַ וְאַרְעָמָעָר פְּרִילְיָינָג הָאָט אַיְינְמָאָל אַ שְׁמִיכָּל גַּעֲטָאָן אָרוּם ווּאָקָּן. זָאָל מִיט זַיְנָע פְּאַרְשָׁלָאַפְּעָנָע סָוְהָרִים אָן אויף זיין פְּרִילְיָינָג-לְשׁוֹן גַּעַם:

“בְּאַזְוִיּוֹן אֲ קָנוֹן?”
 דער ווּאָקָּאָל הָאָט זיך נִישְׁט הַעֲרָגְדִּיק גַּעֲמָכְט אָן ווּידָעָר גַּעַם. אָן די סָוְהָרִים הָאָבָן אֵין דעם שְׁמִיכָּל גְּזָעָן אַסְיָּמָן אויף אַזְאָט יָאָר אָן מָוְרָא גַּעֲחָצָת צו הַאנְדָּלָעָן. אָרוּם זיין הָאָבָן אַונְטָעָר פְּאַרְחָלְוָמָטָע הַימְלָעָן גַּעֲדָרִימְלָט גְּרִינְעָס בְּאַרְבָּעָטָע פֿעלְדָּעָר. אויף די פֿעלְדָּעָר זַעַגְעָן נַעַגְעָטָע אָן ווַיְיָטָע בְּעַגְנָעָר מַעֲלָגָן אָן גַּעֲהָרָט, ווי שְׂטִיל ווַיְנַטְּן פְּוּדָעָן זיך מִיט זַיְעָד נָאָז.

וועגן דעם, וואס אַפְּץ וועט פֿוֹל זִין האבן זיך די אוינטן מיטן
אראָז געטודער.

ערגעץ אין אַגרינעם טאָל, וואס היגטער אַשטיילן דאָרף האבן
זיך צווויי פֿאָרנדייקע סוחרים באָגענטן, זיך אַפְּגַעַשְׁטַעַלְט אָון זיך פֿוֹן
אנְדרֶגֶעַשְׁמָוּסְט אַוְיפֿן קָוֵל:

„פֿוֹנוֹוָאנְגָעָן פֿאָרט מען? פֿוֹן דער קָאַצְבִּיפֿקָעָר פֿערְמָע?“

„אוֹן אַיר? פֿוֹן דֵי שְׂלָאַכְעַטְקָעָס, מַן-הַסְּתָמָם?“

„פֿוֹנוֹוָאנְגָעָן דָעָן? אַטְאָפְּ גַעֲטָאָן דָעָם וּוֹאָגָן.“

„נוּ?“

„וְואָס נָו? ... דָעָר גַּוְיִט בְּעַט זִיך.“

„פּֿאַיל וּוְאַגְּאַעַס וּוְעַט עַר האָבָן?“

„קַיְיַן מַעַשָּׂה נִשְׁתָּמָם.“

„דָהִינָו?“

„וְואָס האָסְטוֹ וְואָס צַו קְלָעָן, קְזָק...“
אוֹן בִּיְדָע סוחרים האָבָן זיך פֿאָרְקוֹט אַוְיףְּ דֵי אַרְינָע פֿעלְדָעָר,
וְואָס אין דֵי זִיְיטָן פֿוֹן דָעָם שְׁמָאָלָן וּוְעַג. דָאָס אַרְאָז אַיז דָאָרטָן גַעַוּעַן
שְׁמָאָרָק באָשְׁעַפְטִיקָט מִיטָן וּוְאַקְסָן, זיך גַעֲבּוֹקָט מִיטָן גַעַגְאָטָם אָון פֿוֹרְמָע
שְׁאַקְקָעָן אָון אַיבְּעַגְעַחְוָרָט אַלְץ אַיְיָן טִיפָּע אָון קוֹרְצָעָ פֿוֹנהָ:
„אַ גַעַרְעַטְעַנְישָׂ! אַ גַעַרְעַטְעַנְישָׂ!“

דָאָס האָט אַיְנָן מִיטָן פֿרְילִינְג פֿלוֹצִים אוּבְּגַעַהָעָרָט צַו רַעַגְעָנָעָן אָון
דָאָס אַרְאָז האָט אַגְּנַעַהֲוִין פֿאָרְדָאָרט וּוְעַדָן.

וְעַן אַוְיףְּ דָעָם וּוְאַקְזָאָלָאָה האָבָן רִי סוחרים דֵי „זָאָסְכָע“ דַעְרַפְּלַט, האָט
שְׁוִין דָעָר שְׁטוּבָה גַעַוְאָקָס אַוְיףְּ דֵי בִּוּמָעָר אָון אַוְיףְּ דֵי גַרְעַזְעָר, זיך מִיטָן דֵי
ברַעַנְגַעַנְדִּיקָע וּוְיִינְטָן אַרְמַגְעַטְרוֹאָן אַין אַוְוִיר אָון טַוְנָקְל גַעַמְצָט דֵי שְׁיַין
פֿוֹן לְצָנְגָע אָון הַיִּשְׁע זְמוּרַ-טְעַג. דֵי סוחרים זְעַנְגָע שְׁיַין גַעַוּעַן
שְׁאַרְשִׁמְירָט, אַפְּגַעַבְרָעָנָט אָון דַעְרַשְׁרָאָקָן באָשְׁעַפְטִיקָט. דָעָר שְׁטוּבָה אַיְזָה
שְׁיַין גַעַלְעָגָן בֵּי זִיך אַוְיףְּ דֵי פֿנְיַמְעָר אָון דֵי בְּעָרָה, אָון אַיְנָן דֵי רַוִּיטָע
גַיְשָׁת דַעְרַשְׁלַאֲפַעַנָּע אַוְיָנָן, נַאֲר זִיך האָבָן נַאֲך אַלְץ אַרְמַגְעַשְׁנָאָרָעָט אַיְזָה
דָעָר גַוְיסָעָר וּוְאַקְזָאָל-סְבִיבָה אָון אַוְיסְגַעַכְאָפָט אַיְנָעָר בֵּים צְוִיָּיָטָן דֵי
קַיְיָות, זיך פֿוֹן צִיְיט אַז צִיְיט בְּצֻוִיָּן אַוְיףְּ דָעָם וּוְאַקְזָאָל, זיך דָאָרטָן
גַעַלְאָדָן, גַעַוְיַדָּט, פֿאָרְקוֹיפֿט אָון צְרוּקִינְעַקְיִיפֿט.

גַרְוִיסְשַׁטְעַטִּיקָע סוחרים זְעַנְגָע יְעַדָן טָאג מִיט דֵי צָוָן אַגְּנַעַקְומָעָן

און אין איילעניש געהנדט מיט פארשמירטע און אַפְגָעֶרְעֶנְטֶע
וּאַקְזָאַלְ-לִיְיט. שטיינדייג אויף די טרעפֿלֶעֶך פונם אַפְגַיְעַנְדִיקָן צוג האָט
נאָך אַיְינָר צו אַ וּאַקְזָאַלְ-סֹוחֶר גַעֲשֵׁרְעַן :

„אי געענדייקט ? שיקט אַיר מאָרגַן אַרְוִיסַן.“

דעָר וּאַקְזָאַלְ-סֹוחֶר האָט גַעֲרוֹוֹת עַנְפְּרָעָן אוּפַן קָוָל, נָאָר
הַינְטָעָר די לאָגָע אַפְגַיְעַנְדִיקָע וּאוֹגָאנָעָס האָבָן שְׂוִין הַוִּיך גַעֲלָאָפְט
די רעדער. ער האָט וּין קָוָל נִישְׁטַ דָעַרְקָאנְט אַון נָאָר גַעֲשָׁאָקָט מִיטָן
קָאָפּ :

„גַעֲנְדִיקָט, גַעֲנְדִיקָט.“

ײַיְין מָה האָט נָאָך וּוֹעַגְן דָעַר מִכְרָה גַעֲלָאָרְט אַון די פָאַרטְרָאָכְטָע
אוּיגַן האָבָן גַעֲקוֹקָט אַהֲן, וּוֹ דָעַר צָוָג וּוֹעָרְט פָאַרְשְׁוּוֹנְדָן, אַהֲן,
וּוֹ וּלְלָדָע וּוֹינְטָן אַון שְׁטוּבָ-שְׁטוּרָאָמְעָן יַאֲגַנְדָן דָעַם צָוָג נָאָך אַון מַאֲכָן
דָעַם הַימָל מִיט דָעַם אוּוִיר טוֹנְקָל. ער האָט שְׂוִין גַעֲפִילָט, אָז עַמְעַץ
הַאָט זִין אַין דָעַר מִכְרָה אַפְגַעְנָאָרָט, נָאָר ער האָט נִישְׁטַ גַעֲוּסָט וּוֹעָר :
ער, צִי יַעֲנָדָר גַרְוִישְׁטָעַטְקָעָר סֹוחֶר, וּוּלְכָן סָחָט צְוָאָמְעָן מִיטָן
צָוָג נָאָר-וּוָאָס אַיְנְגַעַשְׁלוֹנְגָעָן די וּאַקְגַדְיקָע וּוֹיְטָקִיָיט.
און אַ בִּינְטָל סֹוחֶרְים זַעַגְעָן שְׂוִין אַרְוָם אַיְם גַעֲשְׁטָאָגָעָן אַון אַיְם
בָאַשְׁטִ מִיט שְׁלֹאָות :

„וּוָאָס, פָאַרְקּוֹיְפַט ?“

„טָאָקָע ?“

„וּוַיְ טִיעָר ?“

דעָר סֹוחֶר האָט נִישְׁטַ פָאַרְשְׁטָאָגָעָן, וּוָאָס מַעַן פָרָעָט אַיְם אַון
וּוַיְ פָוָן שְׁלֹאָף גַעֲפְרָעָט :
„אָ?...“

וּוֹעֵן די סֹוחֶרְים האָבָן שְׂוִין אַלְץ אַין גַעֲגָנְט אוּפְגַעְרָאָמָט אוּגָן
דָאָס אַיְבָעְגַעְפָעְקָלָט אַין פָאַרְשְׁידָעָן וּוֹיְטָע גַבְעָרְנִיעָס, אַיז אוּפַן
וּאַקְזָאַל וּוֹזְדָעָר שְׁטִיל אַון רְוִיך גַעֲוּאָרָן. די מַעְקָלָעָרָס זַעַגְעָן וּוֹידָעָר
אַרְוָמְגַעְנָאָגָעָן פּוֹסְט-אַון-פָאָס אַון גַעֲשְׁמוּסָט פָוָן דָעַר אַוְמְגַעְוּוֹיְגְלָעָכָר
מַהְבָּכָה :

אַלְיָי דָעַרְבָאָרְעַמְדִיקָעָר, אַ חַוִיכָעָר אַון דָאָרָעָר יַוְנְגַעְמָאָן, אַ מְשִׁפְיָיָר,
אַ גַוטָעָר אַון אַ בעַל-מְדוֹת מִיט צְוִויָה קָוָלוֹת : אַיְינָט אַ גַרְאָסָס.

אַ מְאַנְסְּבִּילֵשׁ, דָּאַס צְוִיּוֹתָע אַ דִּינָס אָוָן וַיְיִבְּעֶרֶשׁ, הָאָט דֻּעָם זָמָעָר
אַ קָּרְבָּלْ צָעָן טְוִיזְנַט בָּאָקוּמוּן, צָום וּוְאַקְוָאַלְּ אֵיר גַּעֲפָרָן מִיט זַיְנָע
אַיְגָעָנָע פָּעָרְד אָוָן אַיְגָעָנָעָם שְׁמִיסְעָר אָוָן גַּעֲטְרוֹנְקָעָן טִי אִין
„עַרְשְׁטָן קְלָאָס“.

שְׁלוֹמְקָע פָּעָרְלָ, אַ יְוָגְעָרְמָאָן אַ שְׁוִינְדְּלָעָר, נִישְׁטַ-לְּאָגָג גַּעֲטְרָאַפְּן
גַּעֲלָאַטְעָטָע הָוִיּוֹן אָוָן גַּעֲבָעְטָלָט אַ צִּיגָּאָר טִיטָּוָן, הָאָט גַּעֲהָאנְדָלָט אַיְפָּן
גַּבְּרִישָׁן אַוְפָּן, גַּעֲקִיפָּט אָוָן פָּאַרְקִיפָּט וּזְגָאנְסְוּזָוָן.

חַיִּים-מְעַנְדָּל מַאֲגָוְלִיס, אַ יִיד אַ פָּאַסְעָסָר אָוָן אַ גְּרוּסָעָר
פָּאַרְלָעְבָּעָר מִיט אָן אַיְדָלְ פְּרִיצִישׁ פְּנִים אָוָן אַוְיךְ אַזְעַלְכָע אַיְדָלְעָ
פְּרִיצִישׁ מַאֲנִירָן הָאָט פִּיל גַּעַלְט אַגְּנוּעָעָצָט, אָן קִינְגָּרָה הָאָט נִישְׁטָ
גַּעַוּסְטָט, צִי אִים אַלְיָין אֵיזְ פָּן דֻּעָם אַנְזָעִין-גַּעַלְט גַּעַלְבִּין. צָום וּוְאַקְוָאַלְּ
אֵיזְ עָרָ, אֵיזְ פְּרִיעָר, גַּעֲקָמָעָן מִיטָּן בְּיַעַם פָּאַעְטָאָן אָוָן הַיְשָׁע פָּאָרְ פָּעָרְ,
אֵיזְ פְּרִיעָר זִיךְ גַּעֲפִירָט בְּרִיטָט אָן גַּעֲהָאתָט עַסְקִים מִיטָּן דִּי דַּוְרְכְּפָאַרְנְדִיקָע
רְדִיְיכָע פְּרִיצִים. צְוָלָיָב אִים אֵיזְ אַפְּטָמָאָל אַוְפָּן וּוְאַקְוָאַלְּ אַרְאָפְּגָעָקָמָעָן
חַנִּינָא שְׁפִירָא, אַ רְיִיכָעָר בְּרִיטְבִּינְעָרְדִיקָעָר אָוָן הַסְּטוֹנְדִיקָעָר בְּעַל-הַלְּוָהָאָתָה.
גַּלְעַנְדִיק זִין גַּעַלְעָ אָוָן פָּאַרְלָאַגְּנְטָעָרְטָע בָּאָרָטָה, הָאָט זִיךְ חַנִּינָא אַיְנוֹזָם
אַרְמָגְעַדְרִיָּת אַיְף דֻּעָם וּוְאַקְוָאַלְּ-פְּלָאָצָן ; דִּי וּוְאַקְוָאַלְּ-קִיְּיטָה אַזְבָּן אַיְף אִים
גַּעֲקָוְקָט פָּן דַּעַר וּוְיִתְנָס אָוָן צְוָעַשְׁמִיכְלָטָה. סְחָאָט זִיךְ גַּעַמְאָכָט, אָוָן דִּי
חַבְּרָה אֵיזְ אַוְיְגָעְלִיְגָט גַּעַוּעָן : מְהָאָט דַּעַמְאָלָט בָּאַטְרָאָכָט אַיְף פִּיוֹנוֹאַקָּן
דֻּעָם נִיְיעָם שְׁוֹאַרְצָן פָּאַלְטָא אָוָן אִים צָוָהָנָאָן אַוְנְטוּרְגָּעָשִׂיקָת. הָאָט

פִּיוֹנוֹאַקָּן גַּעַפְּאַלְגָּט, אִים אַפְּגָעְשְׁטָעָלָט אָוָן גַּעַפְּרָעָגָט :
„עַפְּעָס הָאָט אִיר מִיר, רְבָה חַנִּינָא, אַ פְּנִים, וּוי אִיר לְאָדָט זִיךְ
בִּים, מִירָאַוְאָקָי אָוָן דַּעַר מִשְׁפָט דַּאֲרָף זִין דֻּעָם זַעֲכָנָתָן. וּוּאָס אִין דִּי
מַעְשָׁת, אָ?“

דַּעַר עַוְלָם הָאָט וּוְילָד הַגָּהָה גַּעֲהָאת אָוָן גַּעַלְאָכָט. אָוָן דַּעַר
חוּכָבָעָר וּוְאַקְוָאַלְּ הָאָט דָאַס גַּעַלְעַכְטָעָר גְּלִיְיכְגִּילְטִיק אַוְיִגְעָהָעָרָט אָוָן
וּוְיִדְעָר גַּעַדְרִימָלָט. חַנִּינָא הָאָט גַּעוֹזָאָלָט עַפְּעָס עַנְטָפָעָן, זִיךְ בָּאַטְרָאָכָט,
אוֹ סְ'אָוָן נִישְׁטָ פְּדָאָי, גַּעַטָּאָן אַホָסָט אָוָן אַסְמָאָרָע מִיטָּן נָאָז. פָּן
חִיסְחָ-הַדָּעָת וּוְעָגָן הָאָט עַר פָּאַמְעַלְלָעָק פָּן דַּעַר פָּאַלְטָא-קָעְשָׁעָנָע אַרְוִיָּס-
גַּעַוְמָעָן אַ פָּאַרְשָׁמָאַצְעָוִוָּעָט אָוָן צְוָנוֹנִיפְּגָעְלִיְגָט שְׁטִיקָלְ פָּאַפְּרָיָר, דָאַס
צְוָעַטְרָאָגָן צָוָיִנְעָ גַּרְיִסְעָ אָוָן קָוְרָצִיכְטִיקָע אַוְיִינָן אֵין דָאַס בָּאַשְׁמָעָקָט
מִיטָּן נָאָז, גְּלִיָּךְ וּוי אַט דָאַס שְׁטִיקָלְ פָּאַפְּרָיָר הָאָט עַמְעָן נָאָר-וּוּאָס אַיְף

אַ שְׁפִיצֵל אַרְיִינְגּוֹוָאָרְפֵן צַו אִם אַיִן קָעְשָׁעַנָּעַ, אָוּן עַר אַלְיִין ווּאַלְטַ
דָּעַרְפָּאָר מָוָא גַּהְהָאָט, וּוּ פָאָר אַ מְסֻבְּנְדִּיקָּעָר בְּאַמְבָּעַ.
אַיִן מִיטָּן פְּלַאְזַּ, וּוּ אַ פְּאַרְגָּעָסְעַנְגָּעָר אַוּן אַיְבָּעַגְּלָאָוָטָעָר, אַיִן גַּעַשְׁתָּאָנְגָּעָן
בְּיִנִישְׁ רַוְבִּינְשְׁטִיעַן, אַמְּטִילְוּוֹקְסִיקָּעָר אַוּן שְׂוֹאָרְצָעָר יְנוּגְעָרְמָאָן מִיט אַקְּלִינְגָּעָם
פְּאַרְוּאָקְסָעְנְגָּעָם שְׁטָעָרָן, טִיפָּע שְׂוֹאָרְצָעָ אַיִן אַן אַקְּלִינְגָּעָ, שְׁפִיצְכִּיכְעָקָן
אַלְיִין אַיִן עַר אַ לְמָדָן, אַיִחְסָן אַוּן אַ שְׁטָאָרָק פְּרִיעָר. נִישְׁתָּ
לְאַנְגָּה הָאָט עַר חַתְּנוֹה גַּהְהָאָט מִיט דָעַם צְוִיְּיָהָן וּוּיְיָב אַן גַּעַנְמוֹעָן
דָּאָס צְוִיְּיָטָע מֶאָל נְדוֹן זַי, אַקְּלִינְגָּעָ, אַגְּרִינְגָּעָ, אַן אַיְפְּגָעְקָוְמָעְנְגָּעָם
גְּבִירָס אַ טָּאָכְטָעָר, אַוּן עַר, אַ שְׁטִיקָּקְמָצָן מִיט נִידְעָרִיךְ-צְוּגְשִׁירָעָנָעָ
בְּאַקְּנָן אַוּן פְּאַרְבָּלִיבְּעָנָעָ בֵּית-הַמְּדָרְשָׁ-טִיפְּקִיָּה. סְטוֹטָ אִים בְּאַנְגָּה אַלְמָאִי
סְחוּרִים פְּאַרְדִּינְגָּעָן אַוּן עַר עַסְטָ גְּרִיטָ גַּלְעָלָט, עַר הָאָט דָעַרְפָּאָר דַי
סְחוּרִים פְּיִינְטָ, טְרָאָכָט פְּלִי אַן בְּיִיסְטָ דַי נְעָגָל. צִיטְנְווֹיִי גִּינְטָ: צַו
אַיִם צַו אַבְּרָהָמְטָשִׁיק קוּפְּמָאָן, קְלָאָפָט אִים פְּרִיְּנְטְּלָעָק אַיִן דַי פְּלִיְּצָעָ
אַוּן קוּקָט אִים שְׁמִיכְלָעְדָּק אַרְיִין אַיִן זַיְן פְּאַרְמוֹהָת פְּנִים.

„בְּיִנִישְׁ, שְׁרִיְּתָ עַר צַו אִים, אַיִךְ אַיִן גּוֹתָן.“

בְּיִי בְּיִנִישְׁ לְיִיכְּטָן זַיְן אַוּן שְׁמִיכְלָעָן עַטְוֹאָס דַי טִיפָּע אַוּן
שְׂוֹאָרְצָע אַיִן אַן. עַר וּוּיסְטָ נִישְׁתָּ, צַי עַר זַאְל זַי בְּאַלְיִידִיקָן, צַי נִין,
גַּאֲרָ אַבְּרָהָמְטָשִׁיק הָאָט שְׁוִין פְּאַמְּלָעָק אַוּוּקְגַּעַשְׁפָאָטָן, דַי הָעָנָט אַוּנְטָעָרָן
פְּיִזְוָשָׁאָק אַוּן דָעַם קָאָפְּ עַטְוֹאָס פְּאָרְוִיסָּט. עַר הָאָט דָעַם זּוּמְעָר גּוֹט
פְּאַרְדִּינְטָ, אַוּוּקְגַּעַשְׁלָעָפָט דְּעַרְצָו בִּים קָאָגָן פְּאַטָּעָר אַ הִפְשָׁע סְוּמָע
אַוּן אַפְּגָעְקִיפָט דָעַם רְעוּזְרוֹזָאָר, ווּאָס בִּים ווּאָקְזָאָל. אַלְיִין אַיִן עַר
גּוֹוָאָרָן קְרַעְפִּיקָּעָר, דָאָס פְּנִים לְוּטְעַרְעָר אַן דָעַר שְׁמִיכְעָלָ פּוֹלְעָר.
עַר בְּאַגְּעָנָט אַיְצִיק-בָּרוֹכָן, כָּאָפָט אִים פָּאָר דַי הָעָנָט, שָׁאָקְלָט אִים אַהֲיָן
אַוּן צְוִירָק אַוּן פְּרַעְנָט קְרִיזְדִּיק מִיט דַי צִינְעָר:

„נָ, אַיְצִיקָּ, בְּאַדְאָרָה מַעַן זַיְן מַוְתְּשִׁין, אַ?“

אַמְּאָלָה הָאָבָּן זַיְן גַּעַלְעָרָנָט אַיִן אַיִן חָדָר. אַיְצִיק פְּלַעְגָּט אִים
שְׁטָעַנְדִּיק אַפְּנָאָרָן, אוִיסְמִירָן זַיְן פְּנִים מִיט סְכָאָשָׁע אַן צְוּקְלָעָפָן צַו
דַי פְּלִיְּצָעָס אַ וּוּיסָּט פְּאַפְּרִיר מִיט גְּרִיסָּע אַוּן שְׂוֹאָרְצָע אָותָיוֹת: דָוָרָאָק.
נַאֲכָדָעָם אַיִן אַיְצִיק אַוּוּקְגַּעַפָּאָרָן אַוּן גּוֹוָאָרָן צַו עַקְסְטָעָרָן. עַר הָאָט
זַיְן לְאַנְגָּה גַּעַוּצָלְגָּעָרָט אַיִן דַי גְּרִיסָּע שְׁטָעָט אַוּן דָאָרָטָן לְאַנְגָּה גַּעַלְעָרָנָט.
זַיְן קְלָעַנְגָּרָר בְּרוֹדָעָר אַיִן שְׁוִין אַרְיִין אַיִן אַוְנוּזְעָרְסִיטִיטָעָ אַוּן עַר
הָאָט גַּעַלְעָרָנָט. דָעַר פְּאַטָּעָר, אַ לִיטְוֹאָק פָּוּן דַי עַרְשָׁטָעָ קָאָמִיסִיאָנָעָרָן,

אייז אַלט געווארן, און ער האט נאָך אַלְץ געלערנט. דער פֿאָטער אייז געשטארבן, האט ער זיך צוֹלייב דער מוטער גיעזעגנט מיט די גרויסע שטעט און אַראָפּגעקומען אויף דעם וואָקֶזָּל. די וואָקֶזָּל-לייט האָבען פֿאָר אַם דורך-אָרֵץ, דערפֿאָר ווֹסָס ער אַי אַנְגַּעַלְמַעַנְעָר, אַ הויינער, אַ געזונטער אַן טראָגָט לְאַגְּנָעָהָאָר, אַן אוֹרִיךְ דערפֿאָה, ווֹסָס ער אַי אַין די ווֹיטָע שטעט אַ רְעוֹאָלְצִיאָגָעָר געווּעָן אַן האָט מיט זַיִן ווֹיִינִיקְ שִׁיכּוֹת. אַברָהָמְטִישִׁיקְ שְׁטוּפָט ער פָּנִים זַיִן אַפְּ מִיט אַ שְׁמִיכְלָאָן רְוִימְט אַם אַיִן אַיִיר:

„סְאָרָא רְחַמּוֹת אָרוֹף דִּיר, אַברָהָמְטִישִׁיקְ אַזָּא געזונטער בִּיסְטוֹר, אַזָּא קְרֻעְפְּטִיקָעָר – אַזָּא שְׁוֹתָה.“

אַברָהָמְטִישִׁיקְ הָעַרְתָּן רְוִיקְ אַיִסְטָן, צְעַלְכָּט זַיִן אַוְיפָּן קוֹל אַזָּא בָּאַלְוִינְט אַם ווֹידָעָר מִיט אַ פְּרִינְגְּטַלְעָכָן קְלָאָפָּן אַיִן די פְּלִיכִיעָסָן.

III

אין דעת זומר האט אברהומטשיך א שטוב געבעויט. געבעויט האט ער פאמעלעך און פוייך, ווי פאמעלעך און פוייך ציעגען געוען זיין פערטער מוח מיט די שמעלצידיעס סוחריישע געדאנקען. דאך איז שיין אינן אונהייב אלל לעבן ריעזערוואר, אביסל אן א זייט פונס ואקוואל, געתטאנגען א היפשע הוויכע און איינגןדרידיעס טרוב, גטראגן אויף זיך מיט א מהיכי-תית-מיינע דעם ווילען און פלאטשיכין דאך און ערנטט בערטראכט די דורפפאנדרידיעס פורן, גלייך ווי אין איד פאדעישטער וואנטן ואקט נישט געוען קיין פיר לאנגע און גלווערנע בענטער, נאר גאר פיר גרויסע און שטאך אפעגען אויגן. באָרוועעס פויערשע קיבדער האבן דא נישט וויט וויסע גענו אויף דעם גראן געפאשען, זיין פלאגען אפטמאָל צו די אפעגען בענטער צויגין. באָרטראכטן די פינע געפארטער, געשפאָלַרְטַע און ליידיעס חדרים, און זיך צוחערן, ווי ס'הילכן דאָרטן די שטינדעלע, וועלכע זיין וואָרטן בונבה אַרין. אויף דעם געשניצמן און נישט דענדידיקטן באָלקאָן אַיאי צייננוויז געתטאנגען אברהומטשיך אלין. די הענט פאָרגיגט אונטערן פידזשאָק, דעם קאָפ עטואָס אַנגעבויג און שמייכלענדיק געווונקען צו די דורפפאנדרידיעס קאמיטיאָנערן און סוחרים. די סוחרים

האָבן נישט פַּאֲרְגּוֹנוּן, דער באַלְקָאן האָט זיך אַבעָר בִּיטְלָעְכוּווִין געענדייקט. דצמֿאַלְס האָט אַברָהָמֶטֶשֶׁיך גַּעֲמָאַכְט אַ בְּחָרְשֵׁן חֻנוֹכָת-הַבִּיהִת, אָון פּוֹנְגּ נָאָעָנְטָן שְׂטָעַטְל זָעָנְעָן אַרְאָפְּגָעְקוּמוּן גַּעֲבָעַטְעָנָע אָון אַומְגָעַבְעַטְעָנָע גַּעַסְט.

עַגְג אַיְנְגַעַעַצְטָע אַין צּוּיִ גַּרְוִיסְעַ, בְּעַלְ-עַגְלָהַשְׁעַ פַּאֲעַטְאַגְעַס, סְרוּבּ מִידְלָעַץ מִיט אַפְּגָעְטוּרָאַגְעַנְעַז הַיְתְּלָעַן, זָעָנְעָן דִּי גַּעַסְט מִיט אַ לִיְאָרָעָם אָון גַּעַפְּלָדָעַר צּוֹעַפְּאָרָן צּוּ דָעַר נִיְּעָר אָון לִיְדִיקָעַר שְׁטוּב אָון גַּעַבְּלִיבָן זִיכְן אַין דִּי פַּאֲעַטְאַגְעַס.

זַיִי האָבן זיך גַּעַשְׁמַט אַרְאָפְּקָרִיכְן, דָעַפְּאָר וּוֹאָס דָעַר באַלְעַבָּאַס אִיז גַּעַוּעַן אַ בְּחָרָר אָן אַ וּוֹילְ-פְּרָעָמְדָעַר. זַיִי האָבן דָעַפְּאָר גַּעַלְאַכְט, גַּעַוּעַן שְׁטָאָרָק רְוִית אָון זיך הַיְנְטָן-אָרוּם גַּעַנְיִיפְט. דָעַרְנָאָךְ האָבן זַיִי זַיִן אַרְוַעַגְעַלְאָזָן אַיְפָן וּאַקְזָאַל-פְּלָאָזָן אָן אַרְוַמְשָׁפָאַגְעַנְדִּיךְ, הַאלְבָ-שְׁעַמְעוּדוּדִיךְ, גַּעַגְרִיוּשָׁט וּאַלְלוּעַלְעַ, צּוֹעַשְׁמִילְטָע קַאֲגַבְּעַקְטָן.

צּוֹוִישָׁן זַיִי אִיז אַ הַוְּיכָע אָון גַּעַוְנְטָע גַּעַגְאַגְעַנְעַן אַבְּרָהָמֶטֶשֶׁיךְ שְׁוּוּסְטָעַר, אַ מִידְלָ פּוֹן אַ יָּאָר זִיבְעַזְנָן, אָון שְׁטָאָרָק גַּעַמְאַכְט מִיט אַירָעַ לְאַנְגָּע אָן אַמְגָעַוְוַיְנָלְעַן גַּרְוִיסְעַ העַנְטָן. אַירְ פְּנִים אִיז גַּעַוּעַן אַ מְאַנְסְבִּילְשָׁן, דָעַר גַּאֲגָג אַ מְאַנְסְבִּילְשָׁעָר אָון דִּי מְאַנְסְבִּילְשָׁעָ. קוּקְנְדִּיק אוּיף אַירְ, האָט זיך גַּעַדְאַכְט, אָוּ וּוֹעַן זַיִן נָאָךְ אַ קִינְד גַּעַוּעַן, האָט זיך עַמְעַץ טּוֹעה גַּעַוּעַן אָון פַּאֲרָבִיטָן אַירָעַ מְאַנְסְבִּילְשָׁעָ קַלְיִידָעָר אוּיף וּוֹיְבְּעַרְשָׁעַ, נָאָר סּוֹ-כָּל-סּוֹף וּוֹעַט מַעַן זיך אַרְמוֹזְעַן אָון זַי וּוֹעַט מַוּן אַפְּשָׁעַרְן אַירְ לְאַגְּגָן צָאָפּ אָון צְרוּיקָן אַנְטָאָן אַ פִּידְזָשָׁק מִיט לְאַגְּגָה הַוִּזְוָן.

דִּי קַאְמִיסְיָאנְגָּרָן האָבן גַּעַקְוּקְט אוּיף דִּי אַמְגָעַוְיַיְנָלְעַכְעַ גַּעַסְט, זיך גַּעַוְוָרְטָט אָון גַּעַרְעַט נִיבְּלוּ-פָה, אָון בִּיְנִישָׁ רַוְּבִּינְשְׁטִין אִיז אַ צְעַטְרָאַגְעַנְעָר גַּעַשְׁטָאַגְעָן אַן אַ זִּית אָון פַּאֲרָטְרָאַכְטְּעָרְהִיט גַּעַבְּיִיסְט דִּי גַּעַנְגָּ. סְהָאָט אִים פַּאֲרָדְרָאָסְט דָּאָס, וּוֹאָס אַבְּרָהָמֶטֶשֶׁיךְ האָט אוּיף דָעַם וּאַקְזָאַל אַרְאָפְּגָעַבְּרָאַכְט אַוְיִפְּלָאַל מִידְלָעַן מִיט גַּעַזְוָנְטָעָ רְוִיטָע פְּנִימָעָר. עַר האָט גַּעַפְּוָנְעָן אַיְצִיךְ בְּרוּכָן, צּוּ אִים שְׁמִיְיכָלְעַנְדִּיךְ אַ וּוֹנְקָ גַּעַטָּן אָון גַּעַפְּרָעָגְט :

“וּיְ אִיז אַיְיָרָ מִיְּנָנָגָג, אַיְצִיךְ?”

עַר האָט תְּמִיד לִיב גַּעַהָאָט צּוּ רְעַדְן טִיף מִיט הַאלְבָעָ וּוּרְטָעָר אָון אַנְהִיְבָן פּוֹן דָעַר מִיט.

“אט אָ דאָס מיידעלע, האָט אַיצִיךְ אַנגעוועיזֶן, האָט אָ שֵׁין פְּנִים,
אָ גְּזֻונְתֶּס אָוֹן אָ רְוִיטֶס”.

ער האָט זיךְ פֿאָרטְרָאָכֶט אָוֹן פְּאָמָלְעָד גְּעַנְדִּיקְטֶן:
“אָ שֵׁיןֶס, נָאָר אָ גָּאָרְישֶׁס”.

אָ יְוָגְנָעָר קָאָמִיסְאָנְגָּעָר מִיטֶּ אַשְׁטָאָרָק רְוִיטֶןְּס, וְויִ בְּיִ אָ קְצָבֶן,
הָאָט דִּי מִידְלָעֶךְ אַפְּגָעַשְׁטָעַלְט אָוֹן מִיטֶּ זַיִּ אָ שְׁמוּסֶס פֿאָרְפִּירֶט. דִּי
מִידְלָעֶךְ הָאָבָּן זיךְ פֿוֹנָאנְדוּרְגָּעָלְאָכְטֶן, זיךְ פֿאָרְשָׁעָמֶט אָוֹן פֿוֹנָאנְדָּרְגָּעָלְאָפְּנֶן
איַּן פֿאָרְשִׁידְעָנֶעֶץ זַיִּטֶּן פְּנוּם גְּרוּסֶן וּוְקוֹזָאָלְ-פְּלָאָצֶן.

“נוֹ, אַיצִיךְ?” הָאָט רְוִיבִּינְשְׁטִין וּוְיָדָעֶר גְּעַפְּרָעָנֶט.
נָאָר אַיצִיךְ הָאָט נָאָךְ אַלְעַז גְּעַשְׁוִיגֶן. ער האָט פְּנוּן אִים קַיִן אַוְיגֶן
בְּיִשְׁטֶן אַרְפְּגָעַנוּמָעָן אָוֹן אִים בְּאָטְרָאָכֶט מִיטֶּ דְּרָאָ-אָרֶץ: אָ הוַיְכָעֶר אָוֹן
אָ קְרַעְפְּטִיקָעֶר, אַנְגָּעַקְוָמָעָנֶר פְּנוּן אָ פְּרָעְמָדָעֶר אָוֹן וּוְיִיטָּעֶר וּוְעָלָט. אָוֹן
קַיִן זַאָךְ בְּאָרִירֶת אִים נִישְׁתֶּ...”

“פֿאָרָאָן בְּיִ אַיְיךְ גְּוֹטָעֶ מִידָּותֶן”, הָאָט ער אִים גְּלָוִיבֶט. אָוֹן נָאָךְ
אָ וּוְיִלְעַטְרָאָכְטֶן צְוָגָעָבֶן:

“אַיְרֶה הָאָט דָאָךְ קִיְּנָעָם נִישְׁטֶ פִּינְטֶ, אַיצִיךְ?”
אַיצִיךְ הָאָט זיךְ אָוְמָגְעָקוּקֶט אָוֹן גְּעַנְעַפְּרָעָט:
“כְּהָאָבֶן פִּינְטֶ זַוְּיָּרָעֶן בְּאָרְשָׁטֶשֶׁן, נָאָרָאָגָּנִים אָוֹן מַעֲנָתְשָׁן, וּוְעָלְכָעֶן
וּוְיִסְּנָעֶן נִשְׁתֶּן, וּוְאָס זַיִּן וּוְילְעָן.”
רְוִיבִּינְשְׁטִין אַנְגָּבְלָאָוּנָעֶן אָוֹן נִידְעָרִיקְ-צְוָגָעַשְׁוִירָעָנֶעֶן בְּאָקָן זַעַנְעָן
מִיטְאָמָאָלְ רְוִיטֶ גְּעוֹזָאָרֶן, ער האָט זיךְ מַאְדָנָעֶ פֿאָרְקָרִימֶט אָוֹן אָ שְׁמִיכָלֶן
גְּעַמְּאָן.

“עַט, אַיצִיךְ.”
נָאָר אַיצִיךְ אִיזְׂיָוִין לְעַבְנָן אִים נִישְׁטֶ גְּעוּוֹעֶן אָוֹן רְוִיבִּינְשִׁטֶּן
הָאָט פְּלוֹצִים דְּעַרְפִּיטֶן, אֹזֶן ער אִיזְׂיָוִין אַקְלִיְּן אַיְנוֹצָם באַשְׁעַפְּעַנִּישֶׁן, וּוְאָס
טְרִינְגְּקֶט זיךְ אַין אִים פְּנוּן גִּיפְּטִיקָעֶר שְׁנָאָה, וּוְאָס בְּשַׁעַת עָרְטְּרִינְגְּקֶט זיךְ,
וּוְאָרגְנֶט אִים עַמְּעַז הִינְטְּנָאָרָוָם פְּאָרָן הַאלָּגָן, וּוְאָרגְנֶט אִים פְּאָמָלְעָד אָוֹן
מִיטְלָיִיד אָוֹן אַלְעַט טָאָג שְׁטָאָרְקָעָר. אָוֹן ער אַלְיִין וּוְיִיסְטֶ נִישְׁטֶ וּוְעָרֶן
סְּיוֹאָגֶט אִים אָוֹן קִיְּנָמָאָל וּוְעָט ער דָאָס נִשְׁתֶּן וּוְיִסְטֶן, אָוֹן נִישְׁטֶ וּוְיִסְטֶן
וּוְעָט ער אַמְּמָאָל בְּרוּין אָוֹן בְּלִיְּוָעָרָן, אַרוֹיסְטְּשָׁעָקָן זיךְ אַיְיךְ אֹזֶא מִין
בְּרוּינָע אָוֹן בְּלִיְּוָעָרָן אָוֹן אַרוֹיסְטְּשָׁאָזְיָן פְּנוּן זיךְ דִּי בְּשָׁמָה, אֹזֶא מִיאָסֶן
אָוֹן נָאָרִישֶׁן, וּוְמִיאָס אָוֹן נָאָרִישֶׁ ער האָט זַיִּן זַיִּן אַרְיִינְגָּעַנוּמָעָן, וּוְ

שניאום און נאריש ער האט מיט איר די גאנצע צייט געלעבט.
ער האט אַנגעההיבן מיט מערכ אימפערט בעיסן די נעל, געקוקט
מיט שטארק פאָרקלערטער אויגן און געוואָלט אויפּן קאָפּ צוֹנוּיפֿרעדענען
ווײַפּ געלט ער פֿאָרמאָגֶט. ס'האָט זיך אִם נישט ווילנדיק געלערט
וועגן די סוחרים, וועלכּע זונגען אַין דעם זומער רייך געווארן, וועגן
חוּיַּם-מענדל מאָרגּוּלִיס, פֿוֹן וועלכּן ס'קומט אִם הײַש געלט אָן וועגן
וואָס ער אַלְיִין טוט גָּאָרְנִישֶׁט, דרייט זיך אַרום אויף דעם וואָקוֹזָל אָן
עסט גָּרִיט געלט.

"אַ קְבָּצָן, האָט ער צו זיך אַלְיִין אַ שְׂמִיכָּבּ גַּעֲטָאָן, אַ מלְאָכָה צו
וועגן אַ קְבָּצָן?"

איינעם האָט ער אַרְוָמְגָּבְּלָאַנְדְּוּשָׁעַט אויף דעם וואָקוֹאָל-פֿלְיָאָז
אָן פְּאַמְעָלָעַךְ צְגוּשְׁפָּאָגָּט בֵּין דער צוֹויִיטָעָר זִיְּט וואָקוֹזָל, ווּ די
קָאַמִּיסְּפָּאָגָּעָרָן אָן סוחרים האָבן זיך שיַּן אַרְוָמְגָּזְעָצָט אויף די גָּרוּיסָעָ
בעַל-עַנְחָשָׁע בריקעס אָן אַפְּגָּעָפָּאָרָן אַין נָאָגָּנָּט שְׁטָעָט אויף נָאָכָּט-
געָגָּר.

פֿוֹן אַיִּין גָּרוּיסָעָר עַנְגָּ-אַנְגָּעָזְעָצָטָעָר בְּרִיטְשָׁקָעָ האָט פֿיוּוֹנִיאָק
אַרוּיסָעָטָעָקָט צו אִם זִיְּן גָּרוּיסָן קאָפּ אָן אַ גַּעַשְׁרִיִּי גַּעַטָּאָן:
"נוּ, בְּיִנְיִשְׁ אָהִים, צוּם ווַיְיַבָּ".

נאָר ער האָט זיך נישט גערירט אָן גַּעַטְאַכְּט, אָז זִיְּן ווַיְיַבָּ
איַּז אַ קְּלִיְּנָעָ, אַ גְּרִינָעָ מיט אַ גְּרָאָבְּלָעָכְּ, עַטְוָאָס פְּאַרְוִיסְעָנָעָ נָאָ; אָז
יעַדְעָס מְאָלָּ, ווּעָן זִי דָּאָרָף צוּ דָּעָר שְׁפִּיְּזָ-שְׁאָפָּעָ האָבן, דָּראָפָעָט זִיךְּ
אויף אַ בעַנְקָיְ, פָּאָלָט אַרְאָפָּ אָן צְעָפָרָעָט עַפְעָס; אָז זִיךְּ עַפְעָס
אַ משׂוֹנְחָדִיקָעָ אָן אַ קְּרָאָנָקָעָ, ווּאָס ווּעָט קִיְּנָמָלָ מיט אִם קִיְּן קִינְדָעָר
נִישְׁטָה האָבן, אָן ער ווּעָט דָּאָרָפָן תְּמִיד קָוָקָן אויף אִיר גְּרִין פְּנִים,
אָן פְּאַרְדִּיסְעָנָעָ נָאָ; זָעָן, ווּ זִי בְּרָעָכְטָ טַעַלְעָר אַן גַּלְעָזָר.

סְאִיז פְּאַרְגָּנְגָּעָן די זָוָן. אַ גָּרוּיסָע אָן שְׁטָאָרָק רְוִיטָעָ האָט זִיךְּ
זִיךְּ נָאָר אַיִּנְמָלָ בְּצֹוֹיְן אויף דעם עַק פּוֹנָם וואָלְקָנְדִּיקָן מְעָרָבָ, אָנָ-
גַּעַזְבָּן די גַּעַלְעָט בְּלַעַטְלָעָ, ווּאָס אויף די שְׁפִּיצָן פֿוֹן אַיִּנְצִיקָעָ
אַקְּצִיעַנְבָּוּמָעָ אָן זִיךְּ בְּאַחַצְלָתָן הִינְטָעָר אַ ווַיְיַתָּן אָן נָאָקָעָטָן באָרגָן.

"פָּאָנִי רְוִבְּיִנְשְׁטִיִּין, האָט זִיךְּ נָאָךְ עַמְעָץ צו אִם גַּעַוְעַנְדָטָ, אִיר
בְּלִיְיַבָּט אויף נָאָכָט דָּא?"

נאָר ער האָט נִישְׁט אַפְּגָּעָעָנְטָפָּעָרָט אָן גַּעַקְוָקָט אָהִין, ווּ צְוַיְיָשָׁן

דרוי בעל-עולה השע פורן האט זיך נאך איינזעם אַרְוָמֶגֶדְּרִיטַּט דער קַיִינִינְקָעֵר פֿינִיעַ לִיסְאָקַ, אָן אַנְגָּעָט אַגְּנָעֵר אַין זַיִן לְאַנְגָּן אָונַ שַׁוְּאַרְצָן רַאֲקַ, עָרַ האָט נִישְׁתַּגְּהָאָט צֹ בְּאַצְּזָלָן פָּאָר דָּעַר פּוֹרַ, הַאָבָּן דַּעֲרַפְּאָרַ דַּי בְּעַל-עֲגָלָהָס אַוְיףַּ אִים נִישְׁתַּגְּהָקָט אָונַ אִים נִישְׁתַּגְּהָלָטַּ גַּעֲמָעַן. אַלְיַ דַּעֲרַבְּאָרְעַמְדִיקָעַר האָט אִים אַרְוִיפְּגָעָנוּמָעַן אַוְיףַּ זַיִן פּוֹרַ אָונַ אִים גַּעֲזָעַט גַּלְיַיךְ מִיטַּ דָּעַם אַנְטְּרִיבָעַרַ, דָּעַר אַנְטְּרִיבָעַרַ, אַ הַיְּפָשָׁעַר פְּרִיעַרְשָׁעַר בְּחָורַ מִיטַּ שַׁוְּאַרְצָעַ הַעֲנָטַּ, וּוּ בַּיַּיַּ אַ שְׁוֹטָעַר, אַיז דַּעֲרַפְּאָר בְּרוֹגַן גַּעֲוָאָרַן. עָרַ האָט לִיסְאָקַ הַיְּנָטַּ-אָרוֹם גַּעַשְׁטָאַרְצָעַטַּ מִיטַּ אָן עַלְנְבוֹיְגַן, גַּעַקְוָקָט אַוְיףַּ אִים מִיטַּ בַּיַּיַּ אַוְיגַן אָונַ גַּעַרְקִיצַּט מִיטַּ דַּי צַיְגָעַר. אָונַ לִיסְאָקַ אַיז גַּעַזְעָסַן אָן אַיְגַּגְהָאַקְעַרְטָעַר, אַ שְׂוִינְגַּעְדִּיקָעַר מִיטַּ אַ שְׂוֹאָרַץ, אַיְבָּעַרְגָּעַשְׁרָאָקָן אָונַ שְׁטָאַרְקַ-צְּאַנְכְּבָאָר פְּנִים.

ס' אַיְן אַוְעַקְגָּעָפָאָרַן דַּי לְעַצְתַּע פּוֹלַ אַנְגָּעָעָצְתַּע פּוֹרַ. עָרַ האָט גַּעַקְוָקָט אַוְיףַּ דַּי פְּרִיְּלָעַכְעַ פְּנִימָעַר פַּוְן דַּי, וּוֹאָסַ פָּאָרַן צְוַלְעָצַט אַחַיִים; גַּעַזְעַן, וּוּ דָעַר בְּעַל-עֲגָלָה וּוְילַ דַּי אַפְּגָעָפְּאַרְעָנָעַ פּוֹרַן דַּעֲרִיאָגַן אָונַ שְׁמִיְּסַט דַּעֲרַפְּאָר זַיְגַּע מַאְגָעַרְעַ פְּעַרְדַּ; וּוּ דַּאָּסַ קִילְעַ פְּאַרְגָּנָאַכְט-וּוִינְטַלְעַ יָאָגַט זַיִךְ נָאָךְ דָעַר פּוֹרַ אָונַ פְּאַרְטְּרִיבַּטַּ דָעַם שְׁטוֹבַּיַּ צָוָם שְׁטַעַטְלַ צָוַּ.

פּוֹנָם וּוְאַקְוָאָלַ אַיז אַרְוִיסְגָּעָגָנָגָעַן דָעַר הַוִּיכָּר אָונַ גַּלְיִיכָּר וּוּ זְשָׁאַנְדָּאָרָם. נָאָךְ אִים האָט אַ שְׁטָאַרְקַן קַלְאָפַט גַּעַטְאָן דַּי טִיר, גַּלְיַיךְ וּוּ דָעַר וּוְאַקְוָאָל וּוּאַלְטַט נִישְׁתַּבְּאַשְׁתָּאַגְּנָעַן פַּוְן חַדְרִים אָונַ קָאַרְדִּיאָגַן, נָאָרַ פַּוְן אַיְין גְּרוּסַ אָונַ פְּוֹסְטַ פְּאַסַּ. דַּעֲרַעַנְדִּיקַן רַוְּפִינְשְׁטִינְגַּעַן אָן אַיְינְ-זַעַמְעַן אָונַ פְּאַרְמוֹחָתָן, האָט עָרַ אִים אַרְוִיסְגָּעָקָרָקָט אָונַ גַּעַוְאָלַט עַפְעָסַ זַאָגַן. נָאָרַ עָרַ האָט זַיִךְ בְּאַלְדַּ בְּאַטְרָאַכְטַ, אָז סְפָאָסַט נִישְׁתַּפְּאָר אִים, אָונַ זַיִךְ מִיטְאָמָאָל גַּעַלְלָזָט גַּיַּינְ אַחַיִים שְׁטָאַלְעַ אָן גְּרִיטַ אַוְיףַּ אַלְעַ, גַּלְיַיךְ וּוּ פַּוְן דָעַם גַּאנְצַן לִיְדִיקַן פְּלָאָצַן אָונַ הוַיְכָעַ שְׁקָלְלַעַנְדִּיקַע בְּוּמָעַרְ וּוּאַלְטַן אַוְיףַּ אִים אַרְוִיסְגָּעָקָרָקָט טַוְיַנְטָעַר אַפְּעָנָעַ אַוְיגַן פַּוְן זַיִן גַּאֲטְשָׁאַלְסְטוֹוָאָ.

קוֹנְגָדִיקַ אַהֲיָן, וּוּ דַי פּוֹרַן דַּרְאָפְעַן זַיִךְ אַיְגָעַ נָאָךְ דָעַר צְוַיְיִטְעַר אַוְיףַּ דָעַם בְּאַרְגַּן אָונַ וּוּרְעַן אַיְגַּגְעַזְוָנְקָעַן אַיְנָם וּוּאַלְקָנְדִּיקַן הַאֲרִיזָאָנָטַ, האָט זַיִךְ בְּיִニְשַׁה דַּעֲרַפְּיַט מַאְדָנָעַ אַיְבָּעַרְגָּעַבְּלִיבַּן אָונַ פְּאַרְגָּעַסַּן, עָרַ האָט גַּעַזְעַן פָּאָר זַיִךְ דַּאָּס אַיְנַמַּה הַאֲרִיזָאָנָט בְּאַחַאַלְטָן שְׁטַעַטְלַ, גַּלְיַיךְ וּוּ עָרַ וּוּאַלְטַט אַצְטַ דְּאַרְטָן גַּעַשְׁטָאַגְּנָעַן, גַּעַזְעַן וּוּ מַעַן צְוִיְיִבְטַ דַּי טַשְׁעַרְעַדְעַ אַיְבָּעַר דָעַר לְאַגְגָעַר אָונַ שְׁמַאַלְעַר גַּאֲסַ, וּוּ וּוּיְגָעַר זַיִן אַיַּן

די אַפְעָנָע טִירָן, וּאַרְטָן אוֹיפָךְ דֵי פָּאֶרֶנדִיקָע מַאֲדָעָן אָוֹן קְלָאנָן אוֹיפָךְ
דֵעָר פְּרִיעָר אַלְלָה-קְעָלָט.

דֵאַרְטָן אַיְן עַק גָּאַס שְׂטִיטִיט דֵי שְׁטוּב זִינָעָ. זֵי אַיְן אַרוֹמְגַעְצָאמָט
מִיט אַגְּדָעָרִיךְן פָּאֶרֶקָן, אַיְן אוֹיפָךְ דֵעָר טִירָה העֲגָנָת אַשְׁלָעָסָ. וּעַן עַר
קוּומָט אַיְצָט פָּאֶרֶם אַכְּטָן פָּעָנְצָטָר אַיְן דֵעָר פְּסָטָעָר שְׁטוּב אָוֹן זִיךְן גַּעַטָּן,
דוֹרָךְ דָעָם פָּאֶרֶם אַכְּטָן פָּעָנְצָטָר אַיְן דֵעָר פְּסָטָעָר שְׁטוּב אָוֹן זִיךְן גַּעַטָּן.
לְאַזְּטָ דָאָס וּוַיְיבָ זָכוֹן. עַר וּוַאֲלָט זֵי גַּפְונָעָן בֵּי אִיר פָּאֶטָּר. זֵי וּוַאֲלָט
זֵיךְ נִישְׁתָּ דֵעָרְפָּרִיט אָוֹן וּוַאֲלָט נִישְׁתָּ טְרוּיְעִירִיכָר גַּעַוּאָרָן אַיְן דָאָס
פְּנִים אִירָס וּוַאֲלָט, וּיְתָמִיד, מַרְהַשְׁוֹרְהַדִּיק גַּרְינָן גַּעַוּעָן, נַאֲרָ דֵי
שְׁוַיְיגָעָר וּוַאֲלָט זִיךְן אַוְיְגַעְוּבִּין אָוֹן גַּעַזְגָּט :

“עַז נַאֲרָ, בִּינִישָׂ אַיְן גַּעַקְוּמָעָן! גַּיִי, טְאַכְּטָעָר, גַּיְבָ אַיְם טִיִּי.”

אוֹן זִיךְן וּוַאֲלָטָן גַּעַגְגָּעָן.

אוֹן וּוַיְיט, וּוַיְיט, פָּוֹן יַעֲנָעָר וּוַיְיט הַאֲרִיזָאנָט לִיגְטָ נַאֲרָ אַשְׁטָעָטָן.
סְשִׁלְיָנָט דָאָס אַיְן דֵי נַאֲכָטָ. אַיְן יַעֲנוּם שְׁטָעָטָל אַיְן אוֹיפָךְ אַלְאָגָנָע
גָּאַס פָּאֶרֶן, נַאֲרָ אַבְּרִיטִיעָ אַיְן זֵי אָוֹן אַקְרָומָעָ.

דֵאַרְטָן אַיְן מִיטָּן גָּאַס שְׂטִיטִיט זִין זֵין פָּאֶטָּרָעָר, אַיְן אַלְטָעָ אָוֹן
אַן אַוְיְגַעְרִימָטָע מִיט שְׁטָאָרָק אַוְיְגַעְרִימָטָע פָּעָנְצָטָר. אַיְן יַעֲנָעָר
שְׁטוּב אַיְן עַר גַּעַבְוִירָן גַּעַוּאָרָן אָוֹן אַיְן דָעָם נַאֲגָנָטָן אַלְטָן בֵּית-הַמְּדָרֶשׁ
זִינָעָ יַוְנָגָע יָאָרָן פָּאֶרֶבְּרָאָכָט. זִין פָּאֶטָּר זִיכְטָ אַיְצָט גַּעַוּוֹסָ אַיְן בֵּית-
הַמְּדָרֶשׁ אָוֹן יִדְןָהָבָן פָּאָר אַיְם דָרָךְ-אַרְץ, אַיְחָסָן, קְלָעָרָן זִיִּי, אָוֹן

אָסָק גַּעַלְטָהָט אַמְּלָאָ זִין שְׁוּעָר גַּעַהָאָט.

אוֹן עַר שְׂטִיטִיט דָאָ, בִּים פְּסָטָן וּוַאֲקָזָאָ. עַר הָאָט נִשְׁתָּ קִיְּיָ
חַיִּים, אָוֹן אַיְן יַעֲנָעָר.. שְׁטוּב, אוֹיפָךְ וּוּלְכָעָר סְהָעָנָטָל דָאָשָׁלְעָסָ, אַיְן
שְׁטִילָ אָוֹן פְּסָטָ, פְּסָטָ.

פָּוֹן דָעָמָלְסָט אַן אַיְן בִּינִישָׂ רַוְּבִּינְשִׁתִּין שְׁוִין מַעַר צַו זִיךְן אַיְן
שְׁטָעָטָל נִשְׁתָּ גַּעַפְּאָרָן. נִשְׁתָּ וּוַיְיט פְּנוּמָ וּוְאַקְוָאָל הָאָט עַר זִיךְן בֵּי
אַפְּוִיעָר אַחֲדָר אַפְּגַעְדוֹנָגָעָן אָוֹן דָעָם אַגְּמָעָן גַּעַגְבָּן “די הַיִּם”.
אוֹיפָךְ צַו לְהַכְּעִיס דָעָם גַּרְינָעָם אָוֹן מַשְׁוֹנָה-דִּיק-קְרָאָנָקָן וּוַיְיבָ
הָאָט עַר דָאָס גַּעַטָּן אָוֹן אוֹיפָךְ צַו לְהַכְּעִיס נַאֲרָעָמָעָן, אַשְׁטָאָרָק
שְׁלָעָטָן אָוֹן פָּאֶרֶם-יאָוָטָן, וּוּגָן וּוּלְכָן עַר הָאָט טְרָאָכָט נִשְׁתָּ גַּעַוּאָלָט.
אָפְשָׂר אַיְן דֵעָר עַמְּעָץ זִין אַגְּגָעָלְאָזָעָנָעָ שְׁוַיְיגָעָר גַּעַוּעָן, וּוּלְכָעָר הָאָט

געמוץ זיין וויב אויף צו ליעבן געבן. אבער נישט דאס וויב, נישט די אַנגעַבְּלָאָוָעָנָע און קָאָרְגָּע שָׂוִינָעָר האָבָן בֵּי אַיִם גַּעֲפְּרָעָגֶט, פָּאָר. וואָס עַר ווַיֵּלֶךְ אֲהַיִם נִשְׁתְּ קָוּמָעָן; אֹזְיִי קְלִיִּין אָזֶן עַר שָׂוִין בֵּי זַיִי אַיִן דַּי אָוִיגָּן גַּעַוּעַן אָזֶן בָּאַמְּעָרָקְט האָבָן, צַי אַפְּלִיּוֹ נִשְׁתְּ, צַי עַר קָוּמָט אֲהַיִם, צַי נִינִין. עַר הָאָט זַיִד דַּעֲרָפָאָר נַאֲךְ מַעַר פָּאַרְעָקְשָׁנָט אָזֶן נִשְׁתְּ גַּעַשְׁרִיבָּן קִין בְּרִיּוֹן.

אויף דעם וואָקוֹצָל אָזֶן לְיעַבְּן גַּעֲרָאָכְן פָּאַמְּלָעָךְ אָזֶן נְוָדָעָן. אַלְעַן גַּאנְצְפָּרִי זַעַנְעַן זַיִד דַּי סָוחָרִים צְנוּוֹמְגַעְפָּאָרָן, נַאֲךְ דַּעַם הוֹנְגָּעָר האָבָן זַיִי אוּפָּה דַּעַם וואָקוֹצָל קִין אַרְבָּעָט נִשְׁתְּ גַּעַחְאָט, זַיִד גַּאנְצָן טַאָג גַּעֲוּעָרְטָט מִיטָּט דַּי מַעְלָעָרָט, אָזֶן בָּאַגְּלָיִיט מִיטָּט דַּי אָוִיגָּן דַּי לְאַנְגָּעָר בְּרוֹגָּעָר פָּאַסְאָזְשִׁיר-צָוָגָן. עַר הָאָט מִיטָּט דַּי סָוחָרִים וַיְיַצְּקִיךְ שִׁיכָּות גַּעַחְאָט, דַּעֲרָפָאָר וואָס זַיִד אַלְעַן זַעַנְעַן צְוָפְּרִידָן גַּעַוּעַן פָּוָן דַּעַם, וואָס עַר דַּעַר-לִיְּגָט גַּעַלְט אָזֶן הָאָט אַמְּיאָוָס ווּוְיִבְּ. אַזְעַלְכָּעַ שְׁלַעַכְטָע אָזֶן פָּאָר-בִּיסְעַנְעַן זַעַנְעַן זַיִי גַּעַוּעָן, אָזֶן פָּאַרְדִּינָט האָבָן זַיִד אַלְעַן חָזָן אַיִם... עַר הָאָט זַיִד טַאָקָע דַּעֲרָפָאָר שְׁטָאָרָק פִּינְטָן גַּעַהְאָלְטָן מִיטָּט זַיִי פָּוָן דַּעַר ווּוְיִתְּנָס. דַּאֲךְ אִיז יַעֲדָן פָּאַרְנָאָכָט, וַעֲן דַּי סָוחָרִים זַעַנְעַן זַיִד פָּוָן גַּעַנְדְּרָגְעַפָּאָרָן, אוּפָּה דַּעַם וואָקוֹצָל נַאֲךְ פָּוָסְטָעָר אָזֶן אַומְעָטִיקָעָר גַּעַ-וּוְאָרָן. עַר הָאָט דַּעַמְּאָלְטָט אַיְנוֹזָם אַרְוָמְגַעְלָאָנְדוֹשָׁעָט אוּפָּה דַּעַט לְיִיְדִּיקָן פְּלָאָץ אָזֶן זַיִד גַּעַפְּלָטָט, וַיִּאָּבְלִיּוּט אַבְּלִיּוּט אַרְגְּגָעָסְעָנָר. גַּעַטְרָאָכָט הָאָט זַיִד אַיִם דַּעַמְּאָלְטָט טְרוּיְעִירִיק אָזֶן נִשְׁתְּ גָּוָט: וַעֲן זַיִן פָּוָסְטָעָר שְׁטוּבָּה, וואָס שְׁטִיְּתָט דַּאֲרָטָן אַיְנוֹזָם צְוָוִישָׁן דַּי פָּרִיְּלָעַכְעָר שְׁטִיבָּר פָּוָגָּם לְעַבְּדִיקָן שְׁטָעָטָל, וַעֲן דַּעַם شְׁלַעַטָּל, וואָס הַעֲנָגָט דַּאֲרָטָן אוּפָּה דַּעַר טִיר אָזֶן וַעֲן דַּעַם, וואָס עַר ווּעַט זַיִד דַּי אַיְבִּיקָּאָרְוָמְבָּלְאָנְקָעָן אָזֶן אַיְנוֹזָמָעָר, אַטְרוּיְעִירִיקָר אָזֶן אַשְׁוִיְּגַנְדִּיקָּר. דַּי וואָקוֹצָל-דַּיְנָעָר הָאָט עַר זַיִד, וַיִּסְּהָאָט אַרְוָגְוּוֹזָן, גִּיךְ צְוָגְגָעָסָן. זַיִי האָבָן אַיִם אַפְּלִיּוֹ גַּעַרְנִישָׁט גַּעַזְגָּטָט, נַאֲךְ דַּוְרְכִּיְּעַנְדִּיקָּפָּאָרְבִּי דַּאָס בְּעַנְקָל, אוּפָּה וַעֲלָכָן עַר אִיז גַּעַוּסָן, האָבָן זַיִי אוּפָּה אַיִם קָרְצָעָן אָזֶן בִּיּוֹז בְּלִיּוֹן גַּעַוְאָרָפָן אָזֶן וַיִּגְעַרְגָּעָט: וואָס וואָלְגָעָרט זַיִד נַאֲךְ אַט דַּעַר דַּאָ? אַפְּלִיּוֹ דַּעַם טְרָעָגָר, וַעֲלָכָר הָאָט עַדְעָר פָּאַרְנָאָכָט דַּעַם לְיִדְיָיקָן פְּלָאָץ אַפְּגָנְקָעָרטָט, הָאָט עַר זַיִד שָׂוִין אַיִיךְ אַיְנָגְגָעָסָן. דַּאֲכָת זַיִד, וואָס הָאָט עַר גַּעַהְאָט צַוְּפָאָרְקָעָרָן דַּעַם שְׁטוּבָּה גַּלְיִיךְ צַוְּאָים אַיִם פָּנוּים אָזֶן צַוְּקָעָן אוּפָּה אַיִם מִיטָּט בִּיּוֹז אָוִיגָּן? נַאֲךְ סְהָאָט אַיִם פָּאַרְדְּרָאָס?

בלאַנקעט זיך אַ מענטש גָּלְאַט אָזֶן אַרְוֹם, סוחרים פֿאָרָן אַהֲרִים אַרוּק,
זו וויב און קינדער פֿאָרָן זיַּן, אָן דער וואָלְגָּערְט זיך זיַּן אַ הוֹנְט,
צְוִילְבָּן ווֹאָס? צְוִילְבָּן ווּעַמְעָן? פֿאָרְגָּאַכְטָן ווּנְגָּעָן זיַּן אַהֲכָעִיס גַּע.
גַּאנְגָּעָן קִילְעָ, וְאַלְקִינְדִּיקָּעָ, אַלְלוֹלְדִּיקָּעָ. שְׁטִילְעָ ווִינְגָּטָן הָאָבָּן מַרְהַ-שְׁחוֹרְהַדִּיקָּעָ
אַרְוֹמְגַּעְבָּלְאַנְדוֹזָעָט אַינְמָן טוֹנְקָעָלָן אוּיר אָן דֵּי הַוִּיכָּעָ גָּלְיִיכָּע טְאַפְּלִיעָס,
וּוְלְכָּעָ ווּנְגָּעָן אַנטְקָעָן אַין סְעָדָל אַין צְוִויִּי שְׂוֹרוֹת, וַיִּזְיַּרְדָּאָטָן
גַּעַשְׁתָּאַנְגָּעָן, הָאָבָּן זיך נִישְׁתָּאַקְלָט, נָאָר דֵּי בְּלָעַטְלָעָקָע זַיְיָעָרָעָה אַבָּן
זיך אַיִּיף זַיְיָעָרָעָ לִינְקָע זַיְטְלָעָק אַיְבָּרְגָּעְקָעָרָט, זיך גַּעַטְרִיסְטָט אַזְּן
שְׁטִילְעָ גַּעַדְרָוָונְט.

אַמְּאָלְ פְּלָעָגָט צָוָם ווְאַקְזָאָל צְוִילְיְפָן אַבְּרָהָמְטְשִׁיק קְוִיפְּמָאָן, כְּאָפָּן אַ קְוָקָּן
צִי מִיט דָעַם מַשָּׁאָ-צָוָג אֵין אַיִּם בְּרָעָטָר מִיט קְעָרָאָסִין אַנְגָּעָקָעָמָעָן אַזְּן
בָּאָלְדָּל לְוִיְּפָן צְוִירִיק צָוָם רְעַזְוּזְוָאָרָה. וּוֹעֵן סְאיַּזְּ אַינְדְּרִוִּיסְּ פְּנִיצְטָרָ
גַּעַוּאָרָן, הָאָט זיך גַּעַזְעָן, וַיִּזְיַּרְדָּאָטָן וַיִּתְּמַלְאָטָן זיך אַין זַיְן שְׁטִיבָּלָן;
אוֹן גַּעַהְעָרָטָן הָאָט זיך אַין דָעַר שְׁטִילְקִיְּטָן אַזְּן פּוֹסְטִיקִיָּט, וַיִּזְיַּרְדָּאָטָן
אַיִּם דָאָרָטָן אַפְּ זַיְן אַלְטָעָרָט סְטוּרָוָשׁ אַזְּן קְלָצְפָּט דָאָרָטָן פְּאַמְעַלְעָקָע אַזְּן
דְּרִימְלְדִּיקָּן הַילְצָעָרָגָעָם פֿאָרָן.

אוֹיִף דָעַם עַק פֿוֹן דָעַם ווְאַקְזָאָל-פְּלָאָצָּעָ פְּלָעָגָט זיך אַמְּאָלְ בָּאוּוֹיְזָן
אַיְצִיק-בְּרוֹךְ אַזְּן עַמְעָצָן שְׁלָעָפָן, עַר זָאָל זַיְן מִיט אַיִּם צָוָם פְּלָוָמָפָ
בָּאָדָן גַּיְינְן; אַזְּאָל קְרֻעְפְּטִיקָעָר אַזְּן אַוְמְפָאַרְשְׁתָּעַנְדִּיקָעָר אֵין דָעַר קְאַלְטָן
בְּלָוּטִיקָעָר בְּחָור גַּעַוּעָן, אַזְּן גַּעַבָּדָן הָאָט עַר זַיְן נָאָל אַקְוָרָאָט צְוִויִּי
מָאָל אַזְּן טָאָגָן בָּאָטָש אֵין טִיְּקָן אֵין דָאָס ווְאַסְעָר שְׁטָאָרָק קְאַלְטָן
גַּעַוּעָן אַזְּן גַּעַשְׁנִיטָן דָאָס לְיִיבָּן וַיִּזְיַּעַן פְּאַרְדִּינְסָטָן
הָאָט עַר אַלְעַמְּאָל זַיְן מוֹטָעָר מִיט דֵּי שְׁטָאָט-בְּעַלְיָ-עַנְגָּלָהָמָּאָפְּגָעָשִׁיקָט,
אַלְיַיְן גַּעַוּסָן בְּיִם ווְאַקְזָאָל, זַיְן מִיט קִינְגָּעָם נִישְׁתָּאַנְגָּעָרָט אַזְּן
גַּעַהְעָטָן אַלְצָן אַיִּין פְּנִים אֵי שְׁבָתָן אֵי ווֹאָךְ. אַיְינְמָאָל בִּינְגָּאַכְט אֵין בִּינְיִשְׁ
צָו אַיִּם אַרְיִינְגָּעָנְגָּעָן אַזְּן אַיִּם גַּעַטְרָאָפָּן לִינְגָּדִיק אַיִּיף דָעַר נִידְעָרִיקָעָר
קְאַנְגָּפָעָ מִיטָּן פְּנִים צָו דָעַר סְטוּלְעָיָ.

„סְאַיִּין אַזְּמָעְטִיק?“ הָאָט עַר אַיִּם גַּעַפְּרָעָגָט.

נָאָר אַיְצִיק הָאָט גַּעַנְמְפָעָרט: „נִיְּין“ אַזְּן ווְיִדְעָר גַּעַקְוּקָט אַיִּיף
דָעַר סְטוּלְעָיָ. עַר אֵיזְבִּי אַיִּם דָעַמְּאָלָט אַפְּגָעָזָעָסָן אַפְּגָעָזָעָסָן
נָאָכְדָּעָם אַנְגָּעָהוּבָּן אַרְיִינְקוּמָעָן צָו אַיִּם אַלְעָאָוָונְט. אַיְצִיק הָאָט סְרוּבָּ
גַּעַשְׁוִינְגָּן אַזְּן גַּעַקְוּקָט אַיִּיף דָעַר סְטוּלְעָיָ מִיט גְּרוּס אַינְטָעָיָעָס גְּלִיְיךָ וַיִּזְיַּרְדָּאָטָן

ער וואָלט אַין אִירע טוֹנְקָעֶלְעַן ווַיְנְקָלְעַן גַּעֲזָעַן יַעֲנָעַן גַּרְוִיסָעַן אַון ווַיְיַעַט
שְׁטוּט, אַין ווַעֲלַכְעַן ער האָט זַיִן יַוְגַּנְט אַיְבָּרְגָּעָלְאָזָט; סְ'הָאָט אַים נִישְׁתָּ
בְּאַרְירַט, וְאָס דֵּי וּאַקְוָאָלְ-סּוּחָרִים פָּאַרְדִּינְעַן, אַן צְוָפְּרִידַן אַין ער נִישְׁתָּ
גַּעֲרוּעַן דְּעַרְפָּוָן, וְאָס ער דְּעַרְלִיְיגַּט. טַאָקָע דְּעַרְפָּאָר האָט ער זַיִך לְעַבְנָן
אַיְצִיקָן גַּעֲפִילָט גַּרְיְינָג אַן פְּיִי אַין אַיִך גַּיך גַּעֲזָוִינָט גַּעֲוָאָרָן דְּעַרְצָן,
וְאָס ער האָט גַּעֲרָעַט אַן אַיְצִיק האָט גַּעֲשָׂוִינָג.

איַיְנָמָאָל אַין ער זַיִך בַּיִּ אַיְצִיקָן שְׁפָעַט פָּאַרְזָעָסָן אַון גַּעֲפִילְבָּן
גַּעֲכְטִיקָן. ער האָט זַיִך טַאָקָע דָּאַסְמָאָלְיָאָזָט פָּאָר אַיְצִיק. נַאֲר אַיְצִיק
הָאָט, וְיִי גַּעֲוִיְינְלָעַן, גַּעֲשָׂוִינָג אַון אַ פְּנִים גַּעֲהָאָט, וְיִי מַעַן רַעַדְת
נִישְׁתָּ צַו אַים; דֵּי לְאָמָּפָא אַיִן גַּעֲוּעַן אַרְוּמְגַנוּמוּמָעַן מִיט אַ רְוִיט פָּאַפִּיר,
דְּעַרְפָּאָר זַעֲנָעַן אַין חַדְרָה רְוִיט גַּעֲוּעַן דָּעַר אַוּוֹרָה, דֵּי וּמַעַנְתָּ, דָּעַר טִישׁ מִיטָּן
זַוְּדִיקָן סָאַמְּוֹאָר אַן אַגְּנָגְגָאָסְעָנָעַ גַּלְעָוָר טִיִּ, אַון אַיְצִיק אַלְיָין,
וְעַלְכָּעָר אַיִן, וְיִי תְּמִידָה, גַּעֲלָגָעָן אַוְיָף דָּעַר נִידְעָרִיקָעָר קָאנָאָפָעָ, דֵּי
הַעַנְתָּ אַונְטָעָרָן קָאָפָא אַן דֵּי אַוְיָגָן צַו דָּעַר סְטָעָלִיעָ. אַוְיִי שְׁטִילָן אַין אַין
חַדְרָה גַּעֲוּעַן, אַזְוִי אַגְּנָגְעָנָעָם, וְאָס אַין נַאַעַנְתָּן קָאַרְיִידָּאָר קָוִוִּיטְשָׁעַט
אַין דָּעַר פִּינְצְטָעָר אַ קָּלְיִינְדָּר חַזְוִיר אַון וְאָס אַין דָּעַר צְוּוִיְיטָעָר הַעַלְפָט
פָּוֹן דָּעַר שְׁטוּבָה שְׁרִיטָה דָּעַר גַּוִּישָׁעָר בָּאַלְעָבָאָס אַון קָרִיגָּת זַיִך דָּאַרְטָן
מִיט זַיִן יַוְגַּן אַון שִׁין זַוְּיִיב. דָּאָךְ האָט צְיוֹשָׁנָן דָּעַר שְׁטִילְקִיָּת אַון
רוּיְקִיָּת שְׁטָאָרָק גַּעֲנָגָט דָּאָס הָאָרֶץ, זַיִך גַּעֲפָרָעָס אַון וְיִי גַּעֲטָאָן.
בִּינְיִישָׁ רַוְּבִּינְיִשְׁטִיןִיָּה האָט שְׁוֹן גַּעֲרָעַט שְׁטִילָן אַון זַיִן אַרְאָפְגָּעָלְאָזָט
קוֹל האָט זַיִך גַּעֲהָרָט אַן אַיְנָגְגָהָאַלְטָעָנוּ קָלְאָגָן:

„אַיר פָּאַרְשָׁטִיטִיט, אַיְצִיק! מַעַן שְׁטָעָלָט אַיִיך אַנְיִידָעָר אַון מַעַן
זַאֲגָט אַיִיך: נָאָקָע אַון וּוֹרָע צְעָזָעָט. דֵּי זָאָךְ אַיִיך פְּשָׁוֹט.“
אוֹיָף זַיִן פְּנִים אַיִיך פָּאַרְקִילָט גַּעֲוּעַן אַ פָּאַרְדָּאָס, אַ פָּאַרְדָּאָס
אוֹיָף זַיִן וּוֹיִיב, אַ פָּאַרְדָּאָס אוֹיָף דֵּי סּוּחָרִים, וְעַלְכָּעָן פָּאַרְדִּינְעַן,
אַ פָּאַרְדָּאָס אוֹיָף דָּעַם גַּאֲגָצָן לְעַבְנָן, וְעַלְכָּעָן פִּירָט זַיִך נִישְׁתָּ אַזְוִי וְיִ
סְּדָאָרָף צַו זַיִן אַון טָוָט אַלְעָז אוֹיָף צַו לְהַכְּעִיס. דֵּי טִיפָּע אַון קָלְיִינָן
אוֹיָגָן הַאָבָן גַּעֲלִיכָּטָן אַון אוֹיָגְגָעָוָן בָּאַלְיִידְקִיט אַון הַילְפָאָגָן.

„אַוְמָעָטָוָם זַעֲסָטוֹ אַזְעַלְכָּעָן דְּבָרִים-אַחֲרִים, וְיִי אַבְרָהָמְטִשִּׁיק קוּפְּמָאָן,
אַון סְ'אָזָן זַיִי גּוֹת אַון זַיִי שְׁמִיכְלָעָן.“

נַאֲר אַיְצִיק האָט זַיִך פְּלֹצִים אוֹיָגְגָעִיזִין מִיט זַיִן גַּאֲגָצָעָר

קרעפעטיקער דענג, געטאן אַ געניע אָויפֿן קוֹל אָון אויסגעטען צו אַיִשׁ
אַ פֿאָר פֿאַרמֶּגְכֶּט אָון קְרַעְפְּטִיקָעַ העונט.
„מִזְאָגַט, רַובִּינְשְׁטִין, אָן דָּס עֲרַשְׁתָּע וַיְיִבְּ אַיִירֶס אֵיז גַּעֲוֹעַן
אַ שִּׁינְעַ אָון אַ קְלוֹגוֹעַ.“

בי' רַובִּינְשְׁטִין דָּהָבָן דִּי קְלִינְיָע אָוִיגַן שְׂטַאַרְקָעַר צו לִיְיכְּטָן אַנְּ-
גַּהְוִיבָן. עַר הָאָט גַּעֲוֹאַלְט וְאַגְּן: אָון הַיִּינְט לְעֵבָּא אַךְ מִיט אָזְמָאַס
אָון נַאֲרִישָׁעָר; עַר הָאָט זִיךְ אַפְּבָּעָר אַיִינְגַּעְהַאַלְטָן אָון גַּעֲוֹגָן. זִיךְ הָאָט
סְּאִי אַרְיִינְגַּעְקָומָעַן דָּעַם בָּאַלְעָבָּאָס, שִׁין אָון יְוָגָּג וַיְיִבְּ.

צְנוּגַעַשְׁטָלָט גַּעֲנְקְלָעַן צו דָּעַר קְאַנְאָטָע אָון מִיט אַיִרָּע פֿוֹלְעָ, הַאַלְבָּ-נַאֲקָעַטָּע
הַעֲנָט גַּעֲמָאָכָט אַ גַּעֲלָגָנָר. עַר הָאָט זִיךְ הַאַלְבָּ אַוְיסְגָּעַטָּן אָון זִיךְ גַּעַ-
לִיְיכְּטָן בַּי' דָּעַר וְאַגְּנָט. נַאֲכָדָעַם הָאָט אַיִצְחָק פֿאַלְאָשָׁן דָּעַם לְאַמְּפָ, זִיךְ
אוֹיסְגָּעַטָּן לְעֵבָּן אַיְבָּ אָון בְּאַלְד אַנְטְּשָׁלָאָפָן גַּעֲוֹאָרָן. דָּעַר קְלִינְגָּר חַוִּיד
הָאָט זִיךְ פֿאַרְשָׁטוּפָט אַיְן טִיפְּן וּוַיְינְקָל פָּוָן דָּעַם פֿינְצָטָעָרָן קְאַרְיִידָּאָר, זִיךְ
דָּאַרְטָן צְנוּגַעַקְנִיטָשָׁת אָון אַוְיגַעַהָעָרָט צו קְוִוְּשָׁעָן. מִיטָּאָמָּאָל אָיו גַּעֲוֹאָרָן
שְׁטִילְ אָון פּוֹסֶט, אָון דָּוָרָק דִּי נִידְרִיקָע, הַאַלְבָּ-פֿאַרְהָאָגְגָּעָנָע פֿעַנְצָטָעָר הָאָט
אַרְיִינְגַּעַקְוּטָדָי שְׁוֹאָרְצָע, וּוְאַלְקְנִידִיקָע אָון קְלִיעָ אַלְוָ-נַאֲכָט, זִיךְ גַּעַ-
צְוִינְגָּן וּוַיְיִטְוִיְּת אָון גַּעֲדָרִימָלָט. פָּוָן יְעַנְרָ זִיתָ אָיו דָּוָרְכָעָגָנָגָנָע דָּעַר
אַגְּנָעַפְּלָצָטָעָר בָּאַלְעָבָּאָס מִיטָּן לְאַמְּטָעָרָן אַוְנְטָעָרָן אָרָעָם אָון פָּאַמְּלָעָן
אַזְוּגַעַשְׁפָּאָנָט עַרְגָּעָן אַוְיָף דָּעַם דְּרִיטָן וּוְאַרְטָט, וּוּ עַר הָאָט אַיִינְגָּר
אַלְיָין בָּאַדְאָרְפָּט אַפְּשָׁתִיָּין דִּי גַּעֲנָצָע נַאֲכָט. מִהָּאָט נַאֲךְ לְאַגְּנָג גַּעֲזָעָן וּוּ
בַּיִּים אַזְוּגַעַנְדִּיקָן צִיטָעָרָט דָּעַר לְאַמְּטָעָרָן אַוְנְטָעָרָן אָרָעָם, בִּינְגָט זִיךְ
אָון פֿינְקָלָט, וּוּ אַגְּרִוִּיס רְוִיְּת אָון פֿיְיִידִיק אָיָגָ, וּוּאַס קָאָן עַרְגָּעָן
אַזְוּגַעַנְיָין, זִיךְ עַרְגָּעָן בָּאַהָאָלָטָן, אַבְּעָר קִינְמָאָל נִישְׁתָּאַיְסְגָּעָלָשָׁן וּוּרָן.
סְּהָאָט וּוּזְדָּעָר גַּעֲנָאָגָט דָּסָה הָאָרֶץ אָון דָּעַר מוֹחַ הָאָט גַּעֲטָרָאָכָט וּוּזְגָּן
דָּעַם עֲרַשְׁתָּן גַּעֲשָׁטָאַרְבָּעָנוּם וַיְיִבְּ. אַזְאָ שִׁינְעַ אֵיז זִיךְ גַּעֲוֹעַן אָון
אַ וּוּיְכָעָ מִיט אָיָךְ אַזְוּלְכָעָ שְׁטִיעָ אָון וּוּיְכָעָ גַּעְפְּלִין, אָון לִיב גַּעַחָאָט
הָאָט זִיךְ אַיִם, דָּעַם שְׁוֹאָרְצָן אָון נִישְׁתָּשִׁינְעָם, מִיטָּן דִּי נִידְעָרִיק-צָוָגָעָ-
שְׁוִירָעָנָע בָּאַקְעָן אָון אַפְּגָעָבִיטָעָנָע נַעֲגָל. עַר הָאָט זִיךְ, וּוּ סְּהָאָט אוֹיסְגָּעָ-
זָעָן, שְׂטַאַרְקָעָ לִיב גַּעַהָאָט. וּוּאָרִים וּוּעָן עַר זָאָל זִיךְ נִישְׁתָּגָעוֹן לִיב הָאָבָן,
וּזְאַלְט עַר זִיךְ, בְּשַׁעַת זִיךְ אַיִוְּ גַּעַשְׁתָּאָרְבָּן, נִישְׁתָּגָעוֹן אַזְוּיְ שְׂטַאַרְקָעָ-
אַיְבָּעָגָעָשְׁרָאָקָן, וּזְאַלְט נִישְׁתָּגָעוֹן אַרְיִיסְגָּעָלָאָפָן אַוְיָף דָּעַר גַּאַס, וּוּ
אַ חַסְרָ-דָּעָה אָון וּזְאַלְט דָּאַרְטָן נִישְׁתָּגָעוֹן אַפְּגָעָשָׁרְגָּן גַּעֲנָצָע צָוַיִ

שֶׁה "נוואָדֵר", אָזֶן אָזֶן וּוַיְבָעֵר זָלֵן זִיךְרֹן פְּלוֹצִים. אֲמֹגָּט שְׂרִירִת נִישְׁתָּמַת אָזֶן אַיְבָּרְהַוִּיפְּט עַר, בִּינְיִשְׁ רַוְּבִּינְשְׁטִין. דָּאַךְ אָזֶן עַר בָּאַלְדַּן אָרֵר טַוִּיט צַו זַיִן פָּאַטְעֵר גַּעֲקּוּמָן, צַעֲרִיסָן אַיְר שַׁיִן בִּילְדַּ, וּוְאָס זַיְהָט אַיְם נָאַךְ פְּלַחְוִין גַּעֲשָׁנְקָט, אָזֶן אַיְן פִּיר שְׁטִיקְלָעֵד פָּאַרְשְׁטוּפְּט עַרְגָּעֵץ הַינְּטָעֵר אֲבָלָטַע פָּוֹן אֲטִישׁ, אָזֶן אַיְן פִּיר חַדְשִׁים אָרוּם הָאַט עַר מִיט דֻּעַם צַוְּיִיטָן וּוַיְבָחָתָה גַּעֲהָאַט אָן גַּעַנְוּמָן דָּאָס צַוְּיִיטָע מָאָל נְדָן. וּוּעַן עַר אָזֶן מִיט אַיְר אַיְן אֲפָּאַרְשִׁים אָרוּם צַוְּמָט פָּאַטְעֵר צַוְּגָּאַסְט גַּעֲקּוּמָן, הָאַט דַּי מְוֹטָעֵר, אֲקָלוּגָּע אָזֶן לִיְתִּישְׁעַ יַדְעָנָע, אַיְר פְּבוֹד אַפְּגָעָנְעָבָן, וּי אָן אַגְּגָלְיִגְּטָעֵר שָׁנוֹר, נָאַךְ זַיִן קְלַעְנָרָע שְׁוּעָסְטָעֵר, אֲגָזָוָנָט קְלִיְנָשְׁטָעַלְדִּיק מִידָּל מִיט אֲרָאְדוּקָע אָונְטָעָרָן נָאָה, הָאַט זִיךְרָן צַוְּוִינְט אָוִינְפָּן קוֹל אָזֶן גַּעֲקָלְאָגָּט וּי אַיְיף אֲמָת:

"אוֹי, אוַיְסָגְעַבִּיטָן הַאָסְטו!"

אוֹן זַי, דַּי נִי-אוַיְסָגְעַבִּיטָן אָזֶן דַּעְמָאַלְסָט גַּעֲוָעָן אָין צַוְּיִיטָן חַדְר, אַלְצַן אוַיְסָגְעַהָעָרט אָזֶן אַפְּלָוּוּ בְּרוֹגוּ נִישְׁתָּמַת גַּעַוָּרָן. אֲזָא הַיְלָצָעָרָע אָזֶן לְעַבְּעַדְיק-טוּיְטָע אָזֶן זַי גַּעֲוָעָן. אַיְינְמָאָל, וּוּעַן מַהְאָט דֻּעַם טִיש אַיְבָּרְגָּעָטְרָאָגָן, זַעֲנָעָן דַּי שְׁטִיקְלָעֵד פָּוֹן דֻּעַם צַעֲרִיסְעָנָעָם בִּילְד אַרְוִיס-גַּעַפְּאָלָן. דָּאָס וּוַיְבָחָתָה זַי אַיְפָגְעָהָיָבָן אָזֶן זַי בָּאַטְרָאָכָט, אַיְיף אָיְין שְׁטִיקָּל אָזֶן גַּעֲוָעָן נָאַר אַיְן אָוִיגָּה, וּוְאָס הָאַט גַּעֲקוּקָט רַוִּיק אָזֶן אָזֶן שָׁוָם פָּאַרְוּוֹרָף.

"פָּוֹן וּוְעַמְעַס בִּילְד אָזֶן דָּאָס?" הָאַט זַי אַיְם גַּעֲפָרָעָנָט. עַר אָזֶן דַּעְמָאַלְסָט שְׁטָאָרָק רִימְטָה גַּעַוָּרָן אָזֶן אַיְן הַאָלָוּ הָאַט אִים עַפְּעָס מָאָדָנָע גַּעַוָּרָגָן, נָאַר עַנְטָפָרָן הָאַט עַר גַּעַמְזָוָט, אַפְּבָר אַיְיף זַיִן וּוַיְבָחָתָה זַי זַיִן עַנְטָפָרָן קִיְּזָן שָׁוָם אַיְנָדוֹרָק נִישְׁתָּמָאָכָט, אָזֶן אַיְם הָאַט דַּעְרָפָאָר אַיְיךְ שְׁטָאָרָק פָּאַרְדָּרָאָס אַיְיף אַיְר ; עַר הָאַט גַּעַוָּרָט, אָזֶן דַּי שְׁוּעָסְטָעֵר זָאָל זִיךְרָן פָּאַרְ אַיְר אַיְן דַּי אַיְגָן נָאַכְּמָאָל צַעְלָלְיָפָעָן :

"אוַיְסָגְעַבִּיטָן, אוַיְסָגְעַבִּיטָן הַאָסְטוּ." וּוּעַן עַר הָאַט שַׁיִן אַגְּגָהָיָבָן דְּרִימְלָעָן, הָאַט פְּלוֹצִים עַמְעַץ אַגְּגָהָיָבָן קְלָאָפָן אָזֶן אֲפָעַנְצָטָעֵר פָּוֹן דֻּעַר צַוְּיִיטָעֵר הַלְּבָעָר שְׁטוּבָן. עַר הָאַט אֲצִיטָעֵר גַּעַטָּאָן אָזֶן אַיְפָגְעַעַפָּנָט דַּי פָּאַרְשָׁלָאַפָּעָנָע אָוִיגָן. שְׁטִיקָּל קְלַעַט הָאָבָּן זִיךְרָן דָּאָרָטָן פָּאַמְעָלָעֵד גַּעַשְׁאָטָן אַיְיף אֲדִינְעָל גַּעַזְעָרָנָע שְׁוִיבָּה. דַּי שְׁוִיבָּה הָאַט גַּעַצְיָטָרָט מִיט אֲשַׁלְעַפְּעוּרְדִּיק קוֹל

און עפֿעַס קאָלטְבּוֹטִיק אַוִיטְדְּרָצְיִילֶט דער נַאֲכַט, אָוּן די נַאֲכַט הַאֲצַט געשויגֵן אָוּן געהערט. נַאֲכַדְעַם הַאֲצַט זַיַּן געהערט, ווי מַעַן עֲפַנְתִּים פָּאָמְעָלֶעֶץ די טִיר פָּוּנְמִ פִּינְצְטָעָרְן פָּאָרְהָוִיז אָוּן מַעַן סּוֹדָעַט זַיַּן דָּאָרְטַן שְׁטִילְדּוֹרְךָ, ווי עַמְּעַץ גִּיטְ פָּוּנְמִ קָאָרְיְידָאָרְ אָרוֹיסִ אָוּן גִּיטְ בָּאָלְדּ צְוִירִיךְ צְרִיכִין.

“אָט אָ שַׁד ?” הַאֲצַט אָ מַוְרָמְלָ גַּעֲטָאָן פָּוּנְמִ שְׁלָאָף אַיְצִיק, זַיַּן דָּוְרְכְּגָעְזְּרָפְּן אָוּן אִים עַטוֹאָסִ צְגַעְקוּעוּתְשַׁטְשַׁט צַו דָּעַר וּזְאַנְטַן.

“וּוּעָר ?” הַאֲצַט עָר בְּיִ אַיְצִיקְן גַּעֲפְּרָעָטְן.

“אַבְּרוֹהַמְּטַשְּׁיקְ,” הַאֲצַט ווי פָּוּנְמִ שְׁלָאָף אַיְצִיק גַּעֲנְפְּרָעָטְן, אַלְעַ נַאֲכַט...” אָוּן בָּאָלְדּ אִין עָר שְׁוִין גַּעֲשָׁלָאָפְּן, אָוּן אִין חַדְרַה הַאֲצַט זַיַּן שְׁוִין געהערט, ווי עָר עַטְמַט גְּלִיךְ אָוּן פָּעָסְטַן.

“אַבְּרוֹהַמְּטַשְּׁיקְ ?” בִּינְיִישְׁ רַוְּבִּינְשְׁטִין הַאֲצַט זַיַּן נִישְׁתִּ גַּעֲנְלִיבְּטַן אָוּן זַיְנַע טִיעַ אָוּן קְלִינְיָע אָוּיגַן הַאֲבָנַן אִין דָּעַר פִּינְצְטָעַר גַּעֲלוֹיְכְּטַן מִיטְ אָשְׁמִיכְלָ פָּוּנְמְדָרְנוּגְגַן שְׁפָעַטָּעַר, וועָן סְאַיְזָ פָּאָר אִים קְלָאָר גַּעְוָאָרָן, אוּ אָוּן דָּעַר צְוַיְיִתְעַר מִינְגְּזָעַעָרְהָאָהָלְבָעָר זַיַּת שְׁטוּב אִין אַיְצַט פָּאָרָאָן אַבְּרוֹהַמְּטַשְּׁיקְ מִיטְ יְעַנְגָּר יְוָגָנָעָר אָוּן שְׁיַינְעָר גּוֹיִעִי, וּוּלְכָעַ הַאֲצַט זַיַּן דָּאָ נִישְׁתִּ לְאָגָן אַרְמוֹגְעָדָרִיטִ אָוּן צְגַעְשְׁטַעַלְטַן בְּעַנְקָלָעַן מִיטְ פּוֹלָעַ האָלְבָ-נְאָקָעַטָּעַ העַנְטַן, הַאֲצַט עָר שְׁוִין גַּעֲטָאָכְטַן, אוּ דָעַר וּלְבִּיקָּעַר פָּעַטָּעַר אָוּן תָּמִיד שְׂמִיכְלָעַנְדִּיקָעַר אַבְּרוֹהַמְּטַשְּׁיקְ הַאֲצַט גַּעַלְטַן, אָרְעַזְוּרְוּזְאָרְ.

אָ נִיעַ שְׁטוּב מִיטְ נַיְ מַעְבָּלְ.

“אָ חֹזֵיר הַאֲצַט דָּאָט אַבְּיִסְלָ פָּוּנְמִ עַוְלָמָ-חוֹה הַנְּאָהָה, נִישְׁתִּ אָוּזִיסְטַן שְׁמִיכְלָעַט עַר.”

עָר הַאֲצַט אִים נִישְׁתִּ מַקְנָא גַּעְוּוּנַן, נַאֲרַסְתִּ הַאֲצַט אִים גַּלְאָט אָזְוִי בָּאָרְדָּאָסְן אָוּן עָר הַאֲצַט לִיְגָנְדִּיק אִין בָּעַט גַּעֲבִיסְן די נַעַלְ.

“פְּאָרוֹאָס קָוְמַט דָּאָט אִים ?”

אוּן גַּאנְצְפָּרִי, וועָן עָר הַאֲצַט אַיְצִיקְן בִּים וּוּאָקְזָאָל בָּאָגְעָנְטַן, הַאֲצַט

עָר אִים אָפְּגַעַשְׁטַעַלְטַן אָוּן גַּעְוָאָגָט :

“אָט וּוּעַט אִיר זַעַן : אַבְּרוֹהַמְּטַשְּׁיקְ וּוּעַט נַאֲרַהָבָן אָשִׁין וּוּיְבַּ

אוּיר.” אַיְצִיק הַאֲצַט צָוֵם אַנְחִיבְן נִישְׁתִּ פָּאָרְשְׁטָאָנְעָן וּוּגָן וּאָסְסְגִּיטַן.

עָר הַאֲצַט זַיַּן אָבָעַר בָּאָלְדּ דָעַרְמָאָנְטַן אָוּן גַּלְאָט אָזְוִי אַוְיסְגַּעַשְׁפִּיגְן.

פִּנְיָע לַיְסָאָק הָאָט זֶיךְ אַיְגָעַהוַיְקָעַרְתָּ, אַרְוָמְגַעֲקוֹקָט, זֶיךְ סְקוֹקָט
אַיְם קִיְין מַעֲנְטָשׁ נֵאָךְ אָוֹן שְׁלַלְעָרָהִיט וַיְיָנָע בִּינְעָרְפָּוָן וַזְּקוֹאָלְ
אַפְּגַעַטְרוֹגָן. אַוְיִט דָעַם וַזְּקוֹאָלְ אַזְּוֹעַר שְׂוִין סִיְ-וּ-סִיְ אַיְבָעָרִיק גַּעֲוָעָן
אָוֹן גַּעֲרָדָט הָאָט עָרְשָׂוִין נִשְׁתָּמַת מִיטָּקִינְעָם אָוֹן מַרְאָה גַּעֲחָאָט הָאָט
עָרְשָׂוִין פָּאָר יְעָדָרָן. אַשְׁטִיק צִיְיט הָאָבָּן דִי סְוָהָרִים טַאָקָע זֶיךְ פְּלִיטה
נִשְׁתָּמַת בַּאֲמָעָרִיק; מַעַן הָאָט זֶיךְ אַבְּעָרְ צָוָם סֻוָּף אַוְמְגַעֲקוֹקָט אָוֹן זֶיךְ
גַּעֲוָונְגַעַרְתָּ:

„הָעָרָת אַ מְעָשָׁה? !“

„אַיְיךְ זֶיךְ שְׂוִין אַבְּעָרְ טַאָקָע אַשְׁטִיק צִיְיט נִשְׁתָּמַת“, הָאָט זֶיךְ
אַזְּסָמָאָלְ צָוָם עַוְלָם צְגַעַשְׁאָרְטָל לַיְ פִּיְוָנִיאָק אָוֹן גַּעֲגָבָן צֹו וּוּסְן:
„וּוְאָסָ, פִּנְיָע לַיְסָאָק? עָרְ גִּיטָּ אַרְוָם אַיְן דִי הַיּוֹעָר.“

אַ מַזְקָ, אַט דָעַר אַיְגָעַהוַיְקָעַרְתָּעָר פִּיְוָנִיאָק; קִיְין זֶיךְ אַיְזָ פָוָן
זֶיְיָנָע אַוְיִגְן נִשְׁתָּמַת צְגַעַדְעָקָט. אָוֹן אַמִּינָע אַפְּרָוָנוֹנְגַעַרְתָּעָר בָּאוֹיְוִיתָעָר
נֵאָךְ דָעָרָצָו, גַּלְיִיךְ וּיְ עָרְ וַזְּאָלָט וּוּלְעָן זֶאנְגָן:

„אַ בּוֹשָׁה כְּלַעֲפָן, אַזְּאָ נַאֲרִישָׁקִיט נִשְׁתָּמַת צֹו וּוּסְן.“
אָוֹן אַזְּ דָעַר נַאֲיוֹועָר עַוְלָם הָאָט זֶיךְ נֵאָךְ אַלְעָן נִשְׁתָּמַת גַּעֲלִוִיבָט,
הָאָט עָרְ קַאְלַטְבָּלוֹטִיק דִי העָנָט אַיְן דִי אַרְבָּל אַרְיִינְגַעַשְׁטָעָקָט, דָעַם
קַאְפָ אַפְּמַעְלָעָךְ אַוְיִחְדָּעָר בָּרוֹסָט אַרְאָפְגַעַלְאָזָט אָוֹן, נִשְׁתָּמַת קוּנְדִּיק אַוְיִחְ
קִיְינָעָם, אַוְיִפְנֵן קוֹלְ אַוְיִסְגַּעַשְׁרִיגָן:

„נַחְוָם פִּיאַטְקָע! וּוּ בִּיסְטוֹ רַעֲגָעָן!“

הָאָט זֶיךְ צְגַעַרְקָט אַרְוִיטָעָרְגָּרְמָאָן מִיט אַרְוִיטָ-קְלִיְיָעָנְדִּיק
פְּנִים, מִיט אַפְּרָבָוָנְדָעָנְעָר בָּאָק אָוֹן שְׁטָאָרָק בְּלָאָטָע לִיפָּן אָוֹן עֲדוֹת
גַּעֲזָאָגָט:

„מִיְין שְׂוִיְגָעָר אַלְיִין הָאָט אִים אַיְן אַדְעָס גַּעֲזָעָן; עָרְ גִּיטָּ
אַרְוָם אַוְיִחְדָּעָר דָעַם לִימָאָן אָוֹן זֶאנְגָן, אָוֹן עָרְ אַיְזָ פָוָן דִי קַאְלִיבָעָלְאָדָעָר
בְּשָׁרְפִּים.“

דָעָרָמָאָנָט, הָאָט פִּיְוָנִיאָק גַּלְאָצָט אַזְּוִי אַטְהָסָט גַּעֲטָאָן אָוֹן נִשְׁתָּמַת
אַוְיִפְהִיְבָנְדִּיק דָעַם קַאְפָ אַפְּמַעְלָעָךְ אַוְעָקְגַעַשְׁפָּאָנָט.
אָוֹן דִי סְוָהָרִים זֶעֱגָעָן נֵאָךְ אַרְוָנוֹנְגַעַרְתָּעָר גַּעֲוָעָן אָוֹן מִיט עַטְוָאָס
שְׁמַיְכְּלָעָנְדִּיקָעָ פְּנִיםָעָר זֶיךְ גַּעֲקָוֹקָט אַיְן דִי אַוְיִגְן.

ז'י האבן שווין געגלויבט, געשוויגן און געקלערט ווען ליסאקס
שוואָרץ און איבערגענעראָקן פנים, וואָס בלאנקעט ערצע אַרום, וווײַיט,
וווײַיט הינטער די פֿליַיצעס, און פֿאָרקרימט זיך פֿאָר אָפְגּעֶברענטע וווײַיט,
וואָס שמיין זיך צַלְעַ טַאג דַּאס לִיבּ מִיט בְּלָאָטָעַ:
„פֿון די קָאַלְבָּעַלְדָּעַר נְשָׁרְבִּים.“

און לַעֲבָן ז'י אייז נַאֲך גַּעַשְׁתָּאָגָעָן דָּעַר רַוִּיטָעַר יְוָנְגָעָרָמָאָצָן
מייטן קְלִיְּעַנְדִּיקָן פָּנִים אָון שְׁתָאָרָק בְּלָאָסָע לִיפְּנֵן אָון זיך עַרְגָּשָׂט
געשוווארן:

„אַל אַיך אָזְוִי אַ גּוֹט יָאָרָה האָבָן.“

סְאיַוּ גַּעֲוָעָן מַאֲדָגָע אַוִּיף דָּעַר נְשָׁמָה.

אין אַ פֿאָר ווּאַכְּן אַרום, ווען דַּי צוֹנָן זַעַגְעַן אַיְנָמָאָל אָפְגּעֶנְגָּעָן
און אוּפְּן ווּאַקוֹּאָל האָט שְׁוִין דָּעַר עַולְם אַנְגָּעוּהֵיבָן קָלְעָנָעַר ווּרְעָן
הָאָבָן די סְוחָרִים בְּצָמָעָרְקָט לִיסָּאָקס ווּיְבָ. אַ שְׁוּזְעַנְגָּרָע אָן אַ גְּרָאָבָע
מִיט גְּלָאָטָע גַּלְעַל הָאָר אָון אַיך אָזְאַק גְּלָאָט אָון גַּעַלְבָּלָעַר פָּנִים אייז
זַי גַּעַשְׁתָּאָגָעָן מייטן פָּנִים צַו דָּעַר וּזְאָנָט אָון שְׁטִילָה, אָן אַ קְּלָא אָן אַן
לְשָׁוֹן גַּעֲוִינְגַּט. די סְוחָרִים הָאָבָן זיך אַרוּמְגָעְדָּרִיטָה פֿון ווּיְטָנָס, גַּעַכְּאָפְּטָה
אַ קְּוֹק אַוִּיף אַירָע פֿליַיצָעָס, וואָס הָאָבָן גַּעַצְּטָעָרָטָה, אָון זיך דָּעַרְמָאָנָט,
אוֹ נִישְׁתְּלָאָגָג הָאָבָן אַירָע הָאָר מִיט פֿאָרְפָּוּטָה גַּעַשְׁמָעָקָט אָון אַלְיָין אייז
זַי גַּעַזְעַס מִיט לִיסָּאָקָן אָין קְלִיְּנָעָם קָאָבִינָעָט אָון זיך אַין מְסֻחָר גַּעַזְעַס
מִישְׁתָּה. זַי זַעַגְעַן טַאָקָע גַּעַרְדָּט גַּעַוְאָרְן אָון אַירָע גַּעַמְאָכָט אַ נְדָבָה.
צְוּנוֹפְּגַּעַנוּמָעָן די נְדָבָה האָט אַלְיָי דָּעַרְבָּאָרְמְדִיקָעָר אַלְיָין; עַר האָט צַו
יעַדְן גַּעַשְׁמִיכְלָט מִיט זַיְנָע גַּוטָּע אַוִּיגָן אָון צְוּגַּעַנְגָּעָן מִיט זַיְן דִּין
ווּיְבָרָעָשׂ קְוָל:

„אַוִּיף אָזְאַק דָּאָרָף מַעַן צְמוֹאָכָן די אַוִּיגָן אָון גַּעֲבָן“. אָון
סְוחָרִים הָאָבָן רַחֲמִים פְּאַקְוּמָעָן אָון גַּעֲעָבָן.

ווען מַעַן אַיְזָנָאָכָע אַוִּיך צַו בִּינִישָׂ רַוְּבִּינְשָׂטִין צְוּגַּעַנְגָּעָן,
הָאָט פִּיוֹנוֹיאָק אַרְיִינְגְּרָוּקְט די נַאֲזָן אָון צְוּגַּעַנְגָּעָן:

„גַּיט, גַּיט, אַיהֲשׁ בַּיְיָ אַיְיךְ, וועַלְן מִיר אַוִּיךְ גַּעֲבָן“. די
דָּעַר עַולְם האָט הנָאָה גַּעהָאָט אָון גַּעַלְאָכָט, אָון בַּיְיָ בִּינִישָׂ
הָאָבָן די טִיפְּעָ אַוִּיגָן אַ צִּיטָּעָר גַּעַטָּאָן אָון מִיטָּאָמָאָל צַו לִיכְבָּטָן
אַנְגָּעוּהֵיבָן.

דָּאָכָט זַיך, וואָס האָט צַו אַיְם אַט די בְּרִיטְבִּינְגְּרָדִיקָע אָון

איינגעעהויקערטע בעריאת, ער האט אים קיינמאָל קיין שלעכטס נישט בעטאן. ער איז דערפֿאָר אויף אַלע סוחרים אין פֿעַס געווען, אַנגעוועין אויף לִיסְאָקְס וויבּ אַים מַודְיעַ געווען: אַט דעם וויבּלֵס מאָן האָבָן זַיִּי פֿאָר אַ קְבָּצָן גַּעֲמָכְתָּן. אַים האָבָן זַיִּי קיַּין אַזְעַס נְדָבָות בעטן מְשֻׁלָּח געווען אַן אַיר מַאְכָּן זַיִּי אַאָךְ נְדָבָה. ער האָט זַיִּיךְ מִיט באַלְיִידְיקְטָע אַוְיגַן אויף די סוחרים אָומְגַעְקָט אַן אויף שְׂטוּם-לְשׁוֹן גַּעֲפָרָעַט בְּיַיְהַעַטן:

„גּוֹט צָוֵי, אַ?“

העכט האָט גַּעֲקוּט אויף דעם קלִיפְעַדִּיק וויבּלֵס מִיט זַיִּין אָונְטְּרָגְעָהִיבָּן פְּנִים, הִיפְשָׁע נָאָן אַונְ צְעַנוּמָעַן נָאָלְעַכְעָר, ווֹאָס זְעַנְעָן בְּיַי אַים תְּמִיד צְעַנוּמָעַן געווען אַונְ דָּאָס פְּנִים תְּמִיד אָונְטְּרָגְעָהִיבָּן גְּלִיַּיךְ, ווַיְיַעַמֵּץ ווְאַלְט אַים מִיט גְּרוּיס לִיְבַּעַת האַלְטָן פֿאָר זַיִּין שְׂוֹאָרֶץ אַן גָּאָר ווֹאָס שְׂפָרָאַנד בעַדְלָא אַן ווְאַלְט בְּיַי אַים מִיט לִיְבַּעַת פרען:

„זָאָג זְשָׁע נָאָר, מִין קִינְד: ווֹאָס הַאָסְטוֹ הַיִּינְט אַין חַדְר גַּעֲלָרָנְט?“ נִשְׁתְּלָאָג אַיז ער פּוֹן טְשֻׁרְנִיגָּאוּר גַּובְּרָנִיעַ אַ פְּאַרְטִיעַ קְלִיַּעַן קוּיפָּן אַרְאָפְּגָעָקָמוּן. ער האָט מִיט סוחרים קיַּין גְּרוּיס אַיבְּנָטְרָעַן נִשְׁתְּ גַּעַהָאָט, האָבָן זַיִּי אַים אַ נְאָמָעַן גַּעֲנָבָן ‐דָעַר יּוֹם-טוּבְּדִיקָעַ“.

אָפְּשָׁר האָבָן זַיִּי אַים דעם נְאָמָעַן גַּעֲנָבָן דערפֿאָר, ווֹאָס ער האָט תְּמִיד אַ שְׂוֹאָרֶץ אַן נִיְיעַם סְרוּדוֹת גַּעֲטָרָגָן אַונְ גַּעֲרָדָט מִיט גְּרוּיס אַט הַפְּסָקוֹת אַן מִיט אַ נִּיגְזָן פּוֹן פְּרָק, ווַיְיַאַן עַלְעַכְעָר יִיד אָום שְׁבָתָה, אַן אָפְּשָׁר גָּאָר דערפֿאָר, ווֹאָס זַיִּין טוֹנְקָל פְּנִים אַיז זְעַלְבָּסְט יּוֹם-טוּבְּדִיק געווען אַן מִיט עַפְּסָס ווֹאָס, ווַיְיַדְגָּס, גְּלַאְטָעַס געווען באַצְיָגָן. אַ מאַדְגָּנָעַר נְפָשָׁאָיז ער העכט געווען. ער האָט פִּינְגַּט גַּעַהָאָט גַּאֲנָדָל אַון סוחרים מִיט אַלְעַ אַיְדָעַלְעַ גַּעֲפִילָן פּוֹן זַיִּין האָרָצָן אַן אַלְיַיְן אַ סוחָר געווען.

געַהָאָט עַרְגָּעַן אַ ווְיַיְבָּלָע אַן טְשֻׁרְנִיגָּאוּר גַּובְּרָנִיעַ, אַ קְלִיְינְקָע אַן אַ שְ׀יִינְקָע.

זַיִּהְאָט אַים גַּעַשְׁבִּין, אוֹ זַיִּהְאָט אַים לִיב אַן ער האָט אַיר גַּעַנְטְּפָעָרט, אוֹ קְלִיַּעַן ‐הַאַלְט אַ מְחוֹ.“

פּוֹן דִּי בּוּמָעָר זְעַנְעָן גַּעֲפָלָן האַלְבָ-גַּעַלְעָ, האַלְבָ-פְּאַרְטְּרִיקָנְטָע

בלעלען. פאלנדיק האבן זי זיך נאך עטלעכע מאָל אין אויר איבע-געקרט, פאמעלעך אַרומגעשועט אין אַלע זיין פון דער גאנטער לופט און סוף-כל-סוף ליגן געליבן אויף דעם וואָקוֹאַל-פֿלאָז געפֿאַלען און דערשלאָגנדייק-פרענדייק:

“אי אַט דאס, הייסט עס, דער סוף?”

סֵהאָט זי גענטבערט אַקער פון אַבעוז מיט אַבלְאָז פון דעם קִילְן, חושבדיקן בין-המשות-וונט. זי האבן זיך אַזועקנעקילט ערצעז ווית איבער דִּ רעלְסֶן, געלְיגִין פון איין אַרט אויף דעם צוּיִיטן און פון דִּ האַלְבַּ-נאָקעטְשָׁוּםְעָרָזְעָן אַזְעָנָן אַזְעָנָן וואָקוֹאַל-פֿלאָז געפֿאַלען גיעו בְּלָעַטָּר, און אויך אַזעְלְכָעָה האַלְבַּ-גַּלְעָז און האַלְבַּ-פֿאַרטְּרִיקְטָּעָן טרייעריך פֿאַרְנוֹאַכְּטָן האָבָּן זיך בַּיִּם וואָקוֹאַל אַגְּנָהְיוֹבָּן. די ברואים האָבָּן זיך פֿלוֹמְרָשְׂט געשטעט אַיסּוֹאָגָן, אָז זי האָבָּן פָּאָר דִּ פֿאַרְנוֹאַכְּטָן מורה, און דאָך זענען זיך אַלע פָּאָר פּוֹד פּוֹנָם וואָקוֹאַל פּוֹנָאנְדָּעָר גַּלְעָפָּן, זיך אַרְיִינְגְּנָעָכָּפָּט אַיִּן באַלְיִיכְטָעָן, וואָרָעָמָּע שְׂטִיבְּעַלְעָץ אַיִּין אַבְּעַרְגְּלָאָזָּט בִּינְישׁ וּרוֹבִּינְשְׁטִין אַיִּינְעַבְּ אַלְיִין.

זי האָבָּן זיך דָּארְטָן רְוִיך גַּעֲטְרָוְנְקָעָן טִי, פֿאַמְּעַלְעָץ גַּעַשְׁמִיכְלָט צו די שְׁטוּבַּ-מְעֻנְטָשָׁן, גַּעַהְאָלְטָן אַ קִינְד אַיִּף די העַנְטָן, דָּערְצָו גַּעַצְמָאָקָעָט גַּעַרְעָדָן, פְּדִי דַּעַט טְרוּיְיךְ פון יְעַנְעָר וּוִיט באַלְיִיכְטָעָן מְעַנְצָטָעָר צו פֿאַרטְּרִיבָּן, הָאָט זיך דַּעַר טְרוּיְיךְ פון דָּארְטָן צָוָם וואָקוֹאַל פֿאַרְקְּלִיבָּן אַיִּן דָּאָ פֿאַרְשְׁפְּרִיט זִין מְרָחָ-שְׁחוֹרְהָדִיקָעָ שְׁלִיטָה. צוֹזָמָעָן מִיט דַּעַר גַּלְיִיכְעָר רְעַלְסָן-שְׁנוּר אַיִּין הוַיְכָעָ סְלַוְפָּעָס פון טְלַעְגְּרָאָצָּפָּהָאָט עַר זיך אַלְזָהָעָר אַיִּין הָעַכְעָר אוּיפָּה דַּעַר עַרְד גַּעַדְרָאָפָּעָט אַיִּין צוֹזָמָעָן מִיט זִי שְׁתָעָקָן גַּעַבְּלִיבָּן אַיִּם ווִיְמָן עַק הִימְלָה, וּוָאָס אַיִּן האַרְיוֹאָנָט. די רְעַלְסָן מִיט די סְלַוְפָּעָס הָאָט לְאַגְּנוֹאָם אַיִּינְגְּשָׁלְגָעָן די אַנְקְוּמָעְנְדִיקָעָ נָאָכָט, אַיִּין דַּעַר טְרוּיְיךְ הָאָט פון רְוִיטָעָ לְאַמְּטָעָנָס, וּוָאָס האָבָּן גַּעַצְטִיטָרָט אַיִּין זיך אַלְאָגְנָעָ שְׁוָרָה פון רְוִיטָעָ לְאַמְּטָעָנָס, וּוָאָס האָבָּן גַּעַצְטִיטָרָט אַיִִּין גַּעַבְּרִוקָּט אַהֲיָן, פּוֹנוֹאָגָעָן סְאִין גַּעַרְאָקָן די נָאָכָט. לְאַגְּנוֹעָ משָׁ-צָבָן זענען בַּיִּם וואָקוֹאַל גַּעַשְׁטָאָגָעָן, שְׁוֹעָרָעָ זענען זי גַּעַוּעָן אַיִּין אוּיפָּה עַמְּצָעָן בְּרוֹגָעָ. זי האָבָּן זיך פֿאַמְּעַלְעָץ אַיִּין שְׁוֹעָרָעָ צְרוּקְגָּעוֹקָט, דָּערְהָעָרט אַ פִּירָ פון אַן אַגְּנָעָפְּלָגְטָן אַיִּין שְׁלַאֲפְנִידִיקָן קָאַנְדּוֹקְטָרָ, אַיִִּין ווִידָּעָר שְׁטִינְ גַּעַבְּלִיבָּן בְּרוֹגָעָ אַיִִּין שְׁוַיְגְּנִידִיקָעָ. הָאָט בִּינְישׁ וּרוֹבִּינְשְׁטִין אוּיפָּה די משָׁ-צָבָן גַּעַקְּוֹקָט אַיִִּין גַּעַקְּלָעָרט:

„אנגונע פאקטער וואנגאנעם, פון וועלכע סוחרים האבן הנאה געהאַט, וואנגאנעם מיט ברעטער און האַלצ'ווארג פון אַברהָמְטִישִׁיקס וועגן אוּן פון וועגן פיל אנדערע זאטע אַברָהָמְטִישִׁיקס, וואָס געפֿינען זיך אוּף וויטיע, אוּמעטיקע און האַלְבּ-שְׁלַאֲפְנֵדִיקָע וואָקוֹאַלְן. מענטשן האבן פון לְעָבָן הנאה.“.

און לְעָבָן אַים, אוּפְּטַן לִיְדִיכָּן וואָקוֹאַלְ-פְּלַאַץ האבן נאָך אַרְוָמְגָע-שְׁפָאנְטִישָׁרְאָלְ וְאַזְּאָלְ, אַ רְוִיט אַנְגְּנָעַשְׁטָאַפְּטְ-רִיךְ דָּאַרְפְּסְ-יִידְלָ אַון נִישְׁט ווַיִּיט פָּוּן אַים, דָּעַר אַיְנְצִיקָּר פָּאַרְשְׁפָעַטְקָטָעָר וואָקוֹאַלְ-גִּימְנָאַזִּיסְטָר. וְאַזְּאָלְ הָאָט פָּאַרְטְּאַכְּטְּרִידְהִיט גַּעֲרָעֶדֶט מִיט זִיךְ, וְוי מִיט אַ זִּיטִיכָּן, אַון זִיךְ אַלְיִין אָפְּטַמְכְּבָד גַּעֲוָעָן מִיט אַ וְאַרְעָמָעָן „רוֹחַ אַין טָאָטָן“. אַון דָּעַר גִּימְנָאַזִּיסְטָר הָאָט נאָך אַלְיַץ הָאָרְצִיךְ גַּעֲטָעָהָת מִיט דֻּעַם שִׁינְעָם מִידְלָ, וואָס הָאָט אוּיפְּ דֻּעַם וואָקוֹאַלְ בְּיכָעָר אַון בלְעַטְעָר פָּאַרְקִיפְטָן. אָפְּשָׁר הָאָט עָר אִיר דָּאָס דָּעַרְצִילְט, פָּאַרְוּאָס עָר אִין בַּיְזָן אַזְּאָגָעָם לִיבָּן האַבָּן, נִישְׁט קָוְקָנְדִיקָּר אוּיפְּ זִין פָּאַרְרִיסְעָנָעָר נָאָז, אָומָה. גַּלְּוָמְפָעַטְעָר הַיְּךְ אַון גְּרוּיְסָע, גַּלְּעַזְעָרָנוּ אוּגָן.

סְאיַז גַּעֲוָעָן אַוְמְעָטִיק צָו הָעָרָן.

הָאָט בִּינְיִינְשָׁ גַּעַפְּרוֹוֹת אַין אַ בִּיכְלָ אַרְיִינְקוֹן, אַיְזָן נאָך אַוְמְעָטִיקָר גַּעֲוָאָרָן. אַמְּאָלְ הָאָט עָר גַּעֲקָאנְט גַּאנְצָע טָעָג אַרְיִינְקוֹן אַון לְעָבָן, אַון הַיְּינְט... .

עֲפָנְט עָר נאָר אַ בִּיכְלָ אַוִּית, אַזְּוִי דָּעַרְמָאנְט עָר זִיךְ אַן דַּי יִנְגְּלַשְׁעַ יָאָרָן, אַן דֻּעַם, וואָס זִין עֲרַשְׁת ווַיִּבְּ גַּעַהָאָט אַן-צּוֹשְׁפָאָרָן אִיר קָאָפְּ אוּיפְּ זִין אַקְסָלָ, פָּאַרְמָאָכָן דַּי אַוְגָן אַון שְׂוִיגָן, שְׂוִיגָן... אַון אַלְיַץ קְרִיכְטָן, קְרִיכְטָן צָו, בֵּין דָּעַר נִיְּעָרָן מְשֻׁנְהָדִיקָ-קְרָאָנְקָעָר ווַיִּבְּ מִיט דָּעַר גַּרְאָבָעָר שְׂוִיגָעָר. סְדַּוכְטָן זִיךְ, אַזְּוִי רַעַדְתָּ דָּאָגָר נאָעָנט מִיט אִיר פָּאַלְשָׁ קָרְוָי: „זָעַ נָאָר: בִּינְיִינְשָׁ אַיְזָן גַּעַקְוָעָן? גַּיִי, טָאַכְטָעָר, גַּיִב אַיְםָ טִיְיָ“. ווַיִּלְּ עָר אוּיפְּ צָו לְהַכְּעִיס ווַעֲגָן זִיִּי נִשְׁטָט טְרָאָכָטָן אַון שְׁפָאנְטָ פָּאַמְּעָלְעָךְ צְוָעָק צָו מַאְרָה הַעֲכָתָה.

מַאְרָה הַעֲכָתָה אַוְרָק אַמְּאָלְ פִּיל גַּלְּעַרְנָט אַון גַּלְּיִיעָנָט אַון הַיְּינְט רְוִיכְעָרָט עָר פָּאַפְּיָרָאָסָן אַון טְרָאָכָט.

“דאָס לְעֵבֶן, זַאֲגַט עַר, אִיז מַעַר אִינְטַעַרְעַסְאַנְט פָּאָר יַעַדְן בּוֹךְ.”
און דאָס פְּנִים זַיִנְס, דאָס טוֹנְקְ-זַיִדְס אָונְז אַונְטַעַרְגַּעַהְיִבְנָס אַיז
דעַמְאַלְסְט אַזְוִי עַרְגְּנַסְט אָונְשַׁטְאַלְץ אָונְזַיִינְגַּן זַיִנְעַן זַעַנְעַן דַּעַמְאַלְסְט
גְּרוּיס, שְׂטָאַרְק גְּרוּיס.

און אַ וּוֹנְדַעַרְלַעַכְעַ אָונְאַלְטַע מַעַשָּׂה דַעַרְצִיְּלַט עַר דַעַמְאַלְסְט,
אַ מַעַשָּׂה מִיט אַ פְּרִיפְס, וּוֹלְכְעַרְ הַאֲט אַוִּיפְ דַעַר נַאֲטוּר אַנְגַּעַוְיַוְן אָונְ
גְּזַוְּאַגְט :

“אָט דַאָס זַעַנְעַן מַיִינְגַּ בִּיכְעַר.”

הַאֲט זַיְק בִּינְיִיש אַיְינְמַאַל דַעַרְמַאַנְט אָונְזַיִינְגַּ לְעֵבֶן : אָונְ
אַרְעָם, אַ שְׂוֹאַרְץ לְעֵבֶן. אָונְפָאָר אַהְלְבָן קְבִּצְנָהָאָט דַאָס אִים שְׂוִין
גַּעַמְאַכְט, אָונְמַעַנְשָׂן וּוֹעַלְן שְׂוִין בָּאַלְדְּ חֻוְקָהָאָקְן פָּוּן אִים. עַר הַאֲט
אַ בִּיטְעָרָן שְׂמִיכְלָ גַּעַטְאָן :

“נוֹ אָונְמַיְן לְעֵבֶן, אַ ?”

זַעַנְעַן בַּיִ מַאְיר הַעֲכָט דַי אַוִּיגְן נַאֲך גַּרְעַסְעַר גַּעוֹאָרָן אָונְ
נַאֲכְמָעָר גַּאֲנָגְן אַנְגַּעַוְיַוְן.

“אָונְאַיְיעַר לְעֵבֶן, הַאֲט עַר, רַוִּיכְעַרְנְדִיק דַעַם פָּאַפְּרִיאָס, צַו אִים
מִיטְן קָאָפְ גַּעַשְׂאַקְלָט, אָונְיַעַדְן מַעַנְשָׂנָה לְעֵבֶן, הָא-הָא...” גּוֹט אַיז
גַּעַוְעַן אַזְוִי צַוְּקָלְעָרָן אִיפְ, הַעֲכָט. גַּעַלְט הַאֲט עַר נַיְשְׁקַהְדִּיק פָּאַרְדִּינְט
אָונְאַ וּוֹיְבְּעַלְעַ הַאֲט עַר גַּעַחְאָט אַלְעַבְּדִיקָס, אַקְלַיְנִינְקָס אָונְ
אַ שְׂיִינְגָּקָס. וּזְעַן זַי אַיז צַו אִים אַיְינְמַאַל אַוִּיפְ עַטְלַעַכְעַ טַעַג אַרְאָפְ
גַּעַקְומָעָן, הַאֲט זַי צַו אִים דַי גַּאנְצָעָ צִיְּתָ גַּעַשְׂמִיכְלָט מִיט אִירָע בְּלִוְיעַ
אָונְפְּרִילְעַכְעַ אַוְגַּעַלְעַךְ אָונְגַּשְׂפִּילָט מִיט אִין “פָּאַטְשַׁעַרְלַעַךְ”.
עַר הַאֲט יַעַדְעַס מַאֲלָא אִירָע קְלִיְּבָן אַוְיְגַּעַבְּלַאֲזַעַנָּה הַעַנְטַלְעַץ אַנְגַּעַפְאַטְשָׁת
אַזְוִי שְׂטָאַרְק, זַי זַעַנְעַן הַעַלִּישְׁ-רוּטְ גַּעַוְאָרָן אָונְזַיִהְאָט, אַוְעָקְ
לוֹיְפְּנִידְקָ פָּוּן אִים, גַּעַשְׁרִינְג :

“גַּיִי, כְּהַאָב דִּיךְ שַׁוִּין פִּינְט !”

וַיַּהֲאֵט מִיט אִים אוֹרֵךְ אַלְעַ אַוְנָט בִּים וּוּאַקְזָאַל אַרְוּמְגַעְשְׁפְּצִירָט,
אַרְיִינְגַּעַקְוָקָט מִיט קְיוּוּלְגְּנִידְקָע אַיִינְגַּן אַיִן זַיִינְ טוֹנְקְ-זַיִדְן פְּנִים, אָונְ
אִים אַלְצָ דַעַרְצִיְּלַט וּוֹנְדַעְלַעַכְעַ אָונְמַדְנָעָ פְּרִילְעַכְעַ מַעַשְׁהַלְעַעַ, וּוֹאָס
הַאֲבָן זַיְד אַפְּגַּעַטְאָן אַלְצָ דַאֲרָטָן, אַיִן טַשְׁעַרְגַּגְאָוּר גַּבְעָרְנִיעַ.

חַבְרָה הַאֲבָן פָּוּן אִיר קְיַיְן אַיִגְן נִשְׁתָּאַפְּגַּעַנוּמָעָן אָונְזַיִהְאָט :
קְנָהָה גַּעַוְעַרְטָלָט :

“אַ קְלִינֵס אָוֹן אַ שִׁינֶס...”

“אָ ? ! ...”

אוֹן אַבְרָהָמְטְשִיךְ אֵין דָאַמָּלֵס אַלְעָ טָג אֵין זִין נִיעָם קָאַסְטִים
צָוָם וּוּאַקְוָאַל גַּעֲקוּמָעַן.
פִּיוֹנוֹנִיךְ הָאָט אִם אַפְּילַו אַיְנָמָאַל אַפְּגַעַשְׁתְּעַלְט אָוֹן אַוִיסְגַעַשְׁרִיגַן
אֵין דָעַר הַיְּךְ :

“גָוָט יּוֹם-טוֹב אַיְיךְ, רָב אַבְרָהָמְטְשִיךְ !”

הָאָט עָר צָו פִּיוֹנוֹנִיךְ מִיט זִין זָאתָן אוֹן פּוֹלִין שְׁמִיכָּל גַּעֲקוּט
אוֹן אַנְגַעַווֹוַן אַוִיכְ הַעֲכָטָס וּוּיְיבָל.
“וּוְילְסָט אַוִיךְ אַזְעַלְכָעַ ?” הָאָבָן צָו אִם פִּיוֹנוֹנִיךְ וּוּעַרְטְלְדִיקָע אַוְיגַן
גַּעֲוֹנוֹנִיךְעַן.
אוֹן אִים, בִּינִישָׁן, הָאָט זִיךְ שְׁטָאַרְק גַּעֲוָאַלְט צָוֹגִין צָו אַבְרָהָמְטְשִיךְ
אוֹן זָאנָן :

“הַעֲכָטָן קוֹמֶט אַזָּא וּוּיְיבָל, פָּאַרְשְׁטִיְיסָט ?” עָר אֵין אַ יְוָגָעַרְמָצָן
מִיט מַעַלְוָות, אַפְּבָעָר דָו, גַּרְאַבָּעָר חַוִּירָ...”
עָר הָאָט זִיךְ אַפְּבָעָר בָּאַלְד דָעַרְמָאַנט אָן אַבְרָהָמְטְשִיךְ טְרַפְּהָנָעָר
הַצְּלָחָה אוֹן אַנְגַעַחוֹיְבָן צָו בִּיסְן דִי נַעַגְלָ.
סְאִיז שְׁוִין פָּאָר אִים אַלְעָ קְלָאָר גַּעֲוָעַן.

אַלְעָ וּוּלְעָן לְעַבְּן גַּלְיְקַלְעָד אָוֹן שִׁין אָוֹן נָאָר עָר...” עָר הָאָט אֵין
בָּאַעַנְטָן שְׁטָעַטָּל אַ שְׁטוּבָ, אַוִיכְ דָעַר טִיר פּוֹן וּוּלְכָעָר סְהָעָנָגָט אַ שְׁלַעַטָּה.
עָר הָאָט דָאָרְטָן אַוִיכְ אַ מְשׁוֹנְהָדִיק קְרָאַנְק וּוּיְיבָ, וּוֹאָס שְׁרִיבְּבָט, אֵז זִי
אֵיז אֵי גַעַזְוָנָט אֵי נִישְׁתָּעָטָן, אָז נִשְׁתָּעָטָן לְאַגְגָא אֵיז זִי פּוֹן עַפְס אַרְאָפָּ-
גַעַפְאָלָן, זִיךְ גַעַטָּן אַ שְׁטָאַרְקָן קְלָאָפָ אָוֹן צְעַבְרָאָכָן דִי גַרְוִיסָע פָּאַרְצָעָ-
קְיִיעָנָע וּוּאָזָע, אָוֹן דִי גַעַשְׁעַפְטָן זִיְינָע...” דִי גַעַשְׁעַפְטָן ?!

סְהָאָט זִיךְ גַעַצְוִיגַן דָעַר לְאַגְנוֹזָמָעָר הַאַרְבָּט. קְוֹרְצָע אָוֹן טְוַנְקָעַדָּע
טָעַג אָז זְנוּעָן אָוֹן אָן הַיְמָלָעָן לְאַגְגָע מַעַט-שְׁעַתְדִיקָע רַעַנְגָס מִיט פְּרִישָׁע
אוֹן שְׁוֹאַרְצָע שְׁבָת-בְּרָאַשְׁתְדִיקָע בְּלַאֲטָעָס. דִי וּוּאַקְוָאַל-בְּעַלְי-עֲגָלָהָס הָאָבָן
דָאָ אַבְּיִיטָס טִירָהָא גַעַהָאָטָה, גַעַהָאָלָטָן אֵין אַיְינָן בִּינְדָן דִי הַאַרְטָע פֻּרְדִּישָׁע
וּוּיְידְלָעָן, זִיךְ גַעַהָיִיט אֵין גַרְאָבָע אָוֹן נָאָסָע רַעַדְנָעָס, אָוֹן מָרוֹא גַעַהָאָט
פָּאָר דִי פִּינְצְטָעָרָע נָעַכְתָּן, וּוּ פָאָרָן מַלְאָךְ-הַמוֹת.

„אוממעגלעך צו פֿאָרָן, האָבָן זַיִי, שמייסנדייך די פֿערַד, גַּזְוִיפְצַטַּן,
כַּאֲטַשׁ נָעַם אַרוֹסִים די אוֹיגַן, וַיְאָהֵן...“...

דֶּאָרטָן אֵין יָעַנְעַ שְׂטָעַלְעַךְ, וּוְהָהִין זַיִי האָבָן די פֿאָרַשְׁוִינְגַּעַן גַּעַנְטַרְטַּן, זָעַנְעַן שַׁוִּין יַיְגַּעַלְעַךְ גַּעַגְגַּעַן בִּינְאָכְטַן אֵין חַדְרַת, בָּאַלְוִיכְטַן
מִיט זַיִיְעַרְעַ לְאַמְטָעַרְנְדַלְעַךְ די אוֹטְגַּעַקְנְעַטְעַנְעַץ בְּלַאֲטַע אֵין זַיִד פֿאָרַד
פְּרִיְילְעַכְקִיטַּיְתַּן צָוְעוֹנוֹגְגַּעַן:

„הַנְּהָה לֹא יָנוֹם וַלֹּא יִשְׁן שָׁוֹמֵר יְשָׁרָאֵל...“

אוֹן דָּא הָאָט דַעַר נַעַפְלַע דַעַם טַוְנְקָל-בָּאַלְוִיכְטַעַנְעַם אוֹן שְׂטָאָרַךְ
אַפְגַּעַוְאַשְׁעַנְעַם וּוְאַקְוָאָל גַּעַשְׁלְגַּנְגַּעַן אוֹן אִים אַפְגַּעַוְנְדַעַרְטַן פָּוֹן דַעַר
גַּאנְצָעַרְטַן גַּעַנְגַּטְטַן.

די דָוְרְכְפָּאַרְנְדִיקַע זָעַנְעַן אוֹיךְ וּוַיְיַיְקָעַר גַּעַוְאָרַן אוֹן בִּינְיִישַׁן
אוֹן גַּעַוְעַן שְׁרַעַקְלַעַן אַומְעַטְקַעַן.

מַאיַר הַעֲכַט אֵין אוֹיף אַפְּאָר וּוְאָכְן פּוֹנְם וּוְאַקְוָאָל אַפְגַּעַפְּאָרַן;
אַבְרָהָמְטַשְּׁיק הָאָט שְׁוֹן עַרְגַּעַץ אַשְׁיַיְנַע כְּלַה גַּעַחַטְאַת אֵין זַיִד בָּאַרְיִמְטַ, אֵין
שְׁבַת-חַנוֹפה וּוּעַט בַּיִּ אִים דִי חַתְוָה זַיִן, אוֹן אַיְצִיךְ? אַמְּדַנְעַ
לְעַבְנַה הָאָט עַר דָּא גַּעַפְּרִיטַן, אַן אַיְנָאָמָס אֵין אַמְּבָאַוּוֹסְטוּזִינִיקַם, וּוְיִ
אַמְּבָאַוּוֹסְטוּזִינִיק סְאַיִן גַּעַוְעַן זַיִן לְעַבְנַה אֵין יָעַנְעַ גַּרְוִיסַע אֵין וּוַיִּטְעַ
שְׁטַעַעַ, פָּוֹן וּוְעַלְכַּע עַר אֵין צָוְם וּוְאַקְוָאָל אַרְגַּעַקְוּמוֹן. דַעַם גַּאנְצַן
טַאֲגַן אֵין עַר בַּיִּים וּוְאַקְוָאָל פְּאַרְנוּמַעַן גַּעַוְעַן, אוֹן פְּאַרְנְאָכְטַה הָאָט עַר
אַגְּרָבָן שְׁטַעַקְנַה אֵין הַאנְטַגְּוּנְמַעַן, אוֹן נִישְׁתַּט אַוְיסְרָעַדְנוֹדִיק צַו קִיְינְעַם
אַוְאָרַט, פְּאַמְּלַעַךְ אַוְעַקְגַּעַשְׁפָּצַנְטַה אֵין יָעַנְעַ גַּעַשְׁפִּיְיַתְן דָּאָרַף, וּוְאָס הָאָט זַיִד
גַּעַדְרָאַפְּטַעַם, אוֹיף זָיְנַע צַוְוִי שְׁכַנְיַע בָּעָרְגַּעַ, צַו וּמַעַן אֵין עַר דֶּאָרטָן גַּעַנְגַּבְעַן?
קִיַּין יַיְדַּן האָבָן דָּאָרַךְ דֶּאָרטָן נִישְׁתַּט גַּעַוְוִוִּינְט, חַווּן חַיִּים-מַעְנָדַל מַאֲרְגּוּלִיסַר
דַעַר פְּאַסְעַמָּאָר, וְזֹאָס הָאָט גַּעַהַט אַפְּרִיצִישַׁ פְּנִים מִיט פְּרִיצִישַׁ
מַאנְגַּרְעַן אוֹן בָּאוֹזִינְט דַעַם גַּרְוִיסַע אוֹן שִׁינְגַּעַם פְּרִיצִישַׁ הוֹתָא.

IV

אוֹן אַיִן פְּרִאַסְטִיקַן אוֹן וּוְאַלְקְנְדִיקַן בֵּין-הַשְׁמָשׁוֹת האָבָן די
וּוְאַקְוָאָל-לְיִיט בָּאַמְעַרְקַט אַבְרָהָמְטַשְּׁיקַן בְּשַׁעַת עַר אֵין אַנְגַּעַקְוּמוֹן מִיט
אַלְאַגְּנַן פְּאַסְצְּוִירְ-צָוָג זַיִי האָבָן מִיטְאָמָאָל בָּאַקְוּמוֹן שְׂטָאָרַךְ נִיגְעַרְיַקְעַ

פנימער, זיך אַרְוָמְגַעְשְׁטַעלְט אַרְוּם אִים אָן גַּעַשְׁלַעַפְט : דַעַר פָּאָר דֵי פְּלִיעִיצָעָס אָן דַעַר פָּאָר דֵי הענט :
„נו, אַבְרָהָמְטַשִּׁיק, וּוֹ אַיז זַי ?“

מען האט אַים גַעַשְׁטוּפְט אָן גַעַשְׁלַיְידַעַרְט פָוּן אַיְינָעַם צוּמָּזְוִיטָן. עַר האט גַעַהַאלְטָן אַ פְּעַקְלָן אַין הַאֲונָט, גַעַשְׁמִיכְלָט אָן גַעַשְׁרִיגָן :

„עוֹ נָאָר, וּוֹ סְכָאָפְט זַי דַעַר רֹוח אַזְוָעָק ?! וּוֹאָרט, האט צִיְיט...“
בָּאָלֶד אַבְעָר האָבָן זַי דֵי סְוָהָרִים אַרְוָמְגַעְקָוְקָט אָן מִטְאָמָּא שְׂמִילָעָבְלִיבָן.

אַ מִטְאָמְוֹקָסִיק אָן גַּלְיִיךְ מִידְלָן אַיז גַעַשְׁטָאנָעָן לְעַבְנָן
אַבְרָהָמְטַשִּׁיקָן אָן אָן וּוּרְטָעָר בֵּי זַי גַעַפְרָעָגָט :
„איַז דָאָס, חַיִיט עַס, זַיִיט אִיר וּוּאַקְזָאַלְ-סְוָהָרִים ?“
זַי האט גַעַהַאָט אָן אַיְידָל שְׂוֹאָרְץ-חַבְוּוֹדִיק פְּנִים אָן אַוְיָגָן
שְׂוֹאָרְצָע אָן קְוּגָע, וּוֹאָס האָבָן גַעַלְוִיכְטָן אָן גַעַטְוּבָט זַי אָן
תְּלוּמוֹת.

דָאָס אַיז גַעַוּעַן זַי, אַבְרָהָמְטַשִּׁיקָס וּוּבִיבָל.
יְוָגְנוֹאָרָג אַיז טָקָע דֻרְפָּאָר רֹוִיט גַעַוְאָרָן אָן עַלְטָעָרָע האָבָן זַי
הַינְּטָן אַרְוּם גַעַקְנִיְיפַט. סְהָאָט זַי גַעַמְאָכָט, אַ קְנִיפָאַיִוְפָּאַגְדְּזִישָׁעַט
גַעַוְאָרָן צַו אַבְרָהָמְטַשִּׁיקָן, האט עַר שְׂיִירְ-שְׂיִירְ נִישְׁט אַ גַעַשְׁרִיְיִ גַעַטְאָן,
זַי אַרְוָמְגַעְקָוְקָט אָן נִשְׁט גַעַוּסָט וּוּמְעַן דְאָרָף עַר פָּאָר דָעַם קְנִיפָאַפְּדָאַנְקָעָן :
בֵּי אַלְעָס סְוָהָרִים זַעַנְעָן דֵי פְּנִימָעָר גַעַוְעָן עַרְנְסָטָע אָן
לִיְיִתְרִישָׁע, אָן דֵי אַוְיָגָן זַיִירָעָה האָבָן עַפְעָס מַאֲדָנָע גַעַפְנִיקָט. זַי
הַאָבָן זַי, אַפְּנִים, נִשְׁט אַינְגָּאנְצָן גַעַט גַעַפְילָט.

הַאָט זַי אַבְרָהָמְטַשִּׁיק דֻרְפָּאָר גַעַוְאָלָט וּוּזָיָן, אַז עַר אַיז מִיט אִיר גָּאָר
הַיִּמִּיש, זַי גַעַנוּמָעָן אַונְטָעָרָן הַאֲנָט אָן מִיט אִיר אַוּעָקְגַעְשָׁפָאנְט אַהֲיָם
צָוָם רַעֲזָרְוּזָאָר.

דֵי סְוָהָרִים זַעַנְעָן וּוֹי פָוּן עַפְעָס וּוֹאָס נִצְׁוָל גַעַוְאָרָן אָן
בָּאַכְגַעְקָוְקָט דֵי אַפְּגַנְיַעַדְקָע מִיט פְּרִיְילְעַכְעָ אָן וּוּרְטָלְדִּקְע פְּנִימָעָ.
עַר עַרְשָׁטָעָר אַיז פָוּן זַיִן עַרְנְסָטְקִיְיט אָן אַרְטִיקִיְיט בָּאַפְּרִיטִיט
גַעַוְאָרָן לִיְיִוּנִיאָק ; עַר האט פָאַרְלִיגְט דֵי הענט אַין דֵי אַרְבָּל אָן
גַעַזְאָגָט זַיִן מִינְנוֹג :

„נִשְׁט שְׁטָאָרָק שִׁין, אַבְעָר פְּלַל נִשְׁט מִיאָס אָן אַ פָּאָר אַוְיְגְּלָעָן...“

האָט זיך באַלד נאָך עמצע אַרוּסְגַּעַכָּפֶט:

“און אַ פָּאָר...”

האָבָן אִיבָּער דעם לְעַצְּטָן ווֹאָרט אַ צִיטָּעָר גַּעֲטָּאָן די סַוחְרִישׁ שׁ
מוּחוֹת אָוָן מִיטָּאָמָּאָל פָּאָרְטוּמָּלָט גַּעֲוָאָרָן:

“דוֹוקָא אָן אַיְדָּעָלָעָ, נָאָר...”

“אָ?”

“וּוֹאָס זַאֲגָסְטוּ?”

מען האָט שיין גַּעֲרַעַט מיט הַקְּלָבָע ווּרְטָעָר, מיט ווּנְגָעָן אָוָן
תְּנוּחוֹת פָּוָן פִּינְגָּעָר, אָוָן הַנוּגְעַרְיקָעָ מְחוֹホָות זַעַנְעָן שיַפְּרָע גַּעֲוָעָן אָוָן
שיַן גַּעֲוָעָבָט אֵין דָעָר פִּינְצְטָעָר דָאָס, וּוֹאָס די ווּנְגָעָן מיט די תְּנוּחוֹת
הַאָבָן גַּעֲמָאָלָט.

“וּוֹאָרט צָוָן.”

סַחְאָט גַּעֲרַעַט אַ הַוְיכָעָר אָוָן גַּעֲזָנְטָעָר קָאָמִיסִיאָנְגָעָר מיט
אַ פָּעַט רְוִיָּת נָאָרִישׁ פְּנִים אָוָן גַּרְוִיסָע פָּאָרְדִּירִיטָע ווְאָנְצָעָס. נָאָרִישׁ אַיְזָן זַיִן
פְּנִים גַּעֲוָעָן דוֹוקָא אַוְיף דעם אָרט, ווּסְהַאָבָן דָאָס בָּאָדְעָקָט די שַׁוְּאָרְכָּעָ
אָוָן פָּאָרְדִּירִיטָע ווְאָנְצָעָס, דָעַרְפָּאָר הַאָבָן דָאָס פָּרְעָמְדָע מְעַנְטָשָׁן נִישְׁתָּ
בָּאַלְד בָּאָמְעָרָקָט אָוָן גַּעֲפִילְטָס אַ טְעַמְּפָן פָּחָד פָּאָר זַיִן הַוְיכָקִיט אָוָן גַּעַ
זַוְּנְטָקִיט. אֵין דָעָט מְשָׁךְ פָּוָן זַיִן פּוֹסֶט לְעַבְּן הַאָט עָר פִּיל אַינְטְּרִיגָּעָס
גַּעֲהָאָט מיט אַוְיךָ אַזְוָלְכָעָ גַּעֲוָנְטָעָ אָוָן נָאָרִישׁ ווְיִבְּלָעָ, אַיְזָן עָר דָעָר.
פָּאָר שְׁטָעַנְדִּיק גַּעֲוָעָן שְׁטָאָלָץ אָוָן זַיִבָּעָר.

סְאַיְזָן אִים גַּעֲפָלְגָן אַבְּרָהָמְטִשְׁקָס שיַן ווְיִבְּלָעָ, הַאָט עָר זַיִזָּ
בָּאָרִימָט, אָזָעָר ווּעַט גַּעַשְׁוִוִּינְט מִיט אִיר אָן אַינְטְּרִיגָּעָ פָּאָרְפִּין. אָוָן
די סַוחְרִים הַאָבָן אִים גַּעֲגָלְוִיבָט אָוָן מְקָנָא גַּעֲוָעָן.

אֵין אַ פָּאָר שְׁעה אַרְוָם אַיְזָן אַבְּרָהָמְטִשְׁקָס שיַן ווִידָעָר בִּים ווְאָקָ
זָאָל גַּעֲוָעָן. די ווְאָקְזָאָלְ-לִיטָּאָט הַאָבָן אִים שיַן ווִידָעָר אַיְינְגָעָר צָוְמָיוּיְטָן
גַּעַשְׁלִילְדָעָרָט, אָוָן עָר הַאָט גַּעַשְׁמִיכְלָט אָוָן שיַן גַּעַנְטְּפָעָרָט אַוְיף יַעֲדָעָר
קְנִיפָּה אָוָן שְׁטוֹרָן.

אֵין דָעָר פִּינְצְטָעָר הַאָט אַיְינְגָעָר, נָאָך גָּאָר אַ יַּגְנְעָר מִיט ווִיכָיָן מְאָך
אוּפָּה דָעָט אָרט פָּוָן ווְאָנְצָעָס גַּעַטְאָן אַ חְוָסָט אָוָן אָן אַנְדָעָרָעָר, אָן
עַלְטָעָרָעָר אָוָן אַ גַּרְוִיסָע “בְּקִי”, הַאָט אַוְיסְגָּעָשְׁרִין אַוְיפָּן קוֹל:

“כִּיְהָאָבָן פִּינְגָּט אָן אַיְדָּעָלָעָ נְקָבָה, פָּאָרְשְׁטִיְיסָט?”

דָעָר עוֹלָם הַאָט זַיִק מִיטָּאָמָּאָל צְעַלְאָכָט, אָוָן צְוֹזָמָעָן מִיט אִים

האָט שווין געלַאכט אַברָהָמְטִשִּׁיק אַלְיִינְג, גֵּרִיך ווי די אַיְידַעַלְעַ אָונְ חַנְעָוָו.
דיַקָּע נְקַבָּה, וועֲגַן וועְלַכְעַר מַעַן הָאָט זִיך דָא גַּעוּוּרְטַלְטַ, ווֹאַלְטַ מִיטַּ
אִים נִישְׁתַּ מַעַר שִׁיכָּות גַּעַחַטַּ, ווי מִיטַּ די אַיְבָּעָרְקָע, אָונְ אוּיפַּ דָעַם
וּאַקְזָאַלְ ווֹאַלְטַ זַי אַרְאַפְּגַעְבָּרְאַכְטַ נִישְׁתַּ עַר, נַאֲרַ אַגְּרַ אַ צְוּוּיְטָעַר, זַיְיַ
טִקְעַר אָונְ פַּרְעַמְדַעַר, וועְלַכְעַר אַיְוּ שַׁוִּין דָא אַיְצַטַּ נִישְׁתַּ גַּעוּוּן. עַמְעַץ
הָאָט אִים דַעְרְפָאָר פְּרִיְגְּנַטְלַעַךְ אַ קְלַאַפְּ גַעַטְאַן אַיְן דִי פְּלִיְצָעַס; צְוּוּשַׁן
קְלַאַפְּעָרִי אָונְ רַעַשְׁ פּוֹנְמַ אַפְּגַיְעַנְדִּיקָן מַשָּׁא-צָוָגַהַאָט זִיךְ גַּהְעַרְטַ אַ צַוְּ
גַעְוּוּאַרְגַעְנַעַר „מַאְלַאַדְעַץ“ אָונְ זִיךְ אַיְבָּעְגַעְחוֹרְטַ עַרְגַעַץ הַיְיַ אָונְ וַיִּיטַ
„מַאְלַאַדְעַץ! מַאְלַאַדְעַץ!“

דַעְמַאַלְסַטַּ הָאָט זִיךְ בִּינְיִשְׁ רַוְבִּינְשֶׁטִיןְ דַעְרְמַאַנְטַ אָן יַעֲנַעַר
שִׁינְעַר גַּוְיִינְ, צַוְּ וְעַלְכְעַר אַברָהָמְטִשִּׁיקְ הָאָט אַיְינְמַאַלְ בִּינְאַכְטַ אַיְן
פַעַנְצְטַעַר גַעַלְאַפְטַ, זַיְנַעַר אַוְיגַן הַאַבְּן שַׁוִּין גַעַלְוִיכְטַ אָונְ מִיטַ פַעַם
גַעְפְּרַעַגְטַ :
גַעְפְּרַעַגְטַ :

„הַאָבַּ אִיךְ דָעַן פְּרִיעַר נִישְׁתַּ גַעְוּוֹסְטַ?“
אָונְ לְעַבְּן אִים אַיְוּ נַאֲךְ עַמְעַץ גַעְשְׁטָאַגְעַן, גַעְשָׁאַקְלַטְ צַוְּ אִים מִיטַן
קְאַפְּ אָונְ זִיךְ גַעְוּנְדַעַרְטַ :
„אַזְאַכְ שִׁינְעַר, אַ?“
אָונְ אַ צְוּוּיְטָעַר הָאָט זַיְינְ שְׁטַעַרְן שְׁטַאַרְקַ פְּאַרְקְנִיטְשַׁטַּ אָונְ צַוְּ
פְּאַרְשְׁטִיןְ גַעְגַעַבְןְ :
„שְׁוֹתָה, טָאַ וְאַסְ וְשַׁעַ אִיז דָא דָעַר חַיְדּוֹשְ?“
דִי אַיְבָּגְעַרְדַעַרְטַ וְאַקְזָאַלְ-לִיְיַיטְ הַאַבְּן גַעְלַעַטְ אַברָהָמְטִשִּׁיקְ
זַיְיַ הַאַבְּן זִיךְ גַעְשְׁטוֹפְטַ, גַעְשְׁלַעַטְ אָונְ גַעְשְׁלַעַטְ אַברָהָמְטִשִּׁיקְ
צַוְּ דָעַם בַּאַלְיִיכְטַעַנְעַם צְוַיְיַטְן קְלַאַסְ, אַהֲיַן, ווּ בַיִּים טִישַׁ, אָן אַנְגַעַ-
שְׁטַעַלְטַן מִיטַ פְּלַעַשְׁלַעַךְ, אַיְזַ נַאֲךְ גַעְשְׁטָאַגְעַן דָעַר אַגְעַבְרוֹגְזַעַר טַאַטְעַר
אָונְ נַאֲךְ גַעְהַאַלְטַן זַיְינְ הַאַנְטַ בִּיְיַ אַיְין גַרְיַן פְּלַעַשְׁ.

קְלַיְיַינְעַ אָונְ מִיאָסַע וְעַבְעַן זַיְיַ גַעְוּוּן אָונְ עַר אִיז, ווי אַיְינְעַר
פּוֹן זַיְיַ, קְלַיְיַין אָונְ מִיאָסַע גַעְוּוּן. סְאִיז נִישְׁתַּ גַעְוּוּן וְוּהַיְן פּוֹנְמַ וְאַקְזָאַלְ
אוּוּעַצְזּוּגִין, אַיְוּ עַר דָא גַעְשְׁטָאַגְעַן, גַעְהַעַרְטַ פְּיוּנוּאַקְסַ וְעַרְטַלְדִּיקַ
קְרַלְ מִיטַ יַעַנְעַם צְוַיְיַטְן קְוַלְ, וְאַסְ שְׁאַצְטַ אַפְּ אַיְן גַעַלְטַ דִי לְאַנְגַעַ
פְּאַרְשִׁיכְרַטְעַ נַאֲכַטַּ, וְאַסְ שְׁטִימַטַּ פְּאַרְן זַאֲטַן אַברָהָמְטִשִּׁיקְ, אָונְ שְׁרִיְמַ
צַוְּ אִים :
צַוְּ אִים :

„סְקֻומְטַ, סְקֻומְטַ פּוֹן דִירַ, אַברָהָמְטִשִּׁיקְ!“

ס'איו שווין אויף דעם וואקזאָל-פֿלאָץ געוווען קאַלט און פּוֹסֶט.
נָאָר אַיִן אַיְנוּם פּוֹן זַיְנָע שְׁטָאָרָק פֿינְצְטוּרָעָע עַקְעָן זַעֲנָע נָאָר עַטְלָעָבָע
אוּיסְגַּעַטְרוֹנְקַעַנְעָס סּוּחָרִים גַּעַשְׁתָּאַגְעָן אַזְנְזָרְזָה צְוִישָׁן זַיִ צְוִוִּי, וּוּלְכָעַ האַבָּן
זַיִד גַּעֲרִיגַט פָּאָר אַמְכִירָה בֵּי אַפְּרִיךְ.

פּוֹן דָּאָרְטָן הָאָט דָּעַר קָאָלְטָעָר וּוּינְטָן אַלְעָמָּאָל גַּעֲרִיכָּט אַפְּנוּרִיסְעָנָע
סּוּחָרִישׁ קָוְלוֹת אַזְנְזָרְזָה צְוִישָׁן זַיִ צְשָׂפְּרִיט אַיִן פֿאָרְשִׁידְעָנָע עַקְעָן פֿינְצְטוּרָעָן
אוּן קָאַלְטָן אוּוִיר :

„הַלְוָאִי זַאֲלָסְטוּ כָּאַטְשָׁה האַבָּאָפְּאָרְקְרָעְנְקָעָן, וּוּפְּלָאָדוֹ הָאָסְטָמִיר
קָאַלְעָי גַּעַמְאָכָּט“. קָאַלְעָי

אַלְאָגָנָע שְׁוָרָה פּוֹן אַגְּנָעָצְׁוֹנְדָעָנָע לְאַמְּטָעָרָנָע זַעֲנָע גַּעַוְוָעָן
שְׁוּיְגַּנְדִּיקָּעָע עַדְותָ פּוֹן דָּעַר קָלְלָה. אַיִן יַעֲדָרָן פּוֹן זַיִ הָאָט פָּאָמְעָלָעָן
גַּעַצְטָעָרָט דָּעַר קָלְיִינְעָר פְּלָאָם, זַיִ גַּעֲנוֹגִינְט אַזְנְזָרְזָה, וּוּי קָלְיִינְעָן
מַעַנְטָשְׁלָעָכָּע קָעָפָּה, גַּלְיִיךְ וּוּי יַעֲנָעָר אַוְמְבָאָוּסְטָעָר, וּוּאָסָּה אַיִן דָּעַר
פֿינְצְטוּרָעָר, וּוּאַלְטָבֵי זַיִ גַּוְבָּה עַדְותָ זַיִן אַזְנְזָרְזָה זַיִ וּוּאַלְטָן אַיִם עַנְטָפְעָרָן:
גַּעַהָעָרטָם, גַּעַהָעָרטָם.

עַמְעַץ אַיִן פּוֹן יַעֲנָע שְׁטָאָרָק פֿינְצְטוּרָעָן עַק אַרְוִיְגַּעַקְרָאָכָן, זַיִ
אַיִן דָּעַר פֿינְצְטוּרָעָר אַיְנָגְעָהִיְקָרְט אַזְנְזָרְזָה אַזְנְזָרְזָה אַזְנְזָרְזָה
אוּטְגַּעַשְׁטָרָעָקָט דִּי הָאָגָנָט נָאָר אַנְדָּבָה. נָאָר בִּינְיִשְׁ הָאָט אַיִם קִיְּנָה
נדָבָה נִשְׁתָּה גַּעֲגָבָן אַזְנְזָרְזָה זַיִ אַוְעַקְגַּעַדְרִיט אַזְנְזָרְזָה אַזְנְזָרְזָה
מַעַשָּׁה גַּעַפְּילָט, וּוּי סְרִיצִית זַיִ מִיטָּה אַיִם עַמְעַץ אַשְׁטָאָרָק שְׁלָעָכְטָעָר
אוּן פֿאָרְקָשָׁנְטָעָר :

„גַּיְבָּה יָאָ, גַּיְבָּה נִשְׁתָּה, סִיִּ-וּוִ-סִּיִּ וּוּעָסְטוּ, בִּינְיִשְׁ, זַיִן אַ קְבָּצָן“.
עַר הָאָט גַּעֲבִיסְן דִּי דָעַגְלָן אַזְנְזָרְזָה פָּאָמְעָלָעָךְ אַזְוּקְגַּעַשְׁפָּאָנָט פּוֹנָם
וּוּאַקְזָאָל. מַוְאָדִיקָעָגְעָדָאָנְקָעָן הָאָבָן אַיִם גַּעַפְּרָעָסְטָד דָעַם מָה :
עַר וּוּעַט זַיִן אַ קְבָּצָן, אַזְאָגָרְזָה שְׁוֹרְהָדִיקָעָר אַזְנְזָרְזָה
שְׁרָאָקְעָנְעָר קְבָּצָן, וּוּי פִּינְיָעָ לְיָצָאָק, דִּי וּוּאַקְזָאָל-לְיִיטָּה וּוּעַלְן לְאָכָּן פּוֹנָם
אַיִם אַזְוִי, וּוּי זַיִ לְאָכָּן פּוֹן לְיִסְאָקָן. עַר וּוּעַט שְׁוֹן דָאָ נִשְׁתָּה זַיִן. עַר
וּוּעַט זַיִ וּוּאָגָעָרָן עַרְגָּעָן אַזְנְזָרְזָה אַזְנְזָרְזָה אַזְנְזָרְזָה אַזְנְזָרְזָה
פָּעָס מַשְׁוֹגָעָנָר, אַזְנְזָרְזָה אַזְנְזָרְזָה אַזְנְזָרְזָה אַזְנְזָרְזָה אַזְנְזָרְזָה
אוּפִיְּה דָעַם זַעֲלָבִּיקָן אַרְטָה, קוֹקָן מִיטָּה זַיִנְעָנָעָר פְּאָרְגְּלִיוּוּרָטָעָר אַזְנְזָרְזָה
אַפְּעָנָע אַזְגָּן אוּפִיְּה דִּי אַגְּקוּמְעַנְדִּיקָעָן אַזְנְזָרְזָה אַזְנְזָרְזָה צְוָגָן, אוּפִיְּה דִּי
בְּאַשְׁעַפְטִיקָטָעָר אַזְנְזָרְזָה אַזְנְזָרְזָה אַזְנְזָרְזָה אַזְנְזָרְזָה.

ארום איז געוואקסן דאס פינצטערניש. אַ שווארצע און אַ טיפע
האָט זי אַנגעפֿילֶט דעם קְאַלְטֵן אוּוִיר, צוֹגַעַדְקַט דַּי פָּאַרְוָאַלְקַנְטַע הַמְּלִיעָן
און אַיִּנְגַּעַשׂ לְוִינְגָעַן דַּי הַיּוֹעָר, דַּי בּוּמְעָר אָן רַעֲלָסָן. פָּוּן יַעֲנֵד זַיִיט
פִּינְצַטְעָרְנִישׁ הַאָט עַרְגַּעַץ גַּעֲפְּרוֹוֹת אַ פִּיףׁ טָאַן אַיִּנְגַּעַד פָּוּן דַּי
רַעֲזַעַרְוּ-לְאַקְאַמְּאַטְיוֹן, זַיִךְ אַן דַּעַר מִיט אַיְבְּרַגְּעַרְיסִין אָן בָּאַלְד אַנְטְּשָׁוִוִּיגְן
גַּעֲוֹאָרְן מִיט אַ שְׁוּעָרְן אָן הַיּוֹעָרְקִין זַיִיפְּ. דַּעַם זַיִפְּ הַאָט בָּאַלְד אָנוֹ
טַעַרְגַּעַכְּאָפְּט דַּעַר קָאַלְטָעָר וּוַיִּנְטָ, אִים פָּאַרְטָרָאָגְן אַין קָלִינְגָּעָם וּוּלְדָהָר,
וְאָס אָן דַּרְוָם-זַיִיט וּוְאַקְאַלְדָּן אָן דָּאָרְטָן אַיְבְּגַעַרְזָעָרְטַּה דַּי נַאֲכָט-שְׁטִילְקִיטִיָּה,
וְאָס צַוִּישָׁן דַּי דְּרִימְלְדִיקָּע אָן אַפְּגַעְפְּאַלְעָגָעָן בּוּמְעָר.

אוּףְּ אַ רְגַּעַט הַאָט זַיִךְ נִישְׁתָּוּ וּוּלְנְדִיקָּע אַיְפְּגַעְכְּאָפְּט דָּאָס וּוּלְדָהָר,
אַרְיִינְגַּעַוּוֹאָרְפָּן אַ נִּישְׁתָּוּוּלְנְדִיקָּן בְּלִיקָּי אַין דַּעַר טִיפְּקִיטִיָּה פָּוּן דַּעַר
שַׁוְּאַרְצָעָר נַאֲכָט אָן בָּאַלְד וּוּידַעַר אַיִּנְגַּעַשׂ-לְאָפְּן מִיט אַ שְׁטָאָרָקָן אָן
טִיפְּן שְׁלָאָףָּה, אַזְׁוִי אָזָּעָר הַאָט שְׁוִין נִישְׁתָּוּ גַּעַפְּלָתָה, וְאַיְבְּעָר דַּעַם קָאַלְטָן
וּוַיִּנְטָ שְׁאַקְלָטָה עַד זַיִךְ אַיִּגְאָנְצָן, נַוְגַּט זַיִךְ אָן קְנוּתָה מִיט אַלְעָזָה וּוַיִּנְטָ
גַּעַדְיכְּטָעָן נַאֲקָעְטָעָן בּוּמְעָר.

רוּבִּינְשִׁטיִּין הַאָט נַאֲךְ אַלְעָזָה גַּעַשְׁפָּאָנָט פָּאַמְעַלְעָד אָן פָּאַרְטָרָאָכָט
און דָּאָקָה הַאָט עַר אַין יַעֲדַעַר רְגַּעַט גַּעַדְעַנְקָט, אַזְׁ דָּאָס שְׁפָאָנָט עַר,
בִּינְיִשְׁ וּרְבוּנְשִׁטְיִין, וּוּלְכִּכְעָר טְוִינְקָט זַיִךְ אָן גַּיִיט צָוָם גְּרוֹנָט מִיט
זַיִן גַּעַנְצָן פָּאַרְמָעָן – אָן לְעָפָן; וּוּלְכִּכְעָר אַיִן שְׁוִין. דָּרְיִי מַאֲגָאָטָן
נִישְׁתָּוּ גַּעַוּעַן אַיְנְדָרָהִים, נִישְׁתָּוּ גַּעַזְעָן דָּאָס וּוַיִּבְּ אָן נִישְׁתָּוּ גַּעַרְעָט
מִיט אַיִן.

איַן דַּעַר פִּינְצַטְעָרְנִישׁ, וְאָס הַינְּטָעָר דַּי פְּלִיצְעָס, הַאָט גַּעַהְדָּעָט
דַּעַר גַּרְוִיסְעָר וּוְאַקְזָאַלְ-גַּלְאָקָה. עַר הַאָט דָּאָרְטָן מַלְחָמָה גַּעַהְאָלָטָן מִיטָּן
וּוַיִּנְטָ אָן דָּעַרְצִילֶט פָּאַמְעַלְעָן אָן קָאַלְטְּבִּילְוִיק וּוּגָעָן אַ לְּגָנְגָן צָבָג,
וְאָס רַוקְטָ זַיִד שְׁוִין עַרְגַּעַץ שְׁנָעָל אָן שְׁנִידִיט דָּוָרָךְ דַּי פִּינְצַטְעָרְנִישׁ
נַאֲכָט. וְאַיִן עַנְטָפְּעָר אַיִּחְדָּה דַּעַר דָּעַרְצִילְלוֹג זְעַנְעָן פָּוּן דַּעַר פִּינְצַטְעָרְנִישׁ
בָּאַלְד אַרְוִיסְגַּעַקְרָאָכָן צְוּוִי וּוּקְסִיקָּעָ, אַנְגַּעַטְלַצְטָע אָן נִישְׁתָּוּ קִיְּין
אוּסְגַּעַשׂ-לְפָעָנָעָ קָאַנְדוּקְטָאָרָן. בִּיְ בִּיְדָעָהָאָפָּן הַינְּטָעָר דַּי אַרְעָםָס גַּעַ-
צִיטָּעָט דַּי רַוִּיטְ-גְּרָנְעָ לְאַמְתָּעָרְנָעָ אָן בִּיְדָעָהָאָפָּן גַּעַשְׁוִוִּיגְן אָן
גַּעַפְּלָתָה, וְאַיִּסְפְּאַטְשָׁת זַיִן אַיִּסְפְּרָהָן צְוָרָה וּוַיִּנְטָ, דָּאָס פִּינְצַטְעָרְנִישׁ,
וְאָס אַנְטָקָעָן הַאָט אוּסְגַּעַזְעָן צְוָרְפְּרִידָן צְוָיִן דָּעַרְמִיט, וְאָס דַּי
צְוּוִי אַוְרְוִיקָּעָ אָן וּוּקְסִיקָּעָ בְּרוֹאִים זְעַנְעָן שְׁוִין עַנְדְּלָעָן פָּוּן אַיִן

צ'רוייסגעקיראָן ; זי איז דערפֿאָר שטָאַרְקָעָר און טיפֿער געווארן. אויסגעּאַשענֶע וואָקוֹאָל-שטיַּבְּלָעָן, אַפְּגַּעַבְּלִיאַקְּעֻוּוּטָע און ווי קברים טרויעיריק, זענען דָּאָרטָן אֵין אַלְאָגָע שורה געשטאנָען, דָּרִימְלָעָן האָבָן די שטיַּבְּלָעָן געוואָלָט, דָּרִימְלָעָן גְּרִינְג אָן רְוִיך, ווי גְּרִינְג אָן רְוִיך סְהָבָן אֵין זי גַּעֲדָרִימְלָט די אַגְּנָעָה אַרְעָוּוּטָע בְּרוֹאָם, האָט זי אַבעָּר דָּעָר קָלְטָעָר ווִינְגָט גְּעוּוּקָט.

סְאַיְז אִם אַיְינָע אַלְיִין אָוּמְעָטִיק גְּעוּוּן. נָאָר דָּאָרטָן אֵין דָעָר לִינְקָעָר זִיְיט פָּוּן דָעָר פִּינְצְּטָרְגִּינִּיש, ווּוּ קִיְין גַּעֲפִידָע חֹזֶק דָעָם רְעוּזְרוּאָר אָיִן שְׁוִין נִישְׁתְּ גְּעוּוּן, אַיְז אַפְּגַּעַזְוּנוּדָעָרט אָן פָּאַרְטְּרָאָכָט גַּעֲשְׁטָאָנָעָן אַבְּרָהָמְטִשְׁקָס שִׁינְיָע אָן בָּאַלְוִיכְטָעָנָע שְׁטוּב, אָן ווי גַּעֲפִילְטָן, אָז ווּיט-וּוִיְיט הִינְטָעָר אִיר שְׁטִיבְּגָעָרְגָּעָר אָן בְּלִינְדָעָר ווּאָנָט לִיגְט די שְׁוּאָרָצָע אָן קָלְטָעָנָט. צִיט זִיך אַיבְּרָעָן גְּרוּיָסָן שְׂתָה פָּוּן פָּאַרְפְּרָאָרְעָנָע פָּעַלְדָּעָר, פָּאַרְטְּרִיקְנָטָע טָאָלָן אָן נִזְקָעָט בְּעָרָג. רַוְּבִּינְשְׁטִין חָאָט זִיך אַרְמוֹגְעָדְרִיְּתִיבִּי דָעָר שְׁטוּב אָן זי בָּאַרְטְּרָאָכָט :

“אַ שִׁינְיָע שְׁטוּב. אַ שִׁינְיָע אָן אַ קְּלִינְגָּע.”.

אַ שְׁמַאְלָע שִׁינְיָע האָט זִיך דָוְרָכְעַלְשָׁאָגָן דָוְרָךְ די אוּיסְיְוִינְיקְסְטָע לְאָדָנָס פָּוּן די עַרְשָׁטָע דָרְרִי פְּעַנְצְּטָעָר. די לְאָדָנָס פָּוּן די אַיְבְּרִיקָע צְוּוֵי פְּעַנְצְּטָעָר זענען גְּעוּוּן אָפָּן. סְאַיְז דָּאָרטָן גְּעוּוּן פְּינְצְּטָעָר. נָאָר פָּלוֹצִים האָט די פְּינְצְּטָעָרְגָּעָט אַצְּטָעָר גַּעֲטָאָן אָן די פְּעַנְצְּטָעָר זענען מִיטָּאָמָּאָל בָּאַלְוִיכְטָן גְּעוּוּאָרָן. עָר האָט דָּאָרטָן דָּעַרְזָעָן אַבְּרָהָמְטִשְׁקָס וּוּיבְּלָן. אַפְּגַּעַזְוּנָדָן לִיכְטָה האָט זי אַיִן האָגָנָט גַּעַהְאָלָטָן. שְׁוּיְגְּנָדִיק אָן אַגְּנָעָהָזָן לִיכְטָה האָט זי אַיִן האָגָנָט גַּעַהְאָלָטָן. ברְגָזְדִּיק האָט עַטוֹּאָס פָּאָרוֹיס אַוְיְגַּעַזְוִינָן אִיר גְּלִיכִין קָעְרָפְּרָעָר אָן דָּאָס מַעְבָּד בָּאַרְטְּרָאָכָט. נָאָכָּדָעָם האָט זי זִיך פָּאָר עַפְּעָס ווּאָס דָּעַרְשָׁאָקָן אָן זִיך מִינְזָאָמָּאָל אַכְּאָפָּגְּעָטָן צְוּוֵי בְּעָטָן, צְוּוֵי שָׁאָפָּעָס אָן טִישְׁלָעָן. זִיך האָט עַטוֹּאָס פָּאָרוֹיס אַוְיְגַּעַזְוִינָן אִיר גְּלִיכִין קָעְרָפְּרָעָר אָן זִיך בָּאַרְטְּרָאָכָט. נָאָכָּדָעָם האָט זי זִיך לִיכְטָה אַיִן פָּוּן אִיר האָגָנָט אַרוֹיס-מִינְזָאָמָּאָל אַכְּאָפָּגְּעָטָן צְוּוּאָרָן. סְאַיְז אֵין חֹדֶר ווּידָעָר פְּינְצְּטָעָר גְּעוּוּאָרָן. בִּינְיָש האָט גַּעַפְּלִיט, ווי סְקָלְאָפְּט בִּי אִים דָּאָס חָאָרֶץ :

“אַרְיִינְגִּינְיָן?” האָט עַר גַּעַלְשָׁעָרָט.

אוֹן בָּאַלְדָּה האָט עַר זִיך פָּאַרְשָׁעָמָט פָּאָר דָעָר מַחְשָׁבָה אָן זִיך פָּאַרְעָנְטָפְּרָעָט :

“זִיך האָט זִיך דָאָך אַיְבְּרִיגְעַשְׁרָאָקָן.”.

אָפְּשָׁר האָט זִיך אִיר אוּיסְגְּעוּיוֹזָן, אוֹן דָּאָרטָן צְוּוֵישָׁן די בְּעָטָן שְׁטִיטָת

עמעץ, שטיעת עמעץ א' משונח הדיקער און שורך'עכער. און אפשר האט זי זיך דערשראָקן פֿאָר די בעטן אַלְּיִין...
נָאָר אָן חדֶר אַיז שוֹין ווַיְדָעֶר לֵיכְטִיךְ גַּעוֹאָרֶן. זי אַיז דָּאָרטֶן
וַיְדָעֶר גַּעַשְׁטָאָגָעָן בַּיִּ דָעֶר טִיר מִיט אַלְּיכְט אַין האָנט, אָן מִיט
טִיפְּעָ אָן דָּעַרְשָׂאָקָעָנָה אָוִינָן אַרְיִינְגָּעָקוֹקָט אַין דָעֶר טִיפְּעָנִישׁ פּוֹנָם חדֶר.

ער האט געטראָכֶט:

“אַברָהָמְטִשִּׁיךְ ווּעָט בָּאַלְּדָ קְוּמָעָן. ער ווּעָט צָו אִיר שְׁמִיכְלָעָן מִיט
זַיִן פּוֹלִין אָן זָאָטָן שְׁמִיכְלָ, ווי ער האט גַּעַשְׁמִיכְלָט צָו יְעָנָר שִׁינְגָּעָר
גּוֹיִיעַ, ווֹאָס האט פּוֹלְעַ, הַאַלְּבָ נַאֲקָעָטָעַ העַנְתָּ.”

ער האט זיך דָא אַרְומְגָעָנְדִּיטָּ אלְעָ אַוְיְדָעָנְגָּאָכֶט.
פִּינְצְטָעָרָע אָן קָאַלְטָע זָעָנָדִי נַעֲכָט גַּעוּוֹן אָן מִיט אַיְנוֹאָמְקִיְּט
הָאָבָּן זַיִן גַּעַשְׁמָעָקָט, אָן דָעֶר ווִינְטָן האט אַיז זַיִן דִי אַוְיְסְגָּאָלְשָׁעָנָעָ
וּאַקְזָאָלְ-הַיְּזָעָר פּוֹנָם שְׁלָאָף גַּעַוּעָקָט. דָאָכְט זַיִן, ווֹאָס האט ער אַיז
אַזְוּלָּכְעַ אַוְיְדָעָרָנָאָכָט גַּעַדְאָרְפָּט אַין דָעֶר פִּינְצְטָעָרָנִישׁ, ווֹאָס דָעָפָן
אַברָהָמְטִשִּׁיךְ שְׁטִיבָל?

ער האט נִישְׁט גַּעַהָאָט ווּהָיָן צָו גִּיְּנָ, אַיז ער אַרְומְגָעָנְגָּאָנָעָן דָא
און געטראָכֶט:
“אַברָהָמְטִשִּׁיךְ אַיז אַגְּרָאָבָּעָר חֹזֶר. ער ווִיסְט דָעָן ווי גּוֹט אִים
איַז?”

סְהָאָט זיך גַּעַמְאָכֶט, אָן אַברָהָמְטִשִּׁיךְ אַיז זיך שְׁפָעָט אוֹיף דָעַט
וּאַקְזָאָל פְּאוֹרְזָעָסָן, אָן דִי פְּעַנְצְטָעָר-לְאָדָנָס זָעָנָעָן בַּישְׁט צְוֹגְעָמָאָכָט גַּעוּוֹן,
הָאָט ער דָעַסְטָמָאָל דָוָרָ דִי בָּאַלְּכִיטָעָנָעָ פְּעַנְצְטָעָר גַּעוּוֹן: אַמִּילְלוּוּקָסִיקָעָר,
גְּלִיְיכָעָר אָן שִׁינְעָר פְּרוּעָן-קָרְפָּעָר מִיט שְׁוֹאָרְצָע אָן טִיפְּעָ אָוִיגָן,
וּוֹאָס הָאָבָּן צִיְּטָנוֹיִיָּה גַּעַשְׁמִיכְלָט צָוָם פּוֹיעָרָשָׁן דִּינְסְטָמִידָל. אָן דָאָרטֶן
אוֹיף דָעַט וּאַקְזָאָל אַיז גַּעַוּסָן אַברָהָמְטִשִּׁיךְ אָן גַּעַשְׁפִּילָט מִיט דִי סָוחָרִים
איַן קָאָרטֶן אָן גַּעַנוּמָעָן אַבְּיִיטָל מִשְׁקָה בַּיִּים אַגְּגָעָבְרוֹגָטָן טָאָטָעָר.
וּוֹעֵן ער האט אִים דָאָרטֶן בָּאָגָּעָנָט, האט ער אִים גַּעַשְׁלָעָפֶט פְּאָרָן
הָאָנט.

“קְוּמָט, בִּינְיִינְשָׁ, ווֹאָס מִאָכֶט דָאָס אַוִּיס?”
אַברָהָמְטִשִּׁיךְ האט אִים גַּעַקְצָלָט אָן צָו אִים גַּעַשְׁמִיכְלָט, אָן ער
הָאָט געטראָכֶט:

„פֿאַרוֹוָאָס קּוֹמֶט דְּאָס אַלְץ אַבְרָהָם טִשְׁיקָן ?“

ער איז דענסטמאָל צום וואָקוֹזָאָל צוֹנְגַּעַנְגַּעַן אָונְ דָּאָרְטָן אוַיסְטָן.
געטרונגקען עטְלַעֲכָע פְּלַעֲשָׂעָר בִּיר. ער האָט נִישְׁתְּ גַּעֲקָעָנְטָן טְרִינְגְּקָעָן, האָט
זיך בי אַים אַפְּלִילְוָן פָּוָן בִּיר גַּעֲדָרִיטָט דָּעָר קָאָפָּ, דָּעָר מָוח הָאָט גַּעַשְׁ
וַיְוַנְטָעָר גַּעַרְבָּעָט אָונְ דִּי אַוְיָגְן הָאָבָּן מִיטָּמָר שְׁנָאָה צוֹ דִּי סּוּחָרִים
אוֹרְן צוֹ אַבְרָהָם טִשְׁיקָן גַּעַלְוִיכְּטָן. ער האָט גַּעֲקָוּקָט אוַיף דָּעָם טָאָטָעָר,
וּוְאָס האָט אַים דָּאָס בִּיר אַין גַּלְאָז אַגְּנָגְעָנָסָן, אָונְ גַּעַרְעָגָט בִּי אַים :

„דִּי סּוּחָרִים שְׁפִּילְן אַין קָאָרְטָן, אָ?“

דָּעָר טָאָטָעָר הָאָט זיך צוֹ אַם עַטוֹּאָס צוֹנְגַּבְּוִיגָּן אָונְ אַים, וּוּ
אַפְּגַּעַנְגַּבָּן אַ רְאָפְּאָרְטָן אָן עַרְנְסְטָעָר שְׁלִיחָות :

„יַּאֲ, זַיְיָ שְׁפִּילְן אַין מַאֲנְסְבִּילְשָׁן חָדָר.“

ער האָט אַפְּנִים גַּעֲקָלְעָרטָן, אָז ער, בִּינְיִישָׁן רְוִבִּינְשְׁטִיְּן, וּוּיְכָ
אָרוּךְ אַין קָאָרְטָן שְׁפִּילְן אָונְ זַוְכְּטָן זַיְיָ, דִּי סּוּחָרִים, וּוְאָס שְׁפִּילְן אַין
מַאֲנְסְבִּילְשָׁן חָדָר. אַ גַּרְאָבָּן קָאָפָּ הָאָט דָּעָר טָאָטָעָר גַּעַהָאָט. בִּינְיִישָׁן הָאָט
מִיטְאָמָּל אַ גַּבְּגָז גַּלְאָז בִּיר אַוְיָגְעָטְרִוְנְגָעָן אָונְ אַים צוֹ פְּאָרְשְׁטִיְּן
גַּעַגְּבָּן :

„זַיְיָ קָאָגָעָן אִיצְטָעָר אַיְינָעָר בִּיְמָם צְוִוִּיטָן אַין מַסְחָר קִיְּן גַּלְעָט
נִישְׁתְּ אַוְיָסְנָאָרָן. דִּי גַּעַשְׁעָפְּטָן, פְּאָרְשְׁטִיְּסָטָן, זַעְגָּעָן אִיצְטָעָר גַּעַשְׁלָאָגָן, נָאָרָן
זַיְיָ דָּאָס אַיְסָאָן אַין קָאָרְטָן-שְׁפִּילְלָן.“

סְ'אַיְן אַים אַלְיַיְן גַּעֲפָעָלָן גַּעַוְאָרָן דָּעָר נִיְּעָר גַּעַדְצָנָק, הָאָט ער
אַרְומָטָעָר אַ שְׁמִיכְּלָן גַּעַטָּאָן :

„אַ סּוּחָרָ, אָז ער קִיְּן קִיְּן נְעָלָט נִישְׁתְּ אַוְיָסְנָאָרָן, קָאָן ער נִישְׁתְּ
לְעָבָן. פְּאָרְשְׁטִיְּסָטָן ? ... אַט אַיְזָ, לְמַשְׁלָחָן, אַיְזָ...“

נוֹאָר דָּעָר טָאָטָעָר הָאָט נְאָךְ אַלְץ גַּאֲרְנוּשָׁטָפָרְשְׁטָאָגָעָן אָונְ וּוּיְעָר
שְׁלַעַכְּתָ הָאָט ער וּיְנִין אַבְּעָר יְיִינָעָ לְעַצְטָעָ וּוּרְטָעָר גַּעַפְּלִיטָן. בִּינְיִישָׁן הָאָט
גַּלְיִיךְ אַין זַיְיָ שְׁוֹאָרָץ פְּנִים גַּעֲקָוּקָט אָונְ גַּעַזְוָן : זַיְיָ אַוְיָגְן הָאָבָּן
מִאֲדָגָע גַּעַפְּינְקָלָט, אָונְ דִּי אַוְנְטָעְרְשָׁטָע פּוֹלָעָ לֵיפָ הָאָט זיך אַלְעָמָּל
אַרְאָפְּגַּעַלְאָזָט אָונְ צוֹנְגַּעַמְאָכָט.

„עַט ?“

ער הָאָט אוַיף אַים מִיטָּן הָאָגָּט אַוְעַקְעַמְאָכָט אָונְ אַיְזָ
אַרְיוֹסְגַּעַנְגַּעַן פּוֹגָם וּוּאַקוֹּזָאָל. אַ קָּאָלְטָעָ סּוּאָלִיעָ הָאָט אַים מִיטְאָמָּל
אַרְוּמְגַעְנוּמוּמָעָן.

ווען קראפט און מאכט האט זיך דער פראסתיקער ווינט מיט
דער נאכט געסודעט, און די טיפע פינצטערניש האט דעם סוד אין זיך
געשלונגען און געשוויגן. ער אייז געאנגען און געטראקט:
„אט, למשל, איך...“

פונט אויסגעטראונקענען ביר האט זיך אים געדרייט דער קאָפּ;
אוועטיקע און פֿרִילְעַכּ בעדאנקען האבן זיך אין אים געלפָּאנטערט,
און דאס הארץ האט די געדאנקען געפְּילַט און אייז אויך געוונַן איי
פֿרִילְעַכּ, אי טרויעריך:

„ער, בייניש רובינשטיין, ס'אייז אים שלעכט, געוויס שלעכט...
נאָר אָזֶן ווילְ צוֹרִיקּ... סוחרים... שלומקע פערל, אלֵי דער באָרעדיקער,
אַברָהָמְטִישִׁיקּ קוֹיְפְּמָן אָזֶן זַיִן אַלְעַ, ווֹאָס ווַיְזַן אַין מאָסְבִּילְשָׁן חדַר.
כַּיִ-כַּיִ... זַיִן נַאֲרָן תָּמִיד אַיְגִינְעַר דֻּעַם צוֹוִיטַן... אָזֶן ער, בִּיבִיש
רובינשטיין?... ער קָאָן נִישְׁתָּאָפְּנָאָרָן, ווּעַט ער עַפְּעַס אָן אַנדְעַר זַאָךְ
טַאָן... עַסְן מוֹזָעַן דַּאָךְ, לְעַבְּן, לְעַבְּן. ווּעַט ער אַלְמַדְדּוּן...
אַלְמַדְדּוּן אַין אָדָרְףּ... כַּיִ-כַּי...“

ער האט שוין האָלָב געלְּאָכְט, האָלָב געוווינט:
„און דַּאָךְ פִּירְט זַיִן אַלְעַן צָוָם בעסְטַן... אָזֶן פִּיוֹנוֹיָקּ האָט נַחַת
און די שוינְגָּר... אָזֶן דַּאָס ווַיְיַיְבּ, פְּרוּמְקָעַ... אָ, פְּרוּמְקָעַ?...“

ער אייז שוין ווֹידְעַר אַרְוָמְגָעָאנְגָּעָן לְעַבְּן אַברָהָמְטִישִׁיקּ שְׁטוּב,
אַרְוָמְגָעָשְׁפָּאָגָן הִין אָזֶן צוֹרִיקּ, זַיִן צִיְּטָנוֹיִי אַפְּגָעַשְׁטָעַלְט אָזֶן אַרְיִינְגָּעָקוֹקָט
איַזְנְצָטְעָר. ווֹאָס האָט דַּאֲרָטָן בָּאַטְרָאָכְט ער, ביִנְיִישׁ רובינשטיין,
דַּעַר מַלְמָד, ווֹאָס אַין דַּאָרְףּ? זַיִן אַין דַּאֲרָטָן גַּעַוְוָן. ווִי רַופְּטַן
זַיִן בִּים ווֹאַקְזָאָל? קְלָאָרָעַ, קְלָאָרָעַ. זַיִן גַּעַזְעַס בִּים טִישׁ מִיטָּן
פָּנוּים צָוָם פָּעַנְצָטָעָר אָזֶן אַין עַפְּעַס ווֹאָס אַרְיִינְגָּעָקוֹקָט. ווֹאַרְעַם אַיִזְנָה
דַּאֲרָטָן, אַיִזְנָה שְׁטוּב, גַּעַוְוָן, שְׁטוּב. אָזֶן אַרְוָם אַיִזְנָה גַּעַפְּיִיפְּט דַּעַר
פרָאָסְטִיקָּעָר ווִינְטָט, גַּעַבְּלָאָזָן מִיטָּן קָעַלְט אָזֶן די פְּלִיְיכָעָס אָזֶן נַאֲקָן.
סְזַעְנָעָן אַין זַיִינָעָ אַוִּיגָּן טְרָעָן גַּעַשְׁטָאָנָעָן. אָפְּשָׁר דַּעַרְפָּאָר, ווֹאָס
ער האָט פָּוּן דַּעַר גְּרוּיסָעָר פִּינְצָטָעָרְנִישׁ לְאַנְגָּג אַרְיִינְגָּעָקוֹקָט אַיִזְנָה
רוֹיִיךְ בָּאַלְוִיכְטָן פְּנִים. ער האָט גַּעַזְעַס: זַיִן האָט זַיִן אַוְיִגְעַשְׁטָעַלְט
און עַטוֹּאָס אַרְוִיסְגַּעֲדָרִיִּת דֻּעַם לְאַמְפּ. אַיִזְנָה טָוָנְקָל אָזֶן עַרְנָסְט
פָּנוּים אַיִזְנָה גַּעַוְוָן אַזְוִי בָּאַקָּאנְט אָזֶן נַאֲעַנְתָּ, נַאֲעַנְתָּ. ער האָט גַּעַטְרָאָכְט:
אַט דַּאָס טָוָנְקָלְעַלְעַ פְּנִים קָאָן ער שְׁוִין פָּוּן לְאַנְגָּג; אָזֶן די

שווואָרצע אַויגַן, וואָס קּוֹקָן עַרְנֶסֶט אָוָן קְלוֹג, אָוָן אִיר גַּאנְצָן קֻרְפָּעָרְגָּעָבִי.

דַּעַם דִּינְעָם אָוָן גַּרְינְגַן; עַר הָאָט זַיִדְךָ תְּמִיד גַּעֲזָעָן אָוָן קְאוֹן זַיִדְךָ

נַּאֲךְ פּוֹן קִינְדוֹיוֹן אָן. בְּרוֹרְרַה...

סְאיַזְוָן אִים גַּעֲזָעָן קְאָלַט. אִימַּ, דַּעַם מַלְמֵד, וואָס אִין דָּאָרְט. מִיטַּ
די נִידְעָרִיךְ-צַוְּגָעָשְׂוִירָעָנָע בָּאָקָן אָוָן קְלִינְגַּע אַיְינְגָעָרְגָּעָבִעָן אַוְיגַן.

אַקְאַלְטָעָר שְׁוִידָעָר הָאָט זַיִדְךָ הַינְּטָר דִּי וְאַרְעָמָעָ קְלִיְּדָעָר אַרְנוֹנְטָעָרְגָּעָכָאָפָּט
אָוָן דָּאָרְטָן אִיבָּעָר דִּי הַיִּסְ-פְּיִיעָרְדִּיקָע פְּלִיצָעָס אַרְומְגְּנִיעָאָגָט ; אָוָן דָּאָרְטָן.

וּוּ זַיִדְךָ צִצְטָן, אִיז דָּאָךְ אַזְוִי וּוּאַרְעָם, שְׁטִיל אָוָן צִיכְטִיךְ-רִיְין, אִיר אַלְיִין
אִיז דָּאָרְטָן אַזְוִי אָוּמְעָטִיךְ, אָוּמְעָטִיךְ. פָּאָרוֹאָס זַשׁ וְאֶל עַר טָקָע נִישְׁטָן
אַרְיִינְגִּינְ ? אַתְּרָזְזָן קְאוֹן עַר דָּאָךְ אַוְיסְטָרָאָכָטָן, אַתְּרָזְזָן, אַתְּרָזְזָן...

עַר אִיז שְׁוִין גַּעֲשָׁתָאָגָעָן אַוִּיפָּה דִּי גַּלְיִיכָּע שְׁטִינְגָּעָרָנָע טְרָעָפְלָעָן,

גַּעֲהָאָטָן דִּי הַאנְטָן בִּים גַּלְעָלָן גַּעֲטָאָכָט :

„אַבְרָהָמְטָשִׁיךְ, אַבְרָהָמְטָשִׁיךְ אִיז אַינְדָּרְהָיִים נִישְׁטָא ?“

עַר הָאָט אַנְגָּעָקְלָוְגָעָן אָוָן זַיִדְךָ דָּעְרוֹרָאָקָן :

„אַנְאַרְיִשְׁקִיִּטְ, אַתְּ ? גַּעֲוִוִּס אַנְאַרְיִשְׁקִיִּטְ.“

סְאיַזְוָן קַעַגְן אִים גַּעֲשָׁתָאָגָעָן דָּאָס קְלִינְגַּע פְּוּעָרְשָׁע דִּינְסְטָמִידָן.

עַר הָאָט גַּעֲזָעָן : אַירָעָהָרָאָרָעָן צְעוֹוָאָרָפָן גַּעֲזָעָן אָוָן דִּי פִּיס בְּאַרְוָעָע.

עַר אִיז שְׁוִין צְרוּיךְ הַאֲלָבְ-נִיכְטָעָר גַּעֲזָעָן אָוָן גַּעֲקָלָעָרט :

מִידָּאָרְטָפְרָעָן, צִי אַבְרָהָמְטָשִׁיךְ אִיז נִישְׁטָא אָוָן בָּאָלְדָ גִּינְ

צְרוּיךְ. אִיז שְׁוִין אַבָּעָר אַוִּיפָּה דָּעָר שְׁוּעָל פּוֹנָם בְּאַלְיוֹכְטָעָנָם חָדָר
גַּעֲשָׁתָאָגָעָן זַיִדְךָ, מִיטַּן טְוָנְקָעָלָן אָוָן חַנְעָוְדִיקָן פְּנִים אָוָן גַּעֲקוֹקָט אַוִּיפָּה אִים
מִיטַּקְלָגָע אָוָן שְׁוֹאָרְצָעָז אַוְיגַן. עַר הָאָט גַּעֲפִילְטָן, אֹז עַר וּוּעָרט רְוִיט
אָוָן קְאוֹן נִישְׁטָן רְעָדָן. אִין קָאָפְהָאָבָן זַיִדְךָ אַיְלְגָנְדִיק גַּעֲדָאָנָקָעָן
גַּעֲפְלָאָנְטָעָרָט אָוָן דִּי אַוְיגַן הַאָבָן גַּעֲלִיכְטָן אָוָן גַּעֲצִיטָעָרָט יְעָדָעָס מָאָלָ,

וּוּעָן עַר הָאָט אַרְיִינְגָּעָקָט אִין אִיר טְוָנְקָל אָוָן עַרְנֶסֶט פְּנִים.

„קְוּמָט אַרְיִין, זִיצְט !“ הָאָט זַיִדְךָ

עַר הָאָט זַיִדְךָ גַּעֲזָעָט קַעַגְן אִיר בִּים טִיש אָוָן גַּעֲטָרָאָכָט, אֹז דָּעָר
שְׁמִיכְלָ, וואָס אַוִּיפָּה זַיִן פְּנִים, אִיז אָן אַיְבָּרְקָעָר, אֹז עַר הָאָט שְׁוִין
פָּאָרְגָּעָטָן, צְוָלָבְ וּוֹסָעָר אִיז אַיְן דָּעָר שְׁטוּב אַרְיִינְגָּעָקָמָעָן.

אוֹן בְּשַׁעַת זַיִדְךָ הָאָט גַּעֲפָרָעָט, צִי עַר דָּאָרְטָפְרָעָה אַבְרָהָמְטָשִׁיךְ הַאָבָן,
הָאָט זַיִדְךָ שְׁוִין דָּעָר שְׁמִיכְלָ אַיְבָּרְקָעָר זַיִן גַּאנְצָן פְּנִים פּוֹנְגָנְדָעָרְגָּעָאָסָן.

עַר הָאָט, דָּאָכָט זַיִדְךָ, שְׁטָאָרָק נִישְׁטָן גַּעֲוָאָלָט אָוָן שְׁטָאָרָק אִין זַיְנָעָן

געחאת די הענט אויף דעם טיש נישט פונגאנדע-צוליגן און דאך זענען זייןע
הענט פארט אויף דעם טיש אויסגעוואקסן. ער איז געוואר שטארק רויט
און גענטפערט :

„אברהםטשיקן? ניין, דוקא ניין.“

און באָלד האָט ער דערפֿילט, אָז ער דער „דוקא“ איז אָן אַיבְּרִיכָעַר
און נַאֲרִישָׁעֶר גַּעֲוֹעַן, גַּעֲוֹאַלְטָפָּרְבָּעָסְרָן אָן גַּעֲזָגֶט:
„אֵיך בֵּין גַּלְאַט אָזְוִי אַרְיִינְגְּגָנְגָעַן... אֵיך בֵּין פַּאֲרָבִי
דוֹרְכְּגַּעְגַּנְגָּעַן... אֵיך בֵּין אַסּוּחָר...“

רענדיק האָט ער גַּעֲפִילְט, אָז ער פַּאֲרָפְּלָאָגְנְטָעָרְט זִיך וּוָסָס אַמְּאָלָּ
מעָר, אָז ער אַיְשָׁרְקָרְוִיט, אָז סַיוֹאַרְגְּט אִים זִיין הַלְּזָן. אָן זִי
איַז גַּעֲזָעָסְן קַעַנְן אִים. זִי האָט דעם קָאָפָ אַוִּיפָּרְבִּידְעַן הענט אַנְגְּגַעַשְׁפָּאָרְט
און גַּעֲקוֹקָט אַוִּיפָּאִים וּוְאַקְּלִיְּן קִינְדָּה, וּוָסָס האָט זִיך אַנְגְּגַעַהָאָרְעוּעַת.
זִי האָט אִים גַּעֲפְּרָעָט:

„אויף דעם וּוְאַקְּזָאָל זַעַנְעָן פִּילְ סַוחְרִים פַּאֲרָאָן?“

אִיר קָוְלְ האָט שְׂטִילְ אָן פַּאֲמְעָלְעָךְ גַּעֲלְגַּעַן; ער האָט זִיך דָעָרְ
מְאַגְּנָט אִין אַוִּיכְטִיקָעָר זַאְקָ אָן זִיך וּוְפָוָן עַפְּעָס אַוִּיפְּגַּעַכָּאָפָט:
„בֵּין אַיְן, הַיִּסְטָ דָאָס, אַיִּינָרְ פָּוָן דִּי סַוחְרִים...“

ער האָט אַ צִּינְעָר גַּעַטָּן אָן זִיך דָעַשְׁרָאָקָן:
מְאַרְגָּן וּוּעָט לְאָכָן דָעַר גַּאנְצָעָר וּוְאַקְּזָאָל, סַיוּעָן לְאָכָן אַלְעָ
סַוחְרִים, קָאָמִיסִיךְאָגָעָרְן אָן מַעְקָלְעָרְסָ דָעַרְפָּאָר, וּוָסָס צַוְּוִישָׁן זִי וּוּעָט
שְׁטִיְּין אַ קְוּעַלְגְּנְדִּיקָעָר פָּאָרְשָׁוִין אָן וּוּעָט דָעַרְצִיְּלָן, וּי אָזְוִי ער, בִּינְיִשְׁ
רוֹבִינְשְׁטִיְּן, אִיז גַּעֲקָרָאָקָן צָו אַבְּרָהָםְטִשְׁקָס וּוּבְּפָלְ.

ער האָט פַּאֲרָטְאַכְּטָעָרְהִיט אַ זִּיפְּצָ גַּעַטָּן:

„נִשְׁטָ אַלְעָמָעָן לְעַבְּטָ זִיך גּוֹטְ.“

ער האָט גַּעַזְעָן: אִיר קָאָפָ האָט זִיך אַוִּיפְּגַּעַהְוִיבָן, אִירָע אַיְנָן
הַאָבָן זִיך אַוִּיפְּגַּעַהְוִיבָן אָרְן וּוְמִיט שְׁרָעָק אַרְיִינְגְּגָעָקָט אִין זִיין פְּנִים:

„דָעַרְצִיְּלָט! דָעַרְצִיְּלָט! וּי לְעַבְּטָ זִיך דָא בִּים וּוְאַקְּזָאָל?“
סַהְאָבָן אִים גַּעַבְּעָטָן אִיר טְוָנְקָהְ פְּנִים מִיט דִי קְלוֹגָע אַיְן טִיפְּ
אַוִּיגָן; האָט ער דָעַרְפָּאָר שְׁוִין וּוּדְעָרְ פַּאֲרָגְגָעָסָן, אָז ער זַעַט זִיך דָאָס עַרְשָׁטָ
מְאָל אָן דָעַרְצִיְּלָט, וּי אַבְּלִיְּדִיקְטָעָר אָן אַהֲלָפְּלָאָזָעָר:

„נִשְׁטָ אַלְעָמָעָן... הָמָ... נִשְׁטָ אַלְעָמָעָן לְעַבְּטָ זִיך גַּלְיִין, אָן דָעָרְ

צַיְקָר: נִשְׁטָ אַלְעָמָעָן גַּלְיִיךְ, וּי אָזְוִי זִיך לְעַבְּן.“

ער האט זיך דערמאָנט אַן אַברָהָמֶטשִׁיקָּן, אַן פִּיוֹנוֹגִיאָקָּן, אַן יְעֵנָם
קָאָמִיטִיאָנָעָר מִיט דֵי גְּרוּיטָע וּוְאנְצָעָס, אַן יְעֵנָם גָּאנְצָן עַלְמָן, וּאָס זִיכְּטָ
איְצְּטָ אַין מַעֲנְסְּבִּילְשָׁן חֶדֶר.
„עַט, וּוּי צָוֵי לְעֵבֶט מַעַן דָּא? וּוּי דֵי חֹזִירִים לְעֵבֶט מַעַן דָּא, וּוּי
די הִינְטָ...“
פָּאָרוֹוָאָס הָאָט עַר פְּלוּצִים אַ שְׁמִיכְלָג גַּעֲטָאָן? פָּאָרְדְּרָאָס? צִי
גָּאָר דֻּעָרְפָּאָר, וּאָס עַמְּעַץ הָאָט שְׁוִין אַין טִיר גַּעֲלִוְנָגָעָן?

אוֹן אַין דַעַם צְוִיְּתָן אַוְונְגָּט אַיז עַר שְׁוִין וּוְידָעָר גַּעֲזָעָן קָעָן אִיר
אַין דַעַם בָּאַלְוִיכְטָעָנָעָם חֶדֶר אוֹן זִיךְּ שְׁוִין גַּעֲפִילְטָה הַיְמִישָׁ אַון גְּרִינְגָּ.
עַר האָט זִיךְּ גַּעֲקָלָאָגָט אָוִיפְּ דַעַם וּוְאַקוֹּאָלָּ, אָוִיפְּ דֵי סְוּחָרִים אוֹן
אוִיפְּ דַעַם מַסְחָרִים, אִיר פָּאָרְשְׁטִיטִיט? דָאָס אַיז שְׁוִין אַזְּאָמִינָה, אַ מַיְאָוָעָ
אָוָמָה... זִיךְּ דָעְרוֹוָאָרָגָן פְּרִיעָר אַ מַעֲנְטָשָׁן אוֹן נַאֲכָדָעָם הַאָבָן זִיךְּ אוִיפְּ
אִים רַחְמָנוֹת, זִיךְּ דָעְרוֹוָאָגָן... אָט, לְמִשְׁלָה, מִיךְ...“
„עַר אַיז שְׁוִין אָוִיךְ הַאָלָב דָעְרוֹוָאָרָגָן; עַר, אוֹן וּוּילְ נִישְׁטָ וּדְלָעָן
יְעָנָם, וּדְלָעָטָ מַעַן אִים... אוֹן אָז עַר וּוּילְ נִישְׁטָ וּוְאָרָגָן יְעָנָם, טָא וּוְאָרָגָט
מַעַן אִים.“

מִיט אַזְּאָא אִינְטָעָרָעָס הָאָט זִיךְּ אַין זִיכְּנִים אַרְיִינְגַּעֲקוֹקָט. עַר האָט
דָעְרָפָן אַ משְׁוֹנוֹה פָּאָרְגָּעָנִיגָּן גַּעֲהָאָט אַין גַּעֲזָעָן קָעָן אִיר בֵּין שְׁפָעַט
אוִיפְּ-דָעְרָ-גַּאֲכָטָן.

„אַ לְעָבָן, וּוְעָגָן אַ לְעָבָן פְּרָעָגָט זִיךְּ וּוְאָס פָּאָר אַ לְעָבָן קָעָן דָא
זִיכְּן? אַ מַיְאָוָס לְעָבָן, אַ נַּאֲרִישׁ לְעָבָן. עַר אַלְיִין לְעֵבֶט אָוִיךְ, וּוּי אַלְעָ.
אָט וּוּטָ עַר אִיר דָעְרָצְיִילָן, וּוּי אַזְּוִי מַעַן פְּלָעָסְקָעָט זִיךְּ דָא אַין בָּלָאָטָע
אוֹן מַיְוִוִּיסְטָ נִישְׁטָ צּוֹלִיב וּוְאָס. לְאָזָן זִיךְּ פְּרוּוֹן אַפְּשָׁטָעָלָן אַ סְוָחָר, לְאָזָן
זִיךְּ עַמְּעָצָן פָּאָרְהָאָלָטָן, וּוּטָ עַר זִיךְּ אַרְיוֹסְרִיְּסָן אַין וּוְידָעָר מַסְחָרָן.

גַּעֲפָעָלָט אִיר אַזְּאָא לְעָבָן?
אוֹן זִיךְּ... עַר קָאָן זִיךְּ נִישְׁטָ, עַר זַעַט זִיךְּ עַרְשָׁטָ דָאָס דָרִיטָעָ מַאְלָ...
בָּאָר אָז מַעַן וּוּילְ צְרוּדִיקָּ, קָעָן עַר זִיךְּ יָאָ, עַר זַעַט, עַר פָּאָרְשְׁטִיטִיט: זִיךְּ
הָאָט צּוֹם וּוְאַקוֹּאָלָּ נִישְׁטָ בָּאַדְאָרָפְּט קָוְמָעָן. זִיךְּ הָאָט זִיךְּ נִישְׁטָ בָּאַדְאָרָפְּט
דָעְרָנְעָנְטָעָרָן צּוֹ מַעֲנְטָשָׁן, וּוְאָס טְרָאָכָן נִישְׁטָ פָּוָן זִיךְּ, נַאֲרָ פָּוָן זִיכְּיָעָר
גַּעֲלָטָ... מַן הַסְּטָם פָּאָרְשְׁטִיטִיט זִיךְּ אַלְיִין...“

ער האט זיך דערמאנט, אוֹס' פֿאָסֶט נִישְׁטַע, וווען אַברָהָמְטְשִׁיךְ זָאָל
אַים הַיִינְטַן ווַיַּדְעֵר דָא גַעֲפִינְעַן, אוֹן זִיךְ אַוְיְגָעְשְׁטָעַלְתַן.
אָט נִיְתַּחַת עַר אַיְצַט צוֹ זִיךְ "אַחִים", דָא נִישְׁטַע ווַיַּיְתֵּן זִיךְ
די הַיִם, אַיְן אַקְלִין חַדְרַל, ווֹאָס אַיְן אַקְלִין פַּוְיעָרְשַׁ שְׂטִיבָל...
אַמְאָלָל שְׁלַאָפְטַע עַר נִישְׁטַע גַעֲנַצְעַ נַעַכְתַּ; לִיגְטַן דָאַרטַן אוֹן טַראָכְטַן,
וַיַּיְמַיאָס דִי סַוחְרִים זַעַנְעַן... עַר טַראָכְטַן, וַיַּיְצַוְוֵי פָּונְדַן דִי סַוחְרִים צָרַ
אַגְּנַטְלוֹיְפַן, וַיַּיְצַוְוֵי צָרַ אַגְּנַטְלוֹיְפַן פָּונְדַן זִיךְ אַלְיִין...
"אוֹן אַ ווַיַּבְּרַא הַצְּטַע עַר עַרְגַּעַץ דָא אַיְן אַגְּעַנְטַט שְׁטָעַלְתַן;
אַקְלִינְעַן אַיְזַע, אַגְּרִינְעַן אוֹן אַמְשֻׁוְנָהְדִיק שְׁלַאָפְטַע... עַר האָט זִיךְ שְׁוֹן
דְּרִיְיַי חַדְשִׁים נִישְׁטַע גַעֲזַעַן, אַיר אַפְּילַו קִין בְּרוּוּ נִישְׁטַע גַעֲשִׁרְבַּן,
אוֹן זִיךְ בָּאַרְיִרטַן דָאָס נִישְׁטַע. דָאָס ווַיַּבְּרַא בָּאַרְיִרטַן
עַס נִישְׁט...".

ס'הַאָבָן אַים שְׁוֹן נִישְׁט אַינְטְּעָרְעָסִירַט דָעַר ווֹאַקְזָאָל מִיט דִי
סַוחְרִים. ס'הַאָט אַים שְׁוֹן נִישְׁט אַינְטְּעָרְעָסִירַט נִישְׁט דָאָס, ווֹאָס
אַבְּרָהָמְטְשִׁיךְ קָאָן בָּאָלְדַן אַנְקוּמוּעַן, נִישְׁט דָאָס זִיךְ, דִי פָאַרְקְלַעְרַטַן
אוֹן שִׁינְעַן, טַראָכְט ווַעֲגַן אַים. עַר האָט פָּאַמְלַעַץ גַעֲפָאָנַט צָרַ זִיךְ
אַחִים, זִיךְ צַוְּאָמְעָנְגָעָנָסַן מִיט דָעַר שְׁטָאַרְקָעַר נַאֲכַט-פְּנִיצְטְּעָרְנִישַׁ אוֹן
גַעֲטַרְאַכְטַן:
"דְּרִיְיַי מְאַגְּאָטַן זִיךְ נִישְׁט גַעֲזַעַן, אַיר אַפְּילַו קִין בְּרוּוּ נִישְׁט גַעֲזַעַן
שְׁרִיבַן, אוֹן זִיךְ בָּאַרְיִרטַן דָאָס נִישְׁט...".

V

אלֵי דָעַרְבָּאַרְעָמְדִיקָעַר האָט בִּינְיִשְׁן אוֹיפְּפַן זִיךְ דִין ווַיַּבְּרַא שְׁוֹן
דָעַרְצִיְּלַט:

"אַיְיָעַר שְׁוַיְיגַעַר האָט מִיךְ אַיְן גָּאָס אַפְּגָעְשְׁטָעַלְתַן אוֹן גַעֲרַעְגַט,
ווֹאָס מַאְכַן סַוחְרִים, וַיַּיְעַגְעַן דִי פָאַרְדִּינְסְטַן אוֹן צִי אַיר פָאַרְדִּינְטַן
עַפְעַס. אַיר, זַאֲגַט זִיךְ, דָאַרְךְ דָאָס גַעֲזַעַן ווַיַּיְמַן".
וַעֲגַן אַלְקַן, הַיִיסְטַן דָאָס, האָט זִיךְ בַּי אַים גַעֲרַעְגַט מִיט שְׁכַּבְּ
אוֹן מִיט חַשְׁבַּון אוֹן אַיְן יַעֲדַעַס ווֹאָרט אִירַס אַיְן פָאַרְבָּאַהָאַלְטַן גַעֲזַעַן
דִי גַעֲוַוִּיסְטַע פּוֹנוֹהָ:

"זִיךְ זַעַע מַוחְלָאָן זַאֲגַט אַים טַאָקָעַ, אוֹעַר מַעַג זִיכְן דָאַרטַן".

און דאך האט ער, בייניש, געמווט צושמייכלען און שמיכלענדיך
אַפְּדָאַנְקָעֵן פָּרוֹן גּוֹס. מִילָּא, אַיְזַּה שְׁוִיגָּעֶר אֲנִידָּרִיךְ בָּצְשָׁעָפָעָנִישׁ,
וּוַיִּסְטְּ פְּלוֹמְרָשְׁטַ נִישְׁטַ, אָזֶ ער האט שיין באַלְד זַיִן פָּאַרְמָעָגָן אוּפְּגָעָגָסָן
און גיט אים אייבער :

„פָּאַרְדִּינְטַ ער דָּאַרְטַן עַפְּעַס מִיָּן אַיְדָּעַם ?“

סְּקַחְפֵּלְ הָאַט ער טִיף אַין דָּעַר עַרְדַּי שְׁוִיגָּעֶר, דַּי סָוחָרִים
מִיטַּי פָּאַרְדִּינְטַן. וּוֹלַ ער, טָאַ טָוַט ער גַּאֲר אַוְיףַּ אַלְץַ אֲשָׁפֵּי אָן
וּוְרַטְ אֲמַלְמַד אַין אֲדָאַרְטַ.

דאָך האט ער פֿוֹן הִיסְחַ-דַּעַת וּוְעַן עַטְלָעַכְעַ שָׁעה פְּסָדָר דַּי נַעַגְלַ
גְּבִיפִּסְן ; זַיְן אָן אֲצִילַ בְּיִם וּוְאַקְזָאַלְ אַרְוְמָגְעָדְרִיטַ אָן צָוָם סְוָם
פָּאַרְקָרְאַכְן צֹ אַיְצִיק-בְּרוּן אַוְיףַּ דָּעַר קְוֹזָאַרְטִירַ. ער האט לְאַגְּגַג גַּעֲקוֹקְטַ
וּוְיַיְצִיק הָאַקְטַ אָוִיס פֿוֹן האַלְץַ אֲשָׁלִיטַ אָן גַּעַטְוְאַכְטַ וּוְעַן זַיִן לְאַגְּגַ
אָן וּוְעַן דַּעַם, וּוְאָס אַיְצִיק הָאַקְטַ דָּאַס שְׁלִיטַלְ בְּדָחְלִיכְ וּרְחִימְמַגְ, וּוְיִשְׁטַ
צְלָעַמְלַ דַּעַם שְׁוִוִּיס פֿוֹנֵם שְׁטָעַרְן אָן הָאַקְטַ וּוְיִדְעַרְ. נַאֲכָדָעַם האט ער
זַיְן מִטְּמָאַלְ אַוְיְפָגְעַשְׁטָעַלְמַ, אֲרִיר גַּעַטְאַן אַיְצִיקַן פָּאַר דַּי פְּלִיצְעַס
און גַּעַפְּרַעַגְטַ :

„וּוְיַיְקָלְעַרְטַ אַיר, אַיְצִיק, צְוֹאַנְצִיקַ רַוְבָּלְ אֲמַנְגָּטַ וּוְעַטְ מַעַן
מִיר אַין אֲדָרְףַּ גַּעַבְן ?“

און אַיְצִיק האט דַעַנְטָמָלְ דַי הָאַקְט אַיְן האַלְץַ אַרְיִינְגְּעַשְׁטָעַקְטַ
אוֹן אַוְיףַּ אַיְם אֲמַדְגַּעַ וּוְאַרְעַמְעַן בְּלִיק גַּעַוְאַרְפַּן, אַזְוִי וּוְאַרְעַמְעַן האט
אַיְצִיק אַוְיףַּ אַיְם נַאֲרַ קִינְגָּמָלְ נִישְׁטַ גַּעֲקוֹקְטַ, טְרַעַרְן הָאַבְּן זַיְן אַיְם
איַן דַּי אַיְגַּן צּוֹשַּׁ גַּעַשְׁטָלְטַ, אָן דָּאַס הָאַט אֲשָׁלִיטַלְ צֹיְגַּעַטְאַן צֹ אַיְם,
צֹו דַּעַם קָאַלְטַן אָן קָרְעַפְּטִיקַן בְּחָורַ, וּוְאָס האט שיין דַעַם קָאַפְּ
אַרְאַפְּגָעַלְאַזְטַ אָן שיין וּוְיִדְעַרְ דָּאַס שְׁלִיטַלְ גַּעַהָאַקְטַ.

צֹו וּוְאָס האט אַיְם אֲשָׁלִיטַ קָוְנְדָעַרְשַׁ שְׁלִיטַלְ גַּעַנְצַט ?

סְּאַיְן נִישְׁטַ גַּעַוְעַן פְּדָאַיְן צֹו פְּרַעְגַּן.

נַאֲרַ אַיְגָּמָלְ אַיְזַּה אֲטַ�נְקָלְעַלְעַר אָן פְּרַאַסְטִיקְעַר שְׁבַּת-בִּיטְאַג
גַּעַוְעַן. ער אַיְזַּה בְּיִם פְּאַרְפְּאַרְעַנְעַם טִיכְלַ, וּוְאָס בְּיִי דַעַטְ פְּלוֹמְפַ
דוּרְכָּגְעַנְגָּעַן אָן גַּעַוְעַן, וּוְיַיְצִיק אַיְזַּה אַיְנָם שְׁלִיטַלְ אַיְינְגְּעַשְׁפָאַנְטַ אָן
שְׁלַעַפְּט אַרְוֹם אַיְבָּרַן טִיכְלַ חִיִּים-מַעַנְדַּלְ מַאְגָוְלִיסְטַס בִּינְגְּנִיאָרִיךְ מִידְלַ.

סְּאַיְזַּה גַּעַוְעַן מַאְדָנַעַ צֹו קוֹקָן.

בְּיִם וּוְאַקְזָאַלְ האט מַעַן שיין אֲפִילְוַ גַּעַשְׁמָוּעַסְטַ, אָז מַאְגָוְלִיסְטַס

מיידל האט איזיקן ליב, און דערפֿאָר שפָּאנַט ער אַלע פֿאָרְגָּאָכֶט אַינְמ
נאענטן דָּאָרָף, ווֹאָס דָּרְאָפּוּט זִיךְ אָוִיףּ דֵי בָּעָרְג. דָּאָךְ אַיְזֵיךְ זַאֲכָר
איינְגָּאָרְטִיךְ אַיְזֵיךְ אָוּמְפֿאָרְשְׁטָעְנְדְּלָעְךְ גַּעוּוּן; סּוּחָרִים הָאָבָּן זִיךְ טָקָע
אַינְטָעָרָן אוּיעָר גַּעֲרָכָט אַיְזֵיךְ נִישְׁתְּפָרְשָׁאָגָעָן:

„זַאֲלָךְ דֵי זַאֲכָר אַזְּיוּ פְּשָׁוֹת זַיְן?“

ער, חַיִּים-מַעֲנְדֵּל מַאֲרוֹגְּלִיסִים, אַלְיַיְן מִיט זַיְן פְּרִיצִישַׁ פְּנִים אַיְזֵיךְ
איידעלְלָע מַאֲנָגָרָן אַיְזֵיךְ תְּמִיד אַיְזֵיךְ זַיְגָע פְּרִיצִישַׁ גַּעֲדָאָנְקָעָן פְּאָרְטִיפּט
גַּעוּוּן, גַּעֲשָׁמוּעָסָט בַּיִּם ווֹאָקְזָאָל מִיט אַלְעָז דָּוְרְכָּפְּאָרְנְדִיכְעָז מַאֲגָנָאָט אַיְזֵיךְ
אייזְיךְן אַפְּלִיכְוּ נִישְׁתְּ בָּאָמְעָרָקְט.

ער האט פָּונְ דָּעְמָאָלְסָט אַיְזֵיךְ אַגְּגָהוּבָּן שְׁטָאָרָק צָוּקוּן צַו אַזְּיךְן
אוּן עַטְלָעָכָע טָעַג פְּסָדָר גַּעֲהָאָלָטָן אַיְזֵיךְ קָלְעָרָן:
„אַט אַיְזֵיךְ, לְמַשְׁלָ, אַ גַּעֲזָוְנָטָר אַיְזֵיךְ אַ שִּׁינְגָּר בָּחָור, אַיְזֵיךְ פָּונְ
קִיְּין יְסוּרִים ווַיִּסְטָט עַר קִינְגָּמָאָל נִשְׁטָט, אַיְזֵיךְ פְּאָרְטִיפּט אַיְזֵיךְ עַר עַרְגָּעָץ אַיְזֵיךְ
אַ מַעֲרְקוּוּרְדִּיקָּעָר ווּלְטָט, ווֹאָקְזָאָל סּוּחָרִים זַעַנְעָן נִשְׁטָטָא אַיְזֵיךְ דָּאָס לְעָבָן
הָאָט עַר מִיט אַיְזֵיךְ אַיְזֵיךְ אַיְזֵיךְ קִינְגָּהָלָם, אַיְזֵיךְ גַּעַלְטָט דָּאָרָףּ עַר
נִשְׁתְּ הָאָבָּן. נּוֹ, הָאָבָּן טָקָע סּוּחָרִים פָּאָר אִים דָּרָךְ-אָרָץ, אַיְזֵיךְ לִיבְּ הָאָט
אִים מַאֲרוֹגְּלִיסָטָס נִינְגָּנוּאָרִיךְ מִידְלָ, ווֹאָס הָאָט גַּעֲרִיכְתָּעָ בְּלָאָנְדָעָ הָאָרָר
אוּן הַיְמָלְ-בְּלִוְיָע אָוִינְגּ, ווֹאָס שְׁמִיכְלָעָן עַטוֹּוָאָס צַו אַזְּנוּן אָוִיףּ אִים
מִיט אַזְּאָס ווּלְדָעָרְ פְּרִידְ, לִידְנְשָׁאָפְּט אַיְזֵיךְ פְּאָרְגָּעָגָגָן. אַיְזֵיךְ עַר, בִּינְיִשְׁ?“

ער האט אַ פְּנִים אַ קְלִיְּנִס אַיְזֵיךְ בָּאָקְן שְׁוֹאָרְצָעָן, נִידְעָרִיךְ צָוָעָ
שְׁוִירָעָבָן הָאָר אַיְזֵיךְ אַ שְׁפִּיצְיְכָיָקָע אַיְזֵיךְ אַוְיָגְן קְלִיְּנָע אַיְזֵיךְ צָוָעָ
וֹאָס לְוִיכְטָן תְּמִיד פָּונְ ווִיְטָן. מַעֲנָן דֵי אָוִינְגּ ווִי שְׁטָאָרָק ווּלְעָן ווַיְנָעָן,
מוֹעָן זַיְן אַנְהָיָבָן צַו שְׁמִיכְלָעָן, ווּעָן עַמְעָצָר שְׁמִיכְלָטָן צַו זַיְן.

„וּוֹאָרִים עַר אַלְיַיְן אַיְזֵיךְ אַ קְלִיְּנִס מַעֲנְשָׁעָלָע, ווֹאָס טּוֹט נִאָרִישְׁקִיטָן,
פְּאָרְבִּינְדָּט זִיךְ מִיט אַמְּיאָס אַיְזֵיךְ שְׁלָאָפּ ווִיְבָ, כְּדֵי מַעֲנְשָׁנָן זַאֲלָן
דְּאָכְן, כְּדֵי עַר זַאֲלָן זִיךְ וּוֹאָלְגָעָרָן אַנְ אַיְבָעְרִיךְעָר אַיְזֵיךְ אַיְנְזָאָמָעָר בַּיִּם
וֹאָקְזָאָל; ווֹאָרִים עַר פְּאָרְדִּינְטָן קִיְּין גַּעַלְטָט נִשְׁתְּ אַיְזֵיךְ גַּעַמְטָט אַפְּ אַ גְּרוּט
פָּונְ דָּעָר שְׁוִיגָּעָר: פְּאָרְדִּינְטָן עַר דָּאָרְטָן עַפְּעָס, מִין אַיְדָעָט? אַיְזֵיךְ ווֹאָס
וַיְעַט זַיְן דָּעָר סְוֻףְּ?“

ער האט גַּהְיָת דָּעַם מַאֲמָעָנָט, ווּעָן אַבְּרָהָמְטַשִּׁיק הָאָט מִיט דֵי
סּוּחָרִים אָוִיףּ דָּעַם ווֹאָקְזָאָל אַיְזֵיךְ קָאָרְטָן גַּעַשְׁפִּילָט, אַיְזֵיךְ זִיךְ דָּעְמָאָלְסָט
לְעָבָן רְעֹזְרְוּוֹאָר אַרְמוֹגְדָּרִיט. ווֹאָס הָאָט עַר דָּאָרְטָן בָּאָדָרְפָּט? מִיט

אייר, מיט קְלָאַרְעָן, האט ער זיך זען געוואָלט? צוֹלִיב ווּאַס? געלט ווועט
אַים דערפֿון אַרְיִיסְקּוּמָעָן?

ס'אייז אַכְבָּר מַרְאָדֵיק אָוּמְעָטִיק גַּעֲוָעָן אָונְ רַעֲדָן מִיט אַ מעַנְטָש
הָאָט זִיךְ גַּעֲוָאָלָט אָונְ קִיְּין מַעֲנְטָש אַיִז אָוִיפְּ דָעַם ווּאַקְזָאַל נִישְׁתְּ גַּעֲוָעָן,
חוֹץ אַיצְּיקָן, ווּאַס הָאָט בַּיִּם פְּלוֹמֶפְּ עַרְגָּעָן אָוִיפְּ דָעַם קַנְדָּעָרָשְׂן שְׁלִיטָל
מַאֲרָגְנוֹלִיסְעָס נִינְגְּנוֹיָאִיךְ מִידְּלָא אָרוֹמְגַעְשְׁלַעְפְּט אָונְ חֹוץ יַעֲגַע סָוחָרִים,
ווּאַס הָאָבָּן מִיט אַבְּרָהָמְטִישָׁקָן אַיִז קָאָרְטָן גַּעֲשְׁפִּילָט אָונְ גַּעֲלָאָכְטָן פָּוּן אַיִז,
בִּינְיִשְׁנָן, ווּאַס הָאָט פִּינְיַט זִיכְּן מַיאָוֹת, מַשְׁוְהָדִיק שְׁלָאָפְּ ווּוִיבְּ, ווּאַגְּעָרָט
זִיךְ בַּיִּם ווּאַקְזָאַל אָונְ עַטְּגַרְתָּן גַּעֲלָט. אַמְּלָאָא אַיִז זִיךְ פַּאֲרָבִי אַיִז
דוֹרְגַעְגַּנְגָעָן, אַיִז אַפְּגַעְשְׁלַעְטָן אָונְ גַּעֲפַעַטְן:

“קְוּמָט אַרְיִין צָו אָנוּן.”

זִיךְ הָאָט, ווּיְזִית אַוִּים, פַּאֲרָעָמְצָן מַרְאָה גַּעֲהָאָט. דַעֲרָפָאָר הָאָט זִיךְ
שְׁטוּנְדִּיק מַסְּטִיךְ גַּעֲוָעָן:

“ס'אייז דָאָךְ אַזְוִי אָוּמְעָטִיק...”

אָונְ ער אַיִז אַרְיִינְגְּקּוּמָעָן, גַּעֲוָעָן קָעָגָן אִיר בַּיִּם טִישׁ, לְאַנְגָּזָט
גַּעֲטְרוֹנְקָעָן טִי אָונְ דִּי גַּנְגְּדָעָ צִיְּיט גַּעֲרָעָדָט מִיט אַשְׁוָאָךְ שְׁטִילְ קָוְלְ
פָּוּן אַהֲלְפָלְאָונְ אָונְ אַ זִּינְדִּיקְן:

“הָאָט ער אָפְּשָׁר פַּאֲרָא אִיר דָאָס פְּרִיעָרְדִּיקָעַ מַאְלָעַפְּסָ ווּאָס
אַיְבָּעָרִיקָס גַּעֲרָעָדָט, זָאָל זִיךְ אַיִז קִיְּין פַּאֲרָאִיבְּלָא נִישְׁתְּ הָאָבָּן... ס'אייז
שְׁוּעָר צָו שְׁוֹיְיגָן... זִיךְ דָאָרָף אַלְיִין פַּאֲרָשְׁתִּין... נָוּ, כַּאֲפָט מַעַן זִיךְ
טָאָקָעָ אַמְּלָאָא מִיט אָונְ אַיְבָּעָרִיק ווּאַסְּטִיךְ אַרְוּסָט.”

דַעֲרָפָאָר, ווּאַס זִיךְ גַּעֲקוּקָט אָוִיפְּ אַיִז מִיט אַ שְׁטוּמָ-פְּרִינְגְּלַעְכָן
בְּלִיקָן, אָונְ מִיט דָעַר אַוְיְפָמְעָרְקָאַמְּקִיָּיט פָּוּן אַ שְׁטָאָרָק נַעֲנָטָן זִיךְ אַיִז-
גַּעֲהָרָט יַעֲדָס ווּאָרָט, ווּאַס ער הָאָט אַדְוִיסְגָּעָרָדָט, הָאָט דָאָס
זִינְס שְׁטִילְ גַּעֲנוֹדָעָט אָונְ שְׁטִילְ מַקְגָּא גַּעֲוָעָן דָעַם זָאָטָן אָונְ שְׁמִיכְיְּכָלְעַנְדִּיקָן
אַבְּרָהָמְטִישָׁקָן, ווּאַס נַעַמְתָּ פָּוּן לְעַבְּן אַלְיָז פְּצָמָעָלָעָר אָונְ גַּרְיָנָג אָונְ
שְׁמִיכְיְּכָלְטָן נַאֲךְ בְּשֻׁעַת מַעְשָׁה צָו מִיט אַיִז אָונְ דָעַם זַעֲלָבִּיקָן זָאָטָן אָונְ
פּוֹלִין שְׁמִיכְיְּכָלְטָן. זָאָל זִיךְ טָאָקָעָ ווּיסְטָן!

ער ווּילְ נִישְׁטָט, אָז זִיךְ זָאָל אָוִיפְּ אַיִז פַּאֲרָאִיבְּלָא הָאָבָּן... ס'הָאָבָּן
שְׁוַיְן אָוִיפְּ אַיִז פַּאֲרָאִיבְּלָא דָאָס ווּיְבָ, דִּי שְׁוֹיְיגָר; ס'הָאָבָּן אַיִז שְׁוַיְן
פִּינְיַט, שְׁפַעַטָן, חַוְזָקָן פָּוּן אַיִז סָוחָרִים, קָאַמִּיסְיָאנְגָרָן, טָאָל זִיךְ זָאָט... טָאָט

לְאֵן כָּאַטֶּשׁ בְּלִיבֵן אֵין מַעֲנֵשׁ, וְאֵס זָאֵל קְלֹעָרֶן וְעַן אִם אֵן
שְׁנָאָה...¹

און דאך, ער דערמאנט זיך, ער טוט אַטראָכֶט: מענטשן האָבן
דאך אִים אַמְּאָלֶל לֵיב גַּהְעָצָט, ס'אייז שוּין גַּעוּוִיס לְאֵגֶג גַּעוּוֹעֶן, וַיְיַעַר
לְאֵגֶג, אַבְּעָר דָּאֵךְ אֵיז דָּאֵס גַּעוּוֹעֶן... אֵון ער גַּעַדְעַנְקֶט, וַיְיַעַר
אוֹיגֶן, וְאֵס האָבן צוֹ יַעֲדָן קִינְדְּ מִיטְ שְׁנָאָה אֵון צָאָרֶן גַּעַקְוֹט, האָבן
אֵין זִיְנָעָ אַוְיָגֶן מִיטְ אַ וַיְיַעַן שְׂמִיכָלֶל אַרְיִינְגְּעָקְטָט, אִים גַּעַלְעַטְ מִיטְ
אַ פְּרִיְינְטְּלָעֶן וּוּונְקָ אֵון אִים אַפְּגַּנְזְּדַגְּקֶט דֻּרְפָּאָרֶט, וְאֵס ער האָט זִיְעָ
תּוֹרָה גּוֹט אֵון רִיכְטִיק פָּאַרְשְׁטָאַגְּעָן. אֵון נָאֵךְ גַּעַדְעַנְקֶט ער... אַלְטָעָ יַיְדָן
מִיטְ גַּרְיִזְגְּרוּיָעָ בעַרְד אֵון לִיכְטִיקָעָ פְּנִימְעָרָהָן זִיךְ מִיטְ אִים, וַיְיַעַר
מִיטְ אַ גְּרוֹיסָן, מִשְׁמָחָ גַּעוּוֹעֶן... אֵון נָאֵךְ גַּעַדְעַנְקֶט ער... אֵון אַלְטָעָר
יַיְדָ, מְשָׁה-אָהָרָן דָּאֵס אַיְנִיכָּלֶ, אַ בִּיאַזְעָר אַוְרִינְגְּעָר אֵון הוֹסְטְּנְדִּיקָעָר...
ער האָט פָּוֹן שְׁלַעַכְּטָקִיט וּוּיְבָ אֵון קִינְדְּעָר פָּוֹן זִיךְ פָּאַרְטְּרִיבָן אֵון אֵין
קִיְּין זָאֵךְ נִישְׁטָ גַּעַלְגּוּבְּט... ער האָט מִיטְ קִיְּין מַעֲנֵשׁ קִיְּין וּוּאָרטָ נִישְׁטָ
אוֹיסְגָּעַרְעָדָט אֵון נָאֵךְ אִים, דֻּעָם אַיְנִיכָּקָן, דֻּרְצִילָט, וַיְיַעַר אֵון
שְׁטָאָרָק ער האָט דִּי מענטשן פִּינְטָ...

„אֵון אַפְּלִילָו שְׁפָעַטְעָר, וּוּנְקָ ער אִיז אַגְּרוּסָר גַּעוּוֹעֶן אֵון צָרָ
דַּעַר עַרְשְׁטָעָר כְּלָה צְגָאַסְטָ גַּעַפְּאָרָק... עַט, וְאֵס אִיז שִׁיקְ... ס'אייז אַיר
אָפְשָׁר נִישְׁטָ אַינְטְּרָעַסְטָן צוֹ הָעָרָן, וּוּעַט ער בעַסְעָר וּוּעַגְּן דֻּעָם
נִישְׁטָ רַעְעָן.“

זִי הָאָט זִיךְ עַטוֹּאָס פָּאַרְשָׁעָמֶט אֵון אִיז עַטוֹּאָס רְוִיטָ
גַּעוּאָרָן.

„נָאֵךְ וְאֵס זָאֵל ער, בִּינְיִשְׁ, נָאֵךְ קְלֹעָרֶן, אֵוֹ ס'אייז אַיר נִישְׁטָ
אַינְטְּרָעַסְטָן צוֹ הָעָרָן? ער דָּאָרָף וּוּסָן, אֵוֹ זִי פָּאַרְשָׁטִיט אִים... אַזְוִי
רִיכְטִיק פָּאַרְשְׁטִיט זִי אִים. זִי פִּילְט אָפְשָׁר צְוֹזְאָמָעָן מִיטְ אִים. אָט וּוּעַט
זִי אִים דֻּרְצִילְלָן... ס'אייז אַפְּלִילָו נִישְׁטָ פְּדָאָ... זִי הָאָט וּוּנְקָ אִים גַּעַ-
טְרָאָכֶט אֵין יַעֲנָעָם אָוֹנוֹת אֵון אוֹיךְ אֵין אַ פְּרִיעָרְדִּיקָן אָוֹנוֹת. זִי אִיז גַּעַ-
זְעַמְּלָעָר, אֵון וַיְיַעַר וּוּינְטָ רִיסְטָ דִּי דְּרוּסְן-לְאָדָנָס... ס'אייז גַּעוּוֹן
שְׁטָאָרָק אָוּמְעַטִּיק... נָאֵךְ נִישְׁטָ דָּאֵס הָאָט זִי גַּעַוּאָלֶט זָאָגָן. ער, ער האָט
דאָךְ אַזְוִי פִּילְ אַיְבָעְרָגְעַלְעַבְּט...“

„וְאֵס, ער גִּיְיט שְׁוִין אַוּעָקָ? וְאֵס הָאָט ער קִיְּין צִיְּתָ נִישְׁטָ?“

אָזֶעַלְכָע לְאַנְגָע אָוֹנוּטָן, קָאַלְטָע חַוְשְׁכְדִיקָע אָוֹן מְרָה-שְׁחוּרְהַדִּיק שְׁטוּרְעֵמְדִיקָע... אָוֹן דָעַר עִיקָר: עַר גִּיטָדָך זַיִינָר זַעֲלָטָן אַרְיִין. בַּעַסְעַר וּוַי בִּי אִים, אַיְן פּוּיְירָשָׂן שְׁטִיבָל, אַיְן דָאַך גַּעוֹוִיס... נַאֲר אָפְשָׂר אַיְן אִים נִישְׁתָ אַבְגָעָנָעָם מִיט אַיְר צַו זַיְגָן? עַר מַעַג דָאַס אַוִיסְזָאָגָן... סְמָאָכָט נִישְׁת אַוִיס".

„אָוֹן צַי וּוַיִיסְט עַר אָפְשָׂר, וּוֹ אַבְרָהָמְטַשִּיך וּוַעֲרִיט דָאַס אַלְעָאָזָנָט פָּאַרְפָּאַלְן? עַר אַיְן גַּעוֹוִיס בִּים וּוּאַקְזָאָל. מִזְאָגָט, אֹז עַר שְׁפִילָט דָאַרְטָן גַּעַנְגָע נַעֲכָט אַיְן קָאַרְטָן. צַי אַיְן דָאַס אַמְתָה? עַר דְּאַרְף דָאַס גַּעוֹוִיס וּוַיסְן.“.

„אָוֹן נַאֲך הָאָט זַי וּוֹעֲגָן גַּאֲר אַ וּוַיכְטִיקָע זַאֲך גַּעוֹוָאָלָט מִיט אִים שְׁמוּעָסָן, נַאֲר עַר אַיְלָט זַיִך אַיְצָט... גַּעוֹוִיס וּוַעַט עַר דִי טַעַג אַרְיִין-קּוּמָעָן, וּוַעַט זַי נַאֲך מִיט אִים וּוֹעֲגָן דָעַם שְׁמוּעָסָן. אַ גּוֹטָע נַאֲכָט, אַ גּוֹטָע נַאֲכָט“..

עַר אַיְן גַּעַנְגָעָנָעָן פָּאַמְעָלָעָה, מִיט אָן אַרְאַפְּגָעַלְאַזְעָנָעָם קָאָפָ אָוֹן גַּעַנְגָעָנָעָן: „הָאָט עַר, הַיִּסְטָט דָאַס, גַּעַדְאָרְפָט נַעֲמָעָן פְּרוֹמְקָעָן, דִי הַיְלְצָעָרְגָעָן מִשְׁוֹנְהַדְיִקָע אָוֹן גְּרִינְגְּעָכָע, וּוּלְכָעָר סְגִיְיָט קִיְין זַאֲך נִישְׁת אָן, חֹזֶדֶי טַעַלְעָר אָוֹן גַּלְעָזָעָר, וּוֹאָס זַי הַזְּלָט אַיְן אַיְן בְּרָעָן, אָוֹן אַבְרָהָמְטַשִּיך – קְלִיאָרָעָן, וּוּלְכָעָר הָאָט קְלוֹגָע אַוִיגָן אָוֹן...“.

„אָוֹן בִּים וּוּאַקְזָאָל זַאֲגָט מַעַן, אֹז זַי הָאָט אִים אַ הִיפְשָׁן נַדְןָן גַּעַגְעָפָן“..

„אָוֹן אַיְך, זַאֲגָט מַעַן...“.

„עַט, וּוּאַלְט עַר אַזְאָא וּוַיִּבְגְּהָאָט, וּוּאַלְט עַר מִיט אַיְר אַיְצָט בְּגַעַוּסָן אָוֹן אַ קְלִינְגָעָם וּוּאַרְעָמָעָן חָדָר, זַיִך אַיְנָגָעָהָרָט וּוַי דָעַר שְׁטוּרְעָמָה-וּוַיִּנְטָרָיסָט מִיט צָאָרָן דִי דְרוֹוִיסָן-לְאָדָנוֹס אָוֹן אַיְר דֻעְרְצִילָט, וּוַי עַר אַיְז אַמְאָל אַיְנָגָעָר אַלְיִין אַיְז שְׁטוּרְעָמְדִיקָן אַוְונָט פּוֹנָמָחָדָר גַּעַנְגָעָן, דּוֹרְכְגַעְגָעָנָעָן דּוֹרְכָן שְׁמַאָלָן בִּית-מְדָרְשָׁ-גַעַסָּל אָוֹן גַּעַהָרָט, וּוַי אָוֹן דָעַר פִּינְצְטָעָרָר וּוּבְעָרְשָׂר שְׁוֹלְקָאַפְּט עַמְעָץ פָּאַמְעָלָעָן אַיְן אַ דְרִימְלְדִיקָעָר שְׁוּבָה. אָוֹן נַאֲך וּוּאַלְט עַר אַיְר דֻעְרְצִילָט, וּוַי פָּאָר דְּרִיִּי קָאַפְּיקָעָס אַיְז עַר אַמְאָל אַיְנָגָעָר אַלְיִין בִּינְגָאָכָט אַוִיחָד דָעַם בֵּית-עוֹלָמָגַעַוּן... עַר וּוּאַלְט אַיְצָט וּוֹעֲגָן גַּעַלְט נִישְׁת גַּעַטְרָאָכָט“..

הארט אינגעטראטענע, ערטערויזו טונקעלע שנייען האבן שיין די פארגליווערטע ערדר אינגעדעת און זי באחהאלטן פון מענטשלעכע איגן. אויף די בערג, וואס צומס וואזאל, זענען די שנייען געלען, אויף די בערגיקע פעלדער און אינזאמע טאלן, וויהין ס'האט זיך ציינטויז און אינזאמע בעל-ענלייש פור אראטפערליאוט און דארטן פאר-יארן א ציטעריקון קאנונג פון און אלטן מעשנים גלאק. א נעלט א גרייז-גרויר האט זיך אין אויר פארשפריט, און אングעפראָרענע בוימער האבן זיך אין אים, ווי אלטיטשקע, אינגעבעיגן און מיט זיער גאנצער שוער-קייט זיך געציגן צו דער ערדר.

בייניש איז געוזען אן אַנגעפֿעלְצָטָעָר אַינְמָן טִיפָּן בעל-ענליישן שליטן, און געוזען, ווי דער בעל-ענלה, וואס האט דעם קאָפּ צו אַים אויסגעדריט, האט דאס מויל אַפְּן. אַ בלְּוִי-קָאָלְרָעָנָע פָּאָרָעָה אַטָּפָּן דעם מויל געוצט, ווערטער אַפְּערְיסְעָנָע האבן זיך אַפְּטָמָל פון דארטן אַרְיסְעָכָפְּט אַן, צוֹפְּלִיעְנִידִיק צו אַים, זיך צוֹגְּעָפְּרָאָרָן אַן נישט גע-וואָן.

„אַט דער מאני דרע... גאָר קיין נאָר... ערשות צוּרִיק מיט אַיר אַנגעזעצעט... אַן שיין... זיך אויף די פִּס אַרְיֵפְּגָעָכָפְּט... אַ שְׁטוּב זיך אַן... סְעַטְרָעִין קעָנָן דער פָּאָסְט אַרְיֵגְעָבוּיט... אַ הוּוּף... אַן אַין צוּקָעָר-פָּאָבָרִיק שְׁוִין וּוְיִדְעָר אַן עַסְקָן גּוֹוָאָרָן... דֵּי מִיל בִּים גְּרָאָפּ אַפְּ-

בעדונגען... גאָר קיין נאָר, ווי אַיך בין אַיד... ווִיאָ! אַט צו דעם וועלְבִּין מאני דרעל פָּאָרָט ער דאָך אַיצט. ערשות פָּאָרְצִיאָרָן האט ער אַים זיינע וועקסלען אויף אַקט הונדרטן רובל פָּאָר צוּוֹאנְצִיךְ פְּרָאָצְעָנֶט אַומְגָעָקָרָט אַן אַיצט, ווען אַים גִּיט נישט אַמְבָעָסֶן אַן מאַנְיָן גִּיט אַזְוִי גּוֹט, אָפְּשָׁר וועט ער אַים עֲפָעָס גּוּבָּן. מאַנְיָן אַיז אַפְּילָו נישט פון די גּוֹתְּהָאָרְצִיךְ... אַן פָּאָרָן אַיצט צו אַים מיט טענות אַיז אַפְּילָו אַ מהִיחָה בְּזִוְיהָ, נאָר אָפְּשָׁר... ווער ווַיסְט... דער בעל-ענלה שלמה לִיפּ זָאָל כָּאָטָש בִּים וואַזְאָל נישט דערץילְין...
ס'הָאָבָּן מְאַנְאָטָאָנִיש גּוֹקְלָוּגָעָן די גּוֹעָקָר אַן פָּאָמְעָלָעָךְ דער-

צִילְּט אַלְּצִין טְרוּיְעִירִיקָע לְאַגְּנָעָמָה; אַ מעָשָׂה מִיט אַ ווִיט, פָּאָר-וּאָרָפּ וּוּלְּט-וּינְקָל, ווּ סְצִיט זיך אַן אַיְבִּיקָעָר וּוּינְטָעָר, אַ מעָשָׂה

מיט הויבע שנוי-בערג, וואס דריימלען דארטן אונטער איבייקע נעלמען
און כפּן זיך קינמאָל נישט אויף.
דאָ און דארטן האָבן זיך אַנגעפֿעלצְטָע אָן וואָרָעָם-אִינְגָּהַילְטָע
ברואים באָגָעָנָט. זַיְהַ האָבן ווי נישט געפֿילְט, אָז דער ווֹיְסָעָר רָאָסָט
לְיִנְטָשׁ שְׁוִין אַיְיףּ זַיְהַ הָאָט צַו זַיְהַ פּוֹן צַיְיתָ צַו צַיְיתָ דָעַר בְּעֵלְעֶגְלָה גַּעֲשִׁינְגָּן.
הָאָט זַיְהַ קּוֹל אַבְּעָר צַו זַיְהַ אַוְיָרָן נִישְׁתְּ דָעְרִיכְתָּ, אַיְזָ גַּעֲשּׁוֹוִיבָּט
פֿאַרְגְּלַיְוּעָרֶט גַּעֲוָאָרֶן אָן הַעֲגָעָן גַּעֲבְּלִיבָּן בְּיִם בְּעֵלְעֶגְלָה אַונְטָעָרָן
נאָז.

און ווַיִּט, ווַיִּט, אַוְיָט דָעַם שִׁיפּוּעַ פּוֹן יְעֻנָּעַם בְּרִיטָן בָּאָרגּ, וואָס
בְּיִם האַרְיוֹאנָט, האָבן זיך שַׁוִּין סִימְנִים פּוֹן "גְּרוּיִיס טַעַטְרָעַנִּין" צַו בָּאָ
וַיִּוְיַּיְנָן אַנְגָּהָוִיְּבָן, פְּרִיעָר זַיְהַ אַהֲיכָעָר אָן גְּלִיְיכָעָר גַּעֲמַוְעַרְטָעָר קוֹמָעָן,
וואָס שְׁטַעַכְתָּ זיך אַיְין טִיףּ אַיְינָם נַעַפְּלָן. נַאֲכָדָעָם אַשְּׁרְפָּעָר שְׁפִּיצָן פּוֹן
אָן אַיְנוֹאַמָּעָר אָן פֿאַרְגְּלַיְוּעָרֶטְרָעָר קוֹרָן, סְלוּפָעָס פּוֹנָם טַעַלְעָרָאָףּ מִיט
אַגְּנָזְנִי הַיפּשְׁ פְּעַלְלָד פּוֹן נִידְרָקָע שְׂנוּיַּוְיִיסָּע דְּעַבְּעָר.

מְאַנִּי דָרְעָלָס אַמִּידָלָ פּוֹן אַיְאָרָ אַבְּצָן הָאָט אִם אַיְן הָאָלָבָּ
פֿינְצְטָעָרָן קָאַרְיִידָאָר באָגָעָנָט אָן גַּעַזְגָּט:
דָעַר טָאָטָע אַיְזָ אַיצְטָ אַיְן צַוקָּעָר-פֿאַבְּרִיךְ; פּוֹן דָארָטָן ווּעַט עַר
גַּעוֹוִיס אָן מַילְ צַוְּפָאָרָן אָן אַהֲיָם ווּעַט עַר עַרְשָׁת בְּיַנְאָכָט קוֹמָעָן.
עַר הָאָט גַּעַלְעָרֶט עַנְטָפְּרָן, אָז סְאַיְן אִים גַּעוֹוִיס שְׁוּעָר צַו
וְאָרָטָן, נַאֲרָ דָאָךְ, אָז עַר אַיְזָ שַׁוִּין דָאָ אַיְן אַזְוִוּוּי... הָאָט זיך אַבְּעָר
בְּיִי אִים אַוְמָגְעָרִיכְתָ אַרְוִיסְגַּעַצְפָּט אַמְּהַיכָּא-תִּתְיִדְקָעָר "נוֹ" מִיט
אַשְׁמִיכְל דָרְכָן נָאָן. אָן אַלְיַיְן אַיְזָ עַר שַׁוִּין רְוִיטָ גַּעוֹוּן אָן גַּעַפְּלָט
וּוּ דָאָס הָאָרֶץ בְּאַלְיִידִיקָט זיך:
וְוָאָס פְּאָר אַגְּנָזְנִי אַיְזָ צַו וואָס הָאָט דָעַר שְׁמִיכְל גַּעַנוֹצָט?
דָאָס מִידָל אַיְזָ נַאֲרָ אַבְּעָר גַּעַשְׁטָאָגָעָן קָעָן אִים אָן אַבְּעַרְגָּעַחָרָט:
וּוּעַט עַר, הַיִּסְטָ דָאָס, עַרְשָׁת בְּיַנְאָכָט אַהֲיָם קוֹמָעָן. אַיְזָ
קָעָנָט אַרְיִינְגִּיָּן אַט אַחֲעָר".
זַיְהַ הָאָט אִים דִי טִיר פּוֹן אַזְיַיְתָ-חוֹדָר גַּעַעַפְּט אָן אַלְיַיְן עַרְגָּעָ
גַּעַשְׁוֹוִיבָּט נַעַמְתָ גַּעַוְאָרָן.
עַר הָאָט גַּעַטְרָאָכָט:

„ווען איציק-ברוך קומט איצט אריין איהער, וואלט אט דאס מיידל געוויס פון אים נישט צויע געשווינט אוועגעלאָפֿן, און געקוקט זואלט זי אויף אים נישט מיט אועלכע אויגן, וואס זאגן: נו גיכער, מאך קיין טענות נישט און זאג וואס ווילסטו – אועקגנין צי אויסווארטן?“

ער האט זיך צוגעוצט און זיך אַרומגעקוּקט:
א שין אויסגעמעבלטער קאָפֿינעט, א מאָרְאֶרְנָעֶר שְׂרִיבְּ-גַעֲזִיָּג
מייט א „מְאַפְּסִיךְ“, וואס האלט דאס וויידעלע אין דער הייך, נרייט אויף
א חניפה צו מאָקָן, אויף די ווענט בילדער מיט ברײַט אַפְּגַעַלְדַּטְע
ראָמען. דאס אַינְגַּאנְצָן איז אָפְּשָׁר פָּאָר זיינ געלט געקיפט געוואר...
ווער וויסט? און דאָך זיכט ער לְעֵבָן דעם, ווי לְעֵבָן פרעמאָס און האט
מורא זיך צורירן צו דעם.

„און די שטוב זעלבָּסְטָן מיט די געמאָרטָע סטעלָעָס איז אָפְּשָׁר
אויך פָּאָר זיינ געלט געבעיט געווארן, אַ היפְּשָׁן חַלְקָה האט ער דאָך
לְפָחוֹת אֵין אַיר.“.

„און דאָו ער נאָר אַ פְּרוּוֹ טָאָן זיך צוֹשְׁפָּאָרָן אוּפְּן טִישׁ, לְאָו
ער זיַּן, לְמַשְׁלֵךְ, אַ וְאַלְגָּעָר טָאָן אויף דער קָאנְאָפָּע אָן אַרְוִיפְּשָׁלְעָפָּן
אויף אַיר זיינע פִּיס...“.

פונם צוּוִיטָן חדַר האָבָּן זיך געהערט פָּאַרְשִׁידְעָנָע קָולָות, וואָס
האָבָּן זיך צִיְּטָנוֹיו צְוָאַמְעַנְגָּאָסְן אָוּן אַ מְלָחָמָה גַּעֲפִירְט.
עטְלָעָכְע מִיְּדָלָעָה האָבָּן זיך דָּארְטָן פָּאָר עַפְּעַט-וָאָס גַּעֲרִיגְט.
אַ שְׁכַּלְדִּיקָע קְרִיגָה אַיז דָּאָס מְסֻתָּה גַּעֲוָעָן. אַ גְּרָאָב מְאַנְסְּבִּילָשׁ קָוָל
האָט דָּארְטָן אַיְגַּעַשְׁתִּילָט אַ מִידָּל, וואָס האָט גַּעַחַט זִיעָר אַן אַיְדָל
און הוֹיך קָולְכָּל, אָוּן צוֹ פָּאַרְשָׁטִין גַּעֲגָבָן:

„אָט, לְמַשְׁלֵךְ, אַיר טָאָטָעָה האָט אַ גַּעֲוָעָה, ער פָּאַרְדִּינְט, לְמַשְׁלֵךְ, בַּיִּ
יעַדְעָר אַרְשִׁין סְחוֹרָה צָעֵן קָאָפְּיקָעָס אָוּן צְוִיָּה וְיִ ער האָט דִי סְחוֹרָה אַלְיִין
ニישט אויסגעאָרְבָּעָט, קומט אוּסִים, אָז די צָעֵן קָאָפְּיקָעָס זַעַנְעָן דעם
אַרְבָּעָתָרָם, דָּאָס הַיִּסְטָן, אָז ער לְעֵבָט אויף אַ פרעמאָזָן חַשְׁבּוֹן.“.

האָט זיך בָּאָלָד אַרְוִיסְגַּעַכְאָפָט דָּרְעָלָס אַכְּצָנִיאָרִיךְ מִיְּדָל אָוּן
אִים אַונְטָעַרְגַּעַה אַלְמָן:

„גַּעֲוָיסִים, רִיכְטִיקְ.“.

ער אַיִּוֹ אַוִּיפְּ דִי שְׁפִּיצְ-פִּינְגָּעָר צְוָעַנְגָּאָגָּעָן צוֹ דָעַל פָּאַרְמָאָכְטָר

שיר, וואס האט אין יענען חדר געפירות און צוגעבזינן דאס אויער.
דאס מאנסבלשע קול האט זיך ווידער געהערט, אין זיך
צעאנסן פאמעלעך און בארכיקט די אויפגעראודערטע מיידישע הערצער:

„אַט ווּל אִיך אִיך אָ מְשֵׁל גַּעֲבָן...“

אפשרר איז דאס געווען און אלטער בחר, אַלער, וואס האט
אַ גרויסן שטערן מיט צוויי טיף-אויסגעקראכענע ווינקלען געהאט,
אַ בחור אַ ידען, וואס האט די מיידעלעך אין די אויגן נישט געקוקט
און נאָר אלעמאָל די ברילען צומ נאָו שטיפער צועגדראיקט. אפשרר האט
דרעלס מיידל פון דעם בחור געהאלטן, און געפעלען אַיְר געווען
מיט ביידע אויסגעקראכענע שטערן-וינוינקלען און מיט די צוויי רויטע
פאסקעלעך, וואס די ברילען האבן מיט דער צייט אויף זיין געלערנטער
גענדיקט רעדן, געשריגן:

„אמת, ריכטיק.“

האַט אַים אֶבער אויף דעם מיידל פאַרדראָן און אַ שמײַיכָּל האַט
איַין זיינע אויגן באַויזן:

„נוֹ, אַן אַיר טָאַטָּע... נֹ, אַן זַי אַלְיַין...“

ער האַט שוין די נעגל געביסן:

„אַ רוח אַין זייר... אַלְיַין רוייפט מען זיך אָן, מ'גּוֹלְט, מ'הריגעץ,
קַיְדָּעֶר פָּאָר פרעמד געלט קויפט מען זיך, נאָכְדָּע ויזט מען אַין
אַ וואָרָעָמָן געמאָלָן חדַר, מ'קּוֹקָט דָּארָטָן אויף אַ לִיבָּן בחור אַין
מען זאָטָן:

„דוֹ אַרְבָּעָטָס נִשְׁתָּאָן לְעַבְּסָט... אַ סִּימָן, אַדוֹ לְעַבְּסָט אויף
אַ פרָּעָמָן חַשְׁבָּוֹן...“

און יענער בחור האַט נאָך דָּארָטָן גַּעֲרָעָט פָּאַמְּלָעָן:

„דָּער קַאְפִּיטָּאַלִּיסְטָן, אַיר פָּאַרְשְׁטִיטְיַּיט?...“

ער האַט זיך דערמאָנט: אַ בחור אַ קָּאַמִּיסְיָאנְדָּר האַט ערנעץ
ווערטער געכָּאָפְט, געקוּמָעָן אויף דעם וואָקוֹאָל אַן געפֿרָעָנט בַּיִּ
אַברָהָמִתְשִׁיקָן פון וואָס גַּעַמְט זיך קַאְפִּיטָּאַל, האַט אַברָהָמִתְשִׁיק אַים ווַיִּ
אַחסְרָ-דָּעה אַנגָּעָקָט אַן נאָר פִּיוֹנוֹנִיך האַט די אַקְטָלָעָן עַטוֹּאָס אַוְגָּ-
טָרָגָעָהָיָבָן אַן אַפְּגָעָנְטָפָּעָרָט:

„שָׂוְתָה אַיִּנָּאָר, וואָס פָּאָר אַ שָּׁאָלָה פְּרָעָגָסְטוֹ, מְגַעַּמְטָ נְדָן, ווּרְעָתָ-

קָאַפְּיִטְאָלֶה, אָוֹן פֿוֹן ווֹאָס נְעֵמֶת זִיךְרָאַקְעָ דָעָר קָאַפְּיִטְאָלֶה? ... עָר, בִּינְיִישׁ,
אִיז דָאַךְ נְיִשְׁטָ קְרָאנְק צַו ווִיטָן בְּעַסְעָר פָּאָר יְעַנְעָם בְּחוֹר, ווֹאָס זִיכְטָ
פֿוֹן דָעָר זִיְיט טִיר; אֲ בְּעַסְעָר קָאָפְּ פָּאָר אִים הָאָט עָר דָאַךְ גְּעוּוֹיסָ
אָוֹן חֹצֶן דָעָם הָאָט עָר דָאַךְ שְׂוִין עַפְעָס אֲ שְׂטִיקְלָ קָאַפְּיִטְאָלֶה גַּעַהַאַטָּ
אָוֹן הָאָט אִים שְׂוִין נְיִשְׁטָ".

פָּאָרְנוֹאָכָט אִיז מְאָנִי דְּרָעֵל אֲהַיִם אַגְּגָעָקְמוּעָן. עַטְלָעָכָע קִינְדָעָר
זְעַנְעָן אִים אַגְּטָקָעָן אַרְוִיְגָעָלְאָפָּן, אִים אַרְוִמְגָעָכָפָּט אָוֹן דָעָרְצִיְּלָט:
„טָאָטָע, דָאָרְטָן אַנְיִן קָאַבְּיִנְעָט ווֹאָרְטָ עַמְעַץ אַרְוִיְדִּיר.“
נְאָכְדָעָם הָאָט מְעַן אֲלָאָט אַרְיִינְגָעָטְרָאָגָן, אִים אוּפְּנָן טִישׁ גַּעַ-
שְׁטָעָלָט אָוֹן צְוִירִיק צְוָגְעָמָאָכָט דִּי טִיר.
אָוֹן דָאָרְטָן עַרְגָּעָן אַיְן עַסְצִימָעָר הָאָט מְעַן טִי גַעַטְרוֹנְקָעָן אָוֹן
גַעַקְלוֹנְגָעָן מִיט לְעַפְלָעָן. דָאָכָט זִיךְרָ, ווֹאָס הָאָט מְאָנִי אִים בְּאַזְאָרְפָט
אַזְוִי לְאָנְגָה הַצְּלָטָן... קָוָם אַרְיִין אָוֹן זָאָג אֲ וּוֹאָרְטָ... אָוֹן דָאַךְ דָאַס מְאָנִי
דְּרָעֵל גַעַוּעָן... פִּיל אַיְבָּרִיקָס הָאָט עָר אַוִּיפָה זִיְין לְעַבְנָן גַעַטָּאָגָן, אָוֹן
דָאַךְ אִיז אַיְן יְעַדְעָר אַיְבָּרִיקָר תְּנוּעה גַעַלְעָן אֲ פְוּוֹנָה... אַט אַזְוִי הָאָט
עָר, הַעֲרָנְדִיק גַט אַוִּיפָה אַוְיעָרָן, גַעַרְעָדָט שְׁטָאָרָק שְׁטִילָ, זִיךְרָ אַוִּיפָה
אַיְין אַוִּיעָר טְוִיבְלָעָן גַעַמְאָכָט, אִים צְוָגְעָבָוִינָן צַו יְעַדְן מְעַנְשָׁתָן, ווֹאָס הָאָט
זִיךְרָ צַו אִים מִיט אֲ וּוֹאָרְטָ גַעַוּנְדָט אָוֹן אַיְבָּרְגָעְפָרָעָגָט:

„אֲ?“

עָר אִיז צָוָם סְופָה אַרְיִינְגָעָקְמוּעָן אָוֹן אִים גַעְפָרָעָגָט:

„וֹוֹאָס הָאָט אִיר עַפְעָס גַעַוְלָט זָאָגָן?“

זִיְין גַּלְיִיךְ אָוֹן הַאָרְטָ בְּעַדְלָ הָאָט ווִי נְאָרְ-וֹוֹאָס אַרְוִמְגָעָצָיָין
אַוִּיסְגָּעָזָן, אָוֹן עָר אַלְיִין הָאָט אֲ מִינְעָ גַעַמְאָכָט, גַּלְיִיךְ ווִי אִים, בִּינְיִישׁ,
זַעַט עָר אִיצְטָ דָאַס עַרְשָׁטָ מְאָל אַיְן לְעַבְנָן.

בִּינְיִישׁ אִיז רְוִיטָ גַעַוְאָרָן אָוֹן אֲ חָוָסָט גַעַטָּאָן:

„אִיר פָּאָרְשָׁטִיטִיט, הָאָט עָר אַגְּגָעָהָוִיבָן, פָּאָרְצִיאָרָן... פָּאָרְצִיאָרָן...“
סְחָאָט זִיךְרָ גַעַפְלָט, ווֹאָס פָּאָר אֲ מְחִיה בְּזִוְיהָ עָס אִיז צַו זִיכְרָ
דָאַג קְעָגָן אַט דָעָם בְּלוֹטְ-צָאָפָרָר. אָוֹן צַו רְעָדָן אִיז אַזְוִי שְׁוֹעָר גַעַוּעָן...
אָוֹן דְּרָעֵל הָאָט אַוִּיפָה אִים רְוִיקָגְעָקָט אָוֹן דְּרָעָדוֹן נְאָךְ אַלְעָמָאָל
צְוָגְעָבָוִינָן צַו אִים זִיְין פְּלוֹמְרָשָׁט טְוִיבְלָעָן אַוִּיעָר אַן אַיְבָּרְגָעְפָרָעָגָט:

„אֲ?“

ער האט אים דערציאילט, או ס'אייז אים שלעכט, זיעער שלעכט,
או ער גיט אום גראנט, או ער טריינקט זיך און איזו ווי סוח-כל-סוח
קומט דאך אים בי זיבן הונדרט רובל, טא בעט ער אים...
מייט גוואלד קען ער בי אים נישט נעמען, נאר בעטן, בעט ער
אים...

דרעל האט אים אויסגעערט מיט א גאנץ ערנט פנים, איזו איז
עס אייז שווין אפשר געווען צו גלייבן, או געלט קומט ביינישן נישט
בי אים, מאני דרעלאן, נאר גאר בי א צוויטן. דאך הערט ער אים
אויס מיט געפיל און זוכט א פלאן, וויארום, ער, בייניש, זאל זיין געלט
קענען אפנעםען.

„פָּנָנִי רְוֶבִּינְשְׁטַיִן, הָאָט אֵים דְּרָעֵל פָּמָעֵלעַן אָן שְׂטִיל צֹר
פָּאָרְשְׁטִיָּן גַּעֲגֻפָּן, אִיר זַיִת דָּאֵך אַיְגָעָרְמָאָן אַ בָּעֵל-שְׁכָל. אִיר
פָּאָרְשְׁטִיָּט גַּעֲוִוִּיט אַלְיִין, אָז לְעֵבָן מָוֹ אִיךְ שְׁעַנְגְּדִיק, וּוֹי אַ מעַנְטָשׁ.
אִיךְ בֵּין שְׁווִין אַזְוִי גַּעֲוָוִינְט גַּעֲוָאָרָן: מִין-וּוִיְּבָּמָוֹ פָּאָרָן אַלְעָיָאָר
קִין אַוְיסְּלָקָנָד. זַי אַיִּז, נִישְׁט פָּאָרָן גַּעֲדָצָמָט, נִישְׁט גַּעֲוָוָט, זַי הָאָט
אַ לְעֵפָרְ-קָרְעָנָק. מִינְגָּעָ צְוּוִי יִנְגְּלָעָן מָוֹ אִיךְ אַיִּן אַ גְּרוּסָעָר שְׁטָאָט
הַאַלְיִט... זַיְּ קָאָסְטָן מִיךְ גַּעֲוִוִּיס הַוְּנְדָרְט פּוֹפְּצִיק רְוֶבֶל אַ מְאָגָאָט. דִּי
אַיְבָּעָרְקָעָ קִינְדָּעָר מָוֹ מַעַן דָּאֵך לְעֵרָעָר הַאַלְיָטן. אַט גִּיבָּ אִיךְ, לְמַשָּׁל,
אַט דַּעַם לְעֵרָעָר אַכְּצִיק רְוֶבֶל אַמְּאָנָט חֹזֶן עַסְּנָ אַזְחָן דָּעָר וּוּינְגָּן,
דָּאֵס גַּלְיִיכָּן קְלִיְּידָן מָוֹ מַעַן זַיְּ אַזְנָ דִּי קִינְדָּעָר, מַעַן קָעָן פָּאָר דָּעָר
וּוּלְטָ קִין פָּנִים פָּוֹן חֹזֶק נִישְׁט בָּאָזְוִיָּן. צַי נִעְמָת, לְמַשָּׁל, אַט מִיךְ
אַלְיִין, אִיךְ בָּאָגָעָן זַיְּ מִיטָּ מַעְנָשָׁן, כְּלָעָבָּ אַפְּשָׁר אַיְגָאנָצָן פָּוֹן מַעְנָשָׁן,
טָא מָוֹ אִיךְ אַרְוִיסְגַּיְין וּוֹי אַ מעַנְטָשׁ אַזְנִיסְפָּאָרָן וּוֹי אַ מעַנְטָשׁ.
„הָעָרָט אַוִּים, פָּנָנִי רְוֶבִּינְשְׁטַיִן: אַיְבָּ סְׁוּוּצָט מִיר נַאֲך אַלְעָס
קָאָפְּטִיאָל בְּלִיְּבָן, וּוּלְאֵ אִיךְ אַדְעָמָט עַרְשָׁתָן מִיט אַ גְּרוּסָן דָּאָגָּך
אַפְּגָעָן. אִיר פָּאָרְשְׁטִיָּט? וּוּמַעַן אִיךְ וּוּלְ נִישְׁט אַפְּגָעָן, נֶאֱר אִיךְ
אִיךְ...“

אַז אַיִּן פִּינְצְּטוּרָן קָאָרִידָאָר אַזְוִין דָּעָר בָּעֵל-עַנְהָה שְׁלָמָה
לִיְּפָנְיָה אַזְנָבָן אַזְנָבָן גַּעֲשָׁרִיגָן אַרְיִיף דַּעַם קוֹל:
„אַט דָּעָר בְּטַלְעָנִיק! וּוֹאָס הָאָט ער זַיְּ דָּאָרָטן אַנְיְדָרְגָעָזָעָט.
דַּעַם גַּאנָצָן טָאָג מִיךְ דָּאֵ פָּאָר אַ קָּאָרְבָּאָטָש אַפְּגָעָה אַלְיָטן!...“
בִּינְיִישָׁ הָאָט גַּעֲטָרָכָט:

“אָן, אַט דער שְׁלֹמָה לִיפֶּר, ער זָאָל כְּאַטֵּש בִּים וּוּאַזְאָל נִישְׁט
דָּעַרְצִיְּן.”.

VII

ס'אייז געווען אַ מעשה.
צואמאמען מיט שלומקע פערל האָט ער אויף אַ פֿאָרטֿיעּ צוּגַעֲבַרְעַנְתּוֹן
אָקָרָן האַנטֿגַּוְלַט גַּעֲגַעַן. דער קָאָרָן האָט אַ הַיפֶּשֶׂן רִיוֹוח גַּעֲבַרְאַכְטּוֹן,
הָאָט אַפְּבָר שלומקע גַּעֲטַעַנְתּוֹן, אוֹ בִּינְיִשְׁוֹן האָט דָאָס גַּעַלְטּוֹן נִישְׁט אַין דער
צִיִּיט צוּגַעֲטַרְאָגָן אָוֹן אִם קִין חַלְקָן נִישְׁט גַּעֲוֹאָלָט גַּעַבָּן. ער האָט זִיךְ
מיט שלומקען אַכְטּוֹן טָאָגָס פְּסָדָר אַיְזָעָם פָּן דִּי נִעְנְטוֹן שְׁטַעַמְלַעַן
געַלְאָדָן אָוֹן אוּסְגַּעַשְׁפִּילְטּ אַן ערְךָ פָּן פִּיר הַונְּדַעַת רַובְּךָ.
וַיַּיְן עַרְשְׁטָעַר רִיוֹוח אַיְזָעָם דָאָס פָּאָרָר דֻּעָם גַּאנְצָן וּוּינְטָעַר גַּעוּעַן.
אוּמְקַעְגַּדְיַיךְ זִיךְ צּוֹם וּוּאַקְזָאָל, האָט ער דֻּעָם גַּאנְצָן וּוּגָן זִיךְ
אַלְיִין גַּעַשְׁמִיכְלַט, דִּי פִּינְגַּעַר-גַּעַגְלָל פְּאַרְגַּעַסְטּוֹן צּוֹ בִּיסְעָן אָוֹן גַּעַלְלַעַרטּ:
“אָזָעַן וּוּילְ צּוֹרִיקָן... זַעַנְעָן דָאָזָעַןשָׁן, אַדְרָבָא, גַּאֲרַנִּישְׁתּ
אַזְוִי שְׁלַעַכְתּוֹן.”
וּוּעַן ער האָט זִיךְ בַּי זִיךְ שְׁלַאָפָן גַּעַלְיִיגְטּ, האָט ער שְׁוִין
גַּעַלְלַעַרטּ, אוֹ מַעַן קָעַן גַּעַלְטּ פְּאַרְדִּינְגַּעַן אָוֹן אוּסְפַּיְעַן בִּים וּוּאַקְזָאָל
פּוֹנְקַט אַזָּאָ שְׁטִיבְּלָאָ וּוּיְ אַבְרָהָמְטַשְׁקָס. נַאֲכָדָעַם האָט זִיךְ אִים דִּי גַּאנְצָעַ
גַּאנְצָט אַמְּאָדָעַן וּוּאַרְעָמָעַר חַלְוָם גַּעַפְלָאָנְטַעַרטּ: פְּלוֹמָרְשָׁתּ ער מִיטּ
אַבְרָהָמְטַשְׁקָס וּוּיְיַבְּלָל פְּאָרָן צּוֹ זַיִן פְּאַטְעָר אוּפְּרָטָה... ער גַּיִיט מִיטּ
אַיְרָ דָאָרְטָן אַיְבָּעָר דֻּעָם שְׁטַעַטְלָן אָוֹן וּוּיְזָוֵת אִירָ:

“אַט אָיִן דֻּעָם בֵּית-הַמְּדָרֶשׁ הַאָב אַיְךְ גַּעַלְלַעַרטּ... אַט אָיִן יַעֲנָעַם
הַיְּפָעַלְעַעַן אַיְזָעָם אַרְיִיכְעָרָב עַזְוַעַטְנִיק גַּעַזְעַסְן, דער בעַזְוַעַטְנִיק האָט
אַ בִּיבְּלִיאָטְעָק גַּעַהְאָטָט, פְּלַעַגְטּ ער בַּי אִים בְּכָעָר אוּפְּרָטָה לְיִיעַגְעַן דַּעַמְעַן...
אוֹן דָאָרְטָן אָיִן טָאָל אַיְזָעָם ער יִמְיָם-טוּבִים-צִיִּיט אוּפְּרָטָה, וּוּאָס
בַּיִ דָעַר פּוֹסְטָעָר מִילְּ, גַּעַלְעָגָן, גַּעַקְוָקָט אַיְיךְ דִּי בְּרִיטִיעָה הַמְּלַעַן...”
אוֹן גַּאנְצָפְרִי, וּוּעַן ער האָט זִיךְ אוּפְּגַּעַכְאָפְטּ, האָט שְׁוִין דִּי
בַּאַלְעַבְּאָסְטָעָבָן בַּי אִים אָיִן חַדְרָ גַּעַהְיִיצְט אָוֹן דָעַרְצִיְּטָה:
“גַּעוּעַן דָאָ זַוְנְטָאָג אַבְרָהָמְטַשְׁקָס וּוּיְיַבְּלָל... דֻּעָם גַּאֲרָטָן, האָט זִיךְ
גַּעַזְגַּטּ, וּוּילְ זִיךְ אוּפְּרָטָה זַוְמָעָר אַפְּדִינְגַּעַן. אָוֹן אָיִן שְׁטוֹב אַיְזָעָם זִיךְ

געווען... ווער ווינט אין אט דעם חדר? האט זי געפרענט...
ער האט זיך דעם גאנצן טאג אַרוםגעדרײַט ביימ וואָקאָל. און
איינְאָונְגַּט ווֹידַעַר פֿאָרְקֿאָכָּן צו אַברְהַמְּטַשִּׁיקָס רַעֲזַעַרְוּזָאָר. ווען ס'איו
גוט פֿינְצְטַעַר גַּעוֹאָרָן, איי ער צומ באַלְיוֹכְטַעַנְעָם שְׂטִיבָל צְגַעַנְגַּעַן
און זיך אַפְּגַעַשְׁטַעַלְטַט פֿאָרְדִּי פֿעַנְצְטַעַר פֿוֹן עַסְצִימָר.

ער האט געוזן:

סוחרים און קָאָמִיסִיאָנְגָּעָר זענען דֶּאָרְטָן אַרוּם טִיש גַּעַזְעָסָן אָוָן
איי קָאָרְטָן גַּעַשְׁפִּילְטַט. אָוָן בֵּי אַיִן עַק פֿוֹן טִיש אַיִן אַבְּרַהְמַטְשִׁיקָס
וּוַיְבַּל גַּעַזְעָסָן אָוָן גַּעַשְׁמִיכְלַטְט צוֹם קָאָמִיסִיאָנְגָּעָר, ווֹאָס האט גַּעַזְעָט
אַגְּזַעַנְטַט פְּנִים מִיטַּרְוִיסָּעָפָּאָרְדִּירְיעָט וְאַגְּזַעַסָּס.

ער האט זיך גַּעַשְׁפִּילְטַט נִישְׁט אַמְּבָעַסְטָן אָוָן גַּעַלְעָרְטַט:

„אָפְּשָׁר אַיִן אִיר מַעַר אַגְּנַעַנְעָם צוֹ קוֹקָן אוּוּת דַּעַם גַּעַזְעָנְטָן אָוָן
שִׁינְגָּעָם קָאָמִיסִיאָנְגָּעָר, ווֹי צוֹ קוֹקָן אוּפִּיךְ אִים, דַּעַם דָּאָרְטָן סַוחְרָל?“
און אַיִן אַהֲלָבָע שָׁעה אַרוּם, ווען ער אַיִן שְׁוִין אַיִן זִין פֿינְצְטַעַר
און קְלִינְגָּעָם חַדְרָל אַריְגַּנְגַּעַנְגַּעַן, האט ער זיך בֵּי זִין שְׁפִּיצְיָקָעָר נָאָז
מִיטַּרְוִיסָּעָפָּאָרְדִּירְיעָט בָּאָקָן אַטְאָפְּ גַּעַטְאָן אָוָן אַיִן דַּעַר פֿינְצְטַעַר
בָּאַשְׁלָאָסָן:
„גַּעַוִּיס.“

ער אַיִן צוֹ קוֹ אִיר מַעַר נִישְׁט גַּעַנְגַּעַן, האט אַרְוּמְגַעַשְׁפָּאָנְטַט
אוּפִּיךְ דַּעַם וְאַקְוָאָל-פְּלָאָצָן אָוָן גַּעַלְעָרְטַט:
„אָן אִמְתָּג, אַיִן דָּעַן נִישְׁט נַאֲרִישׁ גַּעַוְעָן דָּאָם, ווֹאָס ער האט
זיך אַרְוּמְגַעַדְרִיְּט בַּיִּים רַעֲזַעַרְוּזָאָר אַלְעַ אַוְונְטַט? אָוָן דַּעַר עַיְקָר... אַט האט
ער, לְמַשְׁךְ, פֿיר הַוּנְדָרֶט דָּרְבָּל פֿאָרְדִּינְגַּט...“
דָּאָךְ אַיִן ער אַיִן אַיִינְגָּעָם אָן אַוְונְטַט ווֹידַעַר צומ רַעֲזַעְרוּזָאָר
פֿאָרְקֿאָכָּן, אָוָן שְׁטִילְלַעַרְהִיְּט זיך אַרְיִינְגַּנְגַּבְעָט אַיִנְמָה אַהֲלָב-פֿינְצְטַעַר
קָאָרְיִידָּאָר פֿוֹן אַבְּרַהְמַטְשִׁיקָס שְׁטוּבָה. ס'הָאָט אִים דֶּאָרְטָן קִינְגָּעָר נִישְׁט
בָּאַמְּעָקָט, אַיִן ער דֶּאָרְטָן עַטְלַעַכְעַע. מִינְגָּוֹן גַּעַשְׁטַאָגְעָן, דָּרְיוֹעָן דָּוָרָךְ
דַּעַר הַאֲלָב-אַפְּעַנְגָּר טִיר דַּעַם גַּעַזְעָנְטַן אַיִן שִׁינְגָּעָם קָאָמִיסִיאָנְגָּעָר
דָּרְיִיטַן וְאַנְגַּז, אָוָן אַוְמַבְּאַמְּעָרְקַטְעָרְהִיְּט זיך פֿוֹנְמָה פֿינְצְטַעַרְקָאָר
צּוֹרִיק אַיִן דָּרוֹיסְטָן אַרְוִיסְגַּנְגַּבְעָט.
נַאֲכָלָעָם אַיִן אַהֲלָבָעָר, נַאֲסָעָר אָוָן טַוְנְקַעְלָעָר טָאג גַּעַוְעָן, ער

האָט זִי בַּיִם וּוְאַקְזָאָל דַּעֲרוֹעָן אָוָן פָּוּן וּוְיִינְעָן גַּעֲכָפֶט אָקוֹק אַוִּיכָּר אֵיר שְׁיִין אָוָן שְׂוֹאוֹרְצְלָעֶךְ פָּנִים. זִי הָאָט אַקְרָץ וּוְיִנְטְּרָדִיק קַאַפְּטָל גַּעַשְׁרָגָן, הָאָט דָּאָס אֵיר גַּעַלְקִיְידָט. אָוָן בִּידָע טַלְעַגְרָאַפְּסִיטָן הָאָבָן אַוִּיכָּר אֵיר דַּוְרְכָן פַּעֲנְצְטָעֶר נַאֲכְגָּוּקָטָט. עַר הָאָט זִיךְ בַּאֲלָד אַוְעַגְעָדָרִיט אָוָן אַשְׁמוּס מִיט אַלְיָ דַּעֲרַבְאַרְעַמְדִיקָן פָּאַרְפָּרְטָר. עַמְעַצְן אַוִּיכָּר צַו לְהַכְּעִיס טַאַקָּעָרִיר, דַּעַר שִׁינְגָּעָר אָוָן טַוְנְקָעְלָעֶר, וּוְעַלְכָּעֶר אַיְזָעָגְעָץ אַונְטָעָר זִינְעָר פְּלִיצְעָס גַּעַשְׁטָאנְעָן.

סְהָאָט גַּעַבְּלָאָזָן אַקְאַלְטָעֶר אָוָן נַאֲסָעָר דְּרוּם-וַיְוִינְט. בְּלָאַגְּנִידִיק הָאָט עַר פָּאַרְבְּלָאַטְקִיט דֻּעַם רַיְעָנוּם שְׁנִי אָוָן אַיְם צַעְגָּאָסָן אַוִּיכָּר דַּי בְּוַיְמָעָר, פַּעַלְדָּעָר אָוָן אַרְוִמִּיקָעָבָרְג, וּוּוּ שְׂוֹאוֹרְצָעָעָרְד-פְּלָעָקָן הָאָבָן שְׁוִין עַרְטָעְרוּוּיָוִוָּן צַו דַּי פָּאַרְוּאַלְקָנְטָעָה הַיְמָלָעָן גַּעַקְוִיקָט אָוָן שְׁטוּמָעוֹרָהִיט בְּבִי זַיִי גַּעַפְּרָעָגָט:

„וּוְעַט אֵיר אָוָנוּ נַאֲכָמָאָל בָּאַשִּׁיטָן מִיט וּוְיִיסְן שְׁנִי?“
דַּי הַיְמָלָעָן זַעַגְעָן זַעַבְּרָעָז וּוְלְבָסָט שְׁטוּמָעָן גַּעַוּעָן, אָוָן נַאֲרָעָר וּפְרִיעָר וּוְיִינְט הָאָט עַרְגָּעָץ אַגְּרִילְץ פָּוּן אַרְוּמְבָּלָאַגְּנוּשְׁנִידִיקָעָרְגָּבָן בָּאָזָן קְוּמָעָן אָוָן אַיְם צַו דַּי פְּלָעָקָן פָּאָר אָן עַנְטָפָעָר גַּעַטְרָגָן, פָּוּנָם צַעְגָּאָגָּעָנוּם שְׁנִיָּי אָיוּ דַּעַר וּוְאַקְזָאָל פְּלָאָצָן נַאֲסָט אָוּן קוֹיְתִּיק גַּעַוּעָן. דַּעַר וּוְיִנְט הָאָט אַיְבָּעָר אַיְם אַמְּדָבָן פְּוֹסְטָקִיִּיט אַרְוּמְגָעְטָרָאָגָן אָוּן גַּעַלְקָאָפָט מִיט דַּי שְׁוִיבָּן פָּוּן נִישְׁתָּקְיִין אַנְגָּעְצָוְנְדָעָנָעָלְגָּמְטָעְרָנָעָס. פָּוּסָט אָוּן אַוְמָעִיטִיק אַיְזָעָגְעָן, צִיְּתָנוּיָוִוָּן הָאָט זִיךְ דָּא אַמְּעַנְטָש בָּאָוּזָן: עַר הָאָט גַּעַיְעָנְדִּיק זִינְעָר קָאָפָט אַיְגָעְבָּוּגָן, אָוָן דַּעַר וּוְיִנְטָה הָאָט זִיךְ נַאֲרִישָׁ גַּעַמְאָכָט אָוָן אַיְם פָּאָר דַּי פָּאַלְעָס גַּעַרְטָן.

אָוָן פָּוּן אַלְיָ דַּעֲרַבְאַרְעַמְדִיקָט קְיִיָּן מוֹילָהָבָן זִיךְ נַאֲרָעָר אַלְיָזָע שְׁטִילָעָז וּוְעַרְטָעָז גַּעַשְׁטָאן. עַפְעָס הָאָט עַר בִּינְיִשְׁן מִיט אַשְׁמִינְיכְּלִידִיק פָּנִים דַּעֲרִצְיִילָט וּוּעָגָן אַפְּרִיזָן, וּוֹאָס הָאָט זִיְעָרָז וּוְאַלְוָלָהָרָאָבָעָר פָּאָר-קוֹיְמִיט, וּוּעָגָן דֻּעַם וּוֹאָס מַהָּאָט דֻּעַם הַאַבָּעָר נַאֲרָעָז וּוְעַלְוָעַלְעָר גַּעַקְאָבָט אַפְּקָוּבָן. אָוָן אַחֲמָצָה לְאַלְעָז אַמְּדָבָן שְׁנִיתָקָעָה הָאָט אַלְיָ דַּעֲרִצְיִילְגָּדִידִיק אַוִּיכָּר-גַּעַטָּן, אַחֲמָצָה אָן אַיְדָעָלָעָז אָוָן גַּוְתָּהָאַרְצִיק, וּוּאַיְדָלָז אָוָן גַּוְתָּהָאַרְצִיק עַר אַלְיָיָן אַיְזָעָגְעָן.

הָאָט זִיךְ בִּינְיִשְׁן אַבָּעָר צַו דַּעַר הַמְּצָאָה נִישְׁתָּצְוַעַהָעָרט אָוָן אַלְיָזָע גַּעַלְעָרָט וּוּעָגָן דֻּעַם, וּוֹאָס „זַיִי“ שְׁטִיטִית עַרְגָּעָץ אַונְטָעָר זִינְעָר

פליזעט, וועגן דעם, וואס ס'קוקן אויף איר דורבן פונצטער צוויי
שמייכלדיקע טעלע גראפיסטן.

ס'אייז צו געגענאנגען און זיך אַפְגָּעָשְׁתַּעֲלֵט אויף פִּינְפִּינְגְּמִינְגְּטַא אַ נַּאֲסָעָר,
פֿאָרְרוֹכִיכְעַטְעַר אַזְן קְוִיטִיקָעָר פֶּאָסְאָזִישָׁרְ-צָוָג. דָּעַר וּוּבְּתַהְאָט אַיְן דַּי
נַּאֲסָעָר פְּעַנְצַטְעַר פְּנוּם צָוָג גַּבְּלָאָזָן אַזְן זִיךְ מִיטָּה וּוּאָגָּעָס גַּעוֹוָאָלָט
שְׁפִילְן. נַאֲרָדַי וּוּאָגָּעָס הָאָבָּן זִיךְ נִישְׁתְּגָּרְרִיט אַזְן אַפְּלִיאָו אויף אַרְגָּע
פָּוֹן זִיךְ דָּעַם טְרוּיְעִירִיקָן בְּרוֹגָן נִישְׁתְּגָּרְגָּפָּגָוֹאָרָפָּן. קִינְגְּרָע אַיְן פָּוֹן דַּי
וּוּאָגָּעָס צָוָם וּוּאָקְזָאָל נִישְׁתְּגָּרְגָּפָּגָאָנָגָעָן, קִינְגְּרָע אַיְן זַיְיָ נִישְׁתְּ
אָרְיִינְגָּעָנָגָעָן; אַזְן צָוָגְלִיבָּן אַיְן שְׂוִין גַּעוֹוָעָן, אַזְן יְעֻדְרָעָן פָּוֹן זַיְיָ
לִיגְטָן אַמְתָה, אַזְן אַרְומָם זַיְינְגָן דְּעַרְשָׁלָאָגָעָנָעָן קְרָבוּבִים, וְאַזְן פִּירָן אַיְם
פָּוֹן גַּאנְץ וּוּיִיט צָוָקְבָּוֹרָה....

נַאֲרָדַרְטָן אַזְן עַק פְּנוּם צָוָג, וּזְיָ, דַי טְוַנְקָעָלָע אַזְן שִׁיבְעָע,
הָאָט זִיךְ אַרְוָמְגָעְדָּרִיט, הָאָט זִיךְ אַיְנְגָעְרָמָאָן אַסְטוּדָעָנט אויף דַי
טְרָעְפָּלָעָךְ פָּוֹן אַוְאָגָּאָן אַוְעָגָעְשָׁתָעָלָט אַזְן צְגָעְקָלְעָפָּט צָוָאָר טְוַנְקָלָן
פָּנִים דָּעַם בְּלִיְקָ פָּוֹן זַיְינְגָן מְרָהָ-שְׁחוֹרְהָדִיקָעָן אַיְן זַיְיָ אַיְם אַפְּטָמָאָל
אוּפָּן סְטוּדָעָנט גַּעַכָּאָפָּט אַזְקָק. בִּינְיִשְׁתְּגָעָן אַזְן שְׂוִין אויף אַרְגָּעָקָט
אוּן גַּעַטְרָאָכָט:

“צְוִינְגִּין צָוָאָרָ ?”

דָּעַר צָוָג הָאָט שְׂוִין וְוִידָעָר גַּעַלְאָפָט, זִיךְ גַּעַשְׁוִוִינְט גַּעַשְׁלָעָנְגָלָט
אוּן אַיְנְגָעְזָוָנָקָעָן אַזְן בְּלִיְעָנָע נִידָעְרִיקָע וּוִינְטָעָר-וּאָלְקָנָס.
אויף דָּעַם פְּסָטָן אַזְן נַאֲסָן וּוּאָקְזָאָל זַעְגָּעָן זַיְיָ שְׂוִין וְוִידָעָר נַאֲר
אַינְצָוּיְעָן גַּעַשְׁטָאָגָעָן. עָר, אַבְּלִיְידִיקְטָעָר אַזְן אַחֲבָעִיסְנִיק, אַזְן אַיְן
זַיְיטָן, אַזְן זָיָ, אַיְגָעָ שִׁיבָּעָן אַזְן אַיְבְּרָעְגָּלְאָזְוָעָן, אַזְן דָּעַר אַנְדָעָר
זַיְיטָן.

סְהָאָט זִיךְ אַיְם שְׂוִין וְוִידָעָר שְׁטָאָרָק גַּעוֹוָאָלָט צְוִינְגִּין צָוָאָר,
גַּאֲרָ פָּוֹן נַאֲעָנָט אַרְיִינְקוּקָן אַזְן אַרְטָרְטָן אַזְן שְׁטִילָן אַזְן
פָּאָמְעָלָעָךְ דְּעַרְצִיְּלָן וְוּגָן דָּעַם, וְאַזְסָ זַיְיִהְאָט אויף דָּעַם וּוּאָקְזָאָל נִישְׁתְּ
גַּעַדְאָרָפָט אַרְאָפְקָוּמָעָן. נַאֲרָ זַיְיִהְאָבָּן אַיְם דְּרָכְגָּעְגָּנָגָעָן אַזְן אַפְּלִיאָו
אַיְם נִישְׁתְּגָּרְגָּפָּט בָּאָמְעָקָט. עָר הָאָט דְּעַרְפָּאָר דַי פִּינְגָּרְ-נַעַגְלָ צָוָיְיסָן אַנְ
גַּעַהְוִיְבָן אַזְן מִיטָּפָּאָרָיְבָּל גַּעַטְרָאָכָט :

“גַּיְיִיט עָר דָּאָס אַרְומָם פּוֹסְטָן-אוּן-פּאָס אַזְן הָאָט פּוֹסְטָעָ מעַשְׁיוֹת

אין זינען... און אין אמרטן: וואס איז אים טאכע דער חילוק וווען ווועמען זי טראכט איצט, וווען אברהומטישיקן, וווען דעם געזונטען קאמיסיאנער, צי גאר וווען דעם סטודענט? ס'היבט אים דאך נישט אן צו באלרין...”

ערשת, וווען זי איז צורייך דורךגעגאנגען, האט זי זיך ליעבן אים אַפְגָעַשְׁתְּעַלְתָּ, גַעֲמָכָט אַפְאַרְזָאָרְגָט פְנִים אָוֹן זיך גַעֲלָאָגָט:

ס'אָרָא פּוֹסְטְקִיט ס'אָזִין דָא אָ?

אייר פנימ איז עטואָס פֿאַרְקִירֶםֶט גַעֲזָעַן. ער האט נישט גַעֲזָעַן, צי איז אייר פנימ פֿאַרְקִירֶםֶט אַיְבָעָרָן ווינט, צי גאר דערפֿאָר, וואס דָא אוֹיפֿן ווּאַקְוָצָל איז אָזִין פּוֹסְטְקָעָ.

“אָ פּוֹסְטְקָעָ? הָאָט ער אייר נַאֲגַעַשְׁתְּעַלְתָּ, גַעֲזָעַן אַפְסְטָקָעָ.”
און אַלְיַיְן הָאָט ער שְׂוִין גַעֲפִילְטָן, אָז ער ווּעָרט רְוִיט, ווֵיל נִשְׁטָה
שְׁמִיכְלָעָן אָוֹן שְׁמִיכְלָעָט פֿאָרָט.

פֿאַרְוּאָס הָאָט אִים פְלוֹזִים אוּפִיךְ אייר פֿאַרְדָּאָסְן?

עפָעָס מִיט נִשְׁטָה קִין פֿאַרְזִיכְטִיךְ ווּאָרְטָהָט ער זַי שְׁטָאָרָק בָּאָ-
לִיְדִיקָט. ער הָאָט גַעֲזָעָן: ס'הָאָבָן זַי אִיךְ אִים אַפְגָעַשְׁתְּעַלְתָּ אַיְרָע אַוְינָן,
שְׁטָאַלְצָעָן פּוֹלְעָ מִיט גַאֲוָה. נָאָר בָּאָלְדָהָט זַי זַי אַוְיסְגָּדְרִיטָ
פְנוֹנְקָט אָיִן דָעָר זַיְיט פָוָן ווּלְכָעָר ס'הָאָט גַעֲבָלָאָזָן דָעָר קָאַלְטָעָר אָזָן
נַאֲסָעָר ווּינָט. עפָעָס הָאָט זַי גַעֲלָעָרטָן, זַיְיךְ צָוָם סֻוּף בָּאַשְׁלָאָסָן אִים אָפָ-
צָאַלְיָן פֿאָרָן ווּוָרטָן:

“...טָאָכָעָ דָעָרְפֿאָר ווֵיל זַי אִים בְּעָטָן, אָז ער זַאְל ווּעָן אייר מַעַר
אָזָא מִינְיָנוֹג נִשְׁטָה הָאָבָן... אָוֹן נָאָך ווֵיל זַי אִים זָאָגָן: אָיִן נִעְנָם אָזָן
אָוֹנָט אָזָא ער בִּי. אייר אַיְן קָאַרְדָּאָר גַעֲשְׁתָאָנָעָן... אַנְאַרְשִׁקְיָיט אָזָא דָאָס
פָוָן זַיְיט גַעֲזָעָן... ער הָאָט דָאָך גַעֲמָעָט אָזָן שְׁטוּב אַרְיִינְגִּינִּין. ער
וּוִיסְטָט דָאָך: ס'אָזִין אייר שְׁטָעַנְדִּיק אַגְּגָעָנָם, ווּעָן ער קוֹמֶט אַרְיִינִּין...”
און אייר מִינְיָנוֹג ווּעָגָן דִי ווּאַקְוָצָל-לִיְטָן וּוִיסְטָט ער דָאָך אָזָק... זַיְיךְ
הָאָט זַיְיךְ אָפָשָׁר נִשְׁטָה ווּיְנִיקָעָר פֿאָר אִים פִיְינָט...”

ער הָאָט זַי בָּאַגְּלִיְיט מִיט דִי אַוְינָן אָזָן גַעֲטָרָכָט:

“זַי הָאָט זַיְיךְ פִיְינָט, דִי סְוּחָרִים, אָזָן דָאָך אִיךְ זַי זַי גַעֲקָומָעָן
און לְעַבְטָ צְוִישָׁן זַיְיךְ. אָוֹן ער, בִּיְנִינָש, הָאָט זַיְיךְ נָאָך מַעַר פֿאָר אייר
פִיְינָט, אָזָן דָאָך אַנְטְלִוִיפָט ער נִשְׁטָה פָוָן זַיְיךְ.”

“און פֿאַרְוּאָס אַנְטְלִוִיפָט ער טָאָכָעָ נִשְׁטָה פָוָן זַיְיךְ? וואס צִיט אִים...”

ביינישן, צו זי ? די פיר הונדערט דובל', וואס ער האט פאר דעם גאנצן
יאר פארדיינט ?"

VIII

סאמע אין סוף ווינטער, ווען פרעסט זענען שוין קלַיגִינַע געתטאָגען.
בָּאָר גַּעֲדִיכְתָּע שְׁנוֹיָעַן הָאָבָּן זִיךְ נָאָר טָאג אָוָן נָאָכְט אָן אָנֵן אוּפְּהָעָר
אַיִּם טָוָנְקָעָלְן וּוּאָקוֹאֶל-גַּעֲנָגְט גַּעֲשָׂאָטָן, אַיִּם מַאיָּר הָעָכְט וּוִידָּעָר צָוָם וּוּאָקָּ
זָאָל קְּלִיגִינַע פָּאָרְקִוִּיפָּן אַרְאָפְּגָעָקְומָעָן אָוָן זִיךְ פָּאוּצָעַט אַיִּן אָחִיפָּשׂ חָדָר פָּן
אָ נָאָעָטְט פּוּיעָרְשׁ שְׁטִיבָּל. וּוְ דָאָס פְּרִיעָרִיקָּעַ מָאָלְהָ האָט עָר אִיצְט גַּעַלְט
פָּאָרְדִּינְט, פָּאָפְּרִיאָסָן אָן אָשִׁיעָר גַּעֲרִיכְעָרָט אָוָן מִיטָּ די וּוּאָקוֹאֶל-
סָוָהָרִים קִיְּין אַיְּבָּרִיךְ וּוּאָרט גַּעֲוָאָלָט אַוְסְרָעָדָן. אַיִּין טָוָנְקָל-זִיְּדָן,
עַטוֹּאָס אַונְטָרְגָּעוּהָיְבָן פְּנִימָה האָט זִיךְ קִיְּין שָׁוָם פָּאָרְעָנְדָרְוָנָג נִישְׁתָּ
גַּעַזְעָן, אָוָן נָאָר דָעַנְסְטָמָאָל, וְעַן זִיְּגָעָן צְוִילְלָאָפְּעָנָע אַיְּגָן הָאָבָּן זִיךְ אַיִּיף
די סָוָהָרִים אַפְּגָעְשְׁטָלָעָט, האָט זִיךְ גַּעַדְאָכָט, אָוְ די שָׁנָאה צָו זִיךְ אַיִּיף
צָו זִיךְ עַרְעָעָע עַסְקִים אַיִּוֹּ פָּאָר דָעָר צִיְּיט פָּן זִיְּן אַפְּשָׁטִינִיגְן שְׁטָאָרְקָעָר אָוָן
טִיפְּעָר גַּעַוָּאָרָן. בִּינְישָׁה האָט אַיִּיף אִים דָעַנְסְטָמָאָל וְזִיךְ אַיִּיף אַפְּרָעָנִישָׁ
גַּעַקְוָת אָוָן גַּעַטְאָכָט וְעַגְן דָעָר וּוּיְטָלְעָכָעָר אַוְמַבָּאָקָאנְטָעָר טְשָׁעָרָנִי-
גַּאֲוָעָר גַּבְּעָרְנִיעָ, וְזַהֲעַט האָט זִיךְ מִיט דָעָר שָׁנָאה אַגְּגָעָזְוִיגָן :

"מְאָדָגָע בְּרוֹאִים דְּאָרְפָּן דְּאָרְטָן זִיְּן."

אַיִּינְעָר פָּן די מְאָדָגָע בְּרוֹאִים אַיִּוֹּ דָאָךְ הָעָכְט אַלְיָין גַּעַוְוָעָן:
פִּינְגַּט גַּעַהָאָט דָעַם מַסְחָר מִיט אַלְעָאָ אַיְּדָעָלָע גַּעַפְּלָיָן אָוְן אַלְיָין אָסָוחָר
גַּעַוְוָעָן ; גַּאנְגָּעָט טָעָג גַּעַזְעָסָן בִּי. זִיךְ מִיט צָעָנוֹמָעָנָע נָאָזְלָעְכָּר אָוְן מִיט
זַיְּעָר עַרְנְסְטָעָ, גַּרְוִיסָּע אַיְּגָן גַּעַקְוָת אַיִּיף דָעָם רְוִיךְ, וְעַסְקָעָט זִיךְ
פָּן זִיְּן אַונְטָרְגָּעוּהָיְבָן מְוִיל גַּעַזְוִיגָן. וְעַגְן וּוּמְעָן האָט עָר
דָאָס גַּעַקְעָרָט ? וְעַגְן זִיךְ ? וְעַגְן זִיְּגָעָן פָּאָרְדִּינְסְטָן ? צִי גָּאָר וְעַגְן זִיְּן
קְּלִיגִינַע שִׁיְּגִינַע וּוּיְבָעָלָע, וְעַסְקָעָט עָר האָט אַיִּין טְשָׁעָרְגָּאָוָעָר גַּבְּעָרְנִיעָ

איְבָעָרְגָּאָוָט ?

סָאִי גַּעַוְוָעָן אַוְמַעְגָּלָעָךְ צָו טְרָפָן.

אַונְטָרְעָן טִיש אָוָן בָּעַט האָבָּן זִיךְ בַּיִּים פִּיל בְּיַכְעָר גַּעַוְאָגְגָעָרָט.
צַעְטָרָעָן זָעָנָעָן דִּי בְּיַכְעָר גַּעַוְוָעָן, פָּאָרְשָׁמִירָט אָוָן פָּאָרְגָּאָסָן, עָר האָט
זִיךְ קִיְּגָמָאָל אַיִּין האָט נִישְׁתָּגְעָנוֹמָעָן אָוָן קִיְּגָמָאָל וְעַגְן זִיךְ נִישְׁתָּ

געראעדט. נאָר אַמְּאָלַּה האָבֵן זיך אוּף זִי זִינֶעֶן צוֹפִילַּ אַפְּעָנָעֶן אוּיגַן אָפַּ-

געשטעלט אָונַ גַּעֲדָאָכֶת האָט זיך, אָז זִי זָאגַן:

“אָז ווַיַּבְאַלְד עַר אַלְיִין, מָאֵיר הַעֲכָם, הַיִּסְטַּדְּסָס, ווֹאָס האָט
טוֹחֲרִים אָזְוִי פִּינְטַן, קָעַן זיך אַלְיִין פָּוּן סָוְהָרָעָרִי נִישְׁתַּבְּאָפְּרִיעַן, טָא
זוּ ווֹאָס זְשֻׁעַ נְצַחַן אָט דִּי טִיף-קָלְגַע בִּיכְעָר אַיְן ווֹאָס פָּאָר אַ הַיְּנָה
קָעַנְעַן זִי דִּי מַעֲנְטָשַׁן בַּרְעַנְגַעַן”.

“אוֹן טַאָקָע, ווַיַּבְאַלְד עַר אַלְיִין קָעַן זיך פָּוּן סָוְהָרָעִי נִישְׁתַּבְּאָפְּרִיעַן, טָא
קָעַנְעַן צַו גָּאָנוּשַׁת בַּרְעַנְגַעַן דִּי אַיְבָּעָרִיקָע פִּלְפּוֹלִים,
אוֹן דָּס גַּלְיִיכְסְּטָע אִיזוּ דַּעֲרָפָאָר צַו זְצַחַן שְׂטִילַּ, אָט ווַיַּעַר, מָאֵיר
הַעֲכָם, זִיצְטַן, שְׂוִוִּיגַן אוֹן קוֹקָן, ווַיַּסְּצִיט זיך דַּעַר רַוִּיך פָּוּנָם הַאַלְבָּ
אַפְּעָנָעָם אָונַ אַוְנְטָרְגָּהָוּבְּעָנוּם מוֹילַּ”.
בִּינְיִשְׁתַּבְּאָט זִי טַאָקָע נִישְׁתַּבְּאָגָאנְטַן אַיְנָהָאַלְטַן אָונַ אִים
געַפְּרָעָגֶט :

“סְ'אַיז אַפְּיַלוּ נִישְׁתַּבְּאָט מִין עַסְקַן, דָּאָן ווַיַּלְּ עַר אִים פְּרָעָגֶן: אָט
איּוֹ, לְמַשְׁהַ, עַר, בִּינְיִשְׁתַּבְּאָט, עַר הַעֲכָם אָפְּשָׁר נִישְׁתַּבְּאָט ווַיַּנְיַקְעָר פָּאָר אִים
דַּעַם מַסְחָר פִּינְטַן, דָּאָן קָלְעָרָט עַר אַפְּיַלוּ אַמְּלָמָד אַיְן אַ דָּאָרָף צַו
וּוְעָרָן. אוֹן עַר, הַעֲכָם, ווּעְרָפָאָר פָּאָדָעָרָט דָּס פָּוּן אִים אַ סָּוּחָר צַו זִין?
וּוְעָר דָּאָרָף אִים, לְמַשְׁהַ, אַט דָּאַ בִּים ווּאַקְוָאָל האָבֵן?”
אוֹן העֲכָם האָט פְּלוֹצִים מַאֲדָנָע גַּרְוִיסָע אוּיגַן בַּאֲקוּמָעָן אָונַ נִישְׁתַּבְּאָט
פָּאָרְשָׁטָאַנְעַן :

“וּוֹאָס הַיִּסְטַן, ווּעְרָפָאָר סְ'דָאָרָף אִים דָּא? עַר דָּאָרָף זיך אַלְיִין.”
גַּעֲצָט אַמְּאָדָנָעָר אַיְנָפָאָל פָּוּן אַ לְיַטְוָאָק! בִּינְיִשְׁתַּבְּאָט אִיז מִיט אִים
בִּישְׁתַּבְּאָיִנְשְׁטִימִיק גַּעֲוֹעָן אָונַ גַּעֲטָרָאָכֶט :

“אַט דָּאָרָף אִים, לְמַשְׁהַ, זִין הַלְּצָעָרָן ווַיַּבְּאָבָּה נִישְׁתַּבְּאָט הַאָבֵן, נָנָ
אַגְּנְטְּוִיְּפָט עַר נִישְׁתַּבְּאָט פָּוּן אַיְר?”

בִּי אַיְצִיק-בָּרוּךְ האָט בִּינְיִשְׁתַּבְּאָט אַיְנָמָאָל גַּעֲטָרָאָפָּן אַ דָּאָרִינָק מִידַּךְ
וּוֹאָס האָט גַּעֲהָאָט אַ קָּלְיִין קִינְדָּעָרָשַׁ פְּנִימְלַ מִיט הַארָטָע אַפְּגָעָשִׁוּרָעָנָע
הָאָרָן. זַי האָט נָאָך אִין אַיְנָעָן פָּוּן דִּי גַּרְוִיסָע שְׁטָעָט אַיְצִיקָן לְיַב גַּעֲרָגִין
אוֹן צְוַיְּבָ אִים אַרְאָפְּגָעָקָומָעָן פָּאָר אַ לְעָרָעָרָן אִין אַיְנָעָן פָּוּן דִּי נָאָעָנָטָע
שְׁטָעָטָלָעָן. אַיְצִיק אִיז דַּעַגְּסַטְמָאָל אַוְיַּק אַיְנָפְּלָעָנָצָע שְׁלָאָף גַּעֲוָעָן, גַּעֲלָעָן

כנית אַ פָּאֶרְבּוֹנְדָּעָןָם הָאָזֶן אָוֹן שְׂטָאָרָק רְוִיט פְּנִים אוּפַּךְ דָּעַר נִידּוּרִיקָעָר
קְאנְאָפָּעָ אָוֹן גַּעֲשָׂוִינָן.

אפשר האט ער געטראָכָט, אָז דָּאָס דָּאָרִינְקָעָ מִידְלָ גִּיְתָּ אָוּמְזִיסְט
צָו אִים אָוֹן אָפְּשָׂר האט ער אָן אֵיר גָּאָר אִינְגָּאָגָּן פָּאֶרְגּוּסָן, נָאָר גַּעַּ
בענטק נָאָךְ יָעַנְךְ נַעֲפְּלַיְקָעָ אָוֹן פָּרָאַסְטִיקָעָ טָעַג, אִין וּוּלְבָעָ ער האט
מַאְרְגּוּלִיסְעָס נִיְּנוֹגְנִיאָרִיךְ שִׁין מִידְלָ אוּפַּךְ זִין קִינְדְּעָרָשָׁן שְׁלִיטָלָ
אַרוּמְגַעְלְעָפָט.

ער האט שוּין, היִיטָּט דָּאָס, דִּי דָּאָרִינְקָעָ אָוֹן קְלִיְיִינְקָעָ אָוִיךְ
גִּישָׁת בָּאָדָרְפָּט, האט זִיךְ נִישָׁת וּוּסְנִיךְ גַּעַמְאָכָט, גַּעַקְומָעָן צָו אִים
אַלְעָ אָוּונְט אָוֹן גַּעַשְׁמוּעָסְט מִיט זִין בָּרוּדָעָר וּוּאַלְאָדְיעָן, דֻּעַם קְלִיְיִינְדִּיקָן
אָוֹן פָּרִישְׁתְּשֻׁעוֹוָאָטָן סְטוּדָעָנָט, וּוּאָס אִין נִישָׁת-לְאָבָגָג אֲהִיָּם צְנוּגָסְט גַּעַּ
קוּמָעָן. דָּאָס מִידְלָ האט גַּעַרְעָט מִיט הָאָרֶץ אָז דִּי דָּאָרָעָ באָקָן האָבָן
בַּיִּי אֵיר מָאָדָנָע גַּעַלְאָמָט אָוֹן וּוּאַלְאָדְיעָ האט גַּעַשְׁמִיכְלָט מִיט גַּעַלְעָ
אוּאַסְעָרְדִּיקָעָ אָוּיגָן אָוֹן גַּעַוּעַ צְוּפְרִיזָן פָּוֹן דֻּעַם, וּוּאָס ער אִין אִיצְטָ
צְוּגָסְט אֲהִיָּם גַּעַקְומָעָן.

אין אַמְתָּן אִין דָּאָךְ בִּינְיִשְׁן גַּעַוּעַ אַלְעָ אַיִּינָס, וּוּעַגְּן וּוּאָס זִיךְ
רְעִידָן אָוֹן וּוּעַגְּן וּוּאָס זִיךְ קְרִינְגָן זִיךְ. ער האט טָאָקָעָ אִין זִיעָרָ שְׁמוּעָן
קְיִין אַבְּטִילְלָ נִישָׁת גַּעַוּאָלָט נַעֲמָעָן אָז גַּעַלְעָרט, אָז צּוֹם "סָאַלְגְּנָעַטְשָׁנִיקָּ",
וּוּאָס ער האט נִישָׁת-לְאָבָגָג גַּעַקְוִיפָּמָן, וּוּטָעַג גַּעַוּוּס הַוְּנָדָעָרט פֿוֹפְּצִיךְ רָובָל
דָּעַרְלִיְיָגָן אָזֶן, וּוּטָעַג וּוּסִיטָּט, אָפְּשָׂר טָאָקָעָ גַּאנְצָעָ צְוּיִי הַוְּנָדָעָרט.

אוֹן בִּים וּוּאַקְזָאָל זַעֲנָעָן שוּין בִּינְטְּלָעָק סְוּחָרִים גַּעַשְׁטָאָגָעָן אָזֶן
גַּעַשְׁמוּעָט :

"בִּינְיִשְׁן מַאְכָט דָּאָס גַּעַשְׁפָּטָן."

"אָ?"

"ער וּוּט זִיךְ שְׁוִין מִיטָּן "סָאַלְגְּנָעַטְשָׁנִיקָּ" אָבִי יָאָרָן הַאַלְטָן".
"נִיִּין, כְּמַיִּין דִּי הַלוֹּאָה, וּוּאָס ער האט דֻּעַם בעַצְעַנְעַצְעָר אָדוֹן
גַּעַמְאָכָט".

"וּוּיִסְׁ אֵיךְ וּוּאָס ?! וּוּרְעַט פָּוֹן אַ חַסְרַ-דִּעָה ?"
אוֹן אִין שְׂטָאָט האט זִין שְׂוִיגָעָר פִּיוֹנוֹיאָקָן דָּעַרְתָּאָפָט אָזֶן זִיךְ
פָּאָרָ אֵיר קָאָפְּ גַּעַרְיִיסָן :

“גואלד! גואלד! ווער האט נישט געווויסט, או דער בעצעגעצעער
צעצט היינט-מאָרגן אָן?”
פיונאייך איי באָלד צומ וואָקוֹאַל געקומען אוּן דאס אוּף טעלער
צעשמירט:

“כִּיאָג אַיִּךְ, יְדֵיכְ: אַחֲרַ-דָּעַה, מִתְּאַלְעַ פִּישְׁתְּשֻׁוּקָעַס אַחֲרַ-דָּעַה.”
מִלְאָ, האט בײַנִּישׂ זַיִּה אַלְעַ אַיִּן דָּעַר עַד גַּעַהַאַט אוּן אַפְּילַוּ
נִישְׁתַּג גַּעַוְאַלְט וַוִּיסְּן, וּזְאָס זַיִּה פֶּלְאַפְּלַעַן דָּאַרטַּן. דָּעַר עַיקָּר אַיִּזְוּ
וּזְעַן דָּאָס, וּזְאָס עַר אַיִּזְוּ צָמַן בעצעגעצעער מִתְּגַנְצַע פִּינְךְ הַונְדַּעַרְטַּ
רוּבְּל אַרְיִין.

עַר אַיִּזְוּ טַאַקְעַ צַעַטְרָאָגַן גַּעַוְוָעַן אוּן דִּי פִּינְגָּעַר-גַּעַגְּל מִתְּ גַּרְוִיסְּ
אַיְלַעַנִּישׂ גַּעַבְּיסְּן, דַּעַנְטַמְּאָל וּזְעַן אַיִּן מוֹחַ האַט זַיִּךְ דָּעַם גַּאנְצַן טַאַגְּ
אַן אַיְנְצִיקָּעַ מַחְשְׁבָּה גַּעַדְרִיטָּ:

“אַ שְׁפִּילְכָּל פִּינְךְ הַונְדַּעַרְטַּ קַאַרְבָּן?!”

אַנְכַּדְעַמְּ האַט עַר אַברַהַמְּטַשִּׁיקָּן אוּף דָּעַם וּזְאָקוֹאַל דַּעַרְטַאַפְּט אוּן
זַיִּךְ דָּאָס עַרְשְׁטַע מַאְלָ מִתְּ אִים דַּעַרְפִּירִיטָּ: וּוֹי קַלְעַרְטַּ עַר טַאַקְעַן
אַברַהַמְּטַשִּׁיקָּ? עַר אַיִּזְוּ דָּאָקָן נִישְׁתַּ-לְּצָנְגָן פָּוּן דָּעַם זַעַלְבִּיקָן בעצעגעצעער
מִתְּ טַוִּינְגַּטְוּן רַוְּבָּל גַּאנְצַן אַרְוִיסְּ. וּוֹי דַּעַנְקַטְוּן: סַאִיזְוּ מַעְגַּלְעַן דִּי פִּינְךְ
הַונְדַּעַרְטַּ רַוְּבָּל אַרְיוּסְּצְוָאָפְּן?

אַברַהַמְּטַשִּׁיקָּן האַט זַיִּין פְּנִים מַאְדָנָעַ צְנוּיִפְנְגַּעַקְוּוּעַטְשַׁטְּ אַוְן אַוְנְטַעַרְן
אוּיעַר גַּעַנוּמָעַן קְרַאְצַן מִתְּ פָוּחַ אַוְן אַיְלַעַנִּישׂ, אַזְוִי אַזְסַאְיִן שְׂוִין
צַו גַּוְיִּיבְּן גַּעַוְוָעַן, אַזְוִי אַוְנְטַעַרְן אוּיעַר אַיִּזְוּ בֵּי אִים אַסְפַּנְדַּעְן צָרָעַת
פָּאָרָאָן, וּזְאָס בִּיסְטַט אִים מַשׂוֹגְעַנְדָּרוּוֹיִין אַזְוִי לְאַזְוִי אִים נִישְׁתַּטְוּמָעַן.
“בִּינְיִשְׁלָהּ, אַיִּ... אַיִּ... אַיִּ... בִּינְיִשְׁלָהּ, האַט עַר, קְרַאְצַנְדִּיקְזַּיִּן,
אוּף אַסְפַּנְדַּעְן דִּין קַוְּלַכְּ גַּעַשְׁרִיגָן, וּוֹי טָוּת מַעַן מַיִּךְ פְּרִיעָרְ נִישְׁתַּ
אַ פְּרָעָג? אַ, בִּינְיִשְׁלָהּ...”

בִּינְיִשְׁלָהּ האַט גַּעַשְׁוִוִּינְטָן דִּי פִּינְגָּעַר-גַּעַגְּל גַּעַבְּיסְּן אוּן מִתְּ פָּאָרְקַעְרַטְעַ
אוּיגַן גַּעַקְוַטְוּ אַרְאָפְּ אוּף אַברַהַמְּטַשִּׁיקָּס פִּים.
“אַיִּזְוּ דָּאָס גַּעַלְטַן, הַיִּסְטַט דָּאָס, יְבַשְׁ?... אַ?... נָו, מִלְאָ, סַגְּיִיט
נִישְׁתַּג אַיִּין דָּעַם... האַט עַר וּוּינִיקָּר מִתְּ פִּינְךְ הַונְדַּעַרְטַּ רַוְּבָּל...
דָּעַר עַיקָּר אַיִּזְוּ... צַי וּוּיִסְטַט אַברַהַמְּטַשִּׁיקָּ נִישְׁתַּג: אָפְשָׁר קָעַן מַעַן פָּאָרָט
דָּאָס גַּעַלְטַן אַרְיוּסְּפָאָקָן?... אַ?... נָיִין? נָו, האַט עַר דָּאָס אַיִּין דָּעַר עַרְדַּ
אוּן וּוֹיְלָ אַפְּילַוּ וּוֹעֲגַן דָּעַם נִישְׁתַּטְרָאָכְטָן...”

„נאר וואס אנטלייפט איר, אברהמטשיך? וואס האט איר קיין צייט נישט... ווארט צו... ס'זווילט זיך גלאט אוי אביסל רעדן... הא, שוין אפשר טאכען לאנג נישט גערעדט... נו, און ווי קלערט איר, למשל, וועגן אוץ מין פלאן: נעמען דעם, סודעבענט, און אים די, קלוניג, באודתמעגען? א?... ס'איו נישט קיין פלאן? נו, און א פאר טנא, למשל, צום קילקיינער גראץ, צום שוואגער זיינעם, און אים צוקלאגן?... ס'זיעט אויך נישט פועלן? נו, איז דורך בימלא נישט א וואס צו רעדן... כזוויל אפלו דעם קאָפּ נישט ברעכּן.“

האט אבעדר דער קאָפּ נישט געפאָלנט און זיך זעלבּסט געבראָכּן.
דער „סַאלְגַּעֲטְשִׁנִּיק“, אויף וועלכּן ס'איו קיין קונה נישט געוווען און וועלכּן ס'האָבן ערצעין אין אַפְּינְצְּטָעָר און שטובייך ווינקל דֵי מייז געטריי געגעסן, מיט דעם בעצענעצערט נארישן באָנקְרָאַט, וואָס האט אַן שכְּלָבִּי אַים געלט געליגן אַן אַן שכְּלָאַגְּגָעָזֶט, האָבן זיך צו אַים אַין קאָפּ פֿאָרְקְּלִיבּן אַן דָּאָרטְן דעם איינגעַמְידְּן מוח געפרעַסְט.
ס'איו געוווען שווער צו געדענ侃ן זוי, שווער צו פֿילְן זיך אַין יעדן קנייטש פֿונְם האָרֶץ אַן נאָז שווערער אַיז געוווען זוי צו פֿאָרגְּעָסְן אַן צו טראָאַטְן, אַז ס'איו קיין „סַאלְגַּעֲטְשִׁנִּיק“ אויף דער ווועלט נישט געוווען אַן צו דעם בעצענעצערט האט ער קיין פֿינְקְהונְדְּרָט רובלְ נישט געגעַבּן.
דורך זענען געוווען מינוטן, ווען ער האט זיך פֿאָרגְּעָסְן, אַרומְגָּעָאנְגָּעָן
בַּיִּמְּסַיְּמָה זאָן געטראָכְט וועגן דעם, וואָס אַברְהָמְטְשִׁיקְן אַיז גּוֹטְן,
דער פֿאָרְפֿאָר וואָס קיינְגָּער האט ביַי אַים קיין געלט נישט צוּגְנוּמוּעָן, דער
פֿאָרְפֿאָר וואָס ער האט אַ רְעוֹזְרוֹאָר, אַ שְׁיַׁנְעַשְׁטָבָּה, געלט אַן דער עַיְקָר
אַ שְׁיַׁנְעַשְׁטָבָּה אַן קְּלוֹגָן ווַיְיָבָּה, וועלכּעָ ער אַיז נישט ווּרְטָט. אַן געווֹאַלְט
האט זיך דעַנְסְטָמָאָלִי, אַז סְיַׁאָלִי אַ שְׁטוֹרְעָמָוַיְגְּטִיכְעָר אַוְנְטָזִין אַן שְׁנִיעַז
ביַיְזָע זאָלִן אַין די אוּיגָן פְּאַטְשִׁין אַן אַוְינְטָזִין אַ בְּיַזְעָר זאָלִי די דְּרוֹוִיסְן.
לאָדוֹס אַן ווַאנְטָקְלָאָפְּן אַן קיינְגָּער זאָלִי אַיְבִּי אַברְהָמְטְשִׁיקְן אַיז בְּאַלְוִיכְטָן
שְׁטִיבָּה נישט זיַּיְנָה, חֹזֶה אַים מיט יעַגְעַר טוֹנְקָעַלְעָד אַן שְׁיַׁגְעָר, וועלכּעָ
זאָלִי קְוֹקָן אוּיפָּה אַים מיט קְלוֹגָעָ אוּגָן, אוּיסְהָעָרָן מיט גְּרוּסָאַוְיפְּמָעָרָקָה
זָאַמְקִיְּטָזְיַׁנְעַט טִיבָּע יְסָרִים אַן זאָגָן:
„אַיר דָּאָרטְן ווַיסְן, בִּינְיָשָׁן, אַיךְ פֿאָרְשְׁטִי אַיךְ... כְּפִילְ אַפְּשָׁר
קוֹזָאמָעָן מיט אַיךְ...“

נאר וואס האבן זיין, די זוֹאַקְזָאַל-לִיטֶט, פון אים געוווארט? פאַרוּוָס
האבן זיין געשמעס וועגן אים אין יעדער ווינקעלע? פאַרוּוָס האבן
זיין פון יעדן לאָך אַרְוִיסְגָּעָקוֹקְט אַוִּיפָּאַם מֵיט שְׁמִיכְלְדִּיקָע אָונָן
נייגעריךע אויגן אָונָן אַנגְּוּוֹיָן:

„אט גיט ער, בייניש. אָט אַיז ער... ווי איך בין אַיד.“

אט אַיז אַלְעַצְטָעָר ווינטערדייקער פֿאַרְנָאָכֶט. פֿיַּיכְת אַיז דָּעַר
ווארעמער אויר, פֿיַּיכְת אַיז דָּעַר וואַקְזָאַל מֵיט די אַפְּגָעָשָׂאַקְלְטָע אָונָן
נאָקָעָטָע בּוּמְעָר, וואָס רִינְגְּלָעָן אַים אַרְוָם, פֿיַּיכְת זַעֲנָעָן די מענטשנס
פֿנִימְעָר.

ערגען היעכער פון עַלְמַה-הַתּוֹהוּ קְרִיְּגָן זַיְּך אַיבָּעָר די הַימְלָעָן
דָּעַר ווינטער מִיטָּן פֿרִילְּגָן. שְׁמִיכְלְט דָּאָרְטָן דָּעַר פֿרִילְּגָן אָונָן בְּעֵט:
„הַימְלָעָן, זַיְּתָּ רְיֵין אָונָן לְוִיטָּר, סְוּוּעָט דָּאָך אַיך נַאֲכָדָם גַּע-
וַיַּסְתְּ הַגָּהָה טָאָן.“.

בּוּזְעָרָט זַיְּך דָּעַר ווינטער אָונָן ווינקט מֵיט זַיְּנָעָ בּוּזְעָרִיקָע
ברעמען :

„הַימְלָעָן, טָוָת אַיְּעָרָס“.
קוּוּנְקָלָעָן זַיְּך דָּאָס די הַימְלָעָן אָונָן ווַיַּסְתְּ נִישְׁתָּ ווּמְעָן צָו פָּאַלְגָּן.
זַיְּ זַעֲנָעָן טַאֲקָעָ אַט לְוִיטָּר, אַט וואַקְנְדִּיק.
אוֹן אַוְמְבָאַשְׁעַפְטִיקָעָ מענטשָׂן פֿאַרְרִיסָּן צָו די הַימְלָעָן זַיְּעָרָע
קָעָפָ אָונָן קָלְעָן :
„וּוּ וּוּעָט זַיְּך דָּי זָוָן זַעֲנָן : אַינְמָ וואַלְקָן צִי אַינְמָ רְיִינְעָם הַימְלָל?“
אַרְיָף דָּעַם וואַקְזָאַל-פְּלָאַץ שְׁמִיעָן בִּינְטְּלָעְכָוָיָן די סְוּהָרִים אָונָן
שְׁמוּעָסָן נָאָך אַלְצָן פָּוָן בִּינְיָשָׁן :
„סְטִיטָּשָׁן, עָר אַיז דָּאָך שְׁוִין בָּאָלְד אַקְבָּזָן, בַּי אַים בְּלִיְּבָט
דָּאָס? !“

קָומָט אָן אַ פְּאַסְאַזְּדִ-צָּוָגָּ, פֿאַרְגָּעָסָן זַיְּ בִּינְיִישָׁן אַ ווִילְּיָע אָונָן
געַמְעָן זַיְּ צָוָם יְוָגָּן עַלְמָם, וואָס לְעַרְנָט עַרְגָּעָן זַיְּ בִּינְיִישָׁן אַ ווִילְּיָע גְּרוּסִע
שְׁטָעָט אָונָן פָּאָרָן אַיצְט אַחֲיִים אַוִּיפָּאַם יוֹם-טוֹב. מַעַן ווִינְקָט אַוִּיפָּאַם אָן
אוֹיסְגָּעָדָאָרָטָן בָּחוֹר, אָן עַקְסְטָעָרָן, אַ בְּעַלְ-מְרָה-שְׁחוֹרָה אָונָן מַעַן בָּאָ-

קָלְאָגָט אַים :

„אוּ... אַרְעָם נַעֲבָעָר, אַרְעָם, וויי אַיז דָּעַר מַאֲמָעָן.“.

און וווען ס'גייט נאָר אַפּ דער צוֹג דער מאָנט מעַן זיך ווִידער אָן
בִּינְיִשׁ :

„שָׁאָ, וּוְהִין פָּאָרֶט בִּינְיִשׁ אָוִיף פֶּסֶחָ? דֵּי שְׂוִיגָעָר זִינְגָע וּוּעַט
דָּאָךְ אִים גַּעוֹווַס מִיט אַשְׁטָעָקָן דּוּרְכְּתְּרִיבְּבָן.“

ער גַּיִיט אָרוֹם אַיְנָעָר אַלְיָין, בִּיסְטָדִיָּה גַּעֲגָל אָן טְרָאָכֶט :
„וּוֹאָס הַאָבָּן זַיְיָ צַו מִיר?“

אלְיָ דּוּרְבְּאָרְעָמְדִיקָעָר גַּיִיט פֿאָרְבִּי אִים מִיט אַפְּרָעָמְדָן סּוּחָר
און קְלָאָגָט זַיְיָ צָוּסָהָר מִיטָּן דִּינְגָעָס וּוּבִעָרְשָׁן קוֹל :
„שִׁינְגָע גַּעַשְׁעָפָטָן מַאֲכָטָן מִעְן הַיְּנִינְטִיקָע צִיְּטָן. אָט אַיִן בִּים וּוּאָזָאָל
איַיְנָעָר בִּינְיִשׁ רְוִבִּינְשְׁטִין פְּאָרָאָן... אַיְרָהָט שְׁוִין גַּעַהָרָט?... נָוּ זַעַט
איַר שְׁוִין... כִּיזָּג אַיִיךְ, מַטְאָר טְאָקָעָה הַיִּנְטָן נִישְׁתָּאָרְיִיסְלְאָזָן אַפְּרָיְקָע
פָּוּן הַצְּנוּטָן.“

ער אַיִז אָן אַז וִיִּט גַּעַשְׁטָאָגָעָן אָן גַּעַטְרָאָכֶט :
„און וּוּעָר הַאָט דָעַן, חָוָן פִּיוֹנוֹיָצָקָן, אָוִיף דָעַם וּוּאָקְזָאָל צֻעְפּוֹיקָט?“
נאָר פִּיוֹנוֹיָצָק הַאָט זַיְיָ נִישְׁטָוּסְנְדָק גַּעַמְאָכָט אָן זַיְיָ, נִשְׁטָה
וּוִיִּט פָּוּן אִים, מִיט דֵי וּוּאָקְזָאָל-לְיִיט גַּעַוּוֹרְטָלֶט :
„הַעֲרָתָה אַיִיךְ, פָּאָנִיעָ דּוּרְבְּאָרְעָמְדִיקָעָר, כִּיְהָבָשׁוּן דָא וּוּעָגָן אַיִיךְ
אָסָד גַּעַטְרָאָכָט, אָט לְאָזָן יִידָּן זַאֲגָן... סְפִּאָרְדוּסִיסְטָמִיר אָוִיף אַיִיךְ
בֵּין דָעַר לְעַבְעָר... אַיִז אַבְעָר צַו אַיִיךְ נָאָר אַיִן עַצְחָה פְּאָרָאָן : אַפְּשָׁתְּעָלָן
אַיִיךְ אָט דָא אָן אַפְּצִיאָלָן דֵי אַמְתָע עַטְלָעָכָע פָּעַטְשָׁה. אַיִר פְּאָרְשָׁטִיט?“
דָעַר וּלְמָם לְאָכָט גַּעַשְׁמָאָק אָן נָאָר בִּים גַּוְתָּן מַשְׁפִּיל אָן בָּעָלָן
מִידּוֹת שְׁמִיכְלָעָן עַטוֹּאָס פְּאָרְוּזְגְּדָעָרְטָה דֵי אַוְיָגָן.
„פָּעַטְשָׁ ? פְּרָעָגָט עָר, פְּאָרוֹאָס, רֵי לְוֵי?“

און פִּיוֹנוֹיָצָק קְוּוֹנְקָלָט זַיְיָ אָן עַגְטָפְּרָט אַוְיָפָן קוֹל :
„נָאָר פָּעַטְשָׁה. דָעַן גַּעַלְטָה, זַאֲגָן אַיִיךְ, הַאָט אַיִר ; אַז שִׁינְגָעָס טָאָטָן
הַאָט אַיִר גַּעַהָאָט, אַיִן גַּעַלְטָא אַדְעָר אַיִן כְּבוֹד רִירָת אַיִר קִינְגָעָס נִישְׁטָה
אָזָן, אָן אַזְדָּבָה אַז שִׁינְגָע גַּיִט אַיִיךְ, אַיִן צַו אַזְאָז חַזְחָף אָן עַזְוָתָה
פְּנִים קִינְגָעָן אַנְדָעָרָע עַצְחָה זַאֲגָן אַיִיךְ, נִישְׁטָה : מַעַן גַּיִט אִים דֵי אַמְתָע
עַטְלָעָכָע פָּעַטְשָׁ אָוִיף שְׁטוּמָ-לְשׁוֹן אָן לְאָזָעָר גַּיִן לְאָדָן צָוּמָמִיר אָוּאָזָי.“
דָעַר פְּרִיְּלָעָכָעָר וּלְמָם הַאָט גַּעַלְאָכָט אָן פְּרִיְּנְטְּלָעָן גַּעַלְעָכָטָרָעָר פְּלָוְצִים
פִּיוֹנוֹיָצָק פְּלִיְּיִצְחָקָס. נָאָכְדָעָם הַאָט זַיְיָ דָאָס גַּעַלְעָכָטָרָעָר
אַיְבָעָרְגָעָהָאָכָט אָן גַּעַהָרָט הַאָט זַיְיָ וּוּעַמְצָעָרָעָר :

„נוו און ביינישן, ר' לוי?“

אימ אויף צעוזעגעניש האט דאס עמעצער געפרעגת און פיווניאק
האט זיך מיט דער שאלה דערפרייט און באָלֶד אַפְגָעָעָנְטְפָּעָרטָטָן:
„ע-ע, שוטה איינער, בייניש האט זיך שוין אלין אויסגעפאַשטָטָן.“
„ש-ש-שא!“

בייניש האט געהערט, עמצע האט שטייל פיווניאקן געזאגט, או
ער, בייניש, שטייט דא נישט וויט. ער האט נעפֿילַטַּו, ווי מען קוֹקַטַּ
אויף אים און מען האט מורה זיך באָגָעָגָעָנְעָן מיט זיינע טְרָעוּמוֹתְדִּיקָעָ
און באָלֶידִיקְטָעָ אַוְיגָן. דאס הָאָרֶץ האט זיך שוין געשווינט און מיט
אַ וְוִיְתִּיק גַּעֲלָאָפְּט אָוָן אַלְעָמָאָל זיך אָוְנְטָרְגָּעְטָוּנְקָט אֵין עַפְעָס אַ מאָדָנָע
דייסע אָוְן זְדִיקָע זָאָך. אָוְיִ מְשׁוֹנָה אָוְן נִישְׁתְּ פָּאַרְשְׁטָעְנְדָלָעָ אַיז
געזוען דאס, וואָס ס'קְלִינְגְּטָן נָאָך פָּאַמְלָעָדָעָ אָוְן רְוִיק פִּוּוְנִיאָקָס
ווערטְלְדִּיק קָוָל :

„ער מעג שוין הערדן, נישקתה, שלמה לֵיפּ אַיז שוין רַיְיכָעָר
פָּאָר אַיז.“

ס'האט געקלונגגען אַין די אויערן אָן אָוְמָגָעוּוִינְגְּלָעָ גַּרְוִיסָעָר
גְּלָאָק. דאס הָאָרֶץ האט שוין שנעַלְעָר אָוְן שְׂטָאָרְקָעָר גַּעֲלָאָפְּט אָוְן די
זָאָך, אָין ווּעָלְכָעָר דאס הָאָרֶץ האט זיך גַּעֲבָדָן, אַיז שוין הַיְּסָעָר
געזוען. די אויגן האבן געקוֹקַט מיט אַ מְעַלְאָנְכָאָלִישָׁע פְּלִיטִיסְקִיטָאָ אָוְן
דָּאָך הָאָבָן זַיִּפְאָר זיך קִינְגָּעָם נִישְׁתְּ גַּעַזְעָן, חֹזֶץ יְעַנְעָם אַיְנָגָהוַיְקָרְטָן,
הייכָן אָוְן ווערטְלְדִּיקָן, צו וועלְכָן ס'הָאָבָן זיך אָוְמָגָעוּוִינְגְּלָעָ שְׂטָאָרְקָעָ
געצְוִיגָן די אויגן, די הענט, דאס אוּפְגָעָרוֹדְעָרטָע אַפְגָעָרטָעָ הָאָרֶץ
און צו וועלְכָן ער אַיז גַּעַגְעָגָעָן פָּעָסָט אָוְן שְׂטָאָלִיזָטָן, טְרָאָגְנְדִּיק מיט
זיך אַיז אַזְאָר פָּעָסָטָן אָוְן שְׂטָאָלִיזָטָן פְּסָק :

„נָא וְשָׁעָ דִּיר!...“

ער האט געפֿילַטַּו, ווי זיינ האנט האט זיך מיט פָעָס אָוְן כָּוח
ארָאָפְגָעָאָזָט אַוְיִפְאָזָקָס באָק אָוְן גַּעַשְׁעָפָט דָעַם שְׂפָרָן טָעַם פָּוָן
בקמא :

„אָוְן אַיצְט גַּי לְאָד מִין דַו צָום מִירָאָוָאָ!“
עַפְעָס האט ער אַ מְאָדָגָעָם עַנְטָפָעָר דֻּרְעָהָרָט : אָן אָוְמָפָאָרְשָׁטְעָנְדָלָעָן
אוּסְגָעָשְׁרִי פָוָן אַ וְיַלְדָעָ אָוְן צְעִירִיזְטָעָ שְׂטִימָע :
„אַ-אַ-אַ!“

ער האט אַבער נישט געווויסט, ווער ס'האט דאס געשמי געטאן;
ער, בייניש, צי גאָר יונער איינגעוויקערטרער אוּן הוייכער, וואָס האט
זיך מיט ביידע הענט בײַם אויסגעפאַטשטען פנים געהאַלטן? ס'האט אים
עמעצער פון הינטן אַרוםגעכֿאָפֿט אוּן אַים פֿאָר די הענט געהאַלטן.
ער האט זיך נאָך צְלִין צוֹם אַיסגעפאַטשטען פֿוֹוְנִיאָקְן גַּעֲרִיסְן אוּן
געטראָכְט אַלְּצִין אַיִּין קַוְּצָן אוּן פֿאָריעַשְׁבָּטן געדאנק:
„און היינט לֵאָד מֵינְךָ דָו צוֹם מִירָאָוָאָי...“

גוטע-פרײַינט זעגען צו אַים אַיִּין אַ פֿאָר טָעַג אַרום געקוּמָעַן אוּן
געזאגט:

„בייניש! פֿאָרט אַפְּ פֿוֹנְמָן וּאָקְזָאָלְלָה.“

ער האט אַין זיינער פֿנְיַמְעַר געקוּט אוּן געטראָכְט וועגן פֿיוֹנוּיַקְס
פֿינְף-אוּן-צְוֹוָאנְצִיךְ-יְאָרִיךְ בָּחוֹר, וואָס אַיִּזְנִיש-לְאָנְגָּגָפְּן וּלְגָנְעָר-דִּינְסָט
געקוּמָעַן, אַ גַּעֲוָונְטָעַר, אַ הַוִּיכָּעָר, אַן אַגְּנָעַטָּאָגְנָעַר אַיִּין אַ קַּוְּרִין לִיְיָבָּל מיט
לְאָנְגָּעַ שְׂתִּיוֹלָה, דְּרִיְּתָעַר זִיךְ אַיִּצְטָבְּ בַּיִּם וּאָקְזָאָל אַרום אַן קוּקָּט אַרוּסָּאָס אַיִּיף
אַים, בִּינְישָׁן. דָעַר בָּחוֹר האָט אַ רְוִיטָה גַּוִּישָׁן פֿנְיָם, שְׁטָאָרָקָע פֿלְיִיצָעָס
מיט קְרַעְפְּטִיקָעָה הענט. דָעַר מָוח זִינְגָּר אַיִּזְקִיָּהָן, צְנוּוֹנְגְּגָעוֹזָקָסָן אוּן
פֿאָרְגָּרְעָבָט. אוּ מעָן זָאָגֶט אַים: „שְׁלָאָגָּה!, קַעַן עָר אַ מעַנְטָשָׁ דָעַרְהָרָה-
געַעַן.

„ס'אַיְן אַ תִּירְאֵץ? מִמְּנוּ פֿאָרָן.“

סְטוּתָה אַים אַיִּצְטָבְּ אַפְּיַלְוָן אַפְּיַסְלָה וּוּיְ דָעַר קָאָפָּה, אוּן די הענט מיט
די פֿיס ברעַכְן, נאָךְ ס'אַיְן אַ תִּירְאֵץ?
אַט לִיְיָגָט עָר זִיךְ אַיִּצְטָבְּ פֿרִי שְׁלָאָפָּן אוּן מְאָרְגָּן גַּנְגָּפְּרִי מִיטָּן
זָעַקָּס-צְוִיְּגָעָרְדִּיקָּן...“

הָאָט עָר אַבער בִּינְאָכְט, נאָךְ אַ לְּאָנְגָּגָלָטָן דְּרִימְלָה, פֿלוֹצִים
דְּעַרְפִּילְט אַ משׂוְנָה דִּיקָעָ קָעַלְט אַיִּין אַלְּעָ אַיבָּרִים, אַרְאָפְּגָעָשְׁטָעָלָט אַ צִּיטְעָ-
רִיךְן אוּן בָּאַרוּוּסָן פּוֹס אַיִּיף דָעַר קָאָלְטָעָר פָּאָדְלָאָגָע אַיִּין אַרְיוּפְּגָעָוָאָרָפָּן
אַיִּיף דָעַר קָאָלְדָרָע זִין שְׁוּעָרָן אוּן וּאָרְעָמָעָן רָאָק. אַבער דָעַר רָאָק
הָאָט נִישְׁט גַּעַוְּזָאָרְעָמָט אוּן עָר הָאָט זִיךְ אַונְטָעָרָן שְׁוּעָרָן צְוִידָעָק מִיטָּן

אַלְעָ זִינְעַ גֶּלְיְדָעָר גַּעֲוֹאָרְפָּן אָוָן גַּעֲלָאָרְפָּט מִיטָּ דִּי צִיְנָאָר. פָּאָרְמָאָבְנְדִיק
דִּי אַוְגָן הָאָט עַר שְׂוֹאָךְ אַיְנְגָעְדְּרִימְלָט אָוָן אֵין זִינְעַ גַּעֲחָצָט, אַז
מִזְאָרְפָּט שְׁוַיְן אַט בָּאַלְדְּ פָּאָרְן מִיטָּן זַעַקְסָ-אַזְיְגָעְדְּרִיקְנוּ...

אָוָן וּוְיָזְוִי אֵיזְוַי עַר דָּאָס פְּלוֹצִים שְׁוַיְן אֵין צָוָג אַוְיְנְגָעְוָאָקְסָן! אֵין
שְׁלָאָף-וּוְאָגָּזָן הָאָבָּן נַאֲךְ לַיְכִתְאָן דִּי לְאַמְתְּעָרְגָּעָס גַּעֲבָרְעָנְטָן. בָּאַרוּעָסָע
פִּיסְטָן הָאָבָּן דָּאָרְטָן פָּוָן דִּי פָּאַלְיְצָעָס אַרְוִיְסְגָּעְשְׁטָעָקָט. עַר הָאָט זִיךְרָאֵין
הַאַלְבָּ-פִּינְצְּטָעָרָן וּוַיְנְקָלְ פָּאָרְשְׁטוּפָט, הָאָבָּן זִיךְרָאֵין דָּאָרְטָן בָּאַקְאָנְטָעָ
גַּעֲפָרְגָּעָן, גַּעֲשְׁמִיכְלָט צָו אִים אָוָן גַּעֲפָרְגָּעָט:

„וּוְהָהִין, וּוְהָהִין פָּאָרְטָן מַעַן דִּאָס, רְיִיְנִישָׁ, אָ ?“

סְאִיּוֹן גַּעֲוָעָן אַוְמַעְלָגְלָעָר שְׂוֹעָר צָו הָעָרָן דִּי שָׁאָה אָוָן נַאֲךְ הָאָט
עַר גַּעְמוֹזָט צּוּשְׁמִיכְלָעָן אָוָן עַנְטְּפָרָעָן:

„מַעַן פָּאָרְטָן... מַעַן פָּאָרְטָן... צָוָם טָאָטָן אוּפְּחָ פָּסָחָ פָּאָרְטָן מַעַן.“

„גָּאָר צְוִי?“

דִּי בָּאַקְאָנְטָעָ הָאָבָּן נִישְׁתָּחָאָנְעָן אָוָן עַר הָאָט נַאֲךְ אַלְץָ צָוָם
גַּעֲשְׁמִיכְלָט. אַמְתָּנָה פִּירָט עַר דָּאָס דֻּעָם טָאָטָן, אַבְּיָסְלָ נְחָתָ פָּוָן אַן
אַוְיְנְגָעְבָּעָנְעָם זָוָן... אָוָן דַעַר טָאָטָעָ אַלְיְיָן... דַעַר דְּרִימְלְדִיקָעָר, הוַיְכָעָר
אוֹנָן אַוְיְנְגָעְדָּאָרְטָעָר יְוָדָעָ אָוָן יְחָסָן, וּוֹאָס הָאָט נַאֲךְ אַין דֻעָם פָּאָרְוּאָרְפָּעָנְעָם
שְׁטָעָטָלָן אַן אַוְיְנְגָעְקָרִימָטָן הַאַלְבָּ-אַיְנְגָעְפָּאַלְעָנָעָ שְׁטוּבָ אָוָן אַשְׁטָאָט אָוָן
מְזָוָה. עַר גַּעַמְטָ דָאָרְטָן מַן-הַסְּתָּמָם קִיצָהָ אָוָן מַתְּ-בָּסְתָּרָ פָּוָן רַיְיכָע
בָּאַלְעָבָאִיטָם, וּוֹאָס גַּעַדְעַנְקָעָן נַאֲךְ זַיִן שְׂוֹעָרָשָׁ עַשְׁרָות... אָוָן דִּי מַאְמָעָ
זִיְנָעָ, דִּי אַיְנְגָעְהַוְיְקָרְטָעָ אָוָן קְלָגָעָ יְדָעָנָעָ, וּוֹאָס קַאֲן נַאֲךְ אַלְץָ אַן
דִּי גּוֹטָעָ, יְוָגָעָ יְאָרָן נִישְׁתָּפְּאָרְגָּסָן, וּוֹעַט זִיךְרָאֵין דִּי וּוֹאָרְעָמָעָ טְרָעָרָן מִיטָּן
פָּאָרְטָעָ וּוֹיְשָׁן, אַוְיְגָלָאָצָן צָו אִים פָּוָן צִיְתָן צָו צִיְתָן אַרְוִית טְרָעָרָן-
דִּיקָרְחָנוֹת-אַרְיָגָ אָוָן וּוֹעַט דִּי גַּאנְצָעָ צִיְתָן אֵין זִינְעַן הָאָבָּן דִּי אַיְנָ...

צִיקָע וּוֹיְינְדָעָ מְחַשְּבָה:
„דְּעַרְלְעַבְטָן... רְבּוֹנוֹ-שְׁלָ-עוֹלָמָם...“

אָוָן אַיְדָעָלָעָ יְוָגָעְלִיָּיטָ מִיט גַּעֲוֹעֲזָבָעָ תְּבָרִים, פָּאָר וּוּעַלְכָעָ עַר הָאָט
זִיךְרָאָגְלָוִיְיָזָ בָּאָרְיָמָטָן, אֹז עַר וּוֹעַט אַמְּאָלָא אַגְּרִיסְטָעָר גַּבִּיר זַיִן... אָוָן
דִּי שְׂוֹיְגָנְדִיקָ-טְרִיוּעְרִיקָעָ קְרוּבִּים פָּוָן דֻעָם עַרְשָׁתָן וּוֹיְבָ...

אַלְץָ, אַלְץָ אֵיזְ פָּאָרָאָן דָאָרְטָן, אֵין יְעָנָם טִיעָרָן שְׁטָעָטָלָעָ,

וועהין ער פארט איצט אויף פסח. טא לאון זשע לפחות אט די בא-
קאנטע צו אים נישט שמייכלען אונ לאון זי נישט פרעגן:
„וואהין? וואהין פארט מען דאס, רב בייניש?“

נאר אין זיין קליינעם הדרל, זאָס אין איינגעהייקערטן, פוייערטן
שטיבּ, אי שווין זיער היס געווען. אַ בלְאַסְעַ שײַן פֿוֹן אַ טוֹנְקָלֶן,
קָלְטָן אָונ זיער וואָלְקְנְדִּיקְעַן פֿרְמְאָרְגַּן האָט דָא שְׁטִיל גָּרוֹת. ער האָט
געַפְגָּט דִּי אוֹיגָן אָונ נִשְׁתַּפְּרָאַטְאָנָּן:

„אי ער, הייסט דאס, נאָך נִשְׁתַּפְּרָאַן?“

ער געַז אָינְ אַ לאָן, זאָס אויף דער אויסגעקְרִימְטָעָר אָונ גוֹט אוַיס-
געַהְיַצְעָרָר הַרְבָּעָ, האָט גַּעֲרִילְצָט אַן אָוּמְרִיךְ גְּרִילָן וְוִילְדָה הנָּהָה
געַהְאָטָ פֿוֹן דָעָר וְוַאֲרֻמְקִיטָה. זַיְעַר טוֹנְקָלֶן איַן אַינְם קליינעם הַדרְלָ
געווען, אָונ אָוִיךְ אַזְוִי טוֹנְקָלֶן איַן געווען דָאָרטָן פֿוֹן יַעֲנֵר זַיְעַטְקָלֶן
אָן פֿיְרַעְקִין פֿעַנְצְּעָרָה, וְוּ דָעָר אַלְטָעָר עַפְלְבוּם האָט זַיְעַטְקָלֶן
גַּאנְגָּן גַּעַשְׂאַקְלָט אָונְ עַמְּצָן מִיט זַיְעַטְקָלֶן נַאֲקָעָטָן אָונְ טַרְוִיעַרְקָעָן צַוְּיִינָן
געַטְרָאַשְׁעָט.

ער האָט זַיְעַטְקָלֶן זַיְעַטְקָלֶן אַן פֿיוֹנוֹנִיאָקָס קְרַעְפְּטִיקָן בְּחוֹר, זאָס דְּרִיְיט
זַיְעַטְקָלֶן בְּיִם וְוַאֲקוֹאָלֶן, אַ קְלָעָר גַּעֲטָאָן, אַ ער וְוַעֲרָת שְׁלָאָפָּ אָונ
צּוֹרִיק פֿאַרְמָאַכְטָ דִּי אוֹיגָן. דִּי העַנטָּ מִיט דִּי פֿיסְהַאָבָן וְוִיְיַעֲטָאָן,
דָעָר קָאָפָּ אַיְזָן געווען שׂוֹעֵר אָונְ הַיסָּ, אָונְ דְּרִימְלָעָן האָט זַיְעַטְקָלֶן
גַּעַוְאָגָּט.

הַאָט אַבעָר דָעָר רֹוח גַּעַסְטָ פֿוֹנָם וְוַאֲקוֹאָלֶן אַנְגְּעַטְרָאָגָן, גַּוְתָּה אַרְצִיקָעָ
סּוֹחָרִים, הייסט דאס, האָבָן זַיְעַטְקָלֶן דְּרַבְּאַרְעָמָט אָונְ גַּעַרְמָעָן אִם
טְרִיסְטָן:

„וְוִיִּיט אָיךְ וְזָאָס? סְאִיז אַ קליינער אַומְגַּיְיךְ.“

דָעָר עִיקָּר, הייסט דאס, איַז נִשְׁתַּפְּרָאַטְאָטְפָּ, זאָס ער האָט
פֿיוֹנוֹנִיאָקָס גַּעַגְעָבָן, נָאָר דאס, זאָס אַבְרָהָמְטִישָׁק שְׁמַעְלָצָט זַיְעַטְקָלֶן, זַיְעַטְקָלֶן
סּוֹחָרִים מִיט קָאָמִיסְיַאָגְּנָעָרָן קוּוּלָּן אָונְ מַאְכָעָן לִיְגָאָות. דָאָרטָן, בַּיִּ
אַבְרָהָמְטִישָׁקָן, זַיְעַטְקָלֶן זַיְעַטְקָלֶן אָונְ פֿרָעָגָן:

„ער האָט דָאָךְ שְׁוִין בָּאַלְדְּ קִיְּין פֿרוֹטוֹה נִשְׁתַּפְּ?“

זַיְעַטְקָלֶן זַיְעַטְקָלֶן בְּיִם וְוַאֲקוֹאָלֶן צּוֹפְרִידָן גַּעַלְעָבָט אָונְ זַיְעַטְקָלֶן וְוַאֲקוֹאָלֶן
זַיְעַטְקָלֶן זַיְעַטְקָלֶן בְּיִם וְוַאֲקוֹאָלֶן צּוֹפְרִידָן גַּעַלְעָבָט אָונְ זַיְעַטְקָלֶן וְוַאֲקוֹאָלֶן

ער נישט אַנְגָּוּוֹאָרֶן אָוּן פִּיוֹנוֹיָק וּאָלֶט קִין הַזָּהָה נִשְׁתַּבְּעָת? ...
ער האָט אַ צִיטָּעָר גַּעֲטָאָן מֵיט אַלְעַ הַיִּטְעַ גַּלְיִידָּעָר אָוּן דַּיְּן
אוּפְּגָּעָכָּפֶט.

אין זיין קְלִינְיָעָם טוֹנְקָעָלֵן חַדְרָ אִיזְּ גַּעֲוָעָן שְׂטִילָ אָוּן פָּוּסְטָ, אָוּן
נָאָר בְּיִם בְּעֵט אִיזְּ גַּעֲשְׁטָאָנְעָן אַ גַּעֲזָנְטָעָר אָוּן קְרֻעְפְּטִיקָעָר וּנְגָעָרְמָאָן
אָוּן גַּעֲהָאָלָּטָן זַיִעָר אַ קָּאָלְטָעָה הַצָּטָ אָרִיךְ זַיִן בְּרִיעְנְדִּיקָן שְׁטָעָרָן. מֵיט
שְׁוּעָרָעָ אָוּן שְׁלָאָפְּנְדִּיקָעָ אָוּיגָן הַאָט עַר צָוָם יְוָנָגְנָמָאָן אַרְוִיְּפָגָעָקָטָ
אָוּן גַּעֲזָעָן: זַיִעָר אַ בָּאָקָאנְטָן, פְּרִישָׁ אָוּן פָּאָרְבִּיקָן פְּנִים מֵיט אִיךְ
אַזְּאָ בָּאָקָאנְטָן, פְּרִישָׁ אָוּן רַיְּקָן שְׁמִיכְּלָן.

„אָזְּוִי, גַּאֲרָ אָזְּוִי?“ הַאָט דָּעַם יְוָנָגְנָמָאָגָס פְּרִישָׁ אַרְבִּיקָן שְׁמִיכְּלָן גַּעַ-
פְּרִעְנָט אָוּן עַר הַאָט זַיְּ שְׁוִין דָּעְרָמָאָגָט, אָזְּ אָזְּוִי שְׁמִיכְּלָט נָאָר אִץְּ-
בְּרוּךְ אָוּן גַּעֲנְטְּפָעָרָט אִין גַּעַדְאָנְקָ: „אָזְּוִי, גַּעֲוָוִיס אָזְּוִי...“

לְעַבְּנָן אִץְּקָיָן אִיזְּ גַּעֲשְׁטָאָנְעָן דָּאָס דָּאָרִינְקָעָ אַפְּגָעָשָׁאָרָעָנָעָ מִיְּדָל
אוּן גַּעֲקָוָקָט אָוּיפְּ אִים מֵיט דָּעְרָשָׁאָרָקָעָנָעָ אָוּיגָן.
„אָפְּשָׁר זַיִן וּוַיִּבְּ אַרְוִיְּסָרְפָּוֹן?“ הַאָט זַיִן אִץְּקָיָן שְׂטִילָ גַּעֲפָרָעָגָט.
אוּן אִץְּקָיָן הַאָט גַּרְנִינְשָׁטָ גַּעֲנְטְּפָעָרָט אָוּן נָאָר אָזְּ גַּעַ-
שְׁמִיכְּלָטָן. בְּיִニְשָׁ הַאָט פָּאָמְלָעָן פָּרָמָאָגָט דַּי אָוּיגָן אָוּן וּוַיִּדְאָר
אַיְּנָגָעָדְרִימְלָט.

ער הַאָט זַיְּ אַוּיפְּגָּעָכָּפֶט, וּוֹעֵן אִין זַיְּרָ הַאָט שְׁוִין אַ לְּאָמֶפֶּ
גַּעֲבָרָעָנָט.

דָּעַר וּוְאַקְוָגְּ-דָּקְטָאָר הַאָט מֵיט קָעְלָט גַּעֲעַטָּמָט אָוּיפְּ זַיִן הַיִּסְׁ
פְּנִים אָוּן אִים אַיְּנְדִּיקָן אַרְמוֹגָעָטָאָפֶט מֵיט שְׁטָעְנְדִּיקָן קָאָלְטָעָ פִּינְגָּעָר.
„אָלְוָנָג-אַנְצִינְדוֹנָג אַדְעָר אַ טִּפְוָס, וּוֹעֵר וּוַיִּסְׁטָ אִים?“ הַאָט דָּעַר
דָּקְטָאָר אַפְּגָעָזְבָּצָט.
אוּן פָּאָר דַּי לְּעַצְטָעָ וּוּרְטָעָר הַאָבָּן זַיִן נִשְׁתַּבְּעָת
ער, נִשְׁתַּבְּעָת אִץְּקָיָן אָוּן נִשְׁתַּבְּעָת דָּאָס דָּאָרִינְקָעָ אַפְּגָעָשָׁאָרָעָנָעָ מִיְּדָל. נָאָר בְּיִ
וּאַלְאָדִיעָן הַאָבָּן זַיִן אָוּיפְּ אַ רְגָּעָ צְשָׁפְרִיטָן דַּי גַּעַל-וּוְאָסְעָרְדִּיקָעָ אָוּיגָן
אוּן בָּאָלָּד וּוַיִּדְאָר אַנְגָּעָפָאָנָגָעָן צָו שְׁמִיכְּלָעָן.

אינדרויסן איז שוין ווידער וואָרעם געווען.

ארומטאנגןדייך אויף די קְרוּמָע צוֹווִינָן פֿוֹנוֹם מֵיט זוֹנוּן-שְׁטַרְצָלֶן בְּאָגָּסָעָנָעָם עֲפָלָבָוִים, האָבָן זַיְן די פִּיגְיָעָלָעָךְ מְשֻׁמָּה גְּעוּזָן מֵיט דָעַם נְיִיעַם פְּרִילִינְגָן. פָּאָר גְּרוֹיסָ נְחַתָּה האָבָן זַיְן גַּעֲפִישְׁתְּשָׁעָטָם, גַּעֲשְׁפְּרוֹנְגָּעָן אָוָן זַיְן גַּהְהַיְדָעָט אוּיפָּר יְעַדְן דִּינָעָם אָוָן פִּיכְכָּטָן צְוּוִיְגָּעָעָעָ.

דורבן אָפְעָנָעָם פְּעַנְצָטָעָר האָט זַיְן גְּעוּזָן וַיְיַעַר בָּאַלְעָבָאָס, דָעַר פּוּעָר, שְׁפָגָנוֹט דָאָרטָן אַרְטָן אַיְן סְעָדָל אָן אַחֲיטָל, באַטְרָאָכְט יְעַדְעַס יְינָגָן בַּיְמָעָלָעָ, טּוֹט דָאָס אַשְׁקָל אָוָן פְּרוּוֹט, צַיְסַחְאָבָן דָעַם נִשְׁתָּחָאָטָדָי וַיְינְטָעַרְדִּיקָעָ פְּרָעָטָס. זַיְינָע גְּרוֹיסָעָ צְוּוִיְהִינְמָ, האָרְקָעָ, אַיְסְגָּעַפְּאַשְׁעָטָעָ אָוָן זַאָטָעָ, זַעַנְעָן אִים פְּאַמְעָלָעָךְ נַאֲכָגָּנָגָעָן טְרִיטָבִּי טְרִיטָט. גַּעֲכָאָפָט דָרְךְ-אָגָב אַחֲינְטִישָׁע שְׁפִילָ, זַיְן גַּעַיְאָגָט, גַּעַרְאָגָלָט, גַּעַבְיִינְט אַלְץָ אַוִּיפָּר צַו פְּלָוְרָשָׁתָ. אַוִּיפָּן עַק גַּאָרְטָן האָבָן זַיְן אַפְּרָעָמָדָן חַוִּירָ בַּצְמָעָרָקָט אָוָן זַיְן גַּעַלְאָזָותָ צַו אִים בַּיְדָעָ מִיטָּאָמָלָ, לַוִּיפְנָדִיק גַּעַזְעַיְנִיט אַיְבָעָרָ דִּי שְׁוֹאָרָצָעָ שְׁטִיקָעָר פָּוָן דָעַר פִּיכְטָעָר גַּאָרְטָן-עָרָד. דָעַרְעַנְדִּיקָעָ דִּי הִינְטָ נַאָּקָפָן וַיְיִתְן, האָט דָעַר חַוִּירָ פָּוָן שְׁרָעָקָ פַּאֲרָגָעָן דָאָס אָרטָ, וּוֹ דָעַר הַלְּצָעָרְנָעָרָ פְּלוֹוִיט אַיְזָ נִידָּעָרִיקָ, אָוָן זַיְן גַּעַלְאָזָותָ לַיְיָפָן אָנָן אַנְצָנְדָעָר זַיְיטָ. בָּאָלָד אַבָּעָרָ האָט עַר דַּעְרְפִּילָטָם, אָוָן דִּי הִינְטָ האָבָן אִים גַּעַפְּאָקָט פָּאָר זַיְינָע לְאָנְגָּעָ אַוִּירָןָ, אָוָן אַוִּיפְגָּעָהוּבָן אָנָן אַוִּמְגָלְוָמְפָעָרָטָ חַוִּירָ גַּעַפְּלָדָעָר.

אוָן דָאָהָט דָעַר פּוּעָר גַּעַרְעַטָּ צַו זַיְן אַלְיָיָן, דָעַרְעַזָּן, אָוָן בִּינְיִשְׁ שְׁטִיטָטָ בַּיְמָ אָפְעָנָעָם פְּעַנְצָטָעָרָלָ אָוָן זַיְן פָּאָר אִים פָּאָרָ. שְׁעַמְּטָ.

בִּינְיִשְׁ האָט זַיְן פְּאַמְעָלָעָךְ אַנְגָּעָטָן אָוָן דָאָס עַרְשָׁטָעָ מָאָל נַאָּקָפָן דָעַר שְׁלַאֲפְקִינְטָ אַדְרִיסְגָּעָאנָגָעָן אַינְדָּרוֹיסָן. אָזָוִי וּוֹאָרָעָם אָוָן שִׁין אִיזָּוִי שְׁוִין גְּעוּזָן. אָוָן די הַימְלָעָן זַעַנְעָן שְׁוִין גְּעוּזָן פָּאָרְחָלְוָמָטָ אָוָן בְּלוּיָּ, אָוָן אַזְוָן אַפְּרָחָלְוָמָטָה האָט זַיְן שְׁוִין אִין זַיְן גַּעַלְיִיכְטָן אָוָן גַּעַמְאָכָטָ קִינְדָּעָרְשָׁעָ חַנְדָּעָלָעָ, גַּלְיִיךְ זַיְן עַמְּעָן וּזְאָלָטָ צַו אִיר שְׁמִיכְלָעָן אָוָן טְשָׁמָאָקָעָן מֵיטָ די לַיְיָפָן.

עַר אִיזָּוִי גַּעַשְׁטָאָגָעָן די הַעֲבָטָ אִין די קַעְשָׁעָנָעָס אָוָן גַּעַקְוָקָטָ. אָשְׁמָאָל אָוָן אַוִּיסְגָּעָטְרָעָטָן סְטוּזְשָׁקְעָלָעָה האָט זַיְן גַּעַדְרִיטָ צְוִישָׁן

צוווי זיין האָב-פארטוריינטש שטייקער בּלְאַטְעַ אָוֹן פֿאָרְפֿאָלְן גּוּוּוֹאָרֶן
ערנְגּוּץ אִין גְּרָאָפָּן, וּוֹאָס בִּים וּוּאָקוּזָאָ.

„צָוָם וּוּאָקוּזָאָל גִּין?“ הָאָט עַר גּוּלְדָּעָרֶט.

עַר הָאָט זִיךְ גּוּגְעָבֶן אֵטָּפְ פֿאָר זִינְגָּעָמְעָרָעָ בְּאָקְן אָוֹן בָּאָ-
טְרִיאָכְט זִינְגָּעָ אַפְגְּעָשׂוּאָקְטָעָ דְּאָרָעָה הָעָנְטָ; אַרוּסְגּוּנוּמָעָן פְּאָמְעָלְעָן
דָּעַם טָאַש אָוֹן אִים מִיט צְנוּיָפְגּוּדְרִיקְטָעָ צִיטְעָרִיקָעָ פִּינְגָּעָר נָאָכָּמָאָלָאָ.
איְבּוּרְגּוּלְיִיגְטָ.

„אַתְּכָלִית, הָאָט עַר אַפְגְּעָוִוְפְּצָטָ, אֵשְׁיְנְגָּר תְּכִלִּיתָ.“

עַר אִיז גּוּגְעָבֶן פְּאָמְעָלְעָן, וּוּאֵ קְלִינְ קִינְד, וּוֹאָס הָאָט זִיךְ
גִּישְׁטָ לְאָנְגָּגִין אַוְיסְגּוּלְעָרָנְט, אָוֹן גּוּקְוּטָ אַרְאָפָּ, וּוּזִינְגָּעָ טְרִיטָ
הָאָבֶן גּוּמְאָכְטָ סְמָנִים אַוְיךְ דָּעָר וּוּיְכְבָּעָ עֲרָדָ. אַרוּסָם אִיז גּוּוּעָן רְוִיקָעָ
אוֹן שְׁטִילָ. מִיט אֵרְוִיקְעָר שְׁטִיקְקִיטָ הָאָט זִיךְ צְעָגָאָסָן דִּי שִׁין פָּוָן דָּעָר
זָוָן אָוֹן לְיִבְלְעָן גּוּוּאָרָעָמָטָ דִּי קְלִינְגָּעָ, צְעָוּאָרְפָּעָנָעָ שְׁטִיבְלָעָן.
אָוּנְטָעָרָ דִּי וּוּיְכָעָ זְוּנְעָן-שְׁטָרָאָלָן הָאָבֶן דִּי שְׁטִיבְלְעָן גּוּכְאָפָטָ
אֵצְבִּיאָטְאָגְדִּיקָן דְּרִימְלָ אָוֹן דְּרִימְלְעָנְדִּיקָזְיךְ זִיךְ צְוּגְהָעָרָטָ צָו יְעָנָעָ קְלְעָפָטָ
פָּוּנָם שְׁמִידָ, וּוּלְכָבָעָ הָאָבֶן עַרְגָּעָן וּוֹיִיטָ דֻּרְצִיְּלָטָ דָּעָר שְׁטִיקְקִיטָ
אַלְּזָ אִין לְאָגְגָזָמָעָ אָוֹן טְרוּיְעִירִיקָעָ מְעָשָׁהָ:

„אֵ מְעָשָׁה מִיט אֵ דְּרִישְׁלָאָגְגָעָעָםָ.“

„אֵ מְעָשָׁה מִיט אֵן אָמוֹגְלִיקְלְעָכָןָ.“

„אֵ מְעָשָׁה מִיט אֵ טְרוּיְעִירִיקָן, וּוּלְכָבָעָ הָאָט דָּרָךְ שְׁוּוּיִיס אָוֹן
שְׁוּוּעָרְקִיטָ זִין פְּרָנָסָה בְּאָקְרָומָעָןָ.“

לְעָבָן וּוּאָקוּזָאָל הָאָט אִים אַנְגְּעִיאָגָט אַבְרָהָמְטִשְׁיקָ קְוִיפְמָאָן, אִים
אֵ קְנִיפָּ גַּעַטְאָן הִינְטָן אַרוּסָם אָוֹן מִיט גְּרוּיסָ אַיְלָעָנִישָׁ אַרְיִינְגְּעָשָׁרִיגָן אִין
זִין אוּיְרָ :

„בִּינְיִישָׁ, אָפְשָׁר אֵ גְּמִילְוֹת-חַסְדָּלָ, אֵ?“

אוֹן בְּשַׁעַת בִּינְיִישָׁ דְּאָרָעָ בְּאָקְן הָאָבֶן זִיךְ פְּאָמְעָלְעָן פְּאָרְקְנִיטִשְׁטָ
מִיט אֵ שְׁלָאָפָן שְׁמִיכְלָ, אִיז שְׁוִין אַבְרָהָמְטִשְׁיקָ גַּעַשְׁוּוּנָטָ גְּלָאָפָן מִיט
אֵן אַיְבּוּרְגּוּשְׁרָאָקְעָנָעָם קָאָמִיסִיאָנָעָר אָוֹן האָלָב עָרָנָסָטָ, הָאָלָב מִיט
לִיצְנָותָ צָו אִים גַּעַטְעָבָעָטָ :

„נוּ, בְּהָמָה, הָאָטָט דָו אֵן מִיר נִישְׁתְּגָעָנָט מְדוּעָ זִין דָעַם
בְּאָטְשָׁאָלְגִּינִּיקָ?“

און בינייש האט נאך אלץ געשמייכרט און געהארטען צו אים אויסגעשטרעקט זיין שוואכע און דער האנט. באלאד זענען קעגן אים פונגס וואקזאל אַנגעקומען צוויי באקאנטע קאמיסיגנערן.

זויי האבן זיך ליעבן אים נישט אַפְגָעַשְׁתְּעַלְטָם, אַפְילִוּ נישט באגריסטן, נאך געווארפֿן אַשְׂוִיגְגְּדִיקָן בְּלֵיךְ אויף זיין בלאס און אויסגעדארט פְּנִים און אונטער זייןיע פְּלִיצְעָס שווין געשמיינט וועגן אים אויפֿן סוחריישן לְשׁוֹן :

„נוּ, וואָס זָגֶס דָו?“

„וְאָס זָאָל אַיךְ זָאָגָן?“

„דוֹרְךְ טִיר אַון דוֹרְךְ טִוְיעָרָן, אָ?“

„וְאָס פְּרֻעֲנָסְטָדָה?“

און ער איז געגאנגען וווײַטער מיט קלײַינָע און שוּאָכָע טְרִיטָם. דער שלְאַפְּער שְׂמִיכָל האט זיך פָּונָן זיין דָאָר פְּנִים פָּאַמְעַלְעַץ אַרְאָפְּ-גָּרוּקָט און זיך פָּאַרְבִּיטָן אויף אַבְּיַעַרְמָע פָּונָן קְלִינְקִיט אַון גַּעַ-פְּאַלְנִינְקִיט. עֲפָעַס האט ער נישט פָּאַרְשְׁתָּאָגָעָן אַון אַלְיַיְנִיסְט גַּעַוּסָט, וואָס ער פָּאַרְשְׁטִיטִיט נישט. אלץ איז אַרְבִּים גַּעַוּסָן פְּשָׁוֹט אַון גַּעַוְיַינְלְעָן, אלץ האט ווי גַּעַוְיַינְלְעַץ גָּרוּסָט מִיט אַשְׁטִילְעָס פָּאַרְחַדְוָמָט גַּעַזְוִיכָט אַון זיך שְׂטִילְעָס גַּעַהְיַלְט אַין דער לִיכְטִיקִיט פָּונָן דער גַּרְוִיטָעָר מְעַרְבָּ-זָוָן.

ס'אייז שווין גַּעַוּסָן נאך דעם אַפְגַּיִן פָּונָן דִי בִּיטָּאַגְּדִיקָע אַזְוָן. אויפֿן לִיְדִיקָן וואקזאל פְּלִאָצְעָן האבן דָא אַון דָאַרטָן אַרְמְגַעְטָאַנְטָט פִּינְגְּעַעַךְ. זַי זענען גַּעַשְׁפְּרוֹנְגָּעָן פָּונָן אַיִן אַרְטָן אויפֿן צְוִוִּיטָן אַון צִיטָן-וְוִוְיַיְנִיקִיט בְּיַי זיך אונטער דִי פְּלִיגְעַלְעַץ.

פִּיר יונגע סוחרים זענען דָא גַּעַוְעָס אַוִּיפְּ אַבְּאָנְקָ, זיך גַּעַוְאָרְעָמָט פְּנִים מסחר, פָּונָן סוחרים אַון פָּונָן שִׁינְגָּעָן יונגע ווַיְיַבְּלָעָץ. אַט האט אַיְנָעָרָ פָּונָן זַי אַים בָּאַמְעָרָקָט, אַשְׂמִיכָל גַּעַטָּאָן צַוְּ דִי אַיבְּעַרְיקָע אַון באָלָד אַרְאַפְּגַּעַלְאָט דִי אַיְנָעָן. אַון אלע האבן שווין גַּעַקְוּט אַוִּיפְּ אַים אַון אַים בָּאַטְרָאָכָט מִיט אַשְׁטָוּם-סוחריישן שְׂמִיכָל.

ער האט אַרְאַפְּגַּעַלְאָוט דַעַם קָאָפּ, גַּעַמְאָכָט עַלְלָעָכָע טְרִיט אַון שְׂטִין

געבליבן פאר דעם מיטלטן גרויסן און פיריעקיקן בענטער פון דער צויניטער קלאס. מיט קאָרטן אין די הענט זענען דאָרטן אַרום אַטיש געוזען עטַּלעכע פרעמדע סוחרים, פיווניאָק, שְׂלוֹמֶקְעַ פֿערְלַ אַין דער קָאַ-מיסיאָנער מיטן געונטן פֿנים אַון גְּרוּיסְפֿאָרְדְּרִיטְעַ וְאַנְצְּעַס. אַ רְויִ-קִיט אַין גַּעֲלָעֵן אוֹיפְּ וְיַעֲרָעְ פֿיםְעָרְ, אַ רְוִיקְקִיטְ פֿוןְ מְעַנְטְּשָׁן, וְאַסְ-הָאָבָן זִיךְ נִשְׁתַּחַתְּ לְאָנָגָן אַוְיסְגַּעַשְׁלָאָפְּן, גַּעֲטָאָן אַ גַּעַשְׁמָאָקָן גַּעַנְעָץ, טְרָאָכְטָן-דִּיק: עַט, וּוּלְעָן מִיר אָפְּשָׁר כָּאָפְּן אַ קְרָטְלַ.

בָּאָר אַט האָט פִּיוֹנוֹיָק אַז וּוֹנֵק גַּעַטָּן צָום בענטער. אַלְעַ האָפְּן זִיךְ אָוּמְגַעְקוּקְט אַון אִים באָטְראָכְט מִיט אַ שְׁמִיכְלַ. עַר האָט זִיךְ אָוּמְגַעְדרְּיַעַט פֿונְמַעְ בענטער אַון אַין גַּעַגְנָגָעַן צְרוּרִיק אַהֲיִם, גַּעַ-שְׁפָאנְטַן צְחוּרִיק מִיט דִי זְעַלְבָּעָט פִּאמְעַלְעָכְעַ אַון שְׁוֹאָכְעַט טְרִיטְט, מִיט וְעַלְכָּעַ עַר אַין נִשְׁתַּחַתְּ לְאָנָגָן צָום וְאַקְזָאָל גַּעַקְוּמָן.

שַׁר אַין גַּעֲלָעֵן אַין בָּעֵט אַון גַּעַטְאָכְט, אַז עַר האָט אַיצְטַ פְּאָרְקְרָעְנְקַט דָּאָס לְעַצְטַע גַּעַלְטַ, אַז בַּיְ אַבְּרָהָמְטִשְׁקִין אַין שִׁין אָפְּן דַּעַר בָּאַלְקָאָן, אוֹיפְּ וּוּלְכָן מַעַן טְרִינְקַט אַיצְט לְאָנְגָזָם טַיְ אַון מַעַן וְאַרְעָמַט זִיךְ קָעָגַן דַּעַר רְוִיטְעַר, פִּאַרְגְּיַעַנְדִּיקְעַר זָוָן.

סְ'אָיַן אַרְיִינְגְּעֻמָּן וְאַלְאָדִיעַ מִיט זִינְעַ גַּעַלְדָּעַנְעַ קְנַעַפְּ אַון וְאַסְעָרְדִּיקְעַ אַוְיגָן. עַר אַין לְאָנָגָן גַּעַזְעַן לְעַבְנַ אִים, לְאָנָגָן גַּעַשְׁמִיכְלַטְ מִיט זִינְעַ וְאַסְעָרְדִּיקְעַ אַוְיגָן אַון לְאָנָגָן דְּעַרְצִילְטַ, אַז אַיְצְקַק לְעַרְנַטַּ שְׁוִין וְוִידָּעַ רְעַגְעַץ אַין דִי גְּרוּיסְעַ שְׁטַעַטַּ, אַז דָּאָס קְלִיְינַעַ אַפְּגַעַשְׁאַרְעַנְעַ. מִידְלַ וְוִילְ שְׁוִין אוֹיךְ אַין יְעַנְעַ שְׁטַעַטַּ פָּאָרַן, אַז אַבְּרָהָמְטִשְׁקַט וְוִיְבָלַ אַין אַשְׁיְנוּ אַון אַחְנוּוּדְיִיקְעַ, אַון דַּעְרְפָּאָר האָט חַשְׁקַ צַו אִירַ עַר, דַּעַר קְלִיְינְדִּיקְעַר מִיט דִי גַעַלְ-וְאַסְעָרְדִּיקְעַ אַון תְּמִיד שְׁמִיכְלַ. דִּיקְעַ אַוְיגָן.

אַן עַפְעַס-וְאָס האָט זִיךְ וְאַלְאָדִיעַ פְּלַזְצִים דְּעַרְמָאָנְטַ, אוֹיפְּ גַּעַשְׁפְּרוֹנְגָאָז מִיט אַ פְּאָרְבִּיק קְוּוּלְנְדִּיקְעַ פֿנים אַון אַגְּגָהְוִיבָּן גַּעַשְׁוִינְטַ אַון פִּילְמָאָל דְּעַרְמָאָנְעַן דָּעַט נַאֲמָעַן פֿון גַּעַונְטָן קָאָמִיסְיָאָנְעַר, וְעַלְכָּעַר אַיְיךְ דָּעַט נַאֲמָעַן פֿון יְעַנְעַם הַוִּיכְן אַון גַּעַונְטָן קָאָמִיסְיָאָנְעַר, וְעַלְכָּעַר האָט גַּעַהָאָט פְּאָרְדְּרִיטְעַ וְאַנְצְּעַס מִיט אַ נַּאֲרִישְׁ אַון שִׁין פֿנים. „אַט אַ מּוֹיק! האָט זִיךְ וְאַלְאָדִיעַ אַיְכָן קָאָמִיסְיָאָנְעַר גַּעַוּנוֹדְעַרְטַ.”

עַר האָט גַּעַלְיִינְט דָּעַט קָאָפְּ, אִיר פְּאָרְשְׁטִיטְיַ ?”

“אָזֹוי?” הָאַט בִּינִיש גַּפְרֶעֶגֶט.

אוֹן דַּעֲנֵסְטַמָּאָל וּוֹעֵן עַר הָאַט גַּעֲקָלֶעֶרט, אוֹ יַעֲנֵעַר, וּוּעַלְכָּעַר הָאַט זַיִן קָאָפּ גַּעֲלִיְגַּט אוֹן זַיִן צִילְ דַּעֲרְגִּירִיכְט, דְּרִיבְט זַיִךְ אִיצְטְּרוּיךְ אַרְומָאָפּן וּוּאָקוֹאָל-פְּלַאָצְן אוֹן בְּעַנְעַצְטַ פָּוֹן צִיטְ צַו צִיטְ מִיטְ אַשְׁטָאָלְצַעְ אַזְיַן זַיְכָּעָרַע מִינִיגְבָּג וּוֹעֵן זַיִךְ, הָאַט אִים שַׁיִן וּוּאָלְדִּיעַ גַּעֲקִיבָּלַט אַונְטָעָרָן אָרָעָם, גַּעֲוָוָהָקָעָן צַו אִים מִיטְ אַצְוּגְמַאָכְט אַוִּיגְ אוֹן גַּפְרֶעֶגֶט :

“נוֹ, אוֹן אִיר, בִּינִישֵּׁל, אָ? טַצְצַצְ... טַצְצַצְ...”

ער הָאַט זַיִךְ פְּלַאָצְטִים דַּעֲרְמָאָנְט, אוֹ אִיר, דַּעְרַע וּוּלְבָעַר, הָאַט עַר פְּלַיְלְמָאָל דַּעֲצִיְּלַט וּוֹעֵן זַיִךְ, וּוֹעֵן זַיִן מִיאָסָ אַוְן שְׂלָאָפּ וּוּיְבָ, אוֹן גַּעֲפִילְט אַטְעַמְּפַן וּוּיְטִיקְ פָּוֹן חַרְתָּה אַוְן בּוּשָׁה.

סְאיָוּ שַׁיִן אִין חַדְרַ גַּעֲוָוָן הַאָלֶב טַוְנְקָל, שְׂטִילְ אַוְן רַוִּיק. דָוָרָךְ דַּעַם אַפְעָנָם פְּעַנְצָטָעַר הָאַט פָּוֹן דַּעְרַ הַיְמָלְ-בְּלִיְעַר הַוִּיכְקִיט אַרְיִינְגְּעֻקּוּקְט אַרְיִינְגַּע, וּוֹי נְאָרְ-וּאָס אַוִּיסְגַּעַבְאַדְעָנָע, לְבָנָה אַוְן אַוִּיסְגַּעַזְעַן, וּוֹי זַי הַאָלֶט אִין מִיטְן אַחֲרְנִיש-טוּרְיוּרִיקָן גַּעֲדָנָקָן. מִיטְ דָּרָךְ-אַרְצָן אַוְן כְּבָוד הַאָבָן צַו אִיר אַרְיִינְגְּעֻקּוּקְט דִּי פָּאַרְשְׁתִּינְגְּנִירְטָעַ שְׁפִיצָן פָּוֹן דִּי אַפְגְּעַנְיִילְדְּטָעַ נַאֲנָטָעַ אַוְן וּוּיְטִיעַ בּוּמָעַר אַוְן אַלְץ גַּעֲוָאָרָט אַוְף דַּעַם מַאֲמָעָנָט, וּוֹעֵן דִּי לְבָנָה וּוֹעֵט זַיִךְ דַּעַם סְדוּרְ פָּוֹן טְרוּיְעָר אַוְן אַיְבִּיקָעַ מְרָה-שָׁחָורה מְגַלָּה זַיִן. נָאָר דִּי לְבָנָה אִיז אַלְץ גַּעֲוָוָן פָּאַרְטִיפָּט אַיְן הַיְמָלְ-זָאָכָן. גַּעַשְׁתָּאָגָעָן אַוְיפּ אַיְין אַרְטַ אַיְן גַּעֲקָלֶעֶרט.

עַרְגָּעָץ נִשְׁטַ וּוּיְטַ וּוֹעֵן אַגְּנָצָעַ מְחַנָּה הַינְּטַ מִיטְאָמָאָל אַגְּנָעַ-פְּאָלָן אַוְיפּ אַדְוָרְגִּינְיָרָ. דִּי הַינְּטַ הָאָבָן זַיִךְ אַרְומָאָפּ מִיטְ רַצְחָה, מִיטְ פָּעַס אַוְן מִיטְ וּוּלְדָעַ גַּוְאָלָדָן, גְּלִיְיךְ וּוֹי עַר וּוֹאָלָט גַּעֲוָוָן דַּעַר אַיְנְצִיקָעַר גּוֹלָן, אַוְיפּ וּוּלְכָן זַיִךְ וּוֹאָרָטָן שַׁיִן דָּא פָּוֹן יָאָרָן. פָּוֹן יָאָרָן.

סְהָאַט זַיִךְ גַּעֲהָרָט, וּוֹי דַּעְרַ דַּוְרְכְּגִיְעַנְדִּיקָעַר שְׁרִיבְט אַיְן טְרִיבְט זַיִי פָּוֹן זַיִךְ אַוְעָקָר, וּוֹי אַיְינְעַר אַהֲנָט הָאַט פָּוֹן אִים גַּעֲכָאָפּט אַעֲשָׁמָאָקָן קָאָפּ אַיְן אִיז מִיטְ אַטְרִיְעַ-קְלָאָג אַוְעַגְנָעַלְאָפּן אַיְן אַזְיִיט.

סְאיָוּ וּוֹידָעַר גַּעֲוָאָרָן שְׂטִילְ אַוְן רַוִּיק.

אַיְן דַּעְרַ טִיפְעַנִּישְׁ פָּוֹן אַפְגְּנָצָעַר וּוּינְקָל הָאַט זַיִךְ נָאָר אַלְץ גַּעֲוָעָבָט וּוּאָלְדִּיעַס פְּנִים; סְהָאַט זַיִךְ גַּעֲדָאָכְט, אָעַר וּוּינְקָט דָּאָרָט

מיט א צוועמאכט אויג, לאכט פון צוישן צוועגעדריקטע ציינער
און פרעוגט:

„נו, און אייר, ביינישל, א? טצצץ!... טצצץ!...“

אין דרייסן האט עמץ ווי א קרעע געתאן די וואנט, געמאכט
עטיעכע שטילע טרייט צום פענצעטער און באָך אַרײַנְגֶּרְוקְט אַינְוַיְינִיק
און איבערגעדעקטן מיט אַשׁוֹאָרְצָן שאָל קאָפֶ. ער האט זיך מיט-
אַמְּאָל אַוְיְגָעְחוּבָּן און דערזען אַבְּרָהָמְטְשִׁיקס ווייבֶּל. אַין אַין רָגֶע
הָבָּן זיך אַין זיין קאָפֶ צוֹאָמְעָנְגָּקְלִיבֶּן פִּילֶ אַפְּגָּרְעִיסְעָנֶן גַּדְּזָקְעָן
ווען אייר מיטן קָאָמִיסְיָאנְגָּעָר און מִתְּאָמָּל פַּאֲרָטוּמְלָט דָעַם מָות. עפָעַס
הָאָט זַי גַּעֲפָרָעַט מִיט אייר גַּעוּיְנִילְעָךְ דֵין אַון אַנְגָּגָעָן קָוֶל, נָאָר
ער אַיז גַּעוּעַן צַעֲטוּמָלֶט אַון נִישְׁתְּ גַּעַהָרֶט.

„וּוֹאָרֶט, הָאָט ער זָוְנְדִּיק עפָעַס גַּעַשְׂוִינְטַט מִיט די הענט אַוְיְפָן
טִיש גַּעַמְּרוּמָלֶט, אַט וּוֹלֶל אַיך דָעַם לְאַמְּפֶ אַגְּנִיצְינְדָן.“

אַבְּפָעַר ער האט אַוְיְפָן טִיש גַּאֲרָנִישַׁט גַּעַפְּוָנְעָן אַון דָעַם לְאַמְּפֶ נִישְׁתְּ
אַנְגָּגָעָצָנְדָן. אַין דָעַר טָנוֹקְקִיְּט, וּוֹאָס אַין חָדָר, הָאָט וּוִידָעַ גַּעַרְוָת
אַ שְׂטִיכְקִיְּט, זַיְן גַּעַטְוּלִיעַט צַו די ווענט אַון זַי אַלְעָמָל דָוְרָכְגַּעַשְׁנִיטָן
מִיט אייר טְרוּיְעִירִיק עַטּוֹאָס אַרְאָפְּגָּעָלָאָטָט קָוֶל:

„אַזְׁוִי שִׁין אַיז שְׁוִין די נָאָכָט, אַזְׁוִי וּוֹאָרָעָם אַון שְׁטִיכְ...
שְׁטִיכְ...“

ווען עפָעַס-וּוֹאָס האט זַי דָעַרְצִילְט לְאַנְגָּזָם אַון שְׁטִיכְ; ווען
אַ מעַנְטְּשָׁנָס אַנְטְּלָאָפֶן לְעַבֶּן, ווען איירן אַן אַיְגָעָנָם הַאַלְבָּ-טָנוֹקְקָעָן
חָלוּם, וּוּלְכָעָר האט זַי לְאַנגָּגָעָנָארָט אַון אַיז צָוָם סָוף נִישְׁתְּ מִקְוִים
גַּעַוּאָרָן.

אַרוֹם האט אַלְזָן גַּעַשְׂוִינְגָן אַון זַי אַיְנְגָעָהָרֶט מִיט בענְקָשָׁאָפֶט
און גַּעַפְּלִיְּ. דִי פַּאֲרָחָלְמָטָע לְבָנָה האט זַי אַינְדָרְיסְן גַּעַנְטָעָר צַוְּגָרְוקְט,
אַרְיִינְגָעָוּאָרְפָּן אַבְּפָעַר אַיר אַרְאָפְּגָּעָלָאָזָטָן קָאָפֶ אַ גַּעַלְעָ אַון בְּלָאָסָע שִׁיןְ...,
און הַאַלְבָּ פַּאֲרָקְלָעָרֶט גַּעַהָרֶט, וּוֹאָס דָאָס וּוִיְבֶּל אַינְמָ שאָלֶל דָעַרְצִילְט:
„... וּוִיְטָ-וּוִיְטָ לִיגְט דָאָס אַנוֹזָעָר שְׁטָעָטָל. אַוְיְפָן שִׁיפְּוֹעַ פָּוֹן אַ בָּאָרגָן
לִיגְט דָאָס... אַ גַּרְוִיסְעַ לְבָנָה שִׁינְגָט שְׁוִין דָאָרְטָן אַיְצָטָעָר גַּעַוּוִיסָּן,
און די וּשְׁאָבָעָס שְׁטָעָקָן שְׁוִין דָאָרְטָן דִי קַעְפְּלָעָךְ פָּוֹנָם טִיךְ-בְּלָאָט אַרְוִיסָּן
און קוֹזָקָעָן אַוְיְף דָעַר לְבָנָה קוֹנְדִּיקְ... אַון דָאָס וּזְסָעָר קַלְאָפָט
שְׁוִין דָאָרְטָן מִיט גַּעַרְוִישָׁ אַון דָרְיִיט די מַיְלָאָד וּוֹאָס אַין טָאָס...“

און יונגעלאך שפֿילֵין זיך שוין דארטן מיטן פרישן שטחיב... וואָרְפַּן
דעם שטוייב אין דער הייך און שרײַען, וואָרְפַּן און שרײַען...
זיך האָט זיך פֶּלוֹצִים פָּונְגָּאנְדָּעָרְגָּאָלְאָכְטָן אוּפִּינְ קָוְלָן שְׁטִילָן
געַמְּלִיבָן. מִיטָּאָמָּאָל אַיְוָם גַּעֲוָאָרָן שְׁטָאָרָק רַוִּיך אַוְן נְזָדָנָע. פָּוּן
אַוְינְגָּלָה האָט זיך אַנְגָּעהַיְבָן אַרְיוֹסְרוֹקָן עַמְּצָנָס אַלְגָּנְגָּעָר שְׁאָטָן אַוְן
בָּאָלָד נְעַלְמָן גַּעֲוָאָרָן. נְאָכְדָּעָם האָט זיך אַגְּהָעָרָט, וַיְיִשְׁתַּחַת וַיְיִתְּאַת
סְּעָלָד נְאָך הַוּבָט זיך אַחֲרֵיכְטָעָר קָאָז, וַיְיִדְּבַּע אַיְתָאָן
און דָּרְאָפְּעָט זיך גַּעַשְׂוִינְטָן אַרְיִיךְ אַוְיףְּ אַיְינָעָם אַנְגָּעָטָן בְּוּם.

“עַכְכָּבָן?” האָט עַמְּעַץ נְאָעָנטָן אַטְיִפְּן זִיפְּצָן גַּעַטָּאָן.

“בִּינְגָּישָׁן האָט זיך וַיְיִפְּן שְׁלָאָף אַוְפְּגָּעָכְפָּט, עַפְּעָט-וּזְאָס מְפָקִיד
גַּעַוְעָן אַוְיףְּ דָּעַם אַזְּוּקְיָעָמָכְטָן מִיטָּדָעָה הַאָגָּט:

“עַט!...”

זְאָר זיך האָט שוין דָּרְאָצְיִילָט פָּוּן זִינָעָם אַקְרָאנְקָן אַינְטָרָעָם.
חוּעָן זְיַן שְׁלָאָפְּקִיטָה האָט זיך דָּרְאָצְיִילָט, וַיְעַקְּבַּע אַיְזָן
צָו אִים דָּעַנְטָמָאָל פָּוּנָם שְׁטָעָטָל גַּעַומָּעָן:
“אַפְּגָּעוּן צְוּוִי טָאָג אַוְן אַלְיִין קְרָאנְק גַּעֲוָאָרָן... גַּעַגְּאָגָּעָן עַרְגָּעָן,
גַּעַפְּאָלָן אַוְן אַיְן חַלְשָׁות גַּעַבְּלִיבָן.”

וַיְיִזְעָנָעָן שְׁוִין בַּיְדָעָ גַּעַגְּאָגָּעָן אַוְיףְּ דָעָרָ שְׁמָאָלָעָר אַוְן מִיטָּ
לְבָנָה-שִׁין בַּאֲגָּאָטָעָנְגָּעָר סְּטוּיְשָׁקָעָ, וּזְאָס האָט גַּעַפְּרִיט אָום וּאַקְוָאָל,
גַּעַגְּנָעָן פָּאָמָּעָלָעָר טְרִיטָה בַּיְדָעָ גַּעַקְוּקָט אַרְאָפָּא. סְּהָאָט עַרְגָּעָן מַדְּרוֹעָ
סְּהָאָבָן גַּעַלְאָצָנְצָט פִּיכְתָּעָ גַּרְיִנְעָ דָעָכָרָ. סְּהָאָט עַרְגָּעָן מַדְּרוֹעָ
גַּעַרְגִּילָצָט אַפְּאַרְבָּלָאָנוֹשָׁעָטָר נְאָכְטָפְּוִיגָּל, אַוְן רְוִיטָ-גְּרָנָע לְאַמְּתָעָרְגָּעָ,
וּזְאָס אַוְיףְּ דָעָרָ דָרְיִטָּרָ וּוּרְסָטָ, האָבָן פָּוּן וַיְיִתְּאַת אַפְּגָּעָבָן אַגְּרוֹס
פָּוּן מַעְנְטָשָׁן, וּוּלְכָעָ שְׁלָאָפְּן נִישְׁתַּחַת בִּינְצָכָט.

“אַיר פָּאָרְשָׁטִיט? האָט זיך זיך מִיטָּאָזְבָּאָט, אַלְיִין האָט
מִיר לִיְגָן גַּעַזְאָגָט אַוְן אַיְךְ בֵּין אַנְגָּרְגָּעָן אַוְן גַּעַגְּלָוִיבָט; האָבָ אַיְךְ
נְאָכְדָּעָם אַלְיִין לִיְגָן גַּעַזְאָגָט, האָט מַעַן מִיר אַוְיףְּ גַּעַגְּלָוִיבָט... דָאָרְפָּט
אַיר דָאָרָ וַיְיִשְׁנָן: אַלְיִין בֵּין אַיְיךְ מִיאָס אַרְיִינְגָּעָפָלָן: לִיבָּ גַּעַהָאָט
אַיְינָעָם אַוְן חַתּוֹנָה גַּעַהָאָט פָּאָר אַצְוּוּיָּתָן. נְאָר וּזְאָס אַיְדָאָשׁ?...
אוּפִּין וּאַקְוָאָל שְׁמוּעָן דָאָךְ שְׁוִין פָּוּן מִירָ וּוּיְבָעָר...”

אַגְּנָטְקָעָגָן אַיְזָן פֶּלוֹצִים אַנְגָּעָקָומָעָן אַגְּרָוִיסְטָעָטְקָעָר סְוָהָר, וּזְאָס

אוון גענזאגט צו איר :
"קומט".

ערגעץ אועקגעאנגען מיטן גויסשטטיקן סוחר.
ווען זי' זונען פון די אויגן געלט געווארן, האט ער גנט איזוי
א זיפז געתאן און פאמעלעך אועקגעשטאנט צו זיך איהים. ואלאדייע
אייז אים פלויצים אנטקען גוקומען, שווער געטעט און אין איילעניש
עפרעגט :

"ז' אייז געווין דא, ליעבען אײַער פענצעטער ?"
 אוֹן אָז עֲרֵהֶת גַּעֲנְטְּפָרֶט יָאָהֶת וּוְאַקְדִּיָּע שְׁוִין וּוִידָּעֶר צָו
 אַיִּם מִיְתַּאֲצֵי צְנוּנָמָכֶת אָזֶג גַּעֲוִוְנְקָעָן, גַּעֲכִיצְלָת אָז גַּעֲפָרָעָגֶט :
 "נוֹ, אָזֶן אַיר בִּינְשִׁיל, אָ? טַצְצָא !... טַצְצָא !..."

x

גענצע טאג האט ער אין זיין קלינעם חדיל אַרְמֶגְדָּשָׁפָנט אָוֹן
געשויגן. אלֵין, אלֵין אַיִן שׂוֹין אָונְטָעָר דִּי פְּלִיכְצָעָס גַּעֲבֵּיבָן; סְאַיִן שׂוֹין
אַפְּלִיאוֹ אַיְבָּרִיךְ גַּעֲוָעָן וּוֹעֲגָן דָּעַם צַו קְלָעָרָן. האט ער נַאֲר גַּעֲלָעָרט
וּוֹעֲגָן דָּעַם, וּוֹאָס מַעֲנְטָשָׁן אַיִן גּוֹט אָוֹן אַיִן שְׁלָעָכְטָן. צָוָם וּוֹאַקְזָאָל
אַיִן ער נִישְׁת גַּעֲגָגָעָן, נִישְׁת דַּעֲרָפָאָר וּוֹאָס ער האט זִיךְ פָּאָר עַמְּעַצְּן:
געשעט, נַאֲר דַּעֲרָפָאָר וּוֹאָס ער האט די סְוּהָרִים נִישְׁת פָּאָרְגָּנוּן:
זַיִן, וּוֹאָס מַאֲכָן גַּעֲשָׁעָפָן, קְרִיבָן אַוְן פָּאַקְוִיבָן, קְרֻוָן דָּאָר אַיִיךְ זַיִן
אוַיְסְגַּעַדְאָרט פְּגִים אַוְן הַאֲבָן הַגָּאה פָּוֹן דָּעַם, וּוֹאָס אַיִיךְ אַיִן אַזְרָחָמָנוֹתָן.
אַיִן אַיִן אָוְנָט, וּוֹעֲגָן ער אַיִן אַז אָוְמְבָאַקְאַנְטָעָר בַּיִם וּוֹאַקְזָאָל
געשטעגן, האט ער גַּעֲהָעָרט וּיְסְוּהָרִים רַעֲדָן וּוֹעֲגָן אַיִם:

ווער, בייניש? ער רעדט שוין צו זיך אַלְיִין".
עמעץ אַסוחר האט געוואָלט זיך פונאנדרלאָכן, נאָר אַ צוּוִיטער
האָט אַים געשטערט אָון זיך געשווֹאָרֶן:
"מענטש אַיְינֶר, אָן אויסגעטראָכט מעשה דערצַיְיך אַיך דאס
דיַר?"

מען האָט דָּארֶטֶן געדראָגֶנֶעָן, אָוּ ער אַיְן שוין אָפֶשֶׁר נִשְׁתַּחַב
גאנֶצֶן שְׁכַּל. אָוּ פִּיוֹנוֹיָקֶה האָט נאָךְ דערצַיְיך וועגן דעם משפט מיטן
פאָטַשׁ, ווֹאָס ווֹעֵט אִינְגִּיכֶן זַיְן, אָוּ זיך בָּאַרְיִמְּטַה:
"אָט ווֹעֵט אִיר זַעַן... נַיְן אַיְלָן אַיְן דָּרְעַד ווֹעֵל אַיך אַים באָ-
גרָאָבָן". ער האָט זיך אַזְוַעַגְעַדְרִיֶּט אָון נִשְׁתַּחַב געוואָלט וועגן פִּיוֹנוֹיָקֶה
טרָאָכֶן.

אָוּ דער משפט אַיְן געווּעָן.
פרקְט אָוּ ער-שבועות אַיְן ער אויסגעפָּאָלֶן אָוּ מִיטְגָּעָבָרָאָכֶט דיַ
סוחרים אַ פְּרִיְּלָעַךְ גַּרְוּדָעַר.

דָּארֶטֶן, אַיְן עַק "קָזָצְנִיעַ" דָּארֶף, ווּ דעם "מִירָאָוָאִי סְוִידִיאָס"
ווַיִּס אָוּ נאָר-וֹאָס אַפְּגָנָקָאָלְכֶט שְׁטִיבֶּלֶל האָט זיך אַינְגָאנֶצֶן אַינְס געדיכְט
פְּאָרוֹאָקָעָנֶעָם גַּאֲרֶטֶן בָּאַהֲצָלֶן, האָט שְׁוִין שְׁטָרְקָה מִיטְגָּרְינָס אָוּ מִיטְ-
שְׁבָרְ-שבועות געשמיַקְט. די בְּלִיעַנְדִּיקָּעַ בּוֹיְמָעַרְ הָאָבָן, ווי פרישׁע פְּלוֹתָה,
אוּיפְּ דער גַּרְיְּנָעָר ערְד גַּעֲקוֹט אָוּ זַי פָּאָרְדָּעָקְט פָּן דער שְׁפָאָגָל-גַּיְעָר
זַעַן, ווֹאָס האָט אַוְנְטָעַר זַי לִיכְטִיקָּעַ פָּאָרְמָלְאָעַךְ פְּלָעָקָן געוואָרָבָן. סַאיַּן
געווּעָן עַלְפַּדְעַר זַיְגָעָר פְּרִי. ביַנִּיש אַיְן אַזְּיִיט אַפְּאָרְבָּאָהָאָלְטָעָנָעָר גַּע-
שְׁתָאָנָעָן אָוּ גַּעַזְעָן, ווי אַלְעָמָלְפָּאָרְטָז אַז אַנְיִיעַ פָּרְמִיט נִיעַ סוחרים-
עדות. ער האָט אוּיפְּ זַי נִשְׁתַּחַב געוואָלט קָוּקָן אָוּ זיך פָּאָרְטָאָכֶט.
אַבְּרָהָמְטִישִׁק האָט אַיְם דָּא געפָּונָעָן, אַרְיִינְגְּגָעוֹוָאָרְפָּן אַיְן אַיְלָעָנִישָׁ
אַ פָּאָר ווּרטָעָר, ווּלְכָעַ ער האָט נִשְׁתַּחַב פָּאָרְשָׁטָאָנָעָן, אָוּ בָּאָלְדָן גַּעַלְמָ-
גַּעַוְאָרָן. אָוּ דָּארֶטֶן נִשְׁתַּחַב האָבָן זיך די סוחרים, ווי אוּיפְּ אַז ערְבָּ-
יּוֹם-טוּבִּיְּקָן בְּרִית, מַזְוִי גַּעַוְעָן אָוּ גַּעַפְּלָעָגְטָן אַיְינָעָר בְּיִם צּוּיִיטָן:
"נוּ, ווֹעֵט מַעַן דָּאַס אַבְּיִסְלָּגְגִּיכְעָר מַאֲכָן?... סַאיַּן דָּאַךְ עַפְעָס ערְבָּ-
יּוֹם-טוּבָּה".

דָּארֶטֶן, ביַיְן אַיְנְדָעָהִים, זַעַנְעָן שְׁוִין דִי טִירָן אַפְּנָן גַּעַוְעָן
אָוּ די פִּישְׁ האָט מַעַן שְׁוִין אוּפְּנָן פִּישְׁבְּרָעָטָל גַּעַהָאָקָט אָוּ

קינדרערלעך האבן שוין גרינע מגן-דודס אין די אויפגערוימיטע חדרים צעהאנגען.

אבער דער „מיראָוֹאַי סודִיאַץ“, אַ בִּזְעַר אַפְּגַעַדְינְטָעַר גַּעֲנַעַרְאַל, האָט זיך נישט געאיילט, זיך לְאַנְגֵּג דַּעֲרַפְּרַעַגְט בֵּי יַעֲדָן עֲדוֹת אָוֹן יַעֲדָן עֲדוֹת מָסֶר גַּעַזְאָט. דער משפט האָט זיך בֵּין פָּאַרְנָאַכְט פָּאַרְצְיוֹגָן. די עֲדוֹת האָבן ווי מורה געהאט, או דער בִּזְעַר אַפְּגַעַדְינְטָעַר גַּעַנְעַרְאַל וועט זיַּי אַלְעַט פּוֹנָם ווֹאַקְזָאַל פָּאַרְטְּרִיבָן. זיַּי האָבן דַּעֲרַפְּאָר פָּאַרְפְּלָאַגְּטָעַרְטָעַ דִּיבְּרוּם גַּעַשְׂאָטָן, גַּעַעַטְפָּעַרְטָעַ נִשְׁתָּאַפְּנִית אַיִּיף דָּעַם, וואָס מען האָט זיַּי גַּעַפְּרַעַגְט אָוֹן דָּאַס רֻוב זיך אַפְּגַעַזְאַגְט פּוֹנָם עֲדוֹת זָאָגָן: „מיר ווַיְסִין נִשְׁתָּמָ... מִיר האָבן נִשְׁתָּגַעַן... מִיר האָבן נִשְׁתָּגַעַת.“

דער „מיראָוֹאַי“ האָט זיך גַּעַבְּיַזְעַרְט אַיִּיף זיַּי אָוֹן אַיִּיף פִּיוֹנוֹיאַקָּן, געשְׁרִיגָן, אוֹ ער ווֹעַט זיַּי אַלְעַמְעָן אַיִּין תְּפִיסָה אַרְיִינְזָעַן, אָוֹן דָּאַס האָט ער צוֹם סּוֹף צוֹוִי ווֹאָכְן תְּפִיסָה צַגְעַפְּסָקָנָט בִּינְיִשְׁן, דָעַם אַיִּס-געַדְאַרְטָן מָרָה-שְׁחוֹרָהָנִיק, וואָס האָט גַּעַהְאָט אַ שְׁטָאַרְקְבָּלָאַס פְּנִים מִיט פָּאַר-טְרִיקְנְטָע לִיפָּן.

די טוחרים אָוֹן מַעֲקָלָרָס זַעַנְעָן שׂוֹן צּוֹפְּרִידָן גַּעַוְוָעָן פּוֹנָם וואָס דער משפט האָט זיך שׂוֹן טּוֹפְּ-כּוֹטְעַגְעַנְדִּיקְט, זיך אַיִּין אַיְלָעָנִיש אַוְיפְּגַעַזְעַט אַיִּיף די בעַל-עַגְּלִישׁוּ ברִישְׁקָעָס אָוֹן מִיט פָּאַרְשְׁפָעַטְיקָטָע פְּנִימָעָר צַגְעַבְּרִוּמָט:

„נוּ,נוּ...“

אוֹן די בעַל-עַגְּלָהָס האָבן די פָּעָרְד צּוֹפִיל גַּעַשְׁמִיסָן אָוֹן זיך גַּעַשְׁוֹאָרָן:

„פָּאַרְשְׁפָעַטְיקָט די באָד, ווי אַיך בֵּין אַ יִיד. ווַיְאַ-אַ-אַ!“

סְהָאָט זיך גַּעַזְעַט דִּי זָוָן.

בִּינְיִשְׁן אַיִּין שׂוֹן לְעַבְּנָן דָעַם מִיראָוֹאַיס שְׁטִיבָל אַיִּינְעַר אַלְיִין גַּעַשְׁטָאַגְעָן אָוֹן די נַעֲגָל גַּעַבְּיָסָן. נִשְׁתָּאַפְּנָאַכְט אַיִּין שְׁטָעָטָל, נִשְׁתָּאַפְּנָאַכְט אַזְמָנָה ווֹאַקְזָאַל האָט זיך גַּעַלְגּוּסָט פָּאַרְן. אַט דָא, בִּים אַפְּגַעַזְאַלְכָּטָן שְׁטִיבָל, ווֹאַלְטָט ער אַפְּשָׁר גַּעַשְׁטָאַגְעָן לְאַנְגְּלָאָנָגָן, גַּעַטְרָאַכְט אָוֹן גַּעַבְּיָסָן די צוֹוִי ווֹאָכְן אַפְּוִיצָן.“

אוֹן שְׁפָעַטְעָר מִיט אַ הַאֲלָבָע שָׁעה אַיִּין ער שׂוֹן מִיט צוֹוִי

צוגעשטעלטש פויערים אויף דעם וועג, וואס צום שטעטל געגעגעגען.
אַריינער בלוייער הימל האָט זיך פון אויבן געזיגן, גראונע פעלדער
זעגען פון ביידע זייטן וועג, ווי אומגעווינגעך גראיסע פֿלִיגֿל, געלעגן
און אינט בין-ההשמדתיקן אַוויר האָט געשמעקט מיט אָפְגעשניטן
גראָז. אַיינער פון די צוּווַיִּ פֿוּעַרִים האָט זיך די נאָז נישט שיין אויס-
געשניזט אָז אַזאג געטאן:

נו, גיכער דארטן, מאָך פֿיס... ס'אי שווֹן נאָכְטַן.
און ער האָט נישט געהרט אָן פֿאָרטראָכְטָעַרְדִּיט געקוקט אַהֲגַן
וואּ אָפְאַרְשְׁפְּעַטְקְּטָעַרְדִּיט אַיז נאָך מיט פֿערְד-און-וואָגן אויף זיַּן
פֿעלְד געשטאנגען, זיינע לֵיפְּן האָבָן זיך געשאָקְלַט אָן שטיל געשעפטשעט:
„בְּפִנְּפִּי הַוְּנְּדָעַרְתּ...“

ער אַיז געוזען אַין אָפְאַרְשְׁאָסְן פֿירעַקִּיךְ שְׂטִיבֶּל, וואָס
לעבען פריסטאוֹס הוֹי, געוזען אָן אָפְגַּעַשׂ וּאָכְטָעַר אָן מְרַחְ-שְׁחוֹרָה-דִּיקְעָר,
וואּ אָן אַבְּלַ, אָן גַּעַטְאַכְּט וּוֹעֵן יוֹזִיף יַאֲגַעַשְׁפְּאָסְקָן: „גַּעַוּעַן
אַיְוָגְעַרְמָן צָו לִיטָן, אַשְׁטִיק אִינְטְּלִיגְּעַנְט, גַּעַחַטְהַיְּפְּשָׁע עַטְלְעַכְּעַז
טוֹיוֹנְטָעַר, אַשְׁיַּן וּוַיְיַב מִיט אַוְיךְ אַזְעַלְכָּעַ שִׁינְיִינְקָעַ צְוּוֵי מִידְלָעַן
און גַּעַלְעַט וּוֹי אַגְּרָאָךְ. האָבָן זיך אַבעָר די גַּעַשְׁעַפְּטָן פֿאָודְרִיְּט בִּי
און... אָן מענטשָׁן האָבָן אַוְיפְּגַּעַהְעַרְט צָו שְׁמִיכְלָעַן אִים אַין פְּנוּם. אָנוּ
צּוֹלְיַב ווֹאָס זָאָן זַיִּ טַאַקָּעַ צָו אִים שְׁמִיכְלָעַן? זַיִּ האָבָן קִין קְבָּצָן
קִיְּינְמָאָל נִישְׁט גַּעַזְעַן?“

„פֿאָרט יוֹזִיף אַיְינְמָאָל אָפְ אַין אָפְגַּעַשׂ שְׂטָאָט, פֿאָרְפְּאָרט
אַין דָּעַר שְׁעַנְטָעַר אַכְּסָנִיה, לִיְיַגְּט זיך שְׁלָאָפְּן... אָנוּ גַּאנְצְפְּרִי
עַפְנַט מַעַן דִּי טִירְ פֿוֹן זַיִּן חַדְרַ אַוְיךְ אַיז נָעַן זַעַט: יוֹזִיף הענגט
אויף אַשְׁטְרִיקְלַ. האָט דָּאָךְ יוֹזִיף אַשְׁיַּן וּוַיְיַב מִיט שִׁינְעַן צְוּוֵי
קִינְדָּעַר גַּעַהְעַט. זַיִּ האָבָן נָעַךְ אִים גַּעַלְאָגָט. אַבעָר עַר, בִּינְגִישׁ, וּוֹעֵד
וּוַעַט נָעַךְ אִים קְלָאָן?... סִיְּ-וּוִ-סִּיְּ זַאַגְטַּ מַעַן שְׁוֹן דָּאָךְ, אָנוּ עַד
אַיז אַבְּיִסְלַ צְעַמְּיִשְׁטַט.“

„אַבעָר דָּעַר עַיְקָל אַיז נִישְׁט דָּאָס, דָּעַר עִיקָּר אַיז, צַי יוֹזִיפְס דָּעַה אַיז
די רִיכְטִיקְעַ גַּעַוּעַן, עַר קָעַן דָּאָס נִישְׁט אַרְוָמְקְעָרָן, דָּעַן דָּעַר קָאָפְּ... דָּעַר
קָאָפְּ אַיז בִּי אִים צְעַלְאָגָן אָנוּ דָּעַר מַוח צְזַגְעַפְּרָעַסְט אָנוּ דָּאָס הָאָרֶץ, דָּאָס
הָאָרֶץ אַיז טְרוּיְעַרְיךְ אָנוּ פֿילְטַ, אָז אַבְּרָהָמְטַשְּׁיקָן אַיז דָּאָרטָן גּוֹט אָנוּ פֿרִילְעָן.“

דאָרטן פון יונער זייט פֿרְעַקְיָין פֿעַנְצְּטָעָרֶל זענען יומ-טּוּבְדִּיקָע
שְׂטָאָט-מִידְלָעָךְ אַלְעָ פֿאָרְנָאָכְטַ פֿאָרוֹיס דַעַר שְׂטָאָט גַעֲגָנְגָעָן. זַיִי האָבָן
געַהָּצָט פֿרִישָׁע פֿנִימָעָר, וּאָס האָבָן גַעַשְׁמִיכְלָט אָוָן בַּיִ אִים זענען די
אוּגַן רְוִית אָוָן הֵיִם גַעֲוָעָן, אָוָן די לִיבָּן פֿאָרְטְּרִיקָנְט אָוָן בְּלָאָט.
ער האָט גַעַדְאָרָט פון טָאג צַו טָאג, צִיטְטוֹווֹיִן גַעַפְרוֹוֹט אַהוּסְט
טָאנָן אָוָן זַיִק גַעַטְאָפְטַ פֿאָרָר דַעַר אוּסְגַעְדְּאָרְטָעָר בְּרוֹסְט. ער אַיִ דָאָךְ
אַלְעַמְאָלָא צַוְּיִיר טִיעָר גַעֲוָעָן, אָוָן אַיצְטָ... וּאָלָט ער, לְמַשְׁלָ, פֿלוֹצִים
קרְאַנְקָ גַעֲוָאָרָן, וּאָלָט ער, לְמַשְׁלָ, אוּסְצֻעְרָוָנָג בְּאַקְוּמָעָן...

איַן אַיְינָעָם אַפְּאָרְנָאָכְטַ, וּזְעָן מְהָאָט אִים פון דַעַם קוּיְטִיקָן,
פֿרְעַקְיָין קַעַמְעָרָלָא אַרְוִיסְעַלְאָזָט אָוָן אִם גַעֲזָגָט, אָוָן ער מַעַג שְׂוִין גַיִן
וּוְהָיִן ער וּוְלִי, אַיִ שְׂוִין בַּיִ אִים אַפְּאָרְטִיקָעָר פְּלָאָן אַיִ קָאָפְט גַעֲוָעָן.
ער האָט צַוְּגַעְוָאָרָט בִּיז אַינְדְּרוֹיסָן אַיִ שְׂוִין אַיְגָאנָצָן טְוָנְקָל
גַעֲוָאָרָן אָוָן גַעַדְוָגָעָן אַפְּרָר צָוָם וּוְאָקְזָאָל.

אָבָעָר דַעַר מַוח זַיְינָעָר אַיִ שְׂוִין זַיִיר מִיד פון טְרָאָכְטַן גַעֲוָעָן
אוּן זַיִק אַפְּגַעְוָאָגָט פון צַו דִּינְעָן. בְּשַׁעַת דַעַר וּוְאָגָן, אַיִן וּוְלְכָן ער
איַן אַיְגָעְהַיְקָעָרָט אָוָן שְׂטִילָ גַעֲזָעָן, האָט זַיִק אִינְם עַרְשָׁתָן. מַאְלָה
וּאָס אַרְוִיס דַעַר שְׂטָאָט, אַרְאָפְגַעְלָאָזָט, האָט ער שְׂוִין דַעַם פְּלָאָן גַעַהָאָט
הַאָלָב פֿאָרְגָּעָסָן, זַיִק גַעֲוָאָלָט אָוָן אִים דַעַרְמָאָנָעָן אָוָן נִישְׁתָ גַעֲקָעָנָט.
עֲפָעָס האָט זַיִק אִים אַיִ קָאָפְט גַעַבְאָמְבָלְט : -

ער דָאָרָף צָוָם וּוְאָקְזָאָל קְוּמָעָן... ער דָאָרָף זַיִנָעָחָפִצִים, וּאָס
זענען אַיִן פֿוּיְעָרָשָׁן שְׂטִיבָל גַעַבְלִיבָן, צְנוּנִיפְעַמְעָן... ער דָאָרָף עַרְגָעָץ
אַלְעַקְפָּאָרָן". נָאָר וּוְהָיִן, צַוְּלִיב וּאָס פֿאָרָן, דָאָס האָט ער נִישְׁתָ גַעֲוָוָסְט אָוָן
גַעֲקוֹקָט, וּיְיִ לְבָנָה בְּצַוְּיִזְוָת זַיִק אוּפָן גַרְנָעָם בָאָרָג, וּאָס צְנַטְקָעָן.
דָא, אוּרָף דַעַם בָאָרָג, אַיִ שְׂוִין דַעַר שְׂמָאָלָעָר אָוָן לִיְדִיקָעָר וּוּעַגְמִיט
אַגְלָעָלְכָט בְּצַלְוִיכְטַן גַעֲוָעָן, זַיִק גַעַשְׁלַעַגְלָט אָיִן בִּידְעָ וּוּיטָן, זַיִק
אַרְאָפְגַעְלָאָזָט, אוּפְגַעְהַיְבָן אָוָן פֿאָרְפָּאָלָן גַעֲוָאָרָן אִינְם וּוּיטָן עַק פְוָנָם
הַאֲרִיזָאָנָט, וּוּ אַיְבָעָר דַעַם טְוָנְקָעָלָן בָאָרָג מִיטָן וּוְאָקְזָאָל אַיִ גַעַהָאָנָעָן
אַגְאַנְצָע גַעַל-זַיְלְבָעָרָנוּ לְבָנָה. ער פֿוּיְעָר האָט די פֿעַרְדְּלָעָךְ צְוּפִילָ
גַעַשְׁמִיסָן, האָבָן זַיִי מִיט די וּוּידְלָעָן די סִימְנִים פון דַעַר בִּיטָש אַפְט
גַעֲוִישָׁת אָוָן גַעַשְׁוִינָט גַעַשְׁלַעַפְט דַעַם וּוְאָגָן מִיט זַיִן שָׁאָטָן, וּאָס אוּרָף
דַעַר עָרָד, אָוָן מִיט דַעַם קְלִינְגָעָם וּאָלָקָן פון פֿאָרְגִּילְדָטן עַטְוֹאָס פֿיְיכָטָן

שטויב. ס'האָט געדריילט די טונקעלע געַ-טונקעלע וועלט. דער קאָפּ האָט זיך פֿאמְעַלען אויף דער ברוסט אַרְאָפְּגָעַלְאָוט אָון פֿאָרגעַסן אַינְסּ פֿיַין פֿוֹנְמּ לְעֵבֶן.

האָט עַר אַבעַר שוֹין נִישְׁתּ ווֹיַיט פֿוֹנְמּ ווֹאַקְזָאַל דָאָס קְלָאַפּן פֿוֹן אַ פֿוֹיַק מִיטַּן בְּרוּמְעַן פֿוֹן אַ טְרַבּוּעַ דָעַרְהָעַרט, זיך ווי פֿוֹן אַ חְלוּם אוּפְּגָעַכְפּט אָן זיך דָעַרְשָׁאָקְן. דָאָס פֿוֹיַק מִיטַּן שְׁפִילְן האָבָּן זיך גַּעֲטַרְאָגָן עַרְגָּעַץ פֿוֹן יְעַנְעַר זִיט, ווֹ ס'איַיּוֹן גַּעֲוֹעַן דָעַר רְיעַזְרוּוֹזָר, זיך צְעַזְאָסָן אֵין אַלְעַז זִיטַן אָן אַפְּגָעַשְׁטָאָרְבָּן אָין דָעַר טְרַח פֿוֹן דָעַר גַּאֲכָט. עַר האָט זיך אַיְנְגָעַקְוַקְט אָין אַברָהָמְטַשְּׁיקָס שְׁטִיבָּל, ווֹאָס אַיז צְוּפְּלִי בָּאַלְוִיכְטַן גַּעֲוֹעַן אָן זיך דָעַרְמָאנְט: אַ חְתוּנָה האָט דָאָס בַּיִּ אַברָהָמְטַשְּׁיקָס שְׁוֹעַטְטָעַר בָּאַדְאָרְפּט זִין...

אוֹן פְּלַזְצִים האָט עַר דָעַרְפִּילְט, אַז עַר ווּעַרט בְּלָאָס. דָאָס האָרְץ האָט מַאֲדָנוּ שְׁנָעַל גַּעַלְאָפּט אָן אַין צְגַעַרְעַסְטָן מוֹחַ האָט זיך אַרוּמוֹן גַּעַדְרִיְּט אַ שְׁרַעַקְלְעַכְעַס סְבָּרָה:

עַר מוֹזְדוֹ דָאָס בַּיִּ אַברָהָמְטַשְּׁיקָס שְׁטִיבָּל דָוְרְכְפָּאָן. ס'איַיּוֹן מַעַלְעַעַן, אַז ס'זְעַנְעַן אִיצְטָ דָאָרְטַן אוּיך זִין שְׁוַיְגַּעַר מִיטַּן ווִיְיבָּפְּאָרְצָן... פִּיוֹנוֹיאָק מִיט זִין חְבָּרָה ווּלְעַן אִימְדָּאָרְטַן דָעַרְזָעַן, דָעַם ווֹאָגָן מִיט אִים אַרְמְרִינְגְּלָעַן אָון שְׁרִיְּעַן: אַרְאָצָן! אַרְאָצָן!

פְּדִי מַעַן זָאָל אִימְדָּאָרְטַן נִישְׁתּ בָּאַמְּרָקְן, האָט עַר דָעַם פְּוַיְעַר מִיט דָעַר פּוֹר אַפְּגָעַלְאָזָט, זיך גַּעַנוּמְעַן לִינְקָס אָן, אַיבְּעַרְשְׁנִידְנִידִיק דִי רְעַלְסָן, פֿאמְעַלְעַן אַוּעַגְעַשְׁפָּאָנְט צָום קְלִינְעָם גָּאָרְטַן, ווֹאָס בַּיִּים ווֹאַקְזָאַל. דָאָרְטַן האָט עַר זיך אוּיף אַ בָּאָנְקָ, ווֹאָס אָין שָׁאָטָן, צְגַעַן עַצְתָּאָן אָון דָעַם קְאָפּ ווּיְדָעַר ווֹי אַ דָּרְמִילְדִּיקָעַר אוּיף דָעַר בְּרוּסְט אַרְאָפְּגָעַלְאָזָט.

ס'איַיּוֹן גַּעֲוֹעַן שְׁטִילְ, אָן דִי גַעַלְ-בָּאַלְוִיכְטַעַנְעַ שְׁפִיצְן פֿוֹן דִי גְּלִיכְעַט אַפְּאַלְעָס האָבָּן זיך נִישְׁתּ גַּעַשְׁאַלְטַ, אָן קִיְּין רִיר האָט זיך אוּיף קִיְּין בְּלִיעַטְלַ גַּעַטְאָן. נָאָר דָאָרְטַן אֵין אַ וּוִינְקָלַ, ווֹאָס פֿוֹן יְעַנְעַר זִיטְלְאַגְּנוּעַ בַּיִּמְעַרְ-שָׁאָטָנָס, האָט דָאָס מִידְלַ, ווֹאָס האָט אוּיפָן ווֹאַקְזָאַל בִּיכְעַר פָּאָרְקִיְּפַט, גַּעַלְאָכְטַ מִיט אִיר מְפּוֹרְסְמִידְקָן גַּעַלְעַכְטָעַר אָון הַגָּאָה גַּעַהְאָט פֿוֹן דָעַר מַעַשָּׂה, ווֹאָס דָעַר הַוִּיכְעַר ווֹאַקְזָאַל-גִּימְנָגְזִיסְטַ האָט אִיר דָעַרְצִיְּטַ.

ס'האָט גַּעַלְוְגַּעַן דָעַר ווֹאַקְזָאַל-גַּלְאָקַ.

ווען צום האַלְּבָעָן-אַזְּיִינְגְּרְדִּיקְן איז סְךָ-הֶפְּלֵץ צען מיניות געלְּבִּין,
האָבָן זיך אין גָּרְטָן פָּרְלָעְכּוּיִין די מוחותנים באַזְּיִינְגְּרְדִּיקְן. זַיִי האָבָן פָּאַ-
מַעְלָעַן אַרְוֹמוֹגְעַשְׁפָּאַנְט אַיִּף דַּעַר לְאַגְּנְגָּרָר, מִיט זַאֲמֵד בָּאַשְׁיטָר, סְטוּזְשָׁקָעַ
אוֹן גַּעַשְׁמַעְרִית מִיט שְׂנוֹי-וּוַיְיָסָע וַיְידַעַנָּעַ קְלִיְידָעַר. גָּאָר נַאֲעַנְתָּן לְעַפְּנָן
אַיִם אַיִן דַּוְרְכְגַּעַגְּנָגָעָן אַבְרָהָמְטַשִּׁיק וּוַיְיָבָל אוֹן זיך גַּעַקְלָאָגָט פָּאַר
אַחֲרֵיכְעָר בָּאַיְאָרְטָעָר יַדְעַנָּעַ:

„אַמְּאַן אַיִן עַר, הַיִּסְטָ דָּאַס, נִישְׁתָּקִין שְׂלָעְטָעָר... עַר טָוָטָר,
וּוְאַס אַיִךְ הַיִּס. קְוָמָת אַבְעָר די נַאֲכָט, כְּרַאֲפָעָט עַר פּוֹנָם שְׂלָאָט,
כְּרַאֲפָעָט אוֹן סְלִיּוֹנְעָט...“

אוֹן בִּינְיִישָׁה האָט זיך פְּלוֹצִים אַן שְׂלָוְמָהְקָעַ פָּעָרְלָ דָּעְרָמָאנְטָן:
„סְטִיטִישָׁ, עַר האָט דָּאַךְ שְׂוִין אַפְּרוֹתָה נִישְׁתָּפְּאַרְמָגְטָן?!...“
עַר אַיִן פָּאַמְעָלָעַן צְוַגְעַגְּנָגָעָן צום באַלְוִיכְטָעָנָעָם וּוְאַזְּאַלְ-פְּלָאָזָן
אוֹן זיך אַן אַזְּיִיט אַפְּגַעַשְׁטָעַלְטָט.

אַן אַגְּנָעַטְאָגָעָר אַן אַשְׂוָאַרְצָן סְרוֹדוֹט, שְׂוָאַרְצָעַ חַיְינָן אוֹן וּוַיְיָסָן
הַאַלְוָוָה אַיִן אַבְרָהָמְטַשִּׁיק מִיט אַיִינָעַם פָּוָן די מִוחְתְּבָנִים גַּעַשְׁטָאָגָעָן אוֹן
אַיִם עַפְעָט דָּעְרַצְיִילְט.

עַר אַיִן פָּאַמְעָלָעַן צְוַגְעַגְּנָגָעָן, אַיִם אַן אַזְּיִיט אַפְּגַעַרְפָּוּן אוֹן
שְׁטִילְ גַּעַזְאָגָט:

„בִּים לְאַזְּוֹקוּקָעָר אַיִן נִישְׁתָּקִין שְׂלָעְכָּט בִּיסְלָ בָּאַבְיקָ פָּאַרְצָן,
אָפְשָׁר וּוְעַן מִיר מַאֲרָגָן צו אַיִם אַפְּאָר טָאַן?...“
אוֹן דָּעְרַפְּאָר, וּוֹאָס אַבְרָהָמְטַשִּׁיק האָט אַיִּיף אַיִם אַן אַשְׁוָם וּוּוְגָ-
דַּעַר גַּעַקְוָט אַוְן רְוִיק גַּעַשְׁמוּסָט וּוְעַן דַּעַם לְאַזְּוֹקוּקָעָר בָּאַבְיקָ, האָט
עַר, בִּינְיִישָׁ, שְׂוִין מוֹט גַּעַפְּלַט אַוְן אַבְרָהָמְטַשִּׁיק חַשָּׁק אָונְטָעְרָגְעָבָעָן:
„אַבְרָהָמְטַשִּׁיק דָּאַרְפִּיךְ דָּאַךְ וּוַיְיָן, בִּים לְאַזְּוֹקוּקָעָר אַיִן עַר, בִּינְיִישָׁ,
אַשְׁטִיקְ חַשְׁוּבָה.“

אַבְרָהָמְטַשִּׁיק האָט זיך אָונְטָעָר אַוְיָעָר אַקְרָאָז גַּעַטָּאָן אוֹן
אַסְוָהְרִישָׁן שְׁבָּל אַוְיָגְנָעָטָן:

„עַר, בִּינְיִישָׁ, פָּאַרְשָׁתִיָּיט דָּאַךְ, מִמְּמוֹ פִּיוֹנוֹנִיאָקָן פָּאַר אַמְּעַקְלָאָר
גַּעַמְעָן, דַּעַן אַזְּיִיט וּוְעַט עַר דָּאַךְ גַּעַוִיסָּקְאַלְיָעָמָקָן.“

אוֹן אַיִּיף דַּעַם צְוִוִּיתָן טָאָג זְעַנְעָן בִּינְיִישָׁ, אַבְרָהָמְטַשִּׁיק אוֹן
פִּיוֹנוֹנִיאָק אַיִּיף אַיִן בָּעַל-עַגְּלִישָׁ בָּרִיטְשָׁקָעָר קִין לְאַזְּוֹקוּקָעָר גַּעַפְּאָרָן.

צום אַנְהִילָּב האָפָן זַיְ אַלְעַ גַּעֲשׂוֹיָגָן. גַּעֲהָעֵידֶט וַיְיִדְיַיְתְּ בְּרִיטְשָׁקָעַ
וַיְיִגְּנַט זַיְךְ, אַבָּאָרְגָּ אַרְוִיפְּקָרִיכְנְדִּיקָּ, אָוָן וַיְיִשְׁמַמְּהָ לִיְּפָטְשָׁמָּאָקָעַט צַו דַּי
פָּעָרְדָּ. נַאֲכָדָעָם הָאָט זַיְךְ פִּיוֹנוֹיָאָקָּ פְּלוֹצִים וַיְיִפְּנַח אַדְרִימָלָ אַוְיְפְּגָעָ-
כָּאָפָט אָוָן גַּלְאָט אַזְוִי אַזְגָּ גַּעֲטָאָן:

“אוֹי, הָאָסְטָדוֹ אַזְגָּ אַזְבָּלְ, אַבְּרוֹהַמְּטִישִׁיקָּ!”

דַּעֲנְסְטָמָאָל הָאָט זַיְךְ אוֹיְפְּ אַבְּרוֹהַמְּטִישִׁיקָּ דִּיק אָוָן לְוִיטָעָר פְּנִים
אַנְחָתְדִּיקָעָר שְׁמִיכָּל בָּאוֹיָיןָן. עַר הָאָט זַיְךְ טִיפְּפָעָר אִין בְּרִיטְשָׁקָעַ אַרְיִיןָ-
גַּעֲזָעָט אָוָן אוֹיְפְּ בִּינְיִישָׁן אַגְּגָעוֹיָיןָ:

“אָט לְאָזָו שְׁוִין עַר זַאֲגָן, אַ, בִּינְיִשְׁלָהָ?”

“אַזְגָּ אַזְבָּלְ, הָאָט פִּיוֹנוֹיָאָקָּ גַּעֲזָגָט, קָעַן מַעַן נִישְׁתַּבְּחָר
דָּאָהָאָט זַיְךְ פִּיְּ אִים שְׁוִין גָּאָר אַמְּיאָוָס וּאַרְטָ אַרְוִיסְגְּבָאָפְּטָ.
בִּינְיִישָׁן הָאָט דָּעַם וּוִיטָעָרְדִּיקָן שְׁמוּעָס נִישְׁתַּבְּחָר גַּעֲזָאָלָט הָעָרָן אָוָן זַיְךְ
בָּאַרְטָאָכָט וּוְעָגָן אַנְשָׁרִיבָן אַבְּרִיוֹ צָוָם וּוִיבָּ:
„לְזָוְגָתִי הִקְרָה מִרְתָּ פְּרוֹמָקָעָ שְׁתָחָהָ!“ אַזְוִי וַיְיִדְיַיְתְּ קָלְעָר קָוְמָעָן
אוֹיְפְּ שְׁבַּת אֲהִיםָּ, בָּעַט אַיְךְ דִּיךְ...”
אָוָן אוֹיְפְּ יַעֲנָעָם וּוִיטָעָן בָּאָרְגָּ, וּוֹאָס אִיז אַונְטָעָר דַּי פְּלִיְּצָעָס גַּעַ-
בְּלִיבָּןָ, הָאָט גַּעֲדָרִימָלָט דָּעַר רְוִיטָעָר וּזְאַקְוָאָלָן אָוָן מִיטָּ פָּאַרְגְּלִיְּוּוּרְטָעָ
תָּמִיד הַאַלְבָּ-אַפְּעָנָעָ אַוְיָגָן אַרְיִינְגְּעָקָוָט אִין דָּעַר טִיפְּפָעָר אַומְבָאָקְאַנְטָעָר
וּוִוִּיטְקִיְּטָ.

דער טויפער

I

אין אַנְהָרִיבַּת הַאֲרְבָּסֶט אֵין עַפְסָם וּוַיְדָעַר פָּאָרְגָּעָקְוּמָעַן צְוִישָׁן מענדלען, וואָווע בְּיקַס ווּוְקַסְיָן אָוָן שִׁינְגָּעָם בָּחוֹר, אָוָן צְוִישָׁן אַסְטָרָן, דָּעַם טִיבָּנָס צְוִיִּי-אָוָן-צְוָאָנְצִיךְ-יַּאֲרִיךְן מִידָּלִי, וואָס אֵין אַקְעִין בַּיִם בַּיִק גַּעוּעַן. מַעַן הַאָט וּוְעַגְן דָּעַם גַּעֲרַעַט אֵין שְׂטָאַט בַּיִי דִּי מַאְרָק-קְלִיְּתָן אָוָן בַּיִי וואָווע בַּיִק אֵין דָעַר גְּרוּיסָעַר בִּיטַּלְ-כִּילְ, ווּוְדָעַר טִוְּבָעַר הַאָט אָוְמָעָטָם גַּעַשְׁוֹפָט זִינְגָּעַשְׁטָרַעַנְגָּטָעַ פָּאָרְשָׁמָאָפְּטָעַ אַוְיעָרָן אָוָן גַּעֲקוּקָט מִיטַּחַד אוּיפַּעַדְעַן מַעַנְטָשָׁן, וואָס הַאָט נִישְׁתַּוְוִית פָּוָן אִים אַ שְׁמִיכָּל גַּעַטָּאָן, אָוָן דָּאָךְ אֵין אַיִם אַשְׁטָּיק צִיְּתָן נִישְׁתַּוְוִית גַּעַרְאָטָן אַ וּוְאָרטָן כַּאֲפָן.

מענדלַּה הַאָט זִיךְ נַאֲךְ פְּרִיְּלַעַךְ גַּעַוְעַרְטָלָט מִיטַּיְּנְגָּעַלְיְּטָלְעָן מַוְּכָּר-הַבּּוֹאָהָנִיקָּעָם, וואָס הַאָבָּן אִין מִילְ וַיְיַזְעַבְרָאָכָט, אָוָן זַיְיַי מִיטַּעַן עַלְנְבוּגָן אֵין דָעַר וַיְיַט גַּעַקְיְּצָלָט:

„הַעַר נַאֲרָ, דָו, ווַיִּסְטַ, וואָס מַאְקָס נַאֲרָדוִי זַאֲגָט?“

אָוָן גַּעַמְיִינָט הַאָט עַר דְּרָמִיט, זַיְיַ אַלְעַמָּאָל :

„דָו וַיִּסְטַ, ווַיְפֵלְ אֵין אֵין אַ רְוֶבֶל פָּאָרָאן קָאָפִיקָעַס?“

סְאַיְוַן אוּיפַּעַד אַיִם גַּאֲרַנִּישָׁת קַעַנְטִיק גַּעַוְעָן.

אַלְיַיְן אֵין עַר נִישְׁתַּוְוִלְגַּגְגָמִיט נִיְעַ גַּלְאַנְצְּעַדְיִקְעַ שְׁטִיוֹלַ פָּוָן דָעַר קְרִיוֹ-שְׂטָאַט גַּעֲקוּמָעַן אָוָן, אַרְוְמָדְרִיְיַעַנְדִּיק זַיְיַ אִין מִילְ-הַוִּיתַ, זַיְיַ אִין זַיְיַ גַּעַשְׁפִּיגָּלָט. אַלְעַמָּאָל הַאָט עַר דָּאָרָטָן אַפְּגַעַשְׁטָעַלְט דָעַם גַּעַוְגָּנָר, שְׁוֹלְצָן, אָוָן צַו אַיִם גַּעַוְוָנְקָעָן:

„זַיְיַ גַּעַפְעַלְגַּן זַיְיַ דִּיר, מִיְנָעַ שְׁטִיוֹלַ, אַ?“

אָוָן שְׁוֹלְצָן, דָעַם עַרְנוֹטָן דִּיטַּשַׁ, אֵין נִשְׁתַּוְנָס גַּעַוְאָרָן אַלְעַ-

מַאָלָ פּוֹרָעִים פָּאָלָן אָוָן דִּי נִיְעַ שְׁטִיוֹלַ אוּיפַּעַדְעַן. אַזְאָ גַּרְוִיס גַּעַפְיַיְלַ הַאָט שְׁוֹלְץ אַט אֵין דִי גַּלְאַנְצְּעַדְיִקְעַ שְׁטִיוֹלַ

געחאצט, און איז איזערנער יצר-הרע איז שווין אין אים פון טאג צו טאג צו זי געוואקסן.

ער האט זיך אפילו נישט געפויילט אט דאס אויפן ארט בי מענדלען א שטייל אראפשלעפֿן און אים אויף זייןעם א פוס אונמעסטן. דאס אלי'ז האט דער טויבער געווען דורך פענצטער פונט העכסטן מיל-שטאך, וו ער האט דעםאלסט בי דער הייבמאשין גע-ארבעט, געווען בגנבה און זיך אלעמאָל אַרומגעקוקט, צי עמצעער און אַרבעטער קוקט אים נישט נאָר.

אסתור האט אלע טאג מענדלען עסן פון שטאט געבראצט. נאָכ-דעם האבן זי שלץ מיט מענדלען מיט די איגן פון מיל-הייך אַרוייס-באגלייט, מענדיל האט געשוגן און פאָרקלעטערהייט צוגעשמייכּט, און שלץ, דער מלֶינער, האט אויף אַסְטְּרֵס פְּלִיאַיצְּס גַּעֲוֹנוֹקָעַן און מענדלען דוקאָ אויף אַמְּיאָסן מְקוּם גַּעֲקִיצְּט. און האבן דאס ערגעץ-ווע-ארבעטער פון מיל דערזען, איזו האבן זיך באָלְד שווין אלע די מיל-פענצטער באָקלַעַפְּט:

“אנָנוּ לְאָזֶן, לְאָזֶן בָּאָרֶן.”

אַים, דעם ברײַט-בִּינְיִין טויבן מיטן אַיבָּרְגָּעְשָׁרָאַקָּעָנָעָם, אַנגָע-שטרעונגטען פְּנִים, האט דאס איזו געשטאָן און איזו שטארק האט זיך אַים געוואָלְט וויסן וועגן ווֹאָס די אַרבעטער לאָכְּן, איז ער אַפְּער מְוֹאָדִיק טויב געווען און געשטעט האט ער זיך שווין פָּאָר יְעֻדָּר מענטשן און פָּאָר זיך אַלְיִין, קִינְגָּעָם אַין די אַיְגָּן נִישְׁתְּגָּעָנְטָק קוֹן אַיז גַּעֲטָרְאַכְּט ווּגַּעֲטָרְאַכְּט אַיז שׂוֹצְעָס בְּשׂוֹתְפּוֹתְדִּיקְעָר עִבְּרָה, ווֹאָס זיך האבן אַמְּאָל געהאצט מיט אַטְּרָאָגְּדִּיק פּוּיעָרָש מִידְּלָ פּוֹנָם נָאָעָנָט דָּאָרְךְּ רִיבְנִיצְּעָן.

זיך האבן דאס טאָקע דעםאלסט דאס פּוּיעָרָש מִידְּלָ ערְגָעָן אוּף אַציַּט משָׁח גַּעֲוֹעָן.

נאָכְּדָעָם האט אַים אַיְנָמָּל אַין אַוְינְקָה גַּעֲטָרָפְּן יְסֻלָּעָבָּאָבָּזְּס, דער אוּסְגָּעְדָּאָרְטָעָר כְּפּוֹלְשְׁמוֹנָה דִּיקְעָר מִילְּ-גָּאָמָן, אַין צו אַים עַפְעָס לְאָגָג אַין אַטוֹב אוּיעָר אַרְיִינְגָּעָשְׁוִינְגָן. ער האט געהאָרט אַז ווֹאָרט אַיְזָבָעָר צָעָן אַין דאס האט ער צו יְסֻלָּעָן אלעמאָל מִיטָּן קָאָפְּ גַּעֲשָׁאָקָהָט.

“אָ, אָ, ער הערט.”

אָז שעמַעוֹדִיקָע טְבַע הָאָט עָר, דָעֵר טוּבֶעֶר, שְׁוִין גַּעהַאַט,
גַּעַשְׂאַקְלָט צַוְעַנְטְשָׁן מִיטַּן קָאָפְ אָוָן זַיִ פָּאַזְוִיכְעָרֶט:

“אָ, וּוֹאָס זְשַׁע דָעָן, עָרְ הָעָרֶת נִישְׁתָּ?”

צְוַויִּי וּוֹאָכָן פָּסְדָּר הָאָט עָר יְוֻסְּעָלָעָס אַפְּגַעֲרִיסְעָנָע וּוּרְטָעָר בַּיִּי
זַיִ אַיִּן טוּבֵן קָאָפְ גַּעהַאַלְטָן אָוָן עָרְשָׁת נְאַכְדָּעָם דַי מַעַשָּׁה אַקְאַרְשָׁט
אַנְגַּעהַוּבָן פָּאַרְשְׁטִיָּן:

אַמַּעַשָּׁה מִיט צְוַויִּי אַפְּגַעֲוָאַגְּטָעָס מִילְּאַרְבָּעָטָעָר, וּוֹאָס הָאָבָן
מַעַנְדְּלָעָן גַּעַוְאָלָט אַוִּיסְפָּאַטָּשָׁן אָוָן אַיִּן דַי פִּינְצְּטָעָרָע אַוְוָנָן אַרְמְגָעָ-
שְׁנָאָרָעָט דָאָרָטָן, לְעַבְן בִּיקְס שְׁטוּבָה. הָאָבָן, הַיִּסְטָדָס, אָט דַי צְוַויִּי
אַרְבָּעָטָעָר עָפָעָס בָּאַמְּרָקְטָט... עָר הָאָט נָאָך אַלְזָן נִישְׁתָּ גַּעַוּוֹסָט,
וּוֹאָס דַי אַרְבָּעָטָעָר הָאָבָן בָּאַמְּרָקְטָט, אַפְּגַעֲשְׁטָעָלָט יְוֻסְּעָלָעָן לְעַבְן מִילְּ
אוֹן צַוְעַד מִיט דָעֵר הָאַנְטָן אַמְּאָך גַּעַטָּן: “וּוֹאָס זָאָל דָאָס טָאָקָע בָּאַטְיָיָן, אָט דַי מַעַשָּׁה מִיט מַעַנְדָּלָעָן
אוֹן מִיט אַסְטָרָן?”

דָאָס הָאָרֶץ הָאָט דַעְמָאָלָט אַוְנָטָעָר זַיִן בְּרִיְּתַ-בִּינְעַרְדִּיקָעָר בְּרוֹסֶט
אַזְוִי שְׁטָאָרָק גַּעַקְלָאָפְטָמָ, אָוָן גַּעַטְעָמָט הָאָט עָר מִיט לְאַנְגָּגָע, שְׁוּעָרָעָ-
אָטָעָמָס. סְאַיִּן אַיִּם גַּעַוְעָן אַזְוִיָּן פָּאָר יְוֻסְּעָלָעָן.
“וַיִּהְאָט אַיִּם לִיבָּ, הָאָט צַוְעַד מִיט יְוֻסְּעָלָעָן אַוְיָפָן טוּבֵן אַוְיָ-
עָרְשְׁרִיגָן, זַי, אַסְטָרָ, הָאָט אַיִּם, דָעֵם בִּיקְס בָּחוֹר, לִיבָּ.”
“וַיִּהְאָט אַיִּם לִיבָּ? הָאָט עָר בַּיִּי יְוֻסְּעָלָעָן שְׁטִילְ אַיְבָּעָרְגָּפְרָעָנָט.
סְהַאָט זַיִּיךְ אַיִּם גַּעַדְאָכָטָמָ, אַז דָעֵר אַוִּיסְגַעְדָּאָרָטָעָר פְּפּוֹלְ-שְׁמוֹנוֹתָ-
דִּיקָעָר יְוֻסְּעָלָעָן שְׁטִיפָטָמָ, הָאָט עָר דָאָס מוֹילְ גַּעַעַפְנָט אָוָן גַּעַלְאָכָט:
“הָעָ, הָעָ, הָעָ...”

קִיִּין קוֹל הָאָט מַעַן פָּוָן אַיִּם נִישְׁתָּ גַּעהַעָרטָ, נָאָר אַמְּאָדָנָע
וּוַיְלָדָן בָּרוּם, וּוֹאָס הָאָט זַיִּיךְ גַּעַרְטִין פָּוָן זַיִּין פְּנַנְאַנְדָּעָרְגָּזִין מוֹלִיָּה.
זַיִּינָע בְּלִי-קָאַלְיָרָעָנָע אַוְיָגָן הָאָבָן גַּעַקְוּקָט אַזְוִי שְׁפָאַטְיָשָׁ אָוָן מְשֻׁוָּהָ.
עָרְשָׁת נְאַכְדָּעָם, וּוֹעֵן עָר הָאָט בָּאַמְּרָקְטָט, אַז יְוֻסְּעָלָעָן רְעַדְתָּ עָרְנָסָט, הָאָט
עָר גַּעַנוֹמָעָן רְעַדְנָן אַוִּיךְ זַיִּין טוּבֵן אַפְּגַעֲרִיסְעָנָעָם שְׁטִינְגָּרָ, מַאֲכְנָדִיקָ-
נִישְׁתָּ קִיִּין אַוִּיסְגַעְעָרְבָּעָטָה הַעוֹוִוָּת מִיט אַיְגָעָר אַקְיָלְעָכְדִּיקָ אַיְגָעָ-
בָּוִיגָעָנָעָר הָאַנְטָן אָוָן רִיסְנָדִיקָ מִיט גַּוְאָלָד אַיְינְצִיקָ וּוּרְטָעָר פָּוָן זַיִּין
בְּרִיְּתַ-בִּינְעַרְדִּיקָעָר אָוָן קָרְעָפְטִיקָעָר בְּרוֹסֶטָ:

“אָט זָאָל זַי בַּיִּי אַיִּם, דָעֵם טוּבֵן, אַפְּרָעָג טָאָן... עָר קָאָן זַיִּיךְ

דאך אויסגעבעונדן, דעם ביך מיט זיין בן... אַ שפֿילְכֶּלֶ? צוֹאנְצִיק יאָר
אַרְבָּעַט ער שוין בי זוי אַין מיל'.

“און זאָל שוין יוסל זאגן, ער וויסט דאָך, אַז?”
יוסעלע האָט מיט זיין באָצְפְּטִיךְ קעֶפְּלָגְעָאַקְלָת:

“ער וויסט, פֿאַרְוּאָס דעַן זאָל ער נישט וויסט?”
און אַים, דעם טויבּן, האָט זיך אַזְוֵי שטָאַרְקְ גַּעוֹאָלָט גַּעוֹוָאָרָע
זָוּעָרָן, ווֹאָס זָאָגָן דָּעָרְוִיךְ מַעֲנְטָשָׁן, גַּעַזְוַנְטָעָן, נִישְׁטְ קִין טַוְיבָּע מַעֲנְטָשָׁן:
ער אַיְן גַּעַזְגַּעַן אַיְפָּן וּוֹעָגָן פָּן מִילְ אַוְן צַו זיך אַלְיִין מִיט די הַעֲנָת
גַּעַמְאָכָט.

“אַט, ווֹעָן אַיְן בִּידְעָן זַיְתָּן פָּן זַיְן גְּרוּוּסָן קָאָפְּ הַעֲנָגָעָן נִישְׁטָן,
וואַי צְוֵיָּה שְׂמָאָטָעָם, קִין צְוֵיָּה גְּרוּסָעָן טַוְיבָּע אַוְיעָרָן, זָאָלָט ער
בָּאָפְּן דָּא אַוְאָרָט אַוְן דָּאָרְטָן אַז וּזְאָרָט”.
אין זַיְנָעָן האָט ער גַּעַהָאָט אַרְיִינְגְּגִין אַמְּאָלָט צַו אַיר אַהֲיָן, צָום
בִּיךְ אַיְן קִידָּר, אַוְן אַיר דָּאָרְטָן אַז גְּנוּיְיךְ וּזְאָרָט זָאָגָן, נַאֲרָ פּוֹנְקָט אַיְן
יַעֲנָעָר צִיְּתָהָאָט זַיךְ מִיט אַיְם אַלְיִין דָּעָר וּוֹסְטָעָר אַוְמְגָלִיךְ גַּעַטְרָאָפְּן,
סְאַיְן אַיְם שְׂוִין, אַפְּנִים, אַזְוֵי גַּעַוְועָן בָּאַשְׁעָרָט.

II

געַשְׁטָאָגָעָן זַעַנְעָן דַּעַמְּאָלָסָט קוּרְצָעָן אַוְן וּוֹיְנָעָנְדִּיקָעָן חַשּׁוֹן-טָעָג.
נָאָרִישָׁ פְּאַרְמָרָה-שָׁחָוְרָהָטָעָן הַמְּלָעָן הַאָבָן גַּעַמְאָכָט פִּיסְקָעָס אַוְן גַּעַם
וּוֹיְנָגָט, אַוְיָף דָּעָר נָאָסָעָר אַוְן שְׂוֹאָצָעָר עַרְדָּ קָוּנְדִּיקָעָן, בְּבִיכְוָל אַגְּסָס
בָּאַקְלָאָגָט:

“וואַיְיָ אַיְן אַוְנָזָן... ווֹאָס אַיְן פָּן דִּיר גַּעַוְואָרָן...”
און דָּאָרְטָן, אַיְן אַיְגְּנוֹזָמָעָן טָאָר, ווֹאָס אַרְוִיסָדָעָר שְׂטָאָטָמָע,
שוֹין בִּים בִּיךְ אַיְן מִילְ אַקְיַלְעַדְקִין מַעַת-לְעָתָד דִּי עַלְעַקְטְּרִישָׁע לְאָמָּה
טָעַרְנָעָס גַּעַבְרָעָנָט, זַיךְ טָאָגָ אַוְן נַאֲכָת גַּעַלְוִיכְטָן אַיְן טִיפְעָנִישָׁ פָּוּנָס גַּרְיוּעָן
נַעַפְּלָ אַוְן וּוֹי אַוְיסְגַּעַמְאָטָעָרָטָע גַּעַלְעָ אַיְגָן גַּעַוְונָקָעָן צַו דָּעָר נַאֲעַנְטָעָר
חוֹסְגָּדִיק-גַּעַפְּאַלְעָנָעָר שְׂטָאָט:

“מִיר מַאְלָן מַעַי... מִיר מַאְלָן מַעַל...”
אין פִּיכְכָּטָן נַעַפְּלָ אַיְזָן דִּי פִּירְשְׁטָאָקִיָּה מִילְ אַיְגְּנוֹהָהִילָּת גַּעַוְועָן.
רוּיָק, וּוֹי פָּאַרְקְלָעָרָט, האָט זַי גַּעַבְרוּמָט אַיר אַוְרָאָלָטָן מַאְגָנָטָאָגָנִישָׁן בְּרוּם

און זיך געטרייסלט צוזאמען מיט אירע פערציך מענטשן ארבטער.
צווישן געריש און טומל האבן מענטשן געארבייט מעבעניש און
ערנסט-שטום, ווי די מצשינעס און רעדער, וואס האבן זיך ארום זיך
געדריתט, נישט גערעדט און נישט געקלערט, גלייך ווי בי זיך אין מוח
וואַלטן געלעגן די גרויסע געפֿאקטע מיט וויז מילשאָפּן און בי זיך
דעם שכֵּל אַפְּגַּעַנוּמָּעָן:

“די שאָפּן זענען אַזְוִי ענג מיט וויז געפֿאקט... אַ ברירה האבן
זיך? מען מוֹ מַאֲלָן!”
נאר זעלטן ווען האט דער מלֶ-געריש אַ פֿלְצְצִילְגָּגָן צִיטָעָר געטאָן
און זיך מיט אַ טְרוּיְעָרִיך בְּתַ-קְוָלָן דְּרוּכְנָשְׁנִיטָן:

“סטאָפּ!... סְטָאָפּ!...”

נאר קײַינָר האט זיך אויף דעם נישט אַפְּגַּעַרְוּפָן, און געדאָכָט
חאָט זיך שוֹין, או דאס בְּתַ-קְוָלָן אַז ווֹיטָס אָן פֿאַרְלִוִּינָס, פֿאַרָּ-
בלְאַנוֹזְשָׁעַט גְּעוֹאוֹרָן אַחֲהָרָה, אַין אַ פרעמאָדָע אַומְבָּאָקָאנְטָעָר וועלְטָה, זוכט
עמַעַצָּן אָן קָעָן נישט געפֿנָעָן.

אַ באָרוּעָסָעָר מיט אַ גְּלִיכְגִּילִּיטָק שְׁטוּבִּיק פְּנִים אַיִּז דער
טוּבָּעָר גְּזוּעָסָן אַיִּן דער אַנְגָּלָאָדָעָנָעָר הַיְּבָ-מַאְשִׁין אָן זיך אַרְאַפְּגַּעַלְאָזָן
פּוֹנָם פֿערטָן שְׁטָאָק. עַמְעַצָּעָר האט פֿאַרְבִּילְיְוִיפֿנְדִּיק עַפְּס אַיִּף דער הַיְּבָ-
מַאְשִׁין בְּצָמָעָקָט אָן גְּנוּמָעָן שְׂרִיעָעָן מיט שְׁרַעְקְלַעְכָּעָ אָן ווַיְלָדָעָ קוֹלוֹתָ:

“שְׁטָעַלְתָּ אָפּ! שְׁטָעַלְתָּ אָפּ!”

בְּיַיִם טוּבָּן אַיִּן האָרֶצָן האט זיך עַפְּס אַפְּגַּעַרְוּסָן,
אַרְיִינְגָּעָסָן זיך אַיִּן מוח אָן דְּאָרְטָן אַ בלִּיאָן געטאָן מיט אָן אַיבָּעָרגָעָ-
שְׁרַאֲקָעָנָעָם געדאָגָן:

“דָּעַר שְׁטוּרִיק... דָּעַר שְׁטוּרִיק הָאָט גַּעְפְּלַאֲצָטָ.”
מיַט אַ נְעֻרְוִוְעָר שְׁנַעַלְלִיְּתָהָט עַר זיך אַגְּנוּכְאָפְּט מיט בִּידָע
הענט פֿאַר דעם אַיבָּעָרגְּבָּלְיְבָעָנָעָם גָּאנָצָן שְׁטוּרִיק. עַר האט זיך אַושָׁ-
אַגְּנוּהָיָבָּן ווּנְדָעָרָן:

“צִי דָעַן ווּעַט עַר אַיִּן אַמְתָן פָּוּן אַזְאָה הוַיְקִיָּת אַרְאַפְּפָאָצָן?!”
נאר אַיִּן דער זעלְבָּעָר צִיִּיט האט אַיִּם שׁוֹין מיט פּוֹחַ אַ שְׁלִיְּדָעָר
געטאָן אַיִּן אַז ווִיתָן. עַר האט גַּעַלְלִט, אַז עַר פְּאַלְטָט, אָן דָאַךְ האט זיך
אַיִּם געדאָכָט, דאס עַמְעַצָּעָר בְּאַדוּיְעָר אַיִּם אָן שְׁעַפְּטָשָׁעָט אַיִּינָעָם
פָּוּן זִינְגָּעָט טוּבָּע אַוְיעָרָן:

“זו שפעת... זו שפעת...”

קיינמאָל האָט ער, דער טויבער, אַזָּא שטיל קֹוֵל נישט געהרט,
זיך אַיבְּרָגְעָשְׂרָאָקָן אָוָן צָוְעַשְׁלָאָסָן די גְּרוּיסָע בְּלִי-קָאָלְרָעָנָע
אויגן.

שפערטער, זענע ער האָט די אויגן צָוְיקָעָעָפָנֶט, זענען שוין אַרום
אַים גַּעַשְׁטָאָגָעָן פִּיל שְׁטוּבִּיקָע אַרְבָּעָטָעָר, זיך אַנְגָּבָעִיגָּן צו אַים אָוָן
געַשְׁרִיגָּן אַין זִינָע טְוִיבָּע אַוְיעָרָן:

“וואָ, ווֹ טוֹט ווֹי?”

מייט אָבלָאָס, כְּמֻעָט טוֹיט פְּנִים אַיז ער אוּף דער פָּאָדָלָאנָע
געַלְעָגָן אָוָן אַפְּלִיו קִין פּוֹחַ נִישְׁתְּ גַּעַהָאָט אַנְצָוּוֹיָזָן אוּף דער
פָּאָרוּוֹנְדָעָטָעָר לְאַפְּעַטְקָע אָוָן הַעֲכָר, אוּף דער זַיִת.
נַאֲכָדָעָם האָט מעָן אַים אַפְּגָעָטָרָאָן אַין זִינָע קִילִין שְׁטִיבָּל, ווֹאָס
אַין שְׁמָאָלָן קְלִיזָן-גַּעַסָּל. דער טְאַנְדָעָטָנִיק מִיט דער טְאַנְדָעָטָנִיטָשָׁקָע,
ווֹאָס האָבָן בֵּי אַים אַין דִּי צְוּיִי חֲדָרִים גַּעוֹזָינְט, האָבָן נִישְׁתְּ גַּעַלְאָזָט
מעָן זָאָל אַים בֵּי זַיִתְלִיגָּן, האָט מעָן אַים גַּעַלְיִיגָּט אַין אַלְטָן הַילְצָעָר-
נָעַם בְּעַט, ווֹאָס אַין קִיד.

דער צְוּיִי-פְּנוּיְמִידִיקָע יְוָסָעָלָע בְּאַפְּצִיסָה האָט בֵּי זיך אַין באַזְאָפְטִיקָן
קָעְפֵּל נַאֲך אַלְעַן חַנִּיפָּה-דִּיקָע המַצְאָה-לָעַך גַּעַהָאָט:
זיך פָּאָר מַעַנְדָּלָעָן אַין די אוּיגָן אָמְבְּטָלְדִּיקָן קָרָאָץ גַּעַטָּאָן אָוָן
די מַעַשָּׁה מִיטָּן טְוִיבָּן צְוּנִישְׁת גַּעַמָּאָכָט:

“אַן אָוְמָגְלִיק אָגְרוּיסָטָר... דָּעַר רֹוח ווּעַט אַים נִישְׁתְּ גַּעַמָּעָן, דָּעַם
טוּבָּן.”

אוָן נַאֲכָדָעָם גַּעַקְוּמָעָן צָומָטְוִיבָּן אַין קִיד אָוָן זִינָע אַוְיעָרָן
געַשְׁרִיגָּן:

“וֹוֹאָס זַשְׁעָ ? גַּעַזְוְנְטָעָרְהָיִיט האָט ער גַּעַקְלָעָרט פֿוֹן בִּיקָס יְדִים
אָרוּיסָ ?”

אוָן צְוְלִיב ווֹאָס האָט אַים אַט דָּעַר צְוּיְיָנְדִיקָע חַנִּיפָּה-גַּעַגְּבָעָט
גַּעַבְּוֹצָט ?

אַים אַלְיִין האָט דָּאָך שְׁוֵין אַמְּאָל דָּעַר בִּיק חַוְשָׁד גַּעַוּעָן אַין
אָמְיאָסָעָר גַּנְבָּה. אַיִינָמָאָל אָוָם ווּינְטָעָר האָט ער אַים אַפְּלִיו
אָרָאַפְּגָעָשְׁלִיְידָעָרט מִיט אַלְעַ פּוֹחוֹת פֿוֹן די שְׁטִיבָּגָעָרָגָע מִילְּ-טְרָעָפָ, אַזְוִי

או ער, דער אויסגעדרטער יוטעלע, האט זיך אויף טויט איבערגעשראַקן,
זיך אַנְגָּעָכָּפֶט פֿאָרָן שְׁפִיצְיָקָן בְּלוֹט-פְּלִיסְנְדִיקָן גַּעֲזָל אָונָן גַּעֲלִיפֶעֶט וּוִי
אֵיך יַדְעָנָה :

“אוֹיַה... מַיֵּן קָאָפֶ...” עַר הָאָט מִיקְ דָּעַהְרָגַעַט, מַיֵּן קָאָפֶ...”
אָפְשָׁר הָאָט זיך אַיִם אַלְיַין שְׂוִין אוֹרֵךְ אַיְנְגָעָגָעָס דָּאָס חַנְיפָהָדִיק
לְעַבְּן, אָונָן גַּעֲוָאָלָט הָאָט עַר שְׂוִין זִיְן לְיִתְּשָׁעָר אָונָן אַמְתָּעָר, נַאֲרָ נִישְׁתָּ
גַּעֲקָאנְט אָונָן כָּאַטְשָׁ גַּעֲפָנוּן פֿאָר נִיטִיק דָּעַם טַוְיבָן אֵ גָות וּוּאָרָט זַאֲגָן :
סִיוּעַט אָם גַּאֲרְנִישָׁט זִיְן, לְחַלְוִיטָן גַּאֲרְנִישָׁט. עַר דָּאָרָף זִיךְ נַאֲרָ
אַיְבָּעָרְלִינְגָן, דִּי לְאָפְעַטְקָע מִיטְ דָּעַר רִיפְ אַיְסְוָאָרְעָמָעָן.”
הָאָט אַבְּעָר דָּעַר טַוְיבָּר קִיְּין חַמּוֹת נִישְׁתָּ פֿאָרְשָׁטָאָנָעָן אָונָן מְרָה-
שְׁחוֹרְהָדִיק נַאֲכָגָעָשָׁאָקְלָט :

“גָות, גָות. עַר וּוּעַט זִיךְ אַיְבָּעָרְלִינְגָן.”
אַלְיַין הָאָט עַר שְׂוִין, דָוְכְט זִיךְ, נִישְׁתָּ גַּעֲקָעָרְט, נִישְׁתָּ וּוּעַגְן לְעַבְּן
אָונָן נִישְׁתָּ וּוּעַגְן טְוִיט, גַּעֲלָגָעָן אַיְן בָּעַט מִיטְ אַגְּלִיכְגִּילְטִיק אָונָן בְּלָאָס
פְּנִים אָונָן זִיךְ אַלְיַץ נִישְׁתָּ גַּעֲקָאנְט מִסְיכָה-דָעַת זִיךְ פּוֹנָם אַומְעָטִיקָן
גַּעֲדָאנְקָן :

“אַרְאָפְגָעָפָאָלָן...” פּוֹנָם פְּעָרְטָן שְׁטָאָק אַרְאָפְגָעָפָאָלָן...”
סְאַיִו אַיִם שְׂוִין, דָוְכְט זִיךְ, אַלְיַץ אַיִינָס גַּעֲוָעָן, צִי עַר וּוּעַט אַמְאָלָ
פּוֹנָם בָּעַט אַוְיְפְשְׁטִין, צִי נִיְין.
נַאֲכָדָעָם אַיִ אַיְנְמָאָל צַו אַיִם גַּעֲקוּמָעָן אַסְתָּר, גַּעֲקוּמָעָן אֵ שְׁלָאָנְקָע
אָונָן פְּרִישָׁע מִיטְ אֵ נַיְיָ אָונָן שְׁוֹאָרָץ הַאֲרָבָּט-הַרְעָקָלָן אָונָן נַאֲךְ מִיטְ
גַּיְעָרָע אָונָן שְׁוֹאָרָצְעָרָע עַרְנָסְטָע אָוִיגָן. אֵ וּוּיְלָע אַיִוְן זִיךְ לְעַבְּן זִיךְ
עַרְשְׁטוֹינְט אָונָן פְּאָרָחְלָוּמָט גַּעֲשְׁתָּאָנָעָן, זִיךְ אַפְּלִיאָו גַּעֲהָאָלָטָן מִיטְ אַפְּינְגָעָר
פֿאָר דָּעַר גַּעֲמָבָע אָונָן אַיִם פְּאַרְקָלְעָרְטָרְעָהָיִיט בְּאַדוּעָרָט :

“אֵ תְּכִלִּית, אֵ שְׁיִנְיָרָה תְּכִלִּית אֵי פָוָן דִּיר גַּעֲוָאָרָן.”
זִיךְ הָאָט זִיךְ אַיְנְגָעָבָיִין צַו אַיִם, אַפְּנִים גַּעֲוָאָלָט עַפְעָס
אַרְיִינְשְׁרִיְיָעָן אַיִן זִיךְ טְוִיב אַוְיָר, נַאֲרָ זִיךְ נִישְׁתָּ אַיְנְגָעָהָאָלָטָן אָונָן
זִיךְ פְּוָנָאָנְדָעָרְגָעָוִיָּינְט אָוִיפָן קוֹלָה. דָעַם קָאָפֶ הָאָט זִיךְ אַלְיַץ טִיפָעָר אָונָן
טִיפָעָר אַיְנְגָעָרָאָבָן אַיִן דִי שְׁמַאְטָעָס, וּוֹאָס לְעַבְּן זִיךְ בְּרוֹסָט, גַּעֲלִיפֶעֶט
אָונָן גַּעֲוִיָּינְט. אַוְמַעְגָּלָעָךְ אַיִ גַּעֲוָעָן צַו וּוּסָן וּוּמְעָנָס אַוְמַגְּלִיק זִיךְ
בָּאוּוִיָּינְט : זִיְגָעָם, דָעַם צְוָבָעָט גַּעֲפָלְעָנָעָם טְוִיבָנָס, אַדְעָר גַּאֲרָ אַיְר
אַיְגָעָנָעָם, דָעַם גַּעֲהִימָעָן אָונָן אַוְמַבָּאָקָאנָן. וּיְיַעַן פְּינְצְטָעָרָע

הארבסט-נאכט, וואס אין איר האבן די צוויי אַפְנֵזָאָגֶטֶע אַרְבֶּעֶתֶע
יעבן ביכס שטוב אַרְמְגַעַשְׁנָאָרֶעֶט אָן עַפְעַס בָּאָמְעַרְקַט.
דער טויבער האט געקוּקֶט אויף אַיר מִיט זִינְעַ גְּרוּיסֶע בְּלִיִּי.
קָאַלְיְרָעַנְעַ אָוְגַן גַּעוֹאָלֶט זָאָגַן עַפְעַס אַנוּטִיק, זַיְעַר נִוִּיטִיק וּוְאָרט.
אַ מְטוּשָׁתְשִׁידִיקֶס אָוְן פָּאַרְמְלָאָזָעַס האט דָּאָס וּוְאָרט לְאַגְּגָג אַרְמְגַעַשְׁוּעַבֶּט
אין זִין קָאָפֶ :

“יא, דער עַיְקָר : זָאָל אַיר דער קָאָפֶ אין דער לְוַפְט נִישְׁט
פְּלִיעָן, אַ ?”

ער האט שוין אַפְּיַלוּ גַּעהְאָט דָּאָס מוֹילַ גַּעֲפְּנַט אָוְן אַ האַנט
אוּסְגַּעְבּוּיגַן, נַאֲר אַסְטַר אִיז שוין פָּוּמַן בְּעַט אַוְיפְּגַעַשְׁתָּאָגָעַן אָוְן גַּעַנְוּמָעַן
דָּאָס הַאַרְבֶּסֶט-רָעַקֶּל פְּאַרְקָנָעַפְּלָעַן. זַי האט פָּאַמְעַלְעַן אָוְן טְרוּיְעַרְקַט
מיַטְן קָאָפֶ גַּעַשְׁאָקָלֶט, מְרַה-שְׁחֹרְהָדִיק אַפְּגַעַזְבַּצְט אָוְן אַפְּיַלוּ אַ יְאֹוְשְׁדִּיקָן
טְשְׁמָאָקָע גַּעַטְאָן מִטְן מוֹילַ, גְּלִיְיךָ וּזִי וּוְאָלֶט מיַטְן טְשְׁמָאָקָע וּוּלְעַן
זָאָגָן :

“אוּיךְ אַ טָּאָטָע... מְשֻׁתִּינְס גַּעַזְגַּט... וּוּמְעַנְסַע עַזְוַת זִי וּוּעַט דָּא
אוּסְהָעָרָן...”

תָּאָג אָוְן נַאֲכַט האט שוין נַאֲכַדְעַם גַּעַגְּסַן דער רָעַן, גַּעַגְּסַן
אַ רְעַגְלָמְעַסְקָעַר אָן סְפָם פָּאַרְקָנְשָׁנְטָעַר, גְּלִיְיךָ וּיְעַמְצָעַר וּוְאָלֶט אִים
בְּעַטְן, ער זָאָל אוּפְּהָעָרָן אָוְן ער וּוְאָלֶט נִישְׁט פָּאַלְגָן אָוְן אוּףְּזַו
לְהַכְּעִים זִיךְּ חַוְרָן :

„וּוְיַל אַזְוִי... וּוְיַל אַיךְ אַזְוִי... וּוְיַל אַיךְ אַזְוִי...“

ברודִיקְעַ הַאַרְבֶּסֶט-טְרָעָרַן זַעַגְּנַעַן גַּעַרְוָן אַיְבָּעַר די נַאֲסַע פָּאַרְבְּלָאָזָע
שְׁוַיְבָּן, זִיךְּ גַּעַשְׁלָעַגְּלָט פָּאַמְעַלְעַן אָוְן פּוֹלִיְיךְ אָן עַנְדָלָעַן אַיְנְגַעַזְוָנָקָעַן
איַן די אַיְנְגַעַהוּיְקָעָרָטָע אָוְן נַאֲסַע קִיךְ-וּוּנָט.

וּוְעַר האט די טְרָעָרַן בְּאַדְרָפֶט ?

אַלְזַן אַיז אַרְוֹם גַּעַוּעַן אַזְוִי בְּרוֹגָן אָוְן בְּיַיְזַן, אַפְּיַלוּ דער אַיְנְגַעַהוּיְקָעָרָטָע
אוְן אַפְּגַעַקְרָאַכְעַנְעַר בָּצָק-אוּיּוֹן, וואס האט דָעַם טְוִיְבָּן תָּאָג אָוְן נַאֲכַט
גְּלִיְיךְ אַין פְּנִים גַּעַקוּקֶט.

אַזְוִי שְׁתִים אַיז אַרְוֹם גַּעַוּעַן. דָעַם טְוִיְבָּן אַיז אַזְוִי אַץ חִידּוֹש גַּעַוּעַן :

„פְּלִיאָגָט ער דָאָךְ אַמְּאָל דְּעַרְחָעָרַן, וּיְ בִּים טְאַנְדָעַטְנִיק קְלִיאָפֶט
די נִיְיָ-מַאֲשִׁין.“

גאנצע שעהן איז ער געועסן אויפֿן בעט מיט אַרְאָפֶגֶעָה אַנְגָּעָנָעַ
פִּס, אַ מְרָה-שְׁוֹרְהָדִיקָּעַ אַן שְׂוִינְגֶּנדִיקָּעַ אַן גַּעֲוָאָרְפָּן בְּקָשָׁה-אוֹיגַן
אוֹיףַ דָּעַר טָאנְדָעַטְנִיטְשָׁקָּע, וּוֹאָס אַיז אַלְעָמָאָל אַין קִיד אַרְיִינְגְּעָקְומָעַן
אַן זִיךְ אַין בָּאָק-אוֹיוֹן מִיטָּן נַאֲסָן הַאָלֵץ גַּעֲפָאָרָעַט.
אָזָא קְלִיְינְקִיְיטָה אַחַת ער זַי גַּעַחַט צַו בְּעַתָּן, אַן דָּאַךְ הַאָט
זַיְיךְ זַיְן בְּלָאָס אַוִּיטְגַּעַמְצָעָרָט פְּנִים וּוּי בַּיְּ אַבְּעַלְעָר פְּאָרְקִירְמִיט:
„אַט וּוֹעֵן זַי וּוֹילְ נָאָר אַפָּאָר וּוּרְטָעָר צַו אִם אַן טְוִיבָּן
אוּרָעָר אַרְיִינְשְׁרִיעָן, וּוֹאָלָט ער הָעָרָן אוֹיףַ וּוֹיְפָל ער אַיז טְוִיבָּעָר
גַּעַוּוֹאָרָן“.

אַיז אַפְּבָעָר דִּי טָאנְדָעַטְנִיטְשָׁקָּע אָזָא פְּאָרְשָׁאַלְעָנָעַ שְׁלָאָנָג גַּעַוּוֹן.
אַלְעָמָאָל אַיז זַי לְעַבְּן זַיְן בְּעַט דּוּרְכְּגַעַגְּאָנְגָּעָנָע, זִיךְ אַפְּלִיאַו אַנְגְּגָעָרִירְט אַן
זַיְינָע אַרְאָפֶגֶעָה אַנְגָּעָנָע פִּס אַן אַפְּלִיאַו אַיְינְמָאָל אִים נִישְׁתַּחַווּנָע
מִיט קִיְּין בְּלִיק, אָזָא שְׁלַעַכְּטָע אַיז זַי שְׁוֹן גַּעַוּוֹן, אַט דִּי אַיְינְגְּעָדָאָרָט
טָאנְדָעַטְנִיטְשָׁקָּע, אַן אִיר אַוִּיפְמְעָרְקָזְמִיקִיט אַחַת ער שְׁוֹן נִישְׁתַּחַווּנָע
צַו זִיךְ צּוֹצִיעָן אַפְּלִיאַו מִיט זַיְן בְּעַלְעָרְשִׁין פְּאָרְקִירְמִיט פְּנִים.
אַט, וּוֹעֵן ער שְׁטַעַלְטָא אִיר אַפְּסִיל אַוְנְטָעָר אַן פְּאָרְחָאָלָט זַי לְעַבְּן
זַיְיךְ, וּוֹאָלָט זַי אַצְוָש אַצְוָטָע גַּעַטְמָאָן פָּאָר שְׁרָעָק אַן וּוֹאָלָט זִיךְ גַּעַחַדְוָשָׁט:
„זַעַ נָאָר, ער לְעַבְּטָן נָאָךְ, דָעַר טְוִיבָּר ? !“
סְהָאָט אִים פְּאָרְדְּרָאָס אַוִּיףַ דָּעַר טָאנְדָעַטְנִיטְשָׁקָּע, אַחַת ער שְׁוֹן
אוֹיףַ אִיר מִיט בִּיּוֹעָ אַוְיִגְּן גַּעַקְוָט אַן פָּאָר כּוּס עַפְּס אַוְנְטָעְגְּבָרוּמָט.
אַזְוִי פְּלַעַגְטָע ער אַמְּאָל בִּיּוֹז קוֹזָן אַן אַוְנְטָעְגְּבָרוּמָעָן אַוִּיףַ זַיְן וּוֹיְבָּ
לְאָהָה. זַי פְּלַעַגְטָע זִיךְ דּוּמָאָלָט אַוִּיףַ צַו לְהָכֻעִיס אַין דִּי קְלִיְידָעָר שְׁלָאָכָּן
לְיִגְּנָן, אַן ער פְּלַעַגְטָע דּוּרְפָּאָר דִּי שְׁיִסְלְ גַּעַקְעַכְּצָע פְּנִים טִיש אַכְּפָט טָאָן
אַן זַי מִיטְאָמָאָל אַוִּיףַ דָּעַר אַפְּשִׁילְעָרָט סְאָן.

אַסְטָר אַיז אַיְינְמָאָל אַרְיִינְגְּעָקְומָעַן אַן זִיךְ לְאָנָג גַּעַרְגִּיט פָּאָר
אִים מִיט דָעַר טָאנְדָעַטְנִיטְשָׁקָּע, אַן ער אַיז גַּעַלְעָגָן אַן בְּעַט, גַּאֲרַנִּישָׁט
גַּעַהְעָרָט אַן שְׁוֹן וּוֹידְעָר גַּעַטְרָאָכָּט וּוֹעֵן יְעַנְעָם עַרְנְסָט אַן וּוֹיכְטִיק
וּוֹאָרט, וּוֹאָס ער הַאָט זַיְינָע אַסְטָרָן בָּאַדְאָרָפָט וְאַגְּן. דָּאָס וּוֹאָרט הַאָט זִיךְ
לְאָנָג בַּיְּ אִים אַין טְוִיבָּן קָאָפְ גַּעַדְרִיְּת אַן עַגְדְּלָעָךְ אַרְוִוִּיס אַ וּוֹיְכִיס אַן
גַּאֲרִישָׁס, נִשְׁתַּחַווּ דָּאָס, וּוֹאָס ער הַאָט גַּעַלְעָרָט :

„אַ, זְעַסְטוֹ, וּוֹעֵן זַיְיךְ דִּין מַאֲמָע לְשָׁלוֹם, לְעַבְּטָט...“

אַרְוִיסְגַּעַזְאָנָט הַאָט ער דָּאָס אַזְוִי הָאָרָט אַן שְׁוֹועָר, אַן דָּאַךְ הַאָבָן

זיך שוין זיינע אויגן באָלד אַנגעההויבּן שעמֶן פֿאַר זיך אַלְיִין אָן פֿאַר אָיר, דער שלְאנְקֿער אָן אויפֿגעַרטער, ווֹאָס האָט שוין נִישְׁת גַּעֲדָנְקֿט ס'אָרָא פְּנִים אֵיר יָאָרְן-לְאָנְגּוּ גַּעֲשְׁטָאָרְבּוּנְעַן מַוטָּעַר האָט גַּעהָצָט. זיך האָט אויף אִים מִיט אֹזֶא ווֹנְדַעַר גַּעֲקָט, גַּלְיִיך ווי זיך ווֹאָלַט בֵּי אִים ווּעָן פרעָן:

“זוּ ווֹאָס נִצְחָת זיך אֵיר אַיצְט, אָט דִי גַּעֲשְׁטָאָרְבּוּנְעַן מַאְמָע, ווֹאָס אָוִיפֿן אַלְמָן בֵּית-עוֹלָם?”
זיך האָט אַרְיוֹסְגַּעַנוּמוּן פָּונְטָאַש אַ שְׂטִיקְלָה פַּוְטוּרְגַּעַבְּעַקְס אָן אִים גַּעֲגָבּן. האָט עַר דָּאַס פַּאְרוֹצְט, דַּעֲרְפִּילְט דָעַם גַּעֲשְׁמָאַקְן טָעַם אָן גַּעֲנְוּמוּן דָּאַס אַרְומְקוּן:

“דַּעַר בֵּיך ווּוַיְיטַט, ווֹאָס גַּוְתַּ אַיז.”
און פְּלוֹצִים אַיז דַּעַר גַּעֲדָנְקֿט, מִיט ווּלְכָן עַר האָט זיך לְאָנְגּוּ אַרְוּמְגַעְטְּרָאָגָן, אַוְיסְגַּעְפְּרִימַט גַּעֲוֹאָרְן אַין דִי נִוְיטִיקָה ווּרְעַטְרָעָר:
“ס'אַיז קְרוּם... אָט דָאַס, ווֹאָס דִי אַרְבְּעַטָּר הַאָפָּן דַּעֲמָאַפְּט בִּינְגָאַכְט גַּעֲזָעָן...”
“און ווֹאָס נָאָך? עַר גַּלוֹיְבַּט זיך נִישְׁת, נִשְׁת דָעַם בֵּיך אָן נִשְׁת דָעַם בֵּן זִינְעָם. עַר גַּלוֹיְבַּט זיך לְחַלּוּטִין נִשְׁת.”

III

מִיט דִי עַרְשְׁטַע פַּרְעָמַט האָט אִים דַּעַר ווּוַיְיטַט אַין דַּעַר זַיְיט אָן אַין דַּעַר לְאָפְעַטְקָע אַפְּגַעְלָאָן. דִי קִיך-פַּעַנְצְּטָר זַעֲנָעַן שוין גַּעֲוָעַן פַּאְרְבָּלָאָן מִיט שְׁנִי. אָן בֵּי דַּעַר טַאנְדָעַטְנִישְׁקָע אַין אַוְיְוָן אַיז דָאַס האָלִיך נָאָך נְאָסְעָר גַּעֲוָעַן. ס'אַיז אִים גַּעֲוָעַן קָאָלְט, האָט עַר אַרְיְפַּגְעַלְלָעַט אוּרְיך זיך דִי שְׁטִיוֹלָה, אַנְגַעַטְהָאָן דָאַס ווּאַטְעַנְעַלְלָה, זיך האָרט צוֹנְגַעְאָרְטָלָט מִיטָן רְוִיטָן גַּאֲרָטָן אַין אַפְּיָוָן אַנְגַעַרְקָט דָאַס אַוְיסְגַּעְפְּלִיקְטָע שְׁמוֹיסְעַנְעַה הַיְטָל אַיבָּעָר דִי טְוִיבָּע אַוְיעָרָן. דַּעַר טַאנְדָעַטְנִישְׁקָע אַיז אֹזֶש אַ חִידְשָׁ גַּעֲוָעַן:

“וּוְהָיָן? וּוְהָיָן גַּיְיט עַר דָאַס, דַּעַר טְוִיבָּע?”
“אַין קְלוּיָה, האָט עַר אֵיר מַרְהַ-שְׁחוֹרְהַדִּיק אָן שְׂטִיל אַנְגַעְוּוֹיָן, עַר גַּיְיט זיך אַנוּוּאָרְעַמְעָן... אַין קְלוּיָה.”
“דִי טַאנְדָעַטְנִישְׁקָע האָט עַפְעַס אוּרְיך גַּיְיט מִיטָן מוֹלָגְעַמְאַכְט.”

אפשר האט זי אים געשאַלטן. ער האט נישט געוווסט און זיך גענגאנגען זיין וועגן.

אין קלויז האט אים איינמאָל בי דער הייסער הרובע געפונגען יוסעלע דער נאמן און גענומען צו אים שריעין:

„דער ביך!... ביך!
עפעס האט ער צו אים גשרין וועגן דעם, וואס דער ביך האט אים.
יוסעלע דעם נאמן, אומזיסט אָפֿגּוֹזָאָגְט פָּוּן מִיל אָוּן נַאֲכָדָע אָוִיסְגָּע.
לאון עפעס וועגן אים, דעם טויבן.

„יא, يا, ער, דער טויבער, דאָרָף דעם ביך לְאָדָן...
„לְאָדָן?“ האט דער טויבער זיך געונגנדערט.

ער האט עס נישט פֿאָרְשָׁטָאָגָען, אויפֿגּוֹזָהָיָבָן די האנט גאנץ הויך און אויף דעם ביך אָנְגּוּזִין, אָרָאָפֿגּוֹלָאָזָן די האנט גאָנט צו דער קְלוּזָ-פֿאָדָלָאָגָע אָוּף זיך, דעם טויבן, מרמו געווין:
„דער ביך, האט עס געהיסן, איז אָזֶוי גְּרוּיס, אָזֶוי גְּרוּיס אָוּן
ער, דער טויבער, איז אָזֶוי קְלִיְּין... גאָרְ קְלִיְּין. גְּעוּוֵיס ווועט דער גְּרוּיס
סער דעם קְלִיְּינָם מְנַצֵּח זִין.“

יוסעלע האט זיין שטרען פֿאָרְקְּנִיטְשָׁט, זיך פֿאָרְקְּלָעָרט אָוּן אָוש גענומען דאס בערדל אין האנט. און דעם טויבן האט זיך שווין געדאָכָט, אָוּ ער האט אָ קְלִיְּוג אָוּן אָ טִיף זָוָארָט גְּעוֹזָאָגָט. ער האט זיך דערפֿאָר אָזֶוי פֿאָרְקְּלָעָרט אָוּן צָוְעָגָעָבָן:

„וואָל כָּאַטְש דער ביך אָים, דעם טויבן, צוּרוּ לְאָזָן...
געמִינֶט האט ער דערמִיט נישט זיך מִיטָּן בְּיך, נָאָר אָסְטָר מִיטָּן
בְּיךָס בְּרוּינָם אָוּן ווּקְסִיקָן בְּחוֹר, גַּעֲקָלָעָרט עַפְעָס פְּרָעָגָן וועגן דעם
בְּיִ אָים, יוסעלע דעם נאמן, אָוּן נישט געוווסט ווי אָזֶוי.
נאָכָדָע אָזֶוי אָ קְאָלְטָעָר אָוּן שְׂנִיעִידְקָעָר אָוּונָט גְּעוּוֵין, אָ פָּאָר
קְלָעָרטָעָר אָזֶוי ער צו אָסְטָרָן גַּעֲגָנָגָעָן אָוּן אָזֶוי גְּעוּנָעָן גַּעֲהָאָט
איַר אָ גְּוִיטִיקָע זָאָך, אִין זִינָעָן גַּעֲהָאָט דעם גָּאנָצָן וועג אָוּן זיך אָפִילְיָי
גַּעֲהָוָרָט ווי אָזֶוי אָנְהִיאָיָבָן:

„אָ מעַנְטָש בְּאָדָאָרָף ווִיסְטָן... אָ מעַנְטָש בְּאָדָאָרָף פֿאָרְשָׁטִיְּין...
אָבָעָר, וועגן ער האט די דְּרוּיסְ-טִיר פָּוּנָם בְּיךָ קִיךְ גַּעֲעָפָנָט, האט
ער דְּעַזְוָעָן, ווי דער ווּקְסִיקָר אָוּן רִירֻוּדְקָעָר מעַנְדָּל האט זיך
מִיטָּאָמָּאָל פָּוּן אִינְגָעָם אָ קִיךְ-וּינְקָל אָ לְאָוּ גַּעֲטָאָן אָוּן גַּעֲשָׁוִינָט אָ פְּרָאָל.

געטאן אין דער צוויטער וויסער טיר, וואט האט צום ביך אין די
חדרים געפירות. ער האט זיך דערשראָקן, דערפֿילט אַ משונחדייק האָרכּ-
קלּאָפּעניש און ווידער דאס נויטיקע ווארט פֶּרְלוּרָן. אין זיין טויבּן
קָאָפּ האָט אַרְומְגְּעַבְּלָאנְשָׁט אַ חדּ :

„מענדֵל אייז אַ מיאָסער בחור... גָּאר אַ מיאָסער בחור.“

נָאָר אַסְטָר אייז שווין גַּעֲזָסְעַן לְעָפָן אִם, גַּעֲשָׂטוֹפְּט אִים אַ גַּעֲזָקְטָעַ
קָאָרְטָאָפּלּ אַין האָנט אָנוֹן צוֹ אִים גַּעֲשָׂרִינְגּ :

„גַּעֲזָעַן דָּא ער, נְטָע דָּער שְׁדָקָן.“

און דעם טויבּנס פְּנִים אייז שווין אויסגעבעסערט גַּעֲזָעַן, אָנוֹן די
בלּיִ-קָּאָלְרָעַנְגּ אוּיגּן זִיְּנָעַן האָבן שווין עַטּוֹואָס שְׁמִיכְלָעַנְדִּיק גַּעֲפָרָעַגּ :

„טָאָקָעַ באָמת?... דָו נְאָרְסְט מִיךְ נִישְׁתְּ אָפּ?“

עַפְּעַס האָט זִי צוֹ אִים גַּעֲשָׂרִינְגּ :

„פִּינְיִ דָעַט פֶּאָרְבָּעָרָט בחור, יוֹאָלְקָעַן.“

דער טויבּער האָט אַפְּגָעָבְּסִין אַ שְׁטִיקָלְפָּוּן דָעַר הַיִּסְעָר קָאָרְטָאָפּלּ
און דאס אָין מוֹילּ גַּעֲהָאָלָטָן. דאס ברִיטּ-בָּאָקְעָדִיק פְּנִים זִיְּנָס האָט זִיךְ
וּי פָּאָרְקִירְמַט אָנוֹן בַּיִּ עַמְצָן גַּעֲבָעָטָן רַחְמִים :

„סְאִיז דָאָךְ אַבְּעָר זִיעָר אַ מיאָסער שְׁדָיְדָן...“

זִי האָט צוֹ אִים אָנוֹן טויבּן אַיְיָר גַּעֲשָׂרִינְגּ :

„יוֹאָלְקִיךְ אִיז אַ זְשָׁוְלִיךְ... אָן אַדְעָסְעָר זְשָׁוְלִיךְ.“

הָאָט ער קִיְּעָנְדִּיק דִי קָאָרְטָאָפּלּ אִיר נַאֲכָגְעָשָׁאָלָט :

„אָאָ, אָאָ, אַ זְשָׁוְלִיךְ... גַּעֲוָוִיס אַ זְשָׁוְלִיךְ.“

IV

סְאִיז דָעַמְאָלָט אַ פְּרָאָסְטִיקָעַ נַאֲכָט גַּעֲזָעַן.

דעם טויבּן האָט זִיךְ גַּעֲהָלָמָט, אָוֹ ער קוּקָט אַרְוִיס פּוֹנְגּ העַכְסָטָן
מיִילּ-פְּעַנְגְּצָטָעַר אָוֹן וּעַט וּי אִין מִילּ-חוּוֹף יָאָגָט זִיךְ מַעַנְדָלְ נָאָךְ דָעַר גַּוְיִינְ
וּוָאָס רַאֲמָט אִין קָאָנְטָאָר. דִי גַּוְיִינְ אַנְטָלְיוֹפְט מִיטּ שְׁרָעָקּ, גַּלְיִיטָשׁ זִיךְ
אוּיפּוֹן אוּיסְגָּעָסְעָנָעָם אִיז אָנוֹן האָט מַרוֹאָ: אָט, אָט וּעַט זִיךְ
כָּאָפּן. אָנוֹן דָאָרְטָן בַּיִּ אַ זִּיתְ שְׁטִיטָה שְׁוֹלָץ, דָעַר מִילְגָעָר, הָאָלָט זִיךְ פָּאָרָן
בוֹיךְ אָנוֹן שְׁרִיְיטּ לְאָכְנִידִיק: „כָּאָפּ זִיךְ!... כָּאָפּ!...“
און פְּלֹזִיםּ דָעַרְזָעַט ער, דָעַר טויבּער, אָוֹ מעַנְדָל יָאָגָט זִיךְ נִישְׁתְּ

נאך דער גויעע, וואס רַמֶּט אֵין קָאנְטָאָר, נָאָר נָאָך זִיְּן אַסְתָּרָן. סְכָאָפֶט אִים
אֹזֶשׁ אֲשִׁידָעָר. אַסְתָּר אַנְטְּלוֹיֶפֶט, שְׁטוּרָקֶט אֹוִיס דַּי הָעֵנֶט אָוָן שְׂרִיֶּיט פָּאָר
פָּחָד. וּוּעַן עָר אַיְּזָ נִישְׁתָּטוֹבֶּ, וְאֶלְּטָ עָר הָעָרָן אֲהַרְצְּרִיְּסְגְּדִּיקָן קוּוִיטָשׁ.
די אַוִּיסְגָּעָדָאָרְטָע אָוָן שְׁלָעָכֶט טַאנְדָּעָטָנוּטָשָׁקָע הָאָט אִם שְׁוִין
נָאָכְדָּעָם אֲגָנְצָן פְּרִימְאָרְגָּן גַּעַהָאָלְטָן אַיְּזָ שְׁלָטָן:
“אֲכָלְעָרָע זָאָל אַוִּיךְ אִים קְרֻומָּעָן... בִּיסְט אֲמְבִּין, וְעָר הָאָט
זִיְּדָאָס אַבְּיִסְלָּמָּעָט בִּינְאָכְטָ? ”
זִיְּדָאָס אַפְּלִיכְוָ צָו אִים צְוָגָנָגָעָן אָוָן פָּאָר זִיְּן אַרְבָּל אֲשְׁלָעָפֶט
געָטָן:

“וְאָס, וְאָס הָאָט עָר אַזְוִי גַּעַרְעוּוּט בִּינְאָכְטָ? ”
עָר הָאָט זִיְּדָעָט אָוָן מִיט דַּי אַקְסְּלָעָן גַּעַנְיִיטָשָׁט:
“עָר הָאָט גַּעַרְעוּוּט? עָר הָאָט נִישְׁתָּטוֹבֶּ שְׁלָמָם, נִישְׁתָּטוֹבֶּ
אַלְיָין הָאָט עָר שְׁוִין נִישְׁתָּטוֹבֶּ גַּעַדְעָנְקָט נִישְׁתָּטוֹבֶּ דַּעַם חָלוּם, נִישְׁתָּטוֹבֶּ
מַעַנְדָּלָעָן אָוָן נִישְׁתָּטוֹבֶּ דַּי גּוֹיִע. אַרְוִיפְּצִיעָנְדִּיק אַוִּיךְ דַּי פִּס דַּי אַלְטָע שְׁטִיוֹלָן,
הָאָט עָר זִיְּדָעָט זָיְּטָיְּטָן בַּאֲטָרָאָכָט, אֲכָלְעָרָע גַּעַטָּאָן, אֹז מַעַן דָּאָרָעָי
זִיְּדָעָט עַפְּעָס אֲפַעְטָר זָאָל אַוִּישְׁמָרָן אָוָן אַיְּזָוּקָגָנָגָעָן אַיְּזָ
קְלָרוֹיְּז. דַּאָּרָטָן אַיְּזָ עָר לְאַנְגָּגָבִּי דַּעַר הַיִּסְעָר הַרְבָּעָ גַּעַוְעָן אָוָן גַּעַ-
טָרָאָכָט, אֹז עָר, דַּעַר טּוֹבָהָה, הָאָט לְיִבְּ וְאַרְעַמְקִיט, אַוִּיךְ הָאָט עָר
דָּאָס זְוַלְבָּעָ פָּעָט פְּלִישָׁ, וְאָס דַּעַר בִּיק הָאָט אַמְּאָלָּפָּאָר אִים אַיְּזָ
אוּגָּן גַּעַגְעָסָן.

“דַּעַר בִּיק וּוּיִיסְט, וְאָס גּוֹת אַיְּזָ.”
די קְלָרוֹיְּז הָאָט זִיְּדָעָט זִיְּדָעָט בִּיסְלָעְכּוֹיְּז מִיט מַעַנְטָשָׁן אַנְגָּעָפְּלִיט. יַיְדָן גִּיְעָן
אַרְוּם אָוָן שְׁמוּעָסָן. אֲוּוֹנְדָּעָר, וְאָס מַעַן דַּאְוָונָט נִישְׁתָּטוֹבֶּ. מִיט יַעֲדָר מִינְוָט
קְוּמָן אָז גַּיְעָ מַעַבְּשָׁתָן; זִיְּלְוִיפְּן אַרְיִין מַאֲדָנָע גַּעַשְׁוִוִּינָט אָוָן מִישְׁן זִיְּ
אוּסָמִיטָן עַולָּם, אָוָן דַּעַר עַולָּם שְׁלִינְגָּט זִיְּ אַיְּזָ אָוָן וּוּרְטָ גַּרְעָסָעָר, מַעַ-
רָעָר. דַּעַר טּוֹבָהָה קָוְטָמִיט זִיְּגָעָ בְּלִיְּ-קְלָרוֹעָנָעָ אוּגָּן אָוָן בַּאֲמָעָרָקָט: בִּיְיָ
דִּי, וְאָס לְוִיפְּן פָּוָן דָּאָס נִיְּ אַרְיִין אַיְּן קְלָרוֹיְּז, זְעָנָעָן דַּי פְּנִימָעָר דַּעַר-
שְׁרָאָקָן, דַּי מִיְּלָעָר אָפָּן אָוָן דַּי אוּגָּן מַוְּרָאְדִּיק גְּרוּיס. זִיְּ פְּרָעָגָן, דּוֹכָט
זִיְּ, בִּיְיָ דִּי, וְאָס גַּעַפְּיִינָעָן זִיְּ אַיְּן קְלָרוֹיְּז: טָאָקָעָ? אַמְּתָה? יַעַנְעָ שְׁאָקָלָעָן
צָו זִיְּמִיטָן קְאָפָּ, בְּלִיְּבָן זִיְּ שְׁטִיְּ, וְעָרָפְּגָלְיְוּרָטָע אָוָן דַּעַר שְׁלָאָגָעָנָע
אוֹן טְשַׁמְּאָקָעָן מִיט דַּי לְיִפְּן.

„סָצַ'ר אֲ רַחְמָנוֹת...”

מען קוקט, דאכט זיך, אויף אים. מענטשן סודען זיך ביגטליך. וויאו און ווארפֿן אויף אים משונחדיקע אויגן, און ער דרייט זיך לעבען זיך און רוקט אומעטום זיין טיבען קאָפּ, מען לאָזט זיך נגענְטער צו אים. עמעצעער וויאו אים מיט אַ פִּינְגֶּעֶר, קוקט ער זיך אַרְוֵן און באָטְרָאָכְט זיינְעַג בְּגָדִים : אַ קְשִׁיאָ, אָפְּשָׁר האָט ער די הוּיוֹן נִישְׁתָּפְּאָרְשְׁפְּילְיָעָט. מען גִּיט צו אַיִם צו אַיִם מען שְׂרִירִים אַיִפְּן אויער, ער זאָל גִּין אַהֲן, צו וואָעוֹז בִּיקָּן, קוקט ער מיט אַזָּאָ ווּנדְרָעָר אַיִם פָּאָרְשְׁטִיטִים נִישְׁתָּפְּאָרְשְׁטִיטִים : ווֹאָס ווּעָט דָּעַם עַולְמָ אַרְוִיסְקּוּמָן, אוֹיבָר ער ווּעָט גִּין צו וואָעוֹז בִּיקָּן ? סְגִּיגִיט צו אַיִם צו אַחֲרוּבָר יַד אַיִם שְׂרִירִים אַיִפְּן אויער, ער זאָל גִּין צָוּם בִּיקָּן. באָזְוִיזָט ער מיט אַ פִּינְגֶּעֶר צו זיך אויף דער ברוסט :

„אַיִךְ ? אַיִךְ זאָל גִּין ?”

ער פָּאָרְשְׁטִיטִים גָּאָרְנִישְׁט אַיִם גִּיט דָּאָר אַהֲן, צָוּם בִּיקָּן, קְנִיטִישְׁט מיט דִּי אַקְסְּלָעָן אַיִם גִּיט.

נָאָר דָּאָ, פָּאָרְן בִּיקָּס שְׁטוּבָ, שְׁטִיעָן אַוְיךָ פִּיל מענטשן, סְדָאָכְט זיך אַיִם, אָז דָּאָס זענען דִּי זעלְבָעָ, ווֹאָס ער האָט אַיִן קְלוּזָן, זַיִי שְׁטוּפָן זיך צָוּם בִּיקָּן דִּי חֲדָרִים, פָּוּן דִּי חֲדָרִים אַיִן קְדוּ אַיִם צְוֹאָמָעָן מיט זַיִי שְׁטוּפָט זיך ער, דער טִיבָּעָר. ער ווּיל זיך נִישְׁתָּפְּאָרְשְׁטִיטִים, ווִיסְטִיט נִישְׁתָּפְּאָרְשְׁטִיטִים צְוִילִיב ווֹאָס ער שְׁטוּפָט זיך אַיִם שְׁטוּפָט זיך פָּאָרטָ. דַּי קְיִיד אַיִן שְׁוִין פּוֹל מיט מענטשן, סְאִיָּו אַזְשָׁדָאָרְטָן פִּינְגְּטָעָר, סְשֻׁוִּינְדָּלָט אַיִם אַיִן דִּי אוּגָּן, אַלְמָן צִיטָעָרָט אַיִם שְׁאָקְלָט זיך גַּעַשְׁוִוִּינְטָן, ווּי דִּי זְפָּן, ווֹאָס בִּים בִּיקָּן מִיָּה. סְצִיטָעָרָן אַיִם שְׁאָקְלָעָן זיך דִּי קְיִיד, דִּי מענטשן. אַיִם אַפְּלִיכָּו דִּעְרָטָאָפְּשָׁאָן מְטָן אַיִינְגְּזָוִוִּינְגָּעָן, פָּאָרְבְּלוּיטָן מְתָ, ווֹאָס צו אַיִם שְׁטוּפָט ער זיך עַנְדְּלָעָן צו. אַיִן רָגָע דער קענְטָעָר דָּעַם מְתָ :

„אַיִן אַסְתָּר, גַּעֲוִיס אַסְתָּר.”

ער הִיבְּשָׁת זיך אַפְּלִיכָּו נִישְׁתָּפְּאָרְשְׁטִיטִים : ער אַיִן שְׁוִין דָּאָ אַמְּאָל בִּי אַט דָּעַם זעלְבָעָן טָאָפְּשָׁאָן מיט דָּעַם זעלְבָעָן גַּעַשְׁטָאָגָעָן. שְׁוִין לְאַנְגָּן אַיִן דָּאָס גַּעַוּעָן, זַיִעָר לְאַנְגָּן, נָאָר סְאִיָּו דָּאָר גַּעַוּעָן. אַפְּלִיכָּו דִּי זעלְבָעָן פִּיל מענטשן זענען דָּאָרְטָן אַרְוּם גַּעַשְׁטָאָגָעָן אַיִן אַמְּרָה-שְׁחוֹרָה-דִּיקָּעָר ווּינְטָרְדִּיקָּעָר פְּרִימָאָרְגָּן אַיִן דָּעַמְּאָלְסָטָן,

ווײַ אִיצְטָמָן, אֵין דְּרוֹיִיסְן גְּעוּווּן.

עַמְעַץ טוֹט אִים פְּאָרָן אַרְבֶּל אַ שְׁלַעַפְתָּ אָן וּוּיוּזָט אִים אוּףְ דָּעָר
סְטוּלְיָעַ. עָרְ קָוֶט: אַ שְׁטוּרִיק הַעֲנָגָט נָאָךְ דָּאָרְטָן אַרְאָפְטָ פְּוֹנָם קְרוֹקָ. עָרְ
פְּאַרְשָׂתִיט שְׁוִין, אַיְ זִי הָאָט זִיךְ גַּעַהַנְגַּעַן, וּוּילְ פְּרָעָגְן „פְּאַרְוּאָסְ“,/
פְּרָעָגְטָ נִישְׁטָמָן, אָן כָּאָפְטָ אַ קְוָק אַוְיכְּ דָּעָר אַלְטִיטְשְׁקָעָר יַדְעָעָעָ, וּוּאָסָ
שְׁטִיטָטָ צְוָקָאָפְנָס פְּוֹנָם מָתָ, זִי הָאָט זִיךְ פְּאַרְקְרִימָטָ, אַטְ דִּי אַלְטִיטְשְׁקָעָ
יַדְעָעָעָ, זִיךְ אַיְנְגַּהַיְקָעָרָטָ, גַּעַעַפְנָט דְּאָס צִיְנְלָאָזָעָ מְוִילָ, פְּאַרְוּאָרְפָּן
דָּעָם קָאָפְטָ מִיטָ דִי גַּעַשְׁלָאָסְעָנָעָ אַוְיכְן אָן זִיךְ פְּאַרְקְרִימָטָ. זִי וּוּינָטָ
אַפְנָים, מִיטָ אַחֲרָצְרִיסְנְדִיקָן קוֹלָ, נָאָרְ עָרְ אַיְ טְוִיבָ אָן הַעֲרָתָ נִישְׁטָ.
עָרְ פְּאַרְקְרִימָט זִיךְ אַוְיכְ, וּוּילְ אַוְיכְ וּוּיְנָעָן אָן קָאָן נִישְׁטָ. סְיוּעָרָטָ
אַגְּרוֹדָעָרָ, מַעַן טְרִיבִיטָ פְּוֹנָאנְדָעָרָ דָעָם עַלְמָ, דָעָר אַלְטָעָרָ חְבָרָאָ-
קְדִישָׁאָ-שְׁמָשָׁרִיָּטָ דָאָרְטָן בְּיִי דָעָרָ טְרָ: „נוּ גְּעָנוּגָ, גְּעָנוּגָ. גִּיטְ אַיְיךְ גְּעֻזּוֹנְטְּעָרְהִיטָ.“

דִי קִיךְ וּוּעָרָט לִיְדִיקָ. מַעַן טְרִיבִיטָ אִים אַוְיכְ, וּוּילְ עָרְ נִישְׁטָ
גִּיןָ. מַעַן שְׁלַעַפְתָּ אִים פְּאָרְ דִי פְּלִיצְעָסָ, וּוּאָרְפָטָ עָרְ אַרְוּם זִיךְ
אַזְעַלְכָעָ שְׁלַעַכְתָּ אַוְיכְן אָן כָּאָפְטָ זִיךְ מִיטָ בִּיְדָעָ העָנָטָ פְּאָרָן
טְאַפְּטָשָׁאָן מִיטָן טְוִיטָן. מַעַן רִיסְטָ אִים מִיטָ כּוֹתָ, שְׁלַעַפְתָּ עָרְ נָאָךְ
זִיךְ דָעָם טְאַפְּטָשָׁאָן מִיטָן טְוִיטָן. מַעַנְשָׁנָן וּוּרָעָן מִידָ אָן לְאָזָן אִים
צְרוֹ. נָאָרְ עָרְ דָעָרָעָטָ עַמְעַץ אַוְיפָן טִירָ פָּוָן קִיךְ אָן דָעָרָמָאנָטָ
זִיךְ אָן חַלְוָם, אָן מִילְ-חוֹףָ, אָן מַעַנְדְלָעָן, אָן דָעָרְ גּוֹיעָ אָן אָן
אַסְטָרָן. עָרְ לְאָזָטָ אָפְ דָעָם טְאַפְּטָשָׁאָן אָן לְאָזָטָ זִיךְ עַרְגָּעָן לְוִיפָןָ.
נָאָרְ בְּאָלְדָ פְּאַרְגָּעָסָטָ עָרְ וּוּהָיָן עָרְ דָעָנָקָטָ לְוִיפָןָ, רִיסְטָ זִיךְ דָאָךְ
אַרְיוֹסָ אַוְיפָן גָּאָסָ אָן לְוִיפָטָ גִּיךְ, מִיטָ אַלְעָ פּוֹחוֹתָ. דִי שְׁטִיוֹלָ פְּאַרְקְרִיקָן
טִיףָ, טִיףָ אַיְנָם אַוְיְגַעְבָּלְאָזְעָנָעָם שְׁנִיָּ אָן עָרְ עַטְעַמָּטָ שְׁוּעָרָ, פִּילְטָ,
וּיְ סְלָאָזָטָ זִיךְ אַוְיסָ דְּאָסָ חַוִּיתָ אָן לְוִיפָטָ.

V

דְּאָס אַיְ גְּעוּווּן אַזְוִי מַאְדָנָעָ אָן וּוּיְךְ.

בִּיטָ בְּיִקְ הָאָט מַעַן פְּאַרְגָּעָסָן אַוְיכְ נָאָכָטָ דִי בַּהֲמָה אֵין שְׁטָאָלָ
פְּאַרְטְּרִיְּבָןָ, הָאָט מַעַן זִי נָאָכָדָעָם גַּאנְצְבָּרִיְּ מִיטָ אָן אַפְּגָעָשְׁנִיטָעָנָעָם עַקְ
אַינְדְּרוֹיִיסָן לְעַפְנָן הַוִּיחָ-טִירָ גַּעַפְגָּעָן. פָּוָן שְׁטוֹבָ זְעָנָעָן אַלְעָ מַעַנְשָׁנָן מִיטָן

ביך בראש ארוים. מען האט די בהמה אין הוייף אריינגעלאָזון, זיך אַרְוּם-
געשטעלט, זיך באָטראָקט און זיך מיט ערשותוינטע פנימער אין די אוינן
געקוקט:

“וואָס זאָל דאס באָטיטין?”

דער עק אייז מיט אַשְׁרֶפֶר זאָך געווען אַפְּגַעַהָאָקט הוֵיך בַּיִם
רוֹקַן. פונַם פֿאַרְוּוֹנְדַעַטָּן אַרְבָּן נַאֲך גַּעֲטִיפֶּט טַרְאָפָּנָס בְּלוֹטָן. אַ מַּרְהָ-
שְׂחוֹרָהָדִיקָע אָן אַומְגַּדְּקַלְעַכְעַ אַיְדִּי בַּחֲמָה גַּעַשְׁתַּאֲגַעַן צוֹוִישָׁן הַיְמִישָׁן
עוֹלָם, גַּעַשְׁתַּאֲגַעַן מִיט אָן אַרְעַפְּגַעַלְאָזָוָן קָאָפָּ, טַרְוַיְירַק מִיט דִּי גַּרוּיסָע
בַּחֲמִישָׁע אַרְיָן גַּעַפְּגַקְלָט אָן דָּאַכְט זיך גַּעַטְרָאָקט:
„אַט קוּקֶט: אַיְיבִּיק, אַיְיבִּיק וועל אַיך שוֹין קִיְּין עַק נִישְׁטָהָאָבָן...
אוֹ אַן-אָוֹנוֹי אַיְן צָו מִיר...”

עַטְלַעַכְע טַעַג נַאֲצַאנְגָּנד הָאָט מעַן זיך בַּיִם בֵּיך אַיְן שְׁטוּבָּ די
קַעַפְע גַּעַבְרָאָכָן:

“וּוְעַמְעַנְט אַרְבָּעַט זאָל דאס זיין?”

מען האט פֿוֹן אַ זַּיִיט בְּלַקְעָן אַיְיף יַסְעָלָעָן, דָעַם אַפְּגַעַוְאָגָטָן
נאָמָן, גַּעַוְאָרְפָּן, חַוְשָׁד גַּעַוְעָן דִּי צָוְוִי אַרְבָּעַטָּר, וואָס האָבָן מַעַנְדְּלָעָן
אוֹיסְפָּאָטָשָׁן גַּעַוְאָלָט, זַיְיַ אַפְּלָוּ צָוָם אַרְאָדָנִיק גַּעַרְוָפָן אָן זַיְיַ דָּאַרְטָן
אוֹיסְגַּעְפָּאָרָשָׁט. עַרְשָׁת מִיט אַפְּאָר וּוְאָכָן שְׁפָעַטָּר אָיַן מעַן אַקָּאָרָשָׁט
אַיְיף אַ סְּבָרָה גַּעַפְאָלָן:

„כְּבָעַט אַיְין, אָפְשָׁר אַיְן דָאָס גַּאֲרָ דָעַם טַוְיבָּנָס אַרְבָּעַט?
עַמְעַצְעַר הָאָט אַזְּאָג גַּעַטְאָן גַּלְאָט אַזְּוִי אַיְן דָעַר וּוְעַלְתָּ אַרְיָין, אָן אַלְעָעָט
הָאָבָן זיך שוֹין נַאֲכָלָם אָן דָעַם אַגְּנַעַכְאָפָט. סַאיְזַעְוָעָן אַזְּוִי מִשְׁוָנָה
אָן נִישְׁטָה צָוְגַּלְיָבָן אַרְיָף אִים, דָעַם ווּוְקָסִיקָן אָן בְּרִיטִית-בִּינְגָנְדִיק טַוְיבָּן
מִיטָן צַוְּגַּעַגְאָרְטָלָטָן לִיְּבָּ, אַגְּנַעַרְקָטָן שְׁמוֹיסְעַנְעָם הַיְטָל אָן מְרָה-שְׁחוֹרָה-
דִּיקָגַּלְיָנִילִיטִיקָן פְּנִים, אָן דָאָק הָאָט מעַן גַּעַנְגַּוְיָבָט, זיך גַּעַוְוְנְדָעַטָּר,
נִשְׁטָה פָּאָרְשָׁתָאָגָעָן אָן גַּעַנְגַּוְיָבָט:

„אַ קְשִׁיאָ אַוְיָפָן טַוְיבָּן? סַאיְזַעְדָּקָר מִיט אִים עַפְעָס נִישְׁטָה
אַיְגָאנְצָן גַּלְאָט.”

אַט הָאָט אִים אַיְגַּמְאָלָל די אוֹיסְגַּעְדָּאָרָטָע טַאנְדַעַטְנִיטְשָׁקָע דָעַר-
צָאָרָנָט, הָאָט עַר אִיר אָן אוֹיסְגַּעְטָאָגָעָם שְׁטִיוֹוָל אָן קָאָפָּ גַּעַוְאָרְפָּן,
גַּעַכְאָפָּט אַירָע בְּעַטָּן, טַישָׁן אָן בְּעַנְקָלְעָן אָן זַיְיַ מִיט פָעָס אַיְנְדוּרִיטָן
אַרְיִיסְגַּעַשְׁלִידְעָט.

מען איז דעמאָלטט פונם גאנצן שטעטל זיך צוֹאַמְעַנְגָּלְאָפֶן,
געוקט פון וווײַטנס און מורה געהאָט צוגין. אינער האָט דעם
צוויטן אַיבּֿערְגְֿעַבְֿן:

“דעם טויבּן זענען די געבעּוֹטָן” אַרְיִין אַין קָאָפֶן!
די אויסגעּדְאָרטְעָן טָאנְדְעַטְנִיטְשְׁקָעָן האָט זיך דָא אַרְמוּנְגָּדְרִיטָן,
זיך געקלְאָפֶן מיט צוֹויִי פּוֹסְטָן אַין קָאָפֶן אַון גַּעֲרִיטָן אַיר שְׂמָלְן אַון
הַיּוּרְקָן הַאַלְזָן:

“יַיְדָן קוּקְטָן: אַ פְּאָגָרְאָם מַאְכָט עַר מִיר... אַ פְּאָגָרְאָם!”
און יַיְדָן זענען גַּעַשְׁתָּאָנָעָן אַון האָפֶן גַּעַקְקָט. סַחְאָבָן זיך שְׁוִין
געפּוֹנוֹן גּוֹטְ-הַאֲרַצִּיקָעָן קְרוּפְּטִיקָעָן קִינְדָּעָר, ווֹאָס זענען גְּרִיטָן גַּעוּוֹן
אוֹיףָ דעם טויבּן זיך אַרְיוּפּוֹאָרְפָּן, האָט אַבעּר די טָאנְדְעַטְנִיטְשְׁקָעָן
שׁוֹנָאִים גַּעַהְאָט, זַיִהְאָבָן גַּעַלְיכְּצָט אוֹיףָ אַיר מִיט בִּיאָז אַיְגָן אַון
געשְׁעַטְשָׁעַט אַונְטָעָר אַירְעָ פְּלִיצְעָס:

“נִישְׁקָהָה, נִישְׁקָהָה, זַי אַיְזָן זיך אַינְמָט טוֹבִּין גַּעַנוֹגְ נָוקְםָ.”
און דָּאָרטָן, ביִי דָעַר שְׁטוּבָ, האָט נַאֲך דָעַר טִיבְּעָר עַפְעָס אַינְדְּרוּיטָן
אַרְיוּסְגַּעַשְׁלֵי-יְדָעָרָט אַון גַּעַשְׁאָקְלָט מִיט אַדְעַשְׁטִיקָטָן קְרוּעָץ:

“אַ רְ-רְ-רְוֹחָ...”

מען האָט אַימְטָאָקָע צָוָם “אַוְרָאַדְנִיקָן” גַּעַרְוִפְּן אַון זיך ביִי אַימְטָאָקָע
דָעַרְפְּרָעָן אַנְגְּעַחוּרְיָבָן:

“דוֹ קָעַנְסָט זַי, דעם בִּיקְסָ בְּחַמָּה?”
הַאָט עַר זיך אַבעּר אַגְּנָעָכָאָפֶן אַינְמָט ווֹאָרט “בִּיקָן” אַון דָאָס נִישְׁטָן
געָקָאנְטָן פְּאָרְגָּעָסָן:

“יַאְ, יַאְ, וּאָוּוּ בִּיקָן.”

דעם אַוְרָאַדְנִיק אַיִ בָּאַלְדָן נַאֲסָ גַּעַוְאָלָט האָט
ער שְׁוִין ווֹאָס גַּעַכְעָר פְּטוּרָן ווֹעֲרָן פָּון אַט דָעַר ווֹוְקְטִיקָעָר בְּרִיאִיטָן
בְּיַיְנִיקָעָר בְּרִיאָה, ווֹאָס קוּקְט אוֹיףָ אַימְט גְּרוּיטָע אַוְיסְגַּעְנְלָאָצְטָע אַוְיְגָן
און “געַבְעָט” מִיט שְׁוֹעָרְקִיטָן אַלְזָן אַיְינָן-אַוְן-אַיְינְצִיק ווֹאָרט. האָט אַבעּר
דָעַר טִיבְּעָר פָּון אַימְט נִישְׁט גַּעַוְאָלָט אַפְּטְרָעָטָן, גַּעַרְאָכָן צָו אַימְט אַלְזָן
געַנְטָעָר אַון גַּעַנְטָעָר אַון אַפְּלִילָו גַּעַמְאָכָט צָו אַימְט דָעַר הַאַנטָן:

“וּאָוּוּ בִּיקָן... אַ...”

עַפְעָס האָט עַר אַימְט גַּעַוְאָלָט דָעַצְיִילְן ווֹעֲנָן אַבְּיִיטְלְ-מִילְ, ווֹאָס
חַאָלָט זיך אַין אַיְינָן טְרִיאִיסְלָעָן, ווֹעֲנָן אַטְאָפְטְשָׁאָן מִיט אַמְתָה אַון ווֹעֲנָן

א קורך מיט א שטרויך; געוואָלט דערצ'יילן און נישט געקאנט. ווי איין
א געץ אי ער פֿאַרְפַֿלְאַגְּנָטָעָרט געוואָרָן אִין דער ערשטער מהשבה וועגן
בֵּיק אָון זיך פֿוֹן אִיר אַרְוִיסְרִיסִין קִין כּוֹחַ נִשְׁתַּגְּהַאֲטָה.

דער אַרְאַדְנִיךְ הָאָט אִם עַנְדְּלָעַךְ אַרְוִיסְגַּשְׁטוֹפְּט אָון פֿאָרָ
שְׁאָסֶן דֵּי טִיר, אָון ער אִיז נָאָז דְּאָרְטָן לְאָנָגַן גַּעַשְׁתָּאָגָעָן אָון גַּעַומָּעָן,
גָּאָט וּוַיִּשְׂטַט נָאָז וּוָאָס, דֵּי הַוִּזְוָן אַיבְּעַרְבִּינְדָן. אַיְידַּ פֿוֹן שְׁטָאָט אִיז
פֿאָרְבִּי דּוֹרְכְּגַעַגְּנָגָעָן, הָאָט ער אִין דֵי הַוִּזְוָן פֿאָרְגָּעָסָן, זיך גַּעַלְאָזָט גַּיְינָן
כו אִים, שְׁוִין אַפְּילָו אַוְיסְגַּשְׁטוֹפְּט אַהֲנָט פֿאָרְוִיס אָון אִים אַנְגָּעָן
הַוִּיבָן דּוֹרְצְיִילָן דָּאָס זַעַלְבָעָן, וּוָאָס ער הָאָט נָאָר-וָאָס גַּעַוְאָלָט דּוֹרְצְיִילָן
דַּעַם אַרְאַדְנִיךְ:

“אָ!... דַּעַר בֵּיק!...”

דער יַיְד הָאָט זַדְקַת אַיְבעָרְגַּעַשְׁרָאָקָן אָון מִיט אַמְּרוֹאַדְיק חַאַרְצָ
קַלְאַפְּעַנְיִשְׁטָן אַנְטְּלַאְפָּן אָן אַזְיִיט, אָון ער אִיז גַּעַגְּנָגָעָן וּוַיִּטְעַר צַו דַּעַר
שְׁטָאָט צַו אָון אַוְיסְגַּשְׁטוֹפְּט דֵי הַאֲנָט צַו יַעַדְן מַעֲנְטָשָׁן, וּוָאָס ער
הָאָט בָּאָגָעָנָט. יַיְדַּן הַאֲבָן פְּחָד בָּאָקְמוּעָן אָון אִים דַּעַם וּוְעַג אַפְּגַעְרָאָטָן,
אוֹן ער אִיז אַלְעַמְּאָל שְׁטִיְין גַּעַבְּלִיבָן מִיט אָן אַוְיסְגַּשְׁטוֹפְּטָר הַאֲנָט
אוֹן מִיט נִשְׁתַּגְּהַאֲטָה וּוַאֲרַט:

“אָ!... דַּעַר בֵּיק!...”

יעַדְעַר מהשבה הָאָט זַיְה, אַפְּנִים, מִיט אַט דַּעַם וּוַאֲרַט אִין
זַיְין גַּעַפְּרָעָסָטָן מוֹחַ אַנְגָּהָהוּבָן, נָאָר קִינְגָּר הָאָט נִשְׁתַּגְּהַאֲטָה הַעֲרָן
אָט דֵי מהשבה, אִיז ער דּוֹרְפָּאָר בִּים עַרְשָׁתָן וּוְאָרָט גַּעַבְּלִיבָן, גַּלְיִיךְ וּוַיִּ ער
מִיט אַט דַּעַר מהשבה וּוְאָלָטָן אַיְיף עַמְעַצְן גַּעַהְאָפְּט אָון גַּעַוְאָרָט, אַט וּוְעַט
ער סּוֹף-כּוֹל-סּוֹף קָוּמָעָן, יַעַנְגָּר מַעֲנָשָׁה, וּוָאָס וּוְעַט אִים וּוְעַלְן אַוְיסְגַּשְׁטוֹפְּטָר,
וּוְעַט ער דָּאָס עַרְשָׁתָן וּוְאָרָט אַפְּלָאָזָן אָון וּוְעַט אִים אַנְטְּדָעָקָן אַלְעָ
מַהשְׁבָּות, וּוָאָס אִין זַיְין טַוִּיבָן אָון גַּעַפְּרָעָסָטָן קָאָפְּ.

פֿאַמְּעַלְעַךְ אִיז ער אַזְוִי פֿאָרְגְּאָגָעָן אָין קָלוֹיוֹ, גַּעַפְּגַּנְטָן דֵי טִיר
אוֹן אַרְיִינְגְּעַרְקָט זַיְין טַוִּיבָן קָאָפְּ. קִינְגָּר אִיז אָין קָלוֹיוֹ נִשְׁתַּגְּהַאֲטָה
הָאָט ער זַיך בֵּי דַּעַר הַיִּסְעָר הַרְוָבָע גַּעַוְעָצָט. אַרְוָם אִיז אַזְוִי שְׁטִילָ
אוֹן רַוִּיך גַּעַוְעָן. דֵי קָלוֹיוֹ-שַׁוִּיבָן מִאָט פֿאָרְפְּרָוִוִּין, דֵי שְׁטַעַנְדָּעָרָס פֿאָרָ
לְאָזָן, וּוַיִּמְצְּבָה פֿוֹן קְדוּשִׁים, וּוָאָס שְׁטִיְיָן מִיטָּן פְּנִים צַו מַוְרָח-זַיִיט
אוֹן כָּפָן אַקְוָק אַהֲיָן, צַו נָאָט-בְּרָךְ-הָוָא.

כְּרַאְפְּעַט זַיך עַרְגָּעָן קָעַגְּנָאַיְבָעָר דַּעַר הַיִּסְעָר הַרְוָבָע אַיְדַּ אָן

אַרְעָמָן, ווֹאָס אִיז פֿוּן דֵי ווִוִיטָע מְקוּמוֹת צְוֹפָס גַּעֲקוּמָן, כֶּרֶאָפָעַט פֿוּן אַ גַּעַשְׁמָאָק בִּיטָּאָגְעָדִיקָן דְּרִימָלָן אָן חַלְמָט ווּגָן אַ סְּךָ אַ אַיְינָן-צִיְּקָע קָאָפִיקָעַס.

אָן דָּעַר טְוִיְּבָעַר זִיצְטָדָא מְרָה-שְׁחוֹרְהָדֵיק בֵּי דָעַר הַרְוָּבָע אָן הַעֲרָת נִישְׁמָן, ווִיִּסְטָט נִישְׁטָט אַפְּילָן, צִי דְּאָטָן, קַעַנְגַּאְבָּעָר דָעַר הַרְוָּבָע לִיגְטָן אַ מְעֻנְטָשָׁה. זַיְינָן מוֹחָ אִיז אַיְינְגַּעְפָּרָעָסָט, קָאָלָט, אָן גַּעַדְעַנְקָט שָׂוָאָץ אָן נַעַפְלָדִיק אַ טְרוֹיְיָעָרִיךְ גַּעַשְׁעָנִישָׁ מִיטָּזִינְגָּר אַ פָּאָרוֹוֹנוֹנְדָעָטָעָר לְאַפְּעַטָּקָע, מִיטָּזִאָפְטָשָׁאָן, מִיטָּאָן מִיטָּאָן אַיְזָעָרְגָּעָם קְרוּקָן, ווֹאָס צָו אִים אִיז אַ שְׁטָרִיךְ צָגְעַבְוָגְדָּן. אָן אַרְוָם אַלְעָס דְּרִיְיט זִיךְ אַן אַגְּנָעָהוַיְבָעָנָע מְחַשְּׁבָה מִיטָּזִינְגָּתָן, קִין גַּעַנְדִּיקָט ווּאָרטָן :

“דָעַר בֵּיךְ!... אַ!...”

סְקָוְמָט אַרְיָין יְוָסְעָלָע דָעַר נָאָמָן, טָוָט אָוִיס דָאָס שְׁמוֹיסְעָנָע פּוֹטָעָר אָן זַעַט זִיךְ לְעַבְנָן אִים בֵּי דָעַר הַרְוָּבָע. פָּאָמְעָלָעָע אָן פָּאָרָהָלָומָט גַּלְעָט עָר זִיךְ זַיְינָן שְׁפִיצְיָיךְ בְּעָרְדָל. אָן דְּאָכְטָן דְּאָכְטָן זִיךְ שְׁוִין, אָז עָר קְלַעַרְתָּן זַיְינָן תְּמִיד בִּיזְלָעָכְעָ מְחַשְּׁבָה, מְחַשְּׁבָה, פֿוּן אַיְדָן אַ מְטוּפָלָן, ווֹאָס זַעַט אַן פְּרָנָה. הָאָט אַבְּעָר יְוָסְעָלָע אַ נְשָׁמָה, ווֹאָס עַס בָּאָרִירָן זַיְ צִיְּטָנוֹוִיָּה ווּיְלָדְפְּרָעָמְדָע עֲנָנִים. עָר שְׁרִיְיט עַפְעָס אַיְינָם טְוִיבָנָס פָּאָרָה-שְׁתָאָפְטָן אוּיָעָר, אָן דָעַר טְוִיְּבָעַר בּוֹיגְט צָו אִים זַיְינָן גַּעַפְרָעָסָטָן קָאָט אַן שְׁאָקָלָט אִים נָאָר :

“גַּעַשְׁטָאָרָבָן?... ווֹאָס זְשָׁע דָעָן? אַוּוֹדָאי גַּעַשְׁטָאָרָבָן.”

עָר ווּילְעָט עַפְעָס זָאָגָן, נָאָר יְוָסְעָלָע לְאָכְטָן. סְפָאָרְקָנִיְּתָשָׁן זִיךְ יְוָסְעָלָעָס צְוָגְעַשְׁיְרָעָנָע ווּצְגַּצְעָס מִיטָּדָע אַיְבָּרְשָׁטָעָר לְיִפְּ אָן סְבָאָוִוִּין זִיךְ גַּלְעָלָע, פָּאָרְרוֹיכְיָרָטָע צִיְינָרָה. יְוָסְעָלָע שְׁרִיְיט ווּיְדָעָר, אָן עָר קוּקָט אִים אַיְן דֵי אַוְיָגָן. זַיְינָן פְּנִים אִיז מְרָה-שְׁחוֹרְהָדֵיק, דֵי בְּלִיעָנָע אַוְיָגָן זְעוּן פָּאָרְגְּלִיוּוּעָרָט אָן אַיְסָגְעָלְגָּאָצָנָט, דָאָךְ כָּאָפָן זִיךְ בֵּי יְוָסְעָלָע אַבְּעָזָן.

גַּעַרְיסָעָנָע ווּוּרְטָעָר אָן גִּיבָּן אַיְבָּעָר דָעַם גַּעַפְרָעָסָטָן מוֹחָ:

“דָעַר בֵּיךְ אִיז אַ חְזִיר... אַ רְיִיכָּעָר חְזִיר, נִשְׁקָשָׁה.”

סְדָוְכָט זִיךְ אִים, אָז יְוָסְעָלָע רִיְיכָט זִיךְ מִיטָּאִים, אָן סְפָאָרְדָּרִיסָט אִים. נָאָר בָּאָלָד פָּאָרְגָּעָסָט עָר, אָז סְפָאָרְדָּרִיסָט אִים אָוָן ווֹאָס סְפָאָרְדָּרִיסָט אִים, אָן גַּעַדְעַנְקָט נָאָר דָעַם בִּיקָס הוּיְכָע אָן ווִיס אַפְּגָעָקָאַלְכָטָע שְׁטוּב מִיטָּאָרָע פּוֹנָאָנְדָעָר גַּעַוּוֹאָקָסָעָנָע אַקָּאָצִיעָ-בּוּמָעָר, ווֹאָס פָּאָר דֵי פּוֹנְצָטָעָר, אָן מִיט אַיר רֵיָן בְּלוּיָם, ווִי נָאָר-וֹאָס אַפְּגָעָוֹאָשָׁעָנָעָם פָּאָרָקָאן.

עס ווערטן טונקיי די געקווייטט פאָרפרוירענע שויבן. מענטשן
 קומען אריין אין קלויין, רוקט ער זיך פֿאמַעלְעֵךְ אַרוֹס אַינְדרוּסֶן, פֿאָרְ
 לִיגֶט די הענט אין די אַרְבֶּל אָוֹן לְאָזֶט זיך ער גּוֹעֵץ גּוֹיַן. ער שפאנט
 פֿאמַעלְעֵךְ מִיט אָן אַרְאָפְּגָנְעָלְאָזֶטן קָאָפֶן, נָאָר בָּאָלְדְ פֿאָרגָעָסֶט ער, ווּהוּין
 ער גּוֹיט, פֿילְט אַפְּלְוַוְ נִישְׁתְּ צִי ער גּוֹיט, ווּיסְטַ נִישְׁתְּ צִי אַינְ דָּרוּסֶן
 אַיְזָ זּוּמְעָר, צִי ווּינְטָעָר. יְנָגְלְעָךְ פֿאָרְלְאָזֶן אוּיפֶקְ אַזְוִילְעָךְ די גּוֹיִשְׁתְּ אָוֹן
 לְוּפְּן אִים נָאָך. עֲפָעָם שְׂרִיעָן זִי צָו אִים, נָאָר ער הערט נִישְׁתְּ, גּוֹיט
 צוּוֹשָׁן צְוּוֹיִ שְׂוֹרוֹת הַלְּצָעָרָנָעָ קְלִיְיטָן אָוֹן קָוָקְט זִיךְ אוּיפֶקְ זִיךְ נִישְׁתְּ
 אָוֹן, מענטשן קָעָרָן אִים אָפֶן דָּעַם ווּעַג, אָוֹן ער בְּאַמְּרָקְט זִיךְ נִישְׁתְּ.
 פֿון הַינְּטָן פֿאָרְט אָן אַשְׁיָּטָן. דָּעַם פֿוּעָר אַיְזָ קָאָלְט, ער פֿוּלְט
 זִיךְ נִעְמָן די לְיִצְעָס אַיְזָ הַעֲנָט אָוֹן אַפְּקָעָרָן, שְׂרִיעָט ער
 אִים: "בעַרְעָגִיס!"*) אָוֹן ער הערט נִישְׁתְּ. דָּעַר דִּישְׁלְ טָוט אִים
 אַזְקָאָפֶן אַיְזָ דִּי אַיְנְגָה וּקְעָרָטָן בְּרִיְיטָעָ פֿלִיכְעָס, כָּאָפֶט ער זִיךְ
 מִיט דָּעַר הַאנְט פֿאָרָן פֿאָרוּוֹנְדָּעָטָן אַרְט, קָוָקְט זִיךְ נִישְׁתְּ אָוֹן
 גּוֹיט ווּינְטָעָר.

ער שטעלט זִיךְ אָפֶן בַּיְמָם בַּיְמָם קָאָרְדָּאָר אָוֹן ווּיסְטַ
 נִישְׁתְּ, ווּהוּין זָאָל ער ווּינְטָעָר גּוֹיַן. די רַעֲכָטָע טִיר, ווּאָס פֿירְט אָיַן
 עַסְצִימָעָר, אַיְזָ צוֹנוּמָאָכְט שְׁטִיףָת. אָוֹן פֿעַסְט, גּוֹיִיךְ וּזִי אַיְזָ גּוֹשְׁלָאָסֶן
 פֿון אַיְנוּוֹיִינִיק. די לְיִנְקָע טִיר, ווּאָס צָו דָּעַר קִיךְ, אַיְזָ עַטְוֹאָס אָפֶן.
 אַלְאָגָע אָוֹן שְׁמַאָלָע שִׁין צִיט זִיךְ דָּוְרָק אִיר פֿון דָּעַר קִיךְ, צְעַשְׁפְּרִיט
 זִיךְ אוּיפֶק דָּעַר פֿאָדְלָאָגָע פֿוּנָס פֿינְצְטָעָן קָאָרְדָּאָר אָוֹן רִירְט זִיךְ נִישְׁתְּ.
 ער שטעלט זִיךְ אַיְזָ ווּינְקָל, ווּאָס קְעַגְנָאִיבָּעָר אָט דָּעַר טִיר, אָוֹן רִירְט
 זִיךְ אוּיךְ נִישְׁתְּ, מַעַן גּוֹיט מִיט אַלְאָמָפֶגֶן קָדְרוֹר אָוֹן מַעַן בְּאַמְּרָקְט
 מִיט שְׂרָעָק אַפְּאָר אַפְּגָעָרְבָּעָנָע שְׁטוֹוֹלְגָעָזָעָר. סְוּוּרָת אַגְּלִין שְׂרִיט
 אָוֹן סְשְׁטִיעָן שִׁוְּן לְעָפָן אִים אַלְאָעָ שְׁטוֹבְ-מְעַנְטָשָׁן. דָּעַר בַּיְמָם אַלְיִין
 עֲפָעָם אַיְזָ זִיךְ טּוּבָן אוּיר, נָאָר ער הערט נִישְׁתְּ אָוֹן טְרָאָכֶט:
 "דָּעַר בַּיְמָם אַיְזָ אַחֲוָר... אַרְיִיכְעָר אַחֲוָר... נִישְׁקָשָׁה."

אוֹן בשעת ער קומט צוֹרִיק צִוְּוִיךְ זִיךְ אַיְזָ שְׁטִיבָל אָוֹן שְׁטָעָלְט זִיךְ
לְעָפָן טְאָנְדָּעָטָנִיק בַּיְמָם בַּיְמָם הרובע, טְרָאָכֶט ער נָאָך אַלְעָן ווּעַגְן דָּעַם.

*) חִיט זִיךְ!

אוייף דער ברוסט :
אונס האט אים געדענט ער שווין, אז ער איז געווען ביימ ביך אין שטוב
און נאך געדענט ער : ער איז א טויבער, א ייד א טרעגער,
וואס האט אמאָל געהאט א וווײַב לײַה מיט א מיידל – אסטער.
ער פאַקרירט זיך אַפְּלוֹ און באָזְוִיזֶט דעם טאנדערטנייך צו זיך

„עָסֹן... סְקַלְעָמֶט אִים אָט דָא, בֵּין הָאָרֶץ-לְעַפְעַלְעָעָה.“

אוון דער טאנדעטנייך זייצט רויק ליעבען אים, האלט אַקְלִיט פֿאָרְשֶׁמוֹצֵט קִינְד אַיִן שְׂרִיס אַוְן גַּלְעַט מִיט אַהֲנָט זַיִן אָוּמְרִין קָעְפְּלִין. צַיִין קָוֵל אַיִן צַקְרָאָכֶן אַוְן מַאֲנָאָטָאָנִישׁ, וּוי דְּאָס קָוֵי פּוֹן אַיְידָעָנָע. עַד הַאֲטַבְּנִישׁת קִינְיָן בָּאָרֶד. עַטְלָעָכָע אַיְינְצִיקָע הַאֲרָשְׁעָקָן אַיִן צַיִין גַּמְבָּע אַוְן אַנְיָן דָּעָר אָוּבְּרָשְׁטָעָל לִיפְ אַוְן שָׁאָקְלָעָן זַיִךְ, בְּשֻׁעַת עַד רָעַט. עַר גַּעֲנָעַט זַיִךְ פּוֹנָאנְדָעָר, הַיְּבָט זַיִךְ אוּרָפְּ אַוְן שְׁרָיִיט צָום טַוְּבָן אַיִן אוּירָע :

“ער איז נישט קראנק באצאלן, דער ביך...”

דאָס ברודיקע קינד פֿאַרְקִירֶםֶט זַיֵּן, עפָנֶת אַ קלִיָּין מִילִיכֶל אָן צַיְינֶר אָן פֿאַרְגִּיט זַיֵּן, אָוֹן דָעַר טַאנְדָעַטְנִיק הַעֲרָט נִישְׁת אָן שְׂרִיְיט גַּאֲךְ אַלְצִי צּוּמָּה טּוּבֵין:

“אָרוֹחֵן בַּיִקְשׁ טָאָטֶן!”

די טאנדענטיגיטשען לוייפט אָן עריגען פון גאַס, קאָפֶט דאס
וועינגענדיקען קינד אויף אִירע קאָלטַע אויסגעדרטַע הענט אָן רייסט אַיר
שמאלֵן האַלְוָן:

“פָּאָר אַזָּא מֵעֶשֶׂה מִגְּעַד גּוֹט בָּאַצְּזָלָן, דָּעַר בֵּיךְ... עַר הַאֲתָא אַבְּעָר גְּעוּוֹסֶט אוֹרִיף וּוּעֲמָן אַנְצִוּרְעָפָן.”

שי שלעפט אים פאר דער האנט אוּן שרייט:

“טויבער גוּלָם!... ווֹאָס שׂוֹוִיְיגֶסְטוֹ?”

גָּאֵר בַּיִם טוֹבִין זָעֲמִין שְׁוִין דַּי גַּעֲדָנְקָעָן וּוִידָעֶר פַּאֲרָפְלָאנְטָעָרט.

עד קוקט גוּיִיך און דער טאנדעטניטשאָס פֿניַם אָונֵן רִירְט זִיך נִישְׁתָּה.
אַ שְׁבַּן, אַ שְׁנוּיַּדְעָר מִיט אַ ווֹיכְעָר אָונֵן לִיכְטִיקָּעָר בָּאָרֶיך, קְוּמָט
צְוּם טָאנְדָּעָטְנִיך אָונֵן שְׁטוּב אַרְיִין, בָּאַטְרָאָכְט לְאַגְּגָה דַּעַם טּוֹיבָן אָונֵן שְׁלָעָפְט

בָּגָר זִינְעָם אֶן אַרְבָּל:

ער איז אוץ וויכער און גוטיטשעך, אט דער יונגער שנידער
מיט דער לאנגער וויכער באָרד. ער וויל אוייספֿאַרְשּׁן אויף וויפֿל דער
טוויבער איי צעמיישט, און בי אים אלֵין קֶלְאָפְטּ שוין אַזְוִי שנעל דאס
הארץ, און דאס פנים זייןנס, דאס אַיְדָלָעָה, איז שוין רויט, און די אוינָן
זײַגָע שעמָען זיך שוין, פֿינְקֶלְעָן און שעמָען זיך: ער וויסט? אפשר האָט
ער אַ נָּרִישְׂקִיט געטאָ...

נאָר דער טוויבער וויסט נישט, וווער ס'שְׁלָעָפְטּ אַים פֿאָר זַיִן אַרְבָּל,
וויסט נישט נאָך וואָס מעָן שְׁלָעָפְטּ אַים, וויסט נישט, צַי בַּי דעם, וואָס
שְׁלָעָפְטּ אַים, איז היינְט שבת, צַי וואָס. אָן אַיְנָגָה היַקְעָרְטָעָר מיט פֿאַרְבָּהָאָךְ
טענע הענט פֿאַרְלָאָזֶטּ ער די שטוב, גִּיטּ עֲרָגָעָץ אַן וויסט נישט וויהַן, דרייט
זיך לְעָבָן דער קֶלוֹיז אַן אַין מאָרָק ביַי דַי קֶלוֹיטָן אַן דערְזָעַטּ פֿלְזִים, אָז
ער שטיט ווידער בַּיְם בַּיְם אַין שטוב. דער בַּיְקּ שטיט אַים אַנטְקָעָן
און שריט אַין זייןָס אַן אויעָר, אַ שְׁמָאָטָע:

„וואָס ווילְסָטוּ, טוויבער?“

מעָן עפָנְטַדְיַה אַן מעָן וויזָט אַים, ער זאָל זיך נעמָעַן דעם
וועג, פֿאַלְיִיגְטּ ער ווידער די הענט אַין די אַרְבָּל אַן פֿאַלְגָּטּ שׂוֹיְגָנְדִּיקּ
און שטיַּל.

VI

און ווינְטָרְשּׁ גַּעֲפְּלָדִיקּ מַעַתְּ-לְעָתְןּ הַאָבָן גַּעֲגָעָנְצָטּ אַן גַּעֲבָוִירְךּ
קוֹרְצָעּ אַן פֿרָאַטְטִיקּ טָעַג. דאס זענָעַן נִישְׁתְּ גַּעֲוָעַן קִין טָעַג, נָאָר
טוֹנְקָעְלָעּ אַן מְטוּפְנְדִּיקּ קָאַלְטָעּ בִּין-הַשְּׁמוֹתָן.
סְהָאָט גַּעֲשָׂאָטּ שְׁנִיָּן.

גַּאנְצְפֿרְיךּ האָט זיך דער טַאנְדָעְטָנִיקּ מיט דער וויבֶט שְׁאָל אוּפְּנִין
גרִיסְן שְׁמוֹיסְעָנְגָעָם פּוֹטָעָר אַיְנָגָה היַלְטָט, זיך אַין מאָרָק אַרְוִיסְגַּעַכְאָפְטּ אַרְן
בָּאָלְדּ צְרוּרִיךּ אַ פֿאַרְשָׁאַטְעָנְגָעּ מִיט שְׁנִיָּן אַן מִיט אַ פֿאַרְבָּלִיְיטָעּ נָאָזָן
צַו לְוִיְּפָן גַּעֲקוּמָעּן. ער האָט גַּעֲרִיבָן די פֿאַרְפּוֹרִידָעָן אַיְעָרָן מִיט די פֿאַרְ
שְׁטִינְנְעָרָטָעּ שְׁפִּיְּזָ-פֿינְגָּעָר אַן דָּעַרְצִילְטּ דָעַם ווַיְבּ וַעֲנָן דָרִיּ פֿאַרְ
פְּרִירָעָנָעּ, ווֹאָס מעָן האָט עֲרָגָעָץ נָאָעָנָט אַונְטָעָר אַ פֿאַרְשָׁאַטְעָנָעָם דָאָרָךּ
גַּעֲפָנוּנָעּ.

„יאָ אַן ווֹאָס נָאָךְ? יַדְןּ הַאָבָן זיך אויף אַ יַּאֲרִיךּ גַּעֲלָאָזְן פֿאַרְןּ...“

און זיך קווים ליעבעידיקע פון אונטער דער שטאט צורייק פאָרְשַׁלְעַפּוֹן.
אווי צופרידן אויז ער שוין געווען דערמיט, וואָס ער האָט זיך
מייט אָסָק היינזונג פֿאָרגֿרִיט, געהאָלְטָן אָשְׁטִיקְל אָרְבֶּעֶת בֵּי דער הייסער
חרובע, געקוּקָט אויף די פֿאָרְבֶּלְאָזְעָנָע שוויבָן אָון זיך פֿאָר שמחה אָזָש
מייטן טויבָן גַּעֲזַעַטְלָט:

“זַיְצַי אָן שְׁטוּבָּה, טְוִיבְּעָר... דַּו הַעֲרָסְט, וְוָאָס מַעַן רְעַדְתָּ צַו דַּיְרָ?”
הָאָט אָבָּעָר דַּעַר טְוִיבְּעָר נִישְׁתָּגַעַת אָן זיך דָּאָס זַיְנִיקָע
געַטָּאָן: דָּאָס קְרַצְעָ אָן גְּרַאְכָע פֿיְיָפּ הָאָט ער אוֹף זיך אָרוּפְּגַעְוּאָרְפָּן,
די לְעַדְנָן זיך שְׁטִיףָ אָונְטָעְגַּעְגָּרְטָלָם, דָּאָס הַיְלָ אַיְבָּעָר די אוּיָעָרָן
אָנְגַּעַרְקָט אָן אָפְּלָיו די טְאָנְדָּעְטָנִיטְשָׁקָעָ פָּוָן אָונְטָן פֿאָר אַיר קָאָפְּטָל
אָשְׁלָעָפּ גַּעַטָּאָן:
“אָט זַאָּל זַיְעָן: ער גִּיטְּתָ... אָין מַילְּ גִּיטְּתָ ער... צָוּ בֵּיקָ אָין
מַילְּ...”

די טְאָנְדָּעְטָנִיטְשָׁקָעָ הָאָט אוֹף אִם אָזָא בֵּיְזָן בְּלִיכָּן גַּעַטָּאָן:
“גִּיטְּ... אָין דַּעַר עַרְדָּ גִּיטְּ... דָּעְרַלְעָבּ נִישְׁתָּ קְוּמָן...”
און ער האָט צַו אַיר נַאֲך אַלְּצָן מִיטָּן קָאָפּ גַּעַשְׂאָקָלָט:
“יָאָ, יָאָ צָוּ בֵּיקָ אָין מַילְּ.”
פְּאָמְעַלְעָן אָיִ ער דַּי שְׁטָאָט דְּוָרְכְּגַעְגַּנְגָּן, זיך גַּעַנוּמָעָן לִינְקָס
און אָרוּקְעַגְּשַׁפְּאָנָט אָהִין, אָין אַיְנוֹזָעָמָן טָאָל, וּוּ דַעַר שְׁנִיעַנְדִּיקָעָר
שְׁטוּרָעָם הָאָט זיך מִיטָּ רְוִיך אָוִיסְגַּעַמִּשָּׁט אָן אָרוּם מַילְּ אָקְיִילְּעַכְדִּיקָס
גַּעַכְאָפָּט.

דַעַר אָנְגַּעַפְּעַלְעַטָּר מַילְּ-סְטָרוֹוָשׁ הָאָט אִם דָּעְרוֹעָן, זיך אָוִיפָּן
טְוִוָּעָר גַּעַשְׁטָעָלָט אָן אִם אָין מַילְּ נִישְׁתָּגַעַת גַּעַוּאָלָט אָרְיִינְלָאָן, הָאָט ער
זיך גַּעַנוּמָעָן מִיטָּ אִים רְאַנְגָּלָעָן; ער הָאָט צְעהָרָגָעָט דֻּעָם סְטָרוֹוָשׁ, דַעַר
סְטָרוֹוָשׁ הָאָט אִם צְעהָרָגָעָט, מְהַהְאָט עַנְדָּלָעָן דֻּעָם אָרוּאָדָנִיק גַּעַבְּרָאָכָט.
וְוָאָס הָאָט אִם צַוְּיִי גּוֹיִים אָין דַי הַעֲנָט אַיְבְּרָעְגַּעְגָּבָן.
נַאֲכָדָעָם אָיִ אָפְּרָאָסְטִיקָעָ שְׁטִילָעָ אָן אָוִיסְגַּעַשְׁטָעַרְנָטָעָ נַאֲכָט
גַּעַוּעָן.

פֿאָרְטָאָגָן פֿאָרָט זיך אָזָוִי שְׁטִילָעָ אָן אָנְגַּעַפְּאָקְטָעָר שְׁלִיטָן מִיטָּ
דְּרִימְלָעְנְדִּיקָעָ יְיָדָן, פֿאָרָט עַרְגָּעָן אוֹף אָירְדָּ, וְוָאָס אָין נַאֲעַנְטָן
שְׁטָעָטָלָ. אָרוּם אָיִ אָזָוִי שְׁטִילָ. דְּרִימְלָט זיך אָין דַעַר רַעֲכָטָעָר האָנָט
דַעַר פֿוּיְעָרְשָׁעָר בֵּית-עַלְמָיִן; שְׁלָאָפָּט זיך לִינְקָס וְוָאָוּעָ בֵּיקָס וְוִיְיָסָעָ שְׁטוּבָ

מיט איר לאָנגַן סָאָד, און איבער אלֵין אַ פֿאָרטְאָגִיקּוּר רִינְגּוּר הַיְמָלֶך
 מיט אויסגעלְאָשענע שטערנדֶלעָן, ווֹאָס ווַינְקָעָן זִיךְ נָאָךְ עֲרַגְעַזְוּוּ דָוָרָךְ
 ווּעְגַּן אַ גַּהְיִים נָאָכְטַּ-מְעַשְׁהָלָעַ.
 יַדְן פֿאָרְלִין אַלְעַמָּאָדִי פֿאָרְשְׁלָאָפְּעָנָעַ קָעַפְּ אָונְ דָּרִימְלָעַן
 אַיְן מִיט אַ פֿרְוּמָעַן בְּטַחְוֹן-גַּעַדָּנוֹן:
 „אַיְהָשׁ אַ גּוֹטְעָר יַאֲרִיד...“
 פְּלוֹצִים: אַ שְׁנָאָרְךְ פָּוּן אַן אַיְבָּעְגָּעְשָׂרָאָקְן פְּעָרָד, אַ טְרָאָגְּ
 דָּעַם שְׁלִיטָן אַיְן אַ זִּיתְ מִיט אַן אַיְבָּעְגָּעְשָׂרָאָקְן גַּשְׁרִי פָּוּנָם פּוּיָרָ,
 דָּעַם אַנְטְּרִיבְּעָר: „טְפִּרְרוֹ!“
 יַדְן דָּעְרוֹאָכָן פָּוּנָם דָּרִימְלָאָמִיט אַזְאָ מְוֹרָאְדִּיקּוּר שְׁרָעָק – בַּיִּיעָדָן
 פָּוּן זַיִּי קְלָאָפְּט שְׁנָעַלְדָּאָס הָאָרֶץ:
 „וֹאָס אַיְן גַּעַשְׁעַן?“
 דָּעַר פּוּיָר שְׁטִיטִית שְׁוִין פֿאָר דִי פְּעָרָד אָונְ שְׁעַלְטָזִיךְ מִיט נִיבָּוָלְ-
 פְּהַדְיקָעַ קְלָהָות:
 „אַ טְשָׁאָבְּ טְאָבִי... טְשָׁוֹט, טְשָׁוֹט טְשִׁילְאָוּוִיקָא נִי פְּעֻרְעָאִיכְּאָלִי!...“*)
 יַדְן לְוִיפְּן גַּעַשְׁוִינְטַן צָוֵם פּוּיָר, בּוּגָן זִיךְ אָונְ דָּרְקָעָנָעַן
 דָּעַם טִיבָּפָן:
 עַר לִינְגְּט זִיךְ אַזְוִי אַן אַיְנְגָּעָהוּיְקָרְטָעָר אַיְנָם צְוָנְגָּאָרְטָלָטָן ווֹאָ-
 טְעַנְעַם לְיִבְּלָה מִיטָּן אַנְגָּוּרְקָטָן שְׁמוּסָעָנָעָם הַיְטָל אָונְ הַאָלָט אַ הַאָקָ אַיְן
 דָּעַר הַאָרָט גַּעַשְׁלָאָסְגָּנָעָר רַעֲכָתָעָר הַגָּוָטָן.
 עַר אַיְן נָאָךְ ווֹאָרָעָם, לִינְגְּט מַעַן אִים אוּפְּפָן שְׁלִיטָל אָונְ מַעַן
 פִּירְט אִים אָפְּ אַחֲיִים. אַ בְּרִירָה הַאָט מַעַן?
 יַדְן יַאֲרִידְנִיקָעָס ווּעְגַּעַן אַזְוִי אָוּמְצָפְּרִידָן, קוּקָן אוּפְּפָן בְּלָאָסְן מוֹרָת
 אַיְן קְלָאָגְּן זִיךְ:
 „פֿאָרְשְׁפָּעְטִיקָט דָּעַם יַאֲרִיד, וּוְאַיְךְ בֵּין אַ יִידְ?“

אָונְ אַיְן שְׁמָאָט הַאָט מַעַן שְׁוִין בְּאַלְדְּ פְּשָׁט לְעַרְגָּעָן אַנְגָּעָהוּיְבָן:
 „וֹאָס וּשְׁעָר, סְאַיְן אַ נְיִיעָס? דָּעַר טִיבָּפָן הַאָט פֿאָרְטְּרָאָכְט דָּעַם
 בַּיִּקְ הַרְגָּעָנָעָן.“

*) אַ זְאַסְטוּ... שִׁיעָר, שִׁיעָר קִין מַעֲנְשָׁן נִישְׁתָּאַיְבָּעְגָּפָרָן.

ערגעץ האט זיך שיין געפונען און עדות-זאגער, וואס האט דעם
ביקס פחד גרעסער געמאכט.

אַט וווען אייז דאס געווען? שפערט ביינאכט אייז ער אונטער ביקס
שטוב דורךענגןען און געווען: איינער אַ מענטש דראפעט זיך אויפן
הויכן פארקאן, קלייטערט און דראפעט זיך; סאייז אויף אים אַ פחד
אנגעהפלֶן, אייז ער אנטלאָפֶן.

“און וואס נאָך: ווער וויסט נישט, אָז דער טאנדעטנייק געפינט
אלע גאנצפרי זיין טיר אַפְּגעלשלָאָס?”

בימים ביך האט מען טאקע באָלד אַ געוונטן גוי, אַ סטרווש גע-
דונגען, וואס האט גאנצע נעכט געקלאָפֶט אינט הויכן פארקאן; און דער
האַלְבַּ-דערפרוריינער טויבער אייז צוויי וואָן נאָכאָנד שְׂאָף געווען,
און, ווי אַ גולם, זיך געוואָגערט אַין בעט, וואס אַין זיין דאסער קִין.
עמעצעער האט זיך אויף אים דערבאָרערט און דעם דאָקטאָר
אַריינגערטון אַ יונגן אַיסיגערוֹן אַון גוטיטשן דאָקטאָר, וואס האט
געהאט קלַיְינַע וואָאנצעס מיט שווארצע קְלוֹגַע אויגן. ער איי לְאָנג געוועס
לעבן אַים, אַט דער גוטיטשקר אַון אַיסיגערוטער דאָקטאָר, לְאָנג
אַריינגעקוקט אַין טויבנס גִּיכְגִּילְטִיקְן פְּנִים אַון לְאָנג אַיסיגעהערט דֵי
מעשה, וואס די אַיסיגעדראָט עַטאנדעטניטש��ָע האט אַים, רַיְסַנְדִּיק דעם
שמאָלָן אַון הייזעריקן האָלָז, דערצ'ילַט. אַלְז, וואס ער האט געווען
און געהערט, האט זיך אַים, אַפְּנִים, אַיסיגעוֹיזַן שְׁרַעְכָּע וויכטיק אַון
איןטערעסאנט. דערפָּאָר אייז ער געוועס שטיַּל, פָּאָרטראָכֶט אַון מיט
גרויס דָּרָךְ-אָרֶץ.

און שפערט מיט אַ פָּאָר טאג אייז ער ווידער געקומען, אַט דער
זעלבער יונגייטשקר אַון אַיסיגערוטער דאָקטאָר מיט די זעלבער קְלוֹבַע
וואָאנצעס אַון שווארצע קְלוֹגַע אויגן, אַון ווידער לְאָנג לְעָבָן טויבנס
בעט געוועסן.

ער האט אַין טויבנס פְּנִים געקוקט אַון געטראָכֶט.
דער טויבער האט אַין זיין פְּנִים געקוקט אַון אויך געטראָכֶט.
און דָּאָך האט איינער דעם צוֹווּיטַן נישט פָּאָרשְׁטַאָגַען, אַזְוִי ווַיִּתְ
און פָּאָרְשִׁידַן זענען זַיְשִׁין געווען, אַט די צוֹווּיַּר בְּרוֹאִים, וואס האָפָּן
זיך גִּילְיַיך אַין די אויגן געקוקט.

דער טויבער האט זיך טאקע צום סוף מיישב געווען אַון

זעלבשטענדיק געזונט געווארן, און א שום הילך פון א מענטשן, וועגן
וועלכּן ער האט שוין קָהערן נישט געקאנט.

ס'אי צויי מערקווידיק געווען –

אלײַן אי ער אפשר נאָך קרעפֿטיקער און געיזנטער ווי פֿאָר
דער שלאָפֿקייט געווארן און דאָך איז אַם אַמיאָסער פֿעלער פֿאָר.
בליבּן:

ער האט אויפֿגעהערט שלאָפֿן ביינאָכּט.

אַ הייכּער, ברײַט-ביינעַיְיךּער און גִּיגִילְטִיךּער האט ער אין
שטוּב אַרומְגַּעַבְּלָאנְשָׁעַט אָוֹן גַּשְׁוִוְגֶּן צְוַאֲמָעָן מֵיט די שְׂטִילְעָ אָוֹן
פֿינְצְטָעָרָע נְעַכְתָּ.

אוֹי לְאַנְג אָוֹן פֿינְצְטָעָר זְעַנְעַן דִּי נְעַכְתָּ גַּעַוְעָן, אָוֹן אַינְגַּעַהְלִיט
הָאָבָּן זַי אַיְן זַיְיעָרָע טָנוּקָלְעָ טִיפְּקִיטִין דִּי גַּאנְצָע פֿאָרְחָלְמָטָע וּוּלְטָט,
אָוֹן פֿאָרְשָׁלְעָפְּעָרָט הָאָבָּן זַי אַלְזִי, וּוּאָס האט גַּעַלְעָבָט אָוֹן גַּעַטְרָאָכּט,
חוֹזְ אַיְם, דַּעַם אַיְינְצִיקָן וּוּלְטָדוֹפְּקָן, וּוּאָס האט נִישְׁתְּ גַּעַטְאָרָט רָוּעָן,
נִישְׁתְּ גַּעַטְאָרָט אַפְּילָו טְרָאָכְטָן וּוּעַגְןָן רָוּ.

הִין אָוֹן צְוִירִק האט ער אַיבָּעָרָן קָלְיִינְעָם שְׂטִיבָל אַרְוּמְגַעְשְׁפָאנְטָן,
גַּעַקְלָאָפְּט וּוּאַן אָמָרָוּ אָוֹן גַּעַטְרָאָגָן אַוִּיףְּ זַיְךְ דִּי יְסָוִרִים מֵיט דָעָר
מְרָה-שְׁוֹרָה פּוֹן דִּי שלאָפְּנְדִּיקָע. ער אַיְזָ נִישְׁתְּ גַּעַוְעָן מִיד אָוֹן האט
בִּישְׁתְּ גַּעַטְרָאָכְט וּוּעַגְןָן רָוּ. אַט וּוּעַן עַמְעַצְעָר זַאְל אַיְם גַּעַוְעָן בִּי דָעָר
הָאָנְטָ אַנְכָּאָפְּן אָוֹן אַיְם אַפְּשָׁתְעָלָן, וּוּאַלְטָ ער זַיְךְ, נִישְׁתְּ אַרְוּמְקוֹנְדִּיקָע,
אוֹיסְגָּעָרִיסָן פּוֹן אַיְם אָוֹן וּוּאַלְטָ וּוּידָעָר גַּעַשְׁפָאנְטָן.

וּוּאָרָפְּט זַיְךְ אַמְּאָל אַיְנְמִיטָן דָעָר נִאָכְט דָעָר טָאנְדָעַטְנִיטְשָׁקָעָ
קָלְיִין קִינְד דָוָרָ, לְאַזְוִת אַרְוִיסָר פְּרִיעָר עַטְלָעָכָע קְרֻעָצָן אָוֹן נִאָכְדָעָם
אַ גַּעַוְיָין.

דִּי טָאנְדָעַטְנִיטְשָׁקָע בָּאָפְּט זַיְךְ מֵיט אַ שְׂטָאָרָק פֿאָרְשָׁלְאָפְּן
פְּנִים פּוֹנְמָ בעַט אַוִּית, הַיְבָט עַטְוֹאָס אַוִּיףְּ דַעַם שְׂוּעָרָן דְּרִימְלְדִּיקָן
קָאָפְּ אָוֹן שְׂטִילְט דַאָס קִינְד אַיְין:

„נוּ שלאָךְ,נוּ שלאָךְ.“

זַי רָעַדְטָ מֵיט אַזְאָפְּלָעָגָעָרט קוֹל, דָעַרְהָעָרט, וּוּדָעָר טְוִיבָעָר
שְׁפָאנְטָ דָאָרְטָן אַיְן צְוַיְיִטָּן חָדָר אָוֹן שְׁעַלְטָ אַיְם:

„אַ קְרָעָנָק אַיְם... עַס נַעַמְתָּ אַיְם קִינְד קוֹיְלָ נִישְׁתְּ“.

נִאָר דָעָר טְוִיבָעָר הָעָרט נִישְׁתְּ אָוֹן שְׁפָאנְטָ וּוּידָעָר, אַזְוִי הָאָרָט

און פעסט זענען זיינע טרייט, און די נאכט איז איז שטייל און שלינגעט
זוי איזין שטיל און פאמעלען, אט די הארטע און פעסטע טרייט, און
ווארט אויף ניע. און באָד קומען זיי, אט די ניע שוערע טרייט און
קלאָפַן, ווי מיט אַ האמער, איז פארשלאָפֿעַנעם מוה. אפשר דערפְּאָר,
וואָס די נאכט איז שטיל און קינעער אַחוֹז דעם טיבּן שפָּאנְגַּט נישט.
ווײַזְוּז זיך שווין אויס, אָז דער טויבּער ווועט זיך אייבִּיך, אייבִּיך אַרוּם-
דריען אָז די נאכט ווועט זיך אייבִּיך, אייבִּיך ציַעַן. די טאנדעט-
גיטשע דערשרעקט זיך פָּאָר דער מהשבה, דעקט אייבּער דעם קָאָפַן אָז
שלאָפַט איזין מיט אָז אַלְטְּבָאָקָאנְטָן קִינְדָּעָרְשָׁן פָּחָד. אַלְּזֶן שלאָפַט שווין
איין אַיר, נָאָר אַינְמָן דָּרִימְלְדִּיקָן מוח דרייט זיך נָאָר אַרְומָן אַנְפְּגָעָרִיסְעָנָע
פָּאָרְלְעָגְעָרְטָעָ קְלֵיהָ:

«אַ קְרָעָנָךְ! ... אַ בָּאָלְעָרָעָ! ...»

דער טאנדעטניק האָט זיך אַיְנוּמָאָל אָז אַ בְּלָאָסְעָר נאכט פָּוּן
שְׂאָף דָּרְכְּגָעָוָאָרְפָּן, דעם טיבּן שפָּאנְגַּט נישט געהרט אָז גָּלְאָט אַזְוִי
אַ טראָכְט גַּעַטְאָן:

«אָפְּשָׁר האָט אַים שווין דער רוח גענומען?»

און דער טויבּער איז דעם אלְסָט ביַי זיך אָז בעט געַלְעָנָן אָז
שְׂטִיל אָז אָז אַז אוּפְּהָר גַּעַלְאָפַט מיט די פִּיס אָז דעם ווּונְטָל
פּוֹנְמָן בעט. ער אַיז נישט שְׂלָעָפְּרִיךְ גַּעוּזָן, נישט גַּעוּזָסְט, צִי פָּאָר
דער נאכט איז אַ טָּאָג גַּעוּזָן אָז צִי נָאָר דער נאכט ווועט נָאָר עַפְּעָס
זִין.

עַפְּעָס האָט פָּוּן דָּרוּיסְטָן דָּרְכָּן פָּעַנְצָטָר אַרְיִינְגָּעָקָוּט, האָט זיך דער
טויבּער אויף די קְנִיעָן אַזְוּקָעָנְשָׁטָעָט אָז גַּעַנְוּמָעָן קוּקָן אַז פָּעַנְצָטָר,
אַ בהמה אַיז דָּאָרְטָן גַּעַשְׁטָאָנָעָן אַ מְרָה-שְׂחוֹרְהִזְקָעָ אָז אַז אַוְמְגָלְקָלְעָכָע
און אַגְּנוּוּיְנִיךְ אַרְיִינְגָּעָקָוּט. בָּאָלְדָה האָט ער די בהמה דערקָעָנט.

«וּאוֹעַז בִּיקָּס בְּהָמָה...»

געַשְׁוִוִּינְט האָט ער די האָק גַּעַכָּאָפַט אָז אַיז אַינְדָּרוּיסְט.
אַ בהמה אַיז דָּאָרְטָן גַּעַשְׁטָאָנָעָן, גַּעַשְׁלָעָפַט נָאָס שְׂטוּרִי פּוֹנְמָן נִידְעָרִיךְ
דָּאָר אָז עַס פָּאָמְעָלָעָ, פָּאָמְעָלָעָ גַּעַקְיִיעָט מיט גַּיְיכָע, שְׂטוּמְפִיקָעָ צִיינָר.
די האָט אַים דָּעְרוּזָן, די בהמה, אָז פָּוּן דער «סְטִירִיכָעָ» אַזְוּקָעָנְגָּאָנָעָן,
איַי עַר אַיר נָאָכְגָּעָנָאָגָּעָן פָּאָמְעָלָעָ, נִשְׁתְּגָעָנָאָגָּעָן. אַרְומָן אַיז שְׂטִיל אָז

פושט געוווען, אַ נאָסער ווינט האָט זיך אַנְיַד דער בלֵאָסער נאָכט צָרוּמָ-

געטראָגן אָונָן גִּלְאָט אָזֶוי קֹונְצָן גַּעֲמָאָכָט; פֿוֹן אַ נָּאָעָנְט אַיְנְגָעָה וַיְקָעָרָת

שְׁטִיבָּלְהַאָט עַר אַיְנְצִיקָּעַ שְׁטוּרְיִי פֿוֹן דָּאָך אַרְוִיסְגָּעָרִיסְן אָונָן זַיִי אַיְבָּעָרָן

אַפְּגָעָלְאָטָן בְּרוֹדִיקָּן שְׁנִי פְּוֹנָאנְדוּרָעְבָּלְאָן; אָונָן אוּיפּֿה דִּי בְּוַיְמָעָר, וְאָט

בִּיִּ אַ רִיכְן בְּאַלְעָבָּאָט, אַ שְׁטוּפָ, האָט זיך אַט דער נאָסער ווינט אַרְוִיפּֿ-

געכָאָפָט אָונָן מִיט זַיְעָרָע שְׁפִיצָן אַנְמָ אַיְזָעָרְגָּעָם דָּאָך גַּעַלְאָפָט. ערְגָעָץ

אָינָן צְוַיְיָתָן גַּעַסְלָ אַיז אַ יִיד אַ סְחָרְשָׁפָעָט פֿוֹנָם וּוְעָגָן גַּעַגְעָקָומָעָן אָונָן

געַשְׁמָאָק גַּעַלְאָפָט אָונָן אַ פְּעַנְצָטָעָרְפֿוֹן זַיִן דְּרִימְלָעְנְדִיקָּעָר שְׁטוּפָ. אַ מְחַנָּה

הִינְנָה האָבָּן זיך אַונְגָּטָעָר אַ נָּאָעָנְטָעָר שְׁטוּפָ פְּרִינְטְלָעָךְ אָינָן דִּי פְּנִינְמָעָר

געַקְוָקָט אָונָן זיך מִיט דִּי עַקְעָן חַנְיְהַלְעָךְ גַּעַמָּאָכָט. אַיְנָעָר אַ הָוָנָט האָט

זיך פֿוֹן צְוַיְישָׁן זַיִן אַרְוִיסְגָּעָרִיסְן אָונָן זַיִן אוּרְף דער בְּהָמָה מִיטָּן טְוִיבָּן

אַ לְאָז גַּעַטְאָגָן, האָבָּן זַיִי אַלְעָן נָאָכְלָוִיפּֿן גַּעַנוּמָעָן. דִּי בְּהָמָה האָט

לוּיְפָן אַגְּגָעָה היְבָן, האָט דער טְוִיבָּעָר דִּי האָט אַיְפָן אַקְסָל פְּאַרְוּאָרָפָן אָונָן

זיך גַּעַלְאָזָות נָאָך אַיר. דער ווינט האָט אַן דִּי שְׁפִיצָן פֿוֹן דִּי בְּיְמָעָר

פְּאַרְגָּעָסָן אָונָן זיך נָאָכָן בְּינְטָל גַּעַלְאָזָות. בְּאַלְדָּה האָט זיך דָּאָס בְּינְטָל אָינָן

בלְאָסָן נָאָכָט-חַשְׁכָּת אַיְסְגָּעָמִישָׁט אָונָן זיך שְׂוִין גַּעַשְׁוִוִּינְט גַּעַטְרָאָגָן אַיְבָּעָרָן

שְׁטָאָט-גַּרְיְבָעָר, קְלִיְינָעָ טָאָלָן אָונָן מִיסְט-בְּעַרְגְּלָעָךְ.

אוֹן גַּאנְצְפָּרִי האָבָּן יִידָּן דֻּעָם טְוִיבָּן אַ טְוִיטָן גַּעַפְוָנָעָן אָונָן

לְעַבָּן אִים – פְּעַטִּי דער מִילְכִּיקָּעָרָס גַּעַהְגָּעָטָעָ בְּהָמָה.

זַיִי האָט אָזֶוי גַּעַוְוִיינְט, אַט דִּי פְּעַטִּי :

“אַדְרָבָה, זָאָלָן יִידָּן זָאָגָן, וְאָס אַיז זַיִי דָּא שְׁוֹלְדִיק? ...”

זַיִי האָט נִשְׁתַּחַט גַּעַקְאָנְט עַנְדִּיקָּן אָונָן זיך פָּאָר הַאֲרַצְוּוּיִיטִיק פְּוֹנָאנָן-
דַּעַרְגָּעָלְלִיְפָעָט. אוֹן יִידָּן זַעַנְעָן דָּא פְּאַרְקָלְעָרְטָעָ גַּעַשְׁטָאָגָעָן אָונָן גַּעַשְׁוִוִּיגָן.

יְוָרְדִים

I

או צביהן, דער קַלְעָנֶרֶר אוֹן בִּיּוּרֶר פֿוֹן דֵי צְוַיִי פָּאָרוּעָן עַז
שׁוּוּסְטָעָר פּוֹזִיט, עַסְט זִיךְ אַיִין דָאַס אַלְטָע אַפְּגַעַקְומָעַנָּע לְעַבָּן, הַעֲרָת
זֵי אָוִיף צַו עַסְן, צַו טְרִינְקָעָן אוֹן צַו וּוְאַשְׁן דָאַס פְּנִים. עַטְלָעַכְע טַעַג
פְּסָדֶר דְּרִיכְת זֵי זִיךְ אַרְוֹם אַיִן אַונְטָעַרְשָׁטָן קְלִיְידָל מִיט אַלְעַזְוָתְשָׁקָן
שָׁאַלְכָּל אַוִיפָּן צַעַשְׁוִיבָּרְטָן קָאָפּ, אוֹן רְוִימְט אַיִן אַלְעַזְוָתְשָׁקָן
אַיְבָּרְהָיִיפָּט אַיִן דָעַר גְּרוּסָעָר פּוֹסְטָעָר זָאָל, וּוַיְשַׁטְּ שְׁמִידִיק דֻּעַם
שְׁטוּבָּפָּן דֵי וּוּנְטָט, פּוֹנָם בְּאַלְקָן פְּאָרְגָּעָלְטָן בְּלָאָט, וּזְאָס
אָוִיף דֵי אַלְטָע הַוִּיכָּע פִּיקָּסָן, זֵי עַטְעַמְט דָעְרְבִּי שְׁוֹעָר דָוְרָךְ דָעַר נָאָז,
עַנְטָפָּעָרָט נִישְׁת אָוִיף קִינְגָּמָט וּוּרְטָעָר אוֹן וּוּרְטָעָר שְׁטָאָרָק אַיִן פָּעָם,
אַלְמָאִי מִרְוָפָּט זֵי אַיִן עַסְצִימָעָר אַרְיִין עַסְן.

אַקְעָגָן אַפָּאָר מַעַת-לְעָתָט זֵי אַזְוִי אָפּ אַן אַבִּיסָן אַיִן מוֹיָּס,
אַן אַוְאָרָעָם גַּלְעָול טֵי אַפְּלִיאָו, נָאָר סּוֹפְ-כָּל סּוֹף וּצְאַגְּגָרְט זֵי זִיךְ אַיִן
אַיִן בְּעַט אַרְיִין, סְשַׁטְיִיט דֵי גַּאנְצָע צִיטָט בֵּי אַיר אַיִן צִימָעָר נִישְׁת
צְגַעְקָלְיָבָן, אַיִן שִׁסְט אַוִיס מִיט אַחֲרְזִירִיסְנְדִיקָן גַּעוּוִין. דָאַס גַּעוּוִין
אַיִן אַיְאָוָשְׁדִיקָס, אַיְאָמְעָרְדִיקָס אַיִן קָאָן זִיךְ אַזְוּקָצְיָעָן אַטָּאָג אַיִן
צְוּוּיָּי.

„רְבוּנוּ-שְׁלַׂעַלְמָן, כְּלִיְפָעַט זֵי שְׁוֹעָר אַרְיוּם, מְפּוּרִיאָט דָאָךְ דָאָךְ
אַיִן שְׁטוּב אַן תְּכִרְכִּים... לְעַבְדִּיקְעָרְהָיִיט הַאַלְטָט מַעַן דָאָ אַיִן אַיִן
פּוֹילְגָן...“

אוֹן דֵי דָאַזְיָקָע וּוּרְטָעָר אַירָע רִירָן שְׁטָאָרָק אַן דֵי עַלְטָעָרָע
שׁוּוּסְטָעָר, רְחַלְעָן, אַקְלִיָּין וּוּזְקִסְיִק פִּיר-אוֹן-דְּרִיסִיסִק-יָאָרִיק מִידָּל מִיט
קְלִיְינָע וּוּיְבָעְרִישָׁע וּוּגַנְצָעַלְעָן. זֵי גַעֲפִינְט זִיךְ דֵי גַעֲנְצָע צִיטָט דָאָ אַיִן
צִימָעָר לְעַבָּן צְבִיהָן אוֹן הַיִת זֵי. זֵי שְׁטִיטָט מִיטָן פְּנִים צָוָם פָּעַנְצָטָעָר
אוֹן קוּטָט, וּוי דֵי שְׁכָנָה דֵי בָּאַגְּדָעָרָק בָּאַוְוִיּוֹת זִיךְ אַיִן הַוִּיכָּע מִיטָן

אַ פָּאַרְקָאַטְשָׁעַט קְלִיְּדֵל אָוֹן מִיט אַ פּוֹלֶן הַוִּיךְ אַוְיְפְּגָעַהוּ בְּעַנְעָם צַעֲבָעַר
לְעַבְּן פָּאַרְרִיסְעַנְעָם טְרָאַגְּדִּיקְן בּוֹין, דָּעַר בְּאַנְדְּרָקָע פְּלָאַנְטָעָט זִיר
אַ קְלִיְּן פָּאַרְמוֹרְשָׁעַט מִידְעָלָע צְוִישָׁן דִּי פִּס; זִי הַאַלְטָע סַעַד אַיְן
אַיְן שֻׁלְּטָן, רְחַלְּ קְרוֹקְט דּוֹרְכָּן גַּעַשְׁלָאַסְעָנָם פְּעַנְצָטָעָר, וּוּי בְּיִ דָּעַר
בְּאַנְדְּרָקָע שְׁאַקְלָעָן זִיר אַן אַוְיְפְּהָעָר דִּי גְּרָאַבָּע גַּעַרְאַלְעָנָע לִיפָּן, אָוֹן
קְיִינְן קוֹלְ הַעֲרָת זִיר נִישְׁטָה. בְּיִ רְחַלְּעָן אַלְיִינְן שְׂטִיעָן אָוֹן טְרָעָרָן אַיְן דִּי
אוּגָּגָן, קוּקְנְדִּיק אַיְן פְּעַנְצָטָעָר, בִּיסְטָה זִיר אַקְנְעָלָפָן אַ פִּינְגְּעָר אַיְן
הַאַלְטָע אַיְן אַיְן טְרָאַכָּן וּוּגָּעָן צְבִיה? :

„רְבּוֹנוֹ-שְׁלָאַעַלְמָן, וּוֹאָס וּוֹילְזִי פּוֹן מִין לְעַבְּן הַאַבָּן, צְבִיה?“

אָוֹן נָאָך:

„צְבִיה, דַּו וּוּיסְטָה, וּוֹאָס דַּו טְוֹסְטָה אַיצְטָה?... צְבִיה...“

נִישְׁטָה זִי טְרָאַכָּט אַט דִּי וּוּעַרְטָעָר, נָאָר זִי גַּעַדְעַנְקָט זִי.

טְרַעְפָּן טְרַעְפָּט זִיר עַס מְעַרְגְּסְטְּגְּטִיְּלָן נָאָך שְׁבוּוֹתָה, צַו תְּמוּזָ צַו,
זְוּעָן אַיְן אַלְטָן אַפְּגָעָרְמְעַנְעָם הַוִּיְהִיבָּן אַן בְּאַנְיִיס אַקְאָן צַו שְׁוּזִין
דִּי גְּרָאַבָּע גַּעַמְיְעַרְטָע וּוּעַנְטָה, וּוֹאָס שְׂטִיעָן אַן אַרְשִׁין אַיְן דָּעַר עַרְדָּ.
זְוִיעָרָע צִיגְּלָי לְאָוֹן אַרְוִיס פְּלָעָקָן פּוֹן אַוְיִבָּן אַוְיִפָּן וּוּיסְטָן קְאַלְדָּ אַוָּן
פָּאַרְשָׁפְּרִיטָן אַרְוּם זִיר אַ פָּאַרְדוֹמְפְּעָנָם גַּעַרְוָן, אַ זִּיסְלָעָכָן אַוָּן בְּרוּזָנָ
דִּיְקָן, וּוּי דָעַר רִיחָ פּוֹן דָעַר זְוִיכָּעָר גַּוְרָאַלְגָּעָי, אַיְן וּוּלְעָכָר זִיר זְוּעָנָ
אַמְּמָאָל אַיְיְגָעְמְיוּרָט גַּעַוְעָן. אַיְן אַלְעָ צִימָרָן אַיְן דְּעַמְּאָלָט פּוֹן בְּיִתְאָגָ
שְׁטוּיְלָן אָוֹן קִילְזָן. אָוֹן נָאָר אַיְן עַסְצִימָרָ אַוִּיף דָעַר קְאַנְגָּפָעָ לִינְטָ
אַגְּנָעְלִיְיִגְּטָט דָעַר אַלְטָעָר בְּזִוְיסָטָה, דָעַר טְאַטְּעָ פּוֹנוֹמָ הַוִּיְהִ. עָר אַיְזָאַפָּלְגָּדָעָר,
עָר פִּינְטָלָט מִיט דִי בְּלִינְדָע אַוְיִגְּן, וּוֹאָס בְּאַשְׁטִיעָן פּוֹן גַּאֲרָעָ וּוּוּסְלָעָכָר,
הַעֲרָת זִיר אַיְן אַיְן גַּוְוִיְינָן, וּוֹאָס צִיט זִיר פּוֹן צְבִיהָס צִימָרָן, אָוֹן
וּוֹילְזִי וּוּיסְטָן :

„וּוֹאָס וּוּינְטָן זִי דָאַרטָּן, צְבִיה?“

פּוֹן גְּרוֹיסָ לְאַגְּנוּוֹלִילִיקִיטָט קְרַאְצָט עָר זִיר אַיְן גְּרוֹוּעָן קָאָפָ אָוֹן אַיְן
דָעַר בָּאָרָד, גַּעַנְעָצָט מִיט גְּרוֹוִיסָ אַוְיְסָגְעַצְיְגָעָנָע גַּעַנְעָצָן אָוֹן שְׁעַפְּשָׁעָט
דָעַרְבִּי מִיט אַ צְעַזְוִינְן מוֹלְדָן אָוֹן מִיט אַ שְׁטָאַרְקָ גַּעַלְעַגְּרָטָעָר צְוָונָ :

„אַזְקָיָ, רְבּוֹנוֹ-שְׁלָאַעַלְמָן!... גַּטְעַנְיוֹ... טְאַטְּעַנְיוֹ...“

עָר וּוּאָרטָט :

יְקוֹתְיָאָל דָעַר אַיְנוֹבִינְדָעָר, דָעַר צְעַפְּלָאַכְּטָעָנָעָר שְׁמָשׁ פּוֹן דָעַר
סְאַדְעַנְעָרָעָר קְלוֹזָן, וּוּט זִיר שְׁפָעַטָּעָר אַבִּיסְלָ אַרְיִינְכְּאָפָן אַ קוֹק טָאָן, צִ

ס'איו נישטא א גלאָז טי, וועט ער אים אביסל פֿאַרְהַאַלְטַן און וועט
אים דערציניגן, או זיין זענען שלעך, די מײַדְלַעַךְ זייןע.

„גרויסע שלעך...“

ער וועט מיט אים בכלֶּל פֿאַרְפִּירֵן אַ שְׁמוּס וועגן ער שטאט,
זעגַן לְיִתְנָן און וועגן זיך, קְלָמָן פּוֹזִיס, אלְיַין, וועגן זייןע אַמְּאַלְקַע גַּע-
שְׁפַּטְן : אַיְגַּמְּאָל הָאָט ער גַּקְוִיפְּט פָּאָר אַ שִׁבְוָש אַ וְאַלְדָּ, די זְאוֹאַלְיַינָּע,
הָאָט מַעַן אַיְם גַּעֲרוֹפָן ; גַּעֲדַעַנְקַט ער עַס ווי הַיְינָט :

„הָאָט מַעַן זַי גַּעַחַקְט, די זְאוֹאַלְיַינָּע, גַּעַחַקְט און גַּעַחַקְט אָפְּשָׁר
צְעוּדָף יָאָר נְאַכְּגַּנְאָנד, אָן דָּעַר בִּיטְלָה אַיְזָגְעָונָן פּוֹלְ, יְקוֹתְיַאל וּוּוִיסְט
דָּאָן, אוֹ אַמְּאָל אַיְזָ ער, קְלָמָן פּוֹזִיס, גַּעַוְעָן דָּעַר קְלוֹגָעָר... נְאָר נְאַכְּדָעָם,
אוֹ דָּאָס רְעַדְלָהָאָט זִיךְ אַיְבְּרַעְגַּדְרִיטִיט, אַיְזָ דיַיְ קְלוֹגָעָ גַּעַוְאָרָן זַי, לְאָה
לְשָׁלוֹם, דָּאָס וּוּיְיבְּ זַיְינָס, וּוּיְיךְ זַי הָאָט גַּעַהַאָט רִיכְבָּעָ קְרוּבִּים. אַיְצָט הַאַלְטַן
אַיְם, קְלָמָנְעָן, דיַיְ קִינְדָּעָר זַיְינָעָ פָּאָר אַ נְאָר.“

„פְּכָע ! וּוּסָס וּוּסָט דָּעַרְוִיף זַיְגַּן יְקוֹתְיַאל ?“

נְאָר יְקוֹתְיַאל אַיְזָ אַקְלוֹגִיטְשָׁקָעָר, אַ וּוּרְטַלְזָאָגְעָר אָן אַ שְׂוִיגְגָּעָר.
ער הָאָט אַ הִיפְשָׁע פְּלָאַקְסָעָנָע בָּאָרְד מִיט אַיְזָ אַזְוַעַלְכָע הִיפְשָׁע פְּלָאַקְסָעָנָע
ברֻעְמָעָן, אָן אַזָּ ער קְוּמָט אַרְיִין, קְוּקָט ער פּוֹנוֹוִיטָנָס אַוְפָּן אַלְטָן
פּוֹזִיסָן, קְוּקָט מִיט קְלוֹגִיטְשָׁקָע אַוְיִגְן, אָן אַ שְׁמִיכָל שְׁוּבָעָט אַיְם אַוְנְטָעָר
דיַי אַפְּגַּעַשְׁוִירָעָנָע וּוּאַנְצָעָס אַוְיִףְן דיַי נְאַקְעָטָעָ לִיְפָן.

„וּוּסָס זַאָל זִיךְ הָעָרָן ? שְׁרִיְיט ער צָומָ בְּלִינְדָן פּוֹזִיסָן, ס'איו שלעַכְטָר,
רְבָּ קְלָמָן ! בִּיטְעָר אַיְן אַזָּא לְאַגְּגָן זְוּמָרְ-טָאָגְן זַיְיַין אַ קְבָּצָן.“

און דָּעַר אַלְטָעָר פְּאַרְלָרְטָט מִיטְאַמְּאָל דָּעַם הָאָנָעָר ; ער וּוּוִיסְט
נִישְׁט, וּוּמְעָן מִינְטָקְוִיתְיַאל, זִיךְ צִי אַיְם, דָּעַם אַלְטָן אַפְּגַּעַקְוּמָעָנָעָם פּוֹזִיסָן.
אַ וּוּיְיךְ לִינְגָט ער אַזְוִי אַ נִשְׁטְקָעָר אָן פִּינְטָט מִיט דיַי בְּלִינְדָעָ נְאָרִיש
שְׁעַמְּוֹדוֹדְיקָע אַוְיִגְנוֹוִיסְלְעָכְבָּר.

„זַיְיַין, יְקוֹתְיַאל.“

„אַ שְׁיַינְעָם דָּאָנָקָ, רְבָּ קְלָמָן.“

„אַ פּוּזְעָ.“

„גַּעַוְעָן אַמְּאָל יָאָרָן, אַ ? יְקוֹתְיַאל.“

„גַּעַוְעָן, רְבָּ קְלָמָן.“

„אָן אַוּקָק, יְקוֹתְיַאל.“

„אַוּקָק, רְבָּ קְלָמָן.“

דען אלטער פארטראקט זיך.

ווײַפְּלָ בִּיסְטוֹ אַלְטָ, יָקָוְתִּיאָלָּ?

קיינער ענטפערט נישט.

דען אלטער וויל וויסן, ס'אָר אָן אויסען האט איצט די וועלט,
וועלכע ער האט שוין צוועלך יאָר נישט געווען; ס'אָר אָן אויסען
האט איצט יקוטיאל.

יָקָוְתִּיאָל, פְּרָעָגֵט ער פָּאָרוֹצְטִיק, וְוַיְ אַיְנָעָר, וְוַאֲסָ טְרָעֶט אַוְיףְּ
די שְׁפִּיְּ-בְּנָגָעָר, בִּיסְטוֹ שְׁוִין גְּרוּי, יָקָוְתִּיאָל?

נָאָר יָקָוְתִּיאָל אָיו שְׁוִין נִישְׁטָא. ער האט באָמְעָרְקַט, אָז אַיִן שְׁטוּבָ
אָיו עֲפָעָס נִישְׁטָן וְוַיְ אַלְעָמָאָל, אָזָן אָז קִין טִי ווּעַט אַזְוִי גִּיךְ נִישְׁטָן
זַיְיָן, אָזָן האט זַיְקָשׁ שְׁטִיל אַרְוִיסְגָּרוֹקְט. אָזָן דָּעַר אַלְטָעָר פּוֹזִיסְ
שְׁוִין וְוַיְדָעָר אַיְנָעָר אַלְיָיִן אָזָן הִיפְּשָׁן עַסְצִימָעָר אָזָן הַעֲרָתְּ פָּוָן וְוַיְיָטָן
לְעָכָן צִימָעָר צְבִיהָס נַגְנָדִיק גְּעוּווֹיָן. אִם אָז לְאַנְגּוּוַיְלִיךְ, וְוַאֲרָט ער:
אָזָן דָּעַר חִיסְעָר פִּינְ-צּוֹיגְעָדְיקָעָר בִּיְתָאָגְדִּיקָעָר שְׁעהָ וְוַעֲדָן
זַיְקָשׁ שְׁאָטָנָס צִיעָן אַיבָּרָעָן קְלִיְּגָעָם בְּרוֹקִירְטָן שְׁטָעָטָל. טּוֹיט ווּעַט
זַיְיָן דָּעַר הִצְּקָעָר דְּרוֹיסְן, אָזָן דָּעַר אַרְטָיקָעָר בְּרוֹיְוָנְטְּרָעָגָר ווּעַט
דוֹרְכָּאַיִלָּן דּוֹרְכָּן שְׁמָאָלָן גַּעַלְלָן, ווּעַט ער זַיְקָשׁ, אַפְּשָׁר, אַרְיִינְכָּאָפָּן
אַהֲרָר אָזָן ווּעַט דָּא אַיבָּרָלָאָזָן פְּינְקְטְּלָעָךְ הַוְּנְדָעָרָט פּוֹפְּצִיק רָוְבָּל מִיטָּן
אַקְפָּאָגָן, אָזָן ווּעֲכָן סְיֻוּטְ פְּינְקְטְּלָעָךְ שְׁטִיְּן:

„בְּפִקְודָת בְּגַנְמָה הַגְּבִיר שִׁיק אִיךְ אַיִיךְ רְצֹוֹ פָּה“ אָזָוָוָו.

אָזָן דָּאָס ווּעַט זַיְיָן פּוֹנָם אַיְנָצְקָן זָוָן שְׁמוֹאָלָן, וְוַאֲסָ האט עַרְגָּעָץ
אַרְוָם יַעֲקָטָעָרְנָאָסְלָאָזָוָו עַטְלָעָכָע אַיְגָעָן גּוֹאָלָנָעָס אָזָן שִׁיקְטָן אַהֲרָר
אַלְעָן חָודֶש אַוְיףְּ צַוְּלָעָבָן.

נָאָר דָּעַר בְּרוֹיְוָנְטְּרָעָגָר קוּמָט אַזְוִי זְעַלְטָן, סְךָ-הַכְּלָי אַיְנָמָאָל
אָן חָודֶש. טָעַג צִיעָן זַיְקָשׁ שְׁעָלָכְעָלָגָע, זְוּמָעָרְקָע, אָזָן צְבִיהָ ווַיְיָנָט.
דָּעַר אַלְטָעָר קְרִיאָצְט זַיְקָשׁ אָין גּוֹרְעָיָן קָאָפָּן אָזָן דָּעַר בָּאָרֶד, אָזָן שְׁעָפָּן
טְשָׁעָט בְּיִי יְעָדָן לְאַגְּנָגָן אַוְיסְגָּעְצְּוִיגְעָנָעָם גַּעַנְעָץ :

„אָקְ טִי, רְבּוֹנוֹ-שְׁלָ-עוֹלָם! גַּאֲטָעָנָיו... גַּאֲטָעָנָיו...“

II

סְטְרָעֶפֶט :

פָּוָן שְׁמוֹאָלָן, דָּעַם רַיְיכָן זָוָן, קוּמָט אָן אַבְּרוּוֹ, אָז צְבִיהָ זַאָל
קוּמָעָן. פָּוָן דָּעַר שְׁנוּר אָזָן פָּאָרָאָן אַצְוּרִיפְטָן:

“אציננד וועט שוין צביה נישט חרטה האבן”.

און נאך:

“אויב ס’פעלט איר א קריידל, זאל ער קיין מניעה נישט זיין”.
ס’איו קלאר, ווי דער טאג: ס’האנדליך זיך וועגן א שידוך;
דער חנן אייז נישט אַבְּיוּוּר: אויב ער געפעלט שמואָן מיט ברוכון,
מסתמאָן קוקט ער שוין נישט אויפֿן שיינעם פֿנִים, און דער עיקר אייז
ביי אים דער “מענטש”, דער “גראָד”.

דער אַלטער אייז אויפֿנערעגט. לַיְגַּנְדִּיק אויף דער קאנגעפֿעַ, האַלט
ער אַין פֿינְטַלְעַן מיט די בלַינְדַּע וויסלַעֲכַע אַן אייז צופֿרְדִּין:
וּרוֹאָס זשׁע דען? שמוֹאָל... מַהְאָט נִשְׁתְּגַעַוּסְטַּפְּרִיעַר, אַן ער
וועט אַיר צוֹזְוֹן אַחֲן?”

ער גייט שייער נישט אויס, אַזְוֵי וויל ער וויסן, ווער אייז דער
חנן, און אַיבְּערהוּפֶט, דער מַחוֹתָן, דער נִיעַר מַחוֹתָן. פְּדִי צוֹ דָּרְגָּיִן,
צי אַין שמוֹאָלָס בְּרוּוֹ אַין נִשְׁטָא אַפְּאָר ווּרְטַעַר ווּעַגְן דָּעַם, האַלט
ער אַין אַין חַנְפְּעַן די מִידְלַעַץ:

“כְּבָעַט דִּיךְ, רַחְלָעַ-סְּעַרְדְּצָעַ, ווּפְלַל הַאָט שמוֹאָל אַיְגַּעַנְיַע
גּוֹרָאַלְגַּנְיַעַס?”

ער וויסט, אַן שמוֹאָל אַין ביי די מִידְלַעַץ גַּעַוְיכְּט אַן גַּעַ.
קרוינט, האַלט ער דעריבער אַין אַין רַעַן צוֹ זיך אַלְיַין:

“גַּעוֹעַן אַמְּאָל אַחֲסִידְשִׁעַר יִנְגְּרָמָן, שמוֹאָל... גַּעַפְּאָרָן נַאֲך
דער חַתְּנוֹה מִיטְן שׁוּעָר קִין אַוְיסְלַאְגָּד צָום רְבִין. אַן אַיצְטַ, זָאנְט
מַעַן, טַרְאָגַט ער לַיְקַעַנְעַ העַטְשָׁקָעַ אַן גִּיט די האַנטַּדְּ פְּרִיצּוֹת,
מִיט ווּלְכַעַ ער האַנְדָּלַט. אַן אַבְּאָרְדַּ דָּאָרְךְ ער האַבְּן אַהֲבָן,
אַשׁוֹאָרְצָעַ, אַ רַחְלָעַ, אַיְאָ, אַשׁוֹאָרְצָעַ?”

נַאֲך די מִידְלַעַץ גּוֹרְבִּין, אַן די חַכְמָה אַין גַּעַוְועַן די מַוטָּר
זַיְעַרְעַ, לְאָחָה לְשָׁלוֹם, אַן אַיִם, דָעַם בלַינְדַּן טָאָטָן, האַלטַּן זַיִי פְּאָר
אַ נַּאֲרַ, פּוֹן לַיְתִּישְׁקִיט שׁוֹוְיגַן זַיִ, נַאֲר אַן אַוְיסְזַעַן אַין ביי זַיִ אַזְאָאָר,
גּוֹלִיךְ זַיִ טַרְקַטְּן:

“מַשְׂתִּינָס גַּוְעָגָט... פְּאָרָן ווּמַעַן צוֹ עַנְטְּפָרָן.”
אַפְּאָר טַעַג אַין די שְׁטוֹב פּוֹל מִיט פְּאָרְבָּאָה אַלְטַעַנְעָם אוּפְּגַע,
רַעַגְטַּן לְאָרָעָם. ביי צְבִיהָן אַין צִימָעָר גַּעַפְּגַט זַיִךְ די גַּאנְצָע צִיְּטַ
די אַרְטִּיקָע אַוְיפְּגַעְלַעְטָע דִּינְטָע, אַט די ווֹאָס אַין אַמְּאָל גַּעַוְועַן

רחלס אַ חַבְרָתָע אָן האָט שווין דריי קינדער אָן אִיז אויפגעזוויגן געווארן ערצען אָן אַ גַּרוֹיסֶעֶר שטאָט בֵּי אַ פֿרּוּמָעַן שטייפֿזִידַן, אַ גַּבָּיר. זַי נִיט צְבִיהָן קְלִיְינִיקִיטָן אָן גִּיט עַצּוֹת. זַי טַרָּגָט אָן האָט פְּלַעַן אויפָּנָן פְּנִים אָן רַעַד רַעַט זַי מִיט אַזָּא זַיְכָּרְקִיט, גַּלְיַיךְ זַי אִיז אַ גַּרוֹיסֶעֶר מֻומְחָה אַין דַּי זַאֲכָן אָן ווִיסְט אַ שְׁפָרָךְ, וְיַי צַו גַּעַפְּעַלְן אַ חַתָּן, זַי האָט קְרִיטִיעַצְּבָּר...

סּוֹף-כּוֹל-סּוֹף פָּרָט צְבִיהָן אַזְוָעָק. פּוֹן פָּרָנְטָן בֵּי דָעַר שְׁטוּב שְׁטִיטַיַּת אַ גַּעַדְגַּעַנְעַר בְּעַל-עֲגָלָה מִיט צְבִיהָס אַונְטַעַרְגַּבְּוְנְדַעַגְּבָעַם קָאָרְבָּפַ, אָן רַחַל שְׁטִיטַיַּת דָּאָרְטָן מִיט טַרְעַן אַין דַּי קְרוּמְלַעַכְעַד רַחְמָנוֹת-אוּגָן אָן מִיט אַ פָּאָרְבָּאָרְגַּעַנְעַם קְנָאָח-וּוּוּיְתִיק, וּוּלְכָבָעַר וּוּעַט קִינְמָאָל נִשְׁתַּאֲרוּסְגַּעַזְגַּט וּוּעָרָן, אָן טַאֲפָט אַיְחָד דָעַר בְּעַל-עֲגַלְיְשָׁעַד בִּיטְשָׁקָעַ דָּאָס קִישְׁעַלְעַז:

„סּוּזְעַט אִיר בָּאַטְשָׁ זַיְן גּוֹט צַו זַיְצָן, צְבִיהָן?“

נָאָר אִין פִּיר ווֹאָכָן אַרְוָם קְוֹמָט צְבִיהָ צְוִירָק אָן אוּסְגַּעַמְאָרְעַטַּע מִיט אַ פָּאָרְבָּעַנְטָן פְּנִים, וְיַי פּוֹן אַ קְוָרָאָטָן, מִיט אַ שְׁטִילְעַן נִיְּ צְוָגָעַ. קְוֹמָעַנְעַם יִיְאָשָׁ אִין הַאָרְצָן אָן מִיט אַ גּוֹאָלְדִּיקָן קְאָפּוּוּיְתִיק פּוֹן דָעַר גַּיְשָׁט-גַּעַשְׁלָאָפְּעַנְעַר נַאֲכָט אִין ווֹאָגָּאָן.

בְּשַׁעַת זַי קְרִיכְט אַרְאָפְּ פּוֹן דָעַר פּוֹר, שְׁמִינְילַט זַיְן נַאָךְ, זַי אִיז ווִי צְוּפְרִידַן, ווֹאָס זַי אִיז אָחִים גַּעַקְוּמָעַן. אָין שְׁטוּב אִיז אוּיךְ ווִי יְוָם-טוּבְדִּיק. אוֹפְּנָן טַש אָין עַסְצִימָעָר לִיגְט אַ פְּרִישָׁ גַּעַל טִישְׁטָעַ, מִטְרִינְקָט טַיְיָ. דַּי אוּפְּגַעַל-עַלְעַרְטָע דִּינְנָטָע אִיז אוּיךְ דַּא, אָן צְבִיהָ קְרִימָט זַיְן, קְלָאָגָט זַיְן אַיְחָד קְאָפּוּוּיְתִיק אָן אַיְחָד דָעַר רַעַשְׁדִּיקָר חַתּוֹנָה, ווֹאָס מְהַאָט אַ ווֹאָךְ צִיְּטָן גַּעַפְּרָאָזּוּעַט דָּאָרָטָן בֵּי שְׁמוֹאָלָס רַיְיכָן שְׁוּעָר אַינְגְּדָעָרְהִים.

„וּוְיִי אִין מִיר, קְרֻעַכְּצָט זַי, אַזְוִי פִּילְטָוְמָלָ, אָז סְפָּטוּט אַ סְקְרִיפְּעַדְעַט דַּי טִיר, ווּוְיִזְטָ זַיְן מִיר נַאָךְ אַלְיַץ אָוִים, אָז סְשְׁפִּילְעַן קְלָעַזְמָעָר.“

דָעַר אַלְטָעַר לִיגְט דַּא בֵּי דָעַר זַיְיט אַיְחָד דָעַר קְאָגָאנְפָּעַ אָן פִּינְטָלַט מִיט דַּי בְּלִינְדָעַ ווּוּיסְלַעְכָּר.

„נוּ, פְּרַעֲגַט עַר, אָן ווִי אַזְוִי אַזְוִי עַפְעַס בַּיִם מְחוֹתָן אָן שְׁטוּב?“

דָעַר מְחוֹתָן אִיז רַיְיכָן, אַ ? אַ בְּרִיאַת פִּירְעַצְּ ? ...“

אָן ווּעָגָן דָעַם בְּרִיאַו, ווֹאָס שְׁמוֹאָל האָט צְוֹגְעַשְׁיָקָט צְוִירָק מִיט אַ חְוֹדְשָׁ, רַעַט מַעַר קִינְגָּרָקְיָן ווֹאָרט נִשְׁתַּט. צְבִיהָ שְׁלָאָפָט אַפְּ בֵּי אַנְדָּעַרְהַאַלְבָּן מַעַת-לְעַת בֵּי זַיְן אִין צִימָרָ, אָן אָז זַי שְׁטִיטַיַּת אַיְחָד,

זשומעט איר נאך אלץ אין די אויערן, און בי יעדן סקריפט פון דער טיר, וויזט זיך איר אום, או ס'שפילן קלזומער, אָדער ס'פֿייפּט דער צוֹג, ס'צִיּוֹן זיך שוין ווידער לאָנגַע זומערדייקע טאג און אין שטוב און קינגער נישטא. ס'אייז קיל אין שטוב, און דער אלטער ליגט אַינְגער אלַּיְהָן אויף דער קאנטפּע. ער קראצט זיך פֿון גְּרוּס לְאַנְגּוּזְיִילִיקִיט אַזְּרוּעַן קאָפּ און אין דער באָרד, און שעפטשעט בי יעדן לאָנגַע, אַוְיסְגַּעְצְּיוּגְּעַנְעַם גַּעֲנוּץ:

“אָךְ טֵי, רְבּוֹנוֹ-שֶׁ-עוֹלָם!... גַּעֲטָעַנוּוֹ!... טַאֲטָעַנוּוֹ!...”
איצט ווועט שוין אין שטוב, דאָכְט זיך, מער גָּרְנִישְׂט נישט פֿאָרְקּוּמָן.

III

נאָר אָט מאָכְט זיך:
פֿון שמואָלָן, דעם רייכּן זוֹן, קומט אַינְמַאָל אָן אָ דָעָפּעַש, אוֹ אַיבְּעָרָמָרָגָן פֿאָרט ער דורך אויף דער נָאָונְטָעַר קְלִיּוּנָר סְטָאָצְּיעַ, ער אַילְּט קִין אַוְיסְלָאָנד אויף אָ קְוּרָאָרט אָון בעט, מִזְאָל צְפָאָרָן צָום ווּאָקְזָאָל זיך זעַן.

ס'אייז פֿאָר זוֹן-זעַן זיך. אָן דער טָאג אַיז אַזְּאָלָרְעַד אָון גַּע-שענטער, אָ שְׁפַעְטוּזְוּמְעָרְדִּיקָעַר טָאג. דער אלטער פֿוֹזִיס לִיגְט דָעָמָלָט אַזְּעַסְצִימָעַר אויף דער קאנטפּע אָון ווּאָרט, מִזְאָל אִים אַנְטָאָן דִּי שְׁפַתְדִּיקָעַ קְאָפְאָטָע אָון אִים אַרְוִיסְפִּין אַבְּיִסְל אַין גָּאַס שְׁפָאָצְּרָן. נִישְׁט-לְאָנְגָּג אַיז דָא אַין שְׁטָעַטְל אַין רְיִיכְקִיט גַּעַשְׁטָאָרָבָן זִיְּעַן אַמְּאָלִיקָעַר לְאָנְגָּג-אַירְקָעַר שְׁוֹתָף יְשָׁרָאֵל קִיטְיוּועַר. אָן דעם קִיטְיוּועָר אַיְנִינִיקָה נָאָטָע-הָעָרָש בּוּיט אַיצְט אַיבְּעָר דעם זִיְּדָנוֹס הַוַּי אָן צִיט אַרְוִיס אָ גַּיִעַם גַּאנְק אַין מָאָק אַרְיִין. לִיגְט דער אלטער אויף דער קאנטפּע אָן מָאָלָט זיך אַוְיס, ווּזְעַזְעַן, גַּעַדְעַנְק אַיך, אַטְיִפְעַ קָאנְאָוּע, אַיז פְּדָצִי אַ גְּרָאָפּ טָאָן אָון זעַן צִי דער גְּרוֹנְט ווועט אַוְיסְחָאָלָטָן.”

און אָרוּם אָנוּ אָרוּם שְׂטִיעֵין שְׂטָאַט-לִיִּיט אָנוּ קָוָן:
 וּוֹאָס וְשֻׁעָדָעַ? שְׁמוּעָסֶט מַעַן, קְלָמָן פּוֹזִיט... אַיִינְמָאָל אַיִן זַיִעַ
 לְעַבֵּן הַאֲט עַר גַּעֲבוּיט?"
 דָעַר אַלְטָעַר גַּאֲרַט אָוֹשׁ, אָזְוִי שְׂטָאַרְק וּוַיְתַזְזַז אַיִם אַיִן מַאֲרַךְ
 אָרְיִין צָוֵם קִיטְיוּוּרָס הַוִּוָּן.

"נוּ, רַחְלָע-סְעַדְצָע? פְּרַעַגְט עַר אָלָעַ רְגָע, וּוֹזְשַׁע אַיִן זַי, דַי
 שְׁבַתְדִּיקָע קָאַפְּטָאָע?" נָאָר רַחְלָע עַנְטָפָעַרְט נִישְׁט. אַיִן שְׁטוּב אַיִן עַפְעַס
 גַּעַשְׁעָג, דַעַם דַעַפְעַש פָּוָן שְׁמוֹאָלָן הַאֲט מַעַן אַפְנִים דַעַרְלָאַגְנָט צַוְּ דַי
 מַיְידְלָעָע אַיִן צִימָעַר דַוְרָכָן פְּעַנְצָטָעַר, אָנוּן דַי בְּשָׂוָה אַגְוָאנָג אַיִן עַמְצָעַר
 פָּוָן דַּאֲרָטָן גַּעַשְׁוִינָט אַזְוּקָגַעַלְאָפָּן. אַיִצְט אַיִן דַאֲשִׁין וּוַיְדָעַר פָּרָאַצָּן
 דַי אַרְטִיקָע אַוְיְגַעְלָעַרְטָעַ דִּינְוָטָע. מַיְיָעַר רִידָן אָלָע אַגְּנָיִינָעָם, אָנוּן
 אַיִם-טּוּבְדִּיקָעַר לְאִירָעָם וּוַיְקָהָט זַיִעַ אָרוּם מַעַנְטָשָׁנָס לִיְיָבָעַר. עַס דַּאֲכָט
 זַיִעַ: אַיִן דָעַר לְעַצְטָעַר פָּאַרְיָאוּשָׁטָעַר רְגָע אַיִן דַי שְׁטוּב אַוְיְגַעְרִיכָט
 גַּעַוְאָרָן פְּלוֹצִים, אַוְמְגַעְרִיכָט אָנוּן אַוִיְףָ אַיְבִּיךְ, אַוִיְףָ אַיְבִּיךְ. צַי הַאֲט
 נִישְׁט שְׁמוֹאָלָס דַעַפְעַש אַשִּׁיכָות צַו זַיִן בְּרָיוֹן, אָנוּן וּוְעָלָכָן עַר הַאֲט
 אַגְּהָהָיָב זַוְּמָעָר גַּעַשְׁרִיבָן, אֹזְ צְבָהָ זָאָל קְוּמָעָן?... צַי פִּירָט עַר אַיִצְט
 נִישְׁט מִיט זַיִעַ דַי יִשְׁוָהָ אַהֲרָן אַיִן שְׁטוּב? מַסְתָּמָאָ פָּאַרְט עַר נִישְׁט
 אַלְיִין...."

בַּיְ רַחְלָעָן שְׂטִיעֵין טְרָעָרָן אַיִן דַי קְרוּמְלָעַכָּע רַחְמָנוֹת-אַוְיָגָן. זַי קוּקָט,
 שְׁמִיכִילָט אָנוּן קָאָן נִישְׁט רַעַדָן. אָנוּן פְּלוֹצִים טָוָט זַי זַיִעַ אַזְעַץ צַו אַוְיְפָן
 בְּעַנְקָה, וּוֹאָס אַיִן אַזְיִיט אָנוּן וּוְינְקָה אַיִן שִׁיסְט אַוִיסְ מִיט אַגְּוּוֹיִן:
 "שְׁמוֹאָלָי!... אַכְט יָאָר אִים נִישְׁט גַּעַזְעָן, שְׁמוֹאָלָי!..."
 אָנוּן עַס דַּאֲכָט זַיִעַ, אֹז זַיִעַ רַופְט אִים, עַר אַיִן דַאֲאָל אַיִן צְוִוִּיטָן
 חַדָּר.

אַוִיְףָ מַאֲרָגָן אַגְּנָצָן טָאָג הַאֲצָטָן דַי מַיְידְלָעָע אַיִן אַיִן הַאֲרָע-
 וּוֹעַן אָנוּן טָאָן.
 מַבָּאַקָּט לְעַקְעַלְלָעָד אָנוּן אַגְּנָדָעָר זִיסְע זַאֲכָן אָנוּן וּוּגָ אַרְיִין.
 מַשְׁוּעַנְקָט נְאַזְטִיכְלָעָה, אָנוּן מַפְרָעָסֶט זַיִעַ אַלְיִין וּוַיְסָע קָאַפְּטָאָעָד. דַי
 פְּעַנְצָטָעַר זַעַנְעָן אָפָּן. דַאֲס דִּינְסְטְמִידָל אַיִן חַוְשָׁד רַחְלָעָן, אֹז זַיִעַ
 קְרוּזִית זַיִעַ דַי הָאָר, אָנוּן דָעַר אַלְטָעַר לִיגָּט אַיִן עַסְצִימָעָר אַוִיְףָ דָעַר
 קָגְנָאַפָּע, אָנוּן אִים דַּאֲכָט זַיִעַ, אֹז פָּוָן דַּרְיָטָן חַדָּר, וּוֹ דַי מַיְידְלָעָע שְׂטִיעֵין

באים טיש און טווען צלעמאָל אַ שטעל אַזועק דאס אַנגעההייטע פרעסל,
דערהערט ער אָפֶט, ווי עמעצעער טוט אַ זיגג... ער פֿלאָפֶלט מיט יקוטיאלן,
זעם צעפֿלֿאָכטענעם שם שפּון דער סֿאָדֿעָגֿעָרְעָר קִילְיוֹן:
„געווען אַמְּאָל אַ חַסִּידֿשְׁעָר יונגעערמאָן, שמוֹאַל, אָ? גַּעֲפָרָן נַאֲלָךְ
דער חתונה מיטן שווער קִין אַיסְלַאֲנד צוֹם וּבֵין... אָן אַיצְט אַיז ער
ריַין, שמוֹאַל, שטַאָרְקָן רַיַּין.“
אוֹ ער וווערט אַנטשוויגן, פֿינְטֶלֶט ער מיט די בְּלִינְדָּע אַוְינְגָּן אָן
מְאָלָט זִיךְ, ווי צַוְויַּה שמוֹאַל זַעַט אַיצְט אַוִּיס:
„אַ בָּאָרְד דַּאֲרָף ער האָבָן אַ הַיפְּשָׁע, אַ שְׂוֹאָרְצָע. ער טַראָגֶט
לַיְקָעְנוּ הַעֲנְטַשְׁקָעָס אָן גִּיט די האָנט די פְּרִיצּוֹת, מִיט וּוּלְכָעַ ער
הַאנְדְּלָט... שמוֹאַל!...“

ער שלְאָפֶט קוּים אַיבָּעַר די נַאֲכָט. אָן אַינְדָּעָרְפְּרִי, אוֹ ער גִּיט
אָרוֹס אַין פָּאָר-כָּאָלָט אַינְאַיְינְעָם מִיט די מִידְלָעָךְ צוֹם גַּעַדְוָנְגָּעָנָם
בְּעַל-עֲגַלְישָׁן פְּאָעַטָּן, וְאָס שְׁטִיטִיט בַּיִי דַּעַר שְׁטוֹב אָן וּוְאָרט, זַעַט ער
זִיךְ אַזְוִי גִּיךְ נִישְׁתְּ אַזְוִי; בְּלִינְדְּרָהִיט גִּיט ער אַרוֹס דַּעַס פְּאָעַטָּאָגְּן,
ער טַאָפֶט, צַי סַאְיוּ פְּאָרָצָן אַ לְּעַדְרָן בִּידְלָה, אָן אַים דַּאֲכָט זִיךְ, אוֹ
אַין שָׁאָטָן, אַין בְּרוּקִירְטָן גַּעַל שְׁטִיעָן דּוּרְכָּאָוִיס שְׁטָאָט-לִיְּטָן אָן קוֹקָן:

„קִילְמָן פּוֹזִיס פְּאָרָט זִיךְ וּעַן מִיטָּן זָוָן.“

„בִּים פְּאָעַטָּן, פְּרָעָגֶט ער, אַיז דָּא אַ בִּידְלָה... אָ? סַע דָּא?“
מְלִיְּגָט אָן גַּאנְצָע וּוְאָרְסָטָן אָן מִפְּאָרָט אַרוֹס-אַן-אַרוֹס מִיטָּן
ברִיְּטָן פְּאָסְטָן וּוּגָן. מִזְיכְּט אָן פְּאָעַטָּן אַוְיסְגַּעְפְּצָט, יוֹם-טוּבְדִּיק אַוְיָפָּן.
גַּעַרְעַטָּן, גַּלְיִיךְ מִפְּאָרָט אַזְוִי אַחֲתָנוֹה, אָן מִאיַיְן בְּרוֹגָן אַוְיִפְּן אַלְטָן,
אַלְמָאַיְן ער מַאֲכָט נִישְׁתְּ צוֹ כָּאָטָש אַזְוִי אַ רְגָע דָּאָס מוֹיְל. נַאֲר אָן
מִקְומָת אַוְיִפְּן קִילְיָנָם וּוְאַקְזָאָל, בָּאַמְּעָרָקָט מַעַן אַקְאָרָשָׁת, אוֹ מִאיַיְן
אַרְוִיסְגַּעְפְּאָן צוֹ פְּרִי, אָן מַנְדוּעָט זִיךְ לְזַעַגְעָע שְׁעהָן. שְׁמוֹאָלָס צוֹג אַיז
אַ פְּלִיאָן-קָאָרְטָנְדִּיקָעָר, אַ דְּרָאָטִיק קָרָעְפְּטִיקָעָר אָן אַ שְׁנָעַלָּר. אוֹ ער טוֹט
אַ לְּוִיְּפָּן צוֹ צוֹם קִילְיָנָם וּוְאַקְזָאָל, גִּיט מַעַן שְׁוִין מִטְּאָמָּאָל צוֹוִי
קִילְנָגָן, אָן דַּעַר אַיסְגַּעְפְּצָטָעָר „אַבְּעָר“ הַאֲטָט דָּא אַזְוִי דַּעַר קִילְיָנָעָר
סְטָאָצְיָע פְּאָר קִילְיָנָם קִין דְּרָן-אַרְץ נִשְׁתְּ אָן שִׁינְדָּט די הוּוִיט, מִזְאָל
גַּעַפְּן דַּעַם דַּרְיָטָן קִילְוָגָן:

„פְּאָרְטִּיק? אָ?“

אוֹיְף דַּעַר פְּלִיאָטְפָּאָרָם וּוּעָרָט אַ גַּעַגְעָרִיִּי, אָן פּוֹן מִיטָּן טֻמְאָל

רייסט זיך אורייס א שטארקער זיכערעד זאפטיקער באրיטאן:

„טאטע! אין בין אט דאס! אין פונצטער שטיי אך!“

אין וואגן-פונצטער שטיטיט א יונגער ברוטיקער ייד גלאָג-
א היפשר שווארצער באָרד און אַבִּסְלָ עזותדייקע, ווי מיט לאָק גלאָג-
צנדיקע איגן. דאס איז שמוֹאָל, דער ריכער, גֶּלְעָכָר זון שמוֹאָל.
ער שטרעקט אויס אַראָפֶד שְׂלוֹם-עַלְיכָם-האנט, און דער אַלְטָעָר שטיטיט
לעבן פונצטער אַפְּאַרְצִיטָעָטָעָר, אַדְרֵשְׁרָאָקָן פָּאַרְטִּירִיסְטָטָעָר. ער
פִּינְטָלָט שְׂאָרָק מיט די בְּלִינְדָע ווַיְילָעָכָר און זוכט אַט די האָנט מיט
אַלְעָזָיָנָע צען ציטעריקע פִּינְגָּר, און די מִידְלָעָךְ הַיְבָּן אִים אָונְטָעָר
די עַלְגְּבוֹגָנוֹס און העַלְפָּן אִים זי גַּעֲפִינְגָּן. אַט האָט ער זי סֻפֶּ-סֻפֶּ
געָפָאָקָט, די האָנט. ער נִישְׁטָעָרָת אַרוּם אַרְמִיט אַלְעָזָיָנָע צען צִיטְעִירִיקָע
פִּינְגָּר און טָאָפֶט זי גַּעֲשִׁוְינְט אַרוּם און פְּרוּוֹטוֹ זי אוֹיס.

„סְאיַי שְׂמוֹאָלָס האָנט, פְּרָעָנְטָעָר, אַ?... שְׂמוֹאָלָס האָנט?...“

נאָר דער עזותדייק אַיסְגְּפְּצָטָעָר „אַבְּעָר“ האָט זיך שווין דער-
שְׂלָאָגָן דעם דריינָן קְלוֹנוֹג און דער צוֹג האָט שווין געריט. דעם אַלְטָנָס
פִּינְגָּרָעָר טָאָפָּן נָאָך אַ ווַיְילָעָז אַין דער לְוֹפֶט מִיט אַזָּא גַּעֲפִילִי, גֶּלְיִיךְ זַיִּי
בָּאָרְיִין נָאָך אַלְעָז דעם גַּלְאָצָן סָאמָעָט פָּוּן אַ נִיְעָר זַעַמְשָׁעָנָעָר הענטשָׁקָעָ
און לאָזָן זַיִּיךְ פָּאַמְעָלָעָר אַראָפֶט.

איַצְט ווּעַט מַעַן פָּאָרָן אֲהִימָּ, פָּוּנָמָּ צוֹג אַיִּוֹ שְׂוִין סִיְּ-וּ-סִיְּ קִיְּין
וּכְרָ נִישְׁט גַּעֲבְּלִיבָּן. ער אַיִּז פָּאַרְשְׁוּוֹנְדָן עַרְגָּעָן דָּאָרְטָן ווּוִיט, ווִיט אַיִּם
עַקְסָטָן שְׁפָעַלְתָּלָ פָּוּנָמָּ שְׁפָעַט-זָוְמָעַדְיִין הַאֲרִיזָאָנט. מִזְעָצָט זַיִּיךְ צוֹרִיק אַיִּן
פָּאַעַטָּאָן אַוְן מִזְוְכָת אַיִּין בּוּיד, מִיהָאָט פָּאַרְלִיּוֹרָן אַ פּוֹלְטִישְׁטָעָלָ מִיט
פְּרִישָׁע ווִיסִּינְקָעָ צַוְּקָעָר-לְעַקְעַלְלָעָר. נָאָר נָאָך ווֹאָס האָט מעַן זַיִּי, אַיְגְּנְטַלְעָר,
אַחַעַר גַּעֲפִירָט, אַט די צַוְּקָעָר-לְעַקְעַלְלָעָר?

מִשְׁוּוִיִּים. דעם בעַלְ-עַגְּלָהָס פָּעַרְד זַעַנְעָן מִיד. קִיְּם-קִיְּם ווֹאָס זַיִּי
טְרִידְלָעָן זַיִּיךְ; אַוְן די גַּלְעָכָר אַוְיַּף זַיִּירָעָהָלְזָעָר, קִיְּם-קִיְּם ווֹאָס
זַיִּי קְלִינְגָּעָן. נָאָר אַוְיַּך אַט דער שוֹאָכָעָר מִידָעָר גַּלְעָכָר-קְאָנָגָ רַעַגָּט
אַיִּיף צְבִּיחָס נְעַרְוָן אַוְן בְּרַעְנָגָט זַיִּאָרִין אַיִּין פָּעָם:

„רְבּוֹנָר-שְׁלָ-עוֹדָם, זַי ווּעַט פָּוּן אַט די גַּלְעָכָר מְשֻׁגָּעָ ווּרְעָן“. אַיִּין
אַיִּין אַ בְּרִיטָן שִׁיפּוּעַדִּיקָן טָאָל מוֹ זַיִּיךְ דער בעַלְ-עַגְּלָה אַפְּשָׁטָעָלָן
אוֹן סֻפֶּ-סֻפֶּה דַּי גַּלְעָכָר אַרְאָפְּנָעָמָעָן. לְינְקָס, אַיְבָּעָר אַ וּוּיטָן ווֹאָלָד
אַ קָּאָרְלִיקָן, הַאָלָט די פָּאַרְגְּרָעָסְעָרָטָעָן זַוְּנִי זַעֲצָן זַיִּיךְ; זַי האָט אַרוּם זַיִּיךְ

א פְּלִיסִיק טִיכָּל, א גַּעַלְס אָוֹן זַוְּבָּרֶס, וּוּ לְוִיטָּרֶרֶר בּוֹרְשְׁטִין אָוֹן
א פָּאֵס אַ רְאֹזֶעֶר אָוֹן אַ קְוַרְצָעֶר צִיט זִיךְ אַוִּיס בַּיִם הַאֲרִיזָּאנְט אָוֹן נָאָגֶט
צַוְּ אַיר פָּוּן וּוַיְיטָנָס. נָאָר דָּאָרְטָן דָּאָכְט זִיךְ, אָוֹן זַי וּוּעַט זִיךְ קִינְמָאָל
נִישְׁתַּזְעַצְנָן, אַט דֵּי זָוָן, זַי וּוּעַט אַזְוִי בְּלִיְבָן הַעֲגָעָן, וּוּי אַמְּאָל אַין דֵי
צִיטִין פָּוּן אַלְטָן גַּבְעָוּן.

דָּעַם אַלְטָן הַאָט מַעַן שְׂוִין אַפְּגָעַטָּאן וַיְינָס. מַהְאָט אַוִּיךְ אַיִם
אַנְגָּעָשָׁרִיגָּן, אַלְמָאָי עַר רַעַדְט, אָוֹן עַר אַיִן אַנְטָשָׁוִיגָּן גַּבְעָוָרָן. עַר הַאָט
נָאָר אַ פִּינְטָל גַּעַטָּאן מִיט דֵי בְּלִינְדָעַ וּוַיִּסְלְעַכְעָר אָוֹן הַאָט גַּעַנְעָבָן
אַ שְׁמִיכְלָא צַו זִיךְ אַיִן דָּעַר בָּאָרְד אַרְיָין:

„פְּכֻעַ!... אָז זַי הַאַלְטָן אַיִם פָּאָר אַגְּנָר, דֵי מִידְלָעָן זַיְנָעַן.“
מִטְּרִיסְלָט זִיךְ אַחֲיָים פָּאַמְּעַלְעָן, אָן גַּלְעָקָעָר; מִיוֹלָי שְׂוִין וּוָאָס

גַּבְעָר אַחֲיָים קָוְמָעָן אָוֹן מִשְׁוּוִינָגֶט.
אַיִצְטָן וּוּעַט שְׂוִין גַּעַוִּיס קִיְּין שְׂוִם נִיעָס אַיִן אַלְטָן אַפְּגָעַקְוּמַעְנָם
הַוּוּזָן מַעַר נִשְׁתַּחַט פָּאַרְקוּמָעָן. אַיְבָּעָרְאָר זַוְּמָעָר, אָז דָּאָרְטָן וּוּעָלָן
בָּאַנְיִיעָס אַ קָּאָן אַנְהָהִיבָּן שְׂוִיצָן דֵי גַּרְאָבָע גַּעַמְוִיעָרָטָע וּוּנְעָט, וּוּעַט זִיךְ
צְבִיה וּוַיְידָעָר אַרוּמְדָרִיְעָן אַיִן אַונְטָעָרְשָׁטָן קְלִיְידָל אָוֹן וּוּעַט פָּאַרְעָקָשָׁב
טַעַרְהִיָּט רְוִימָעָן אַיִן אַלְעָזָחָדִים, זַי וּוּעַט נִשְׁתַּחַט עַסְנָ, נִשְׁתַּחַט טְרִינְקָעָן
אוֹן וּוּעַט זִיךְ סָוָּה-פָּלָּסָוָה אַרְיִינְגְּוָאָרָפָן בֵּי זִיךְ אַיִן צִימָעָר אַיִן בָּעַט
מִיט אַ גַּעְוּיָּין. אָוֹן דָּעַר אַלְטָעָר פּוֹיָס וּוּעַט דַּעַמְּאָלָט וּוַיְידָעָר אַמְּאָל
לִיגָּן אַיִן קְלִיְן עַסְצִימָעָר אַוִּיךְ דָּעַר קְאַנְגָּפָע אָוֹן וּוּעַט פִּינְטָלָעָן מִיט דֵי
פָּאַרְשָׁמָאַלְטָע בְּלִינְדָעַ וּוַיִּסְלְעַכְעָר. עַר וּוּעַט נִשְׁתַּחַט וּוּעָלָן, אָז יְקָוְתִּיאָל
דָּעַר שְׁמָשׁ זָאָל זִיךְ אַנְשָׁטוּסָן, וּוָאָס סָע בָּאַטְיִיט צְבִיהָם גַּעְוּיָּין, וּוּעַט

עַר פָּאַרְפִּרְן מִיט אַיִם אַ שְׁמוּעָס:

„גַּעַוְועָן אַמְּאָל יָאָרָן, אָ ? יְקָוְתִּיאָל.“

„גַּעַוְועָן, רַב קְלָמָן.“

„אוֹן אַזְוָעָק, יְקָוְתִּיאָל, אָ ? אַזְוָעָק, וּוּי אָ ? שָׁאָטָן.“

„גַּעַכְטִיְקָע טָעָג, רַב קְלָמָן.“

דָּרוֹיֵב

איז אָט-אָ דִי בִּילְעַהָעַנְיעַ, מְשֵׁה דָעַם טָאָטָעָרָס וּוּבִיבַב, וּוֹאָס
 האָט בֵּין אִיר חֲתוֹגָה גַּעֲדִינְגַט בֵּין דָעַר נְגִידִישָׁעֶר-שְׁנוֹרָ, זִי אַיז גַּעֲוֹעַן
 מִיאָסָס וּוֹי דָעַר טְוִיטַט, זִי האָט גַּעֲחָאָט אַקְלִיָּן לְעַנְגַּלְעַךְ פְּנִים, פֿאַלְ מִיטַּ
 גַּרְוִיסַע טִיפַּע שְׁטִיפְלַעַן. דָאָךְ האָט זִי זַיְקַ פָּונַ קְלִינְגְּרוּהִיטַי אַן אַיְינְגַע.
 רָעַדְמַן, אֹז זִי וּוֹעַט חֲתוֹגָה האָבָן נָאָרַ מִיטַּ אַן אַיְידַעַלְן יְיַדְן אַוְן האָט
 נִישְׁתַּגְעַלְתַּ דָעַם מִאַן אַיְרַן, מְשֵׁה דָעַם שְׁמִידַה, וּוֹאָס האָט גַּעֲחָאָט
 אַ צְוָנְעַמְעַנְישׁ טָאָטָעָר.
 דָעַם טָאָטָעָר האָט דָאָס פָּאָרְדָּרָאָס בֵּין גָּאָר. סְאַיְוַן אַיְם דָעַר-
 גַּאנְגַען בֵּין דִי לְעַבְעָר, וּוֹאָס הַיִּסְטַע :
 "אַזְאָס פָּאָרְעַוְעַנְישׁ, אַוְן דָאָס זַאָל אַיְם נִישְׁתַּגְעַלְתַּ וּוֹעַדְן..."
 עָרַ האָט זִי דָעַרְפָּאָר גַּעֲהָאָלְטַן אַיְן אַיְינְגַען, אַוְן זִי האָט אַיְם
 נִישְׁתַּגְעַלְתַּ.
 שְׁמָחוֹת-תּוֹרָה בִּיְתָאָג האָט עָר זִי גַּעֲשַׁלְאָגָן דָאָס לְעַצְטַע מַאָלַי.
 שְׁמָחוֹת-תּוֹרָה בִּיְתָאָג האָט זַיְקַ גַּעֲפִילַט אַקְרָעַן אַיְן שְׁטָעַטְלַ, נָאָר
 קִיְּין רָעַג אַיז נִישְׁתַּגְעַלְתַּ אַיְנְדוּרִיסַע אַיז נָאָר דִי לְופַט גַּעֲוֹעַן שְׁטָרָק
 קִילַּ, טְוַנְקַלְיַ אַוְן הַפְּקָר, הַפְּקָר צַו וּוֹיְנְטוּר צַו אַוְן צַו צְפּוֹנְדִיקָעַ קָעַלְטַן:
 בַּיִּם רַב אַיְן שְׁטוֹב וַצְּצָתַמְעַן בַּיִּם טִישַׁ, זַיְקַ טִיר אַיז אָפְּנַ, אַוְן אַרְוֹם
 אַוְן אַרְוֹם בֵּי דָעַר האַלְבַּ-קִיְּלָעַכְדִּיקָעַר הַיְּזָעַר-רָאָד זַיְצַן וּוֹיְבָעַר אַרְוֹף
 דִי פִּידְאַשְׁקָעַס אַוְן קוֹקָן, וְיִי בָּאַלְעַבְאַטְישַׁ פְּלִיצְעַס בּוֹיְגַן זַיְקַ דָּאָרְטַן
 אַרְוֹם דָעַם רַב אַוְן אַרְוֹם מַאָטַל דָעַם רְוִיטַן, דָעַם נִיְ-אוֹיְסְגַּעַלְיְבָעָנוּם
 גַּבְאַי. מְטַרְינְקַט דָּאָרְטַן בְּרָאַשְׂוֹק, מִזְיְנְגַט נִיגְנוּנִים אַוְן מִזְוָאָרְפַט יְוָנָה
 דָעַם לְאַגְגַן קָאַזְוֹעַן-שְׁאַלְעַכְץ גַּלְיַיךְ אַיְן בָּאָרְדַּ אַרְיַין ; מִאַיְן אַלְעַ אַיְנָה דָעַם
 בִּינְטַלְ, אַלְעַ אַלְטַע קָאַנְטִיקָאָזְוּוּר. פָּונַ גַּרְוִיס לִיְבְּשַׁאָפְט צַו יְנָה דָעַם
 לְאַגְגַן שְׁרִיְיטַמְעַן צַו אַיְם :

"יונה!"

"יונה דער לאָנגער, אַ רוחץ דיין טאָטן!"

נָאָר יֹנוֹה דָּעֵר גָּאנְגָּעֶר מָאָכֶט זִיךְ נִישְׁתָּהּ הָעֲרָנְדִּיקְ. עָר שְׂטִיטִיט
מִיט זִין גָּאנְגָּעֶר לְעָנְגָּזְזִישְׁן רָעָגְן פָּוּן קָאוּוּן-שָׂאָלְעָכְץ אַין שְׂרִירִיט
נָאָךְ הָעֲכָרְ מִיט זִין חֻזְנִישְׁ גְּרִילְצְנְדִּיקְן קוֹל אָוֹן מִיטְן נָסָחְ פָּוּן גַּשְׁמָ:

אָפְּ-בָּרִי

נָאָךְ יוֹם-טוֹב אַינְדָּעָרְפְּרִי,

אתְתְ –

הָאָטְ מִין וּוֹיְבְ דָּאָס מְשׁוֹנוּגָתְ,

שְׁמָ שָׁרְ מְטָר –

אַיְךְ הָעָר זִיךְ, וּוֹיְ דָּעֵם קָאָטָעְ.

אוֹן פְּלוֹצִים טָוָט גַּשְׁוִינִינְט אַיְגְ אַ שְׁרָעְקְ אַיְבָּרְן שְׁטָעָטְלְ, אוֹן
שְׂוֹאָלְיִאמְ, אַרְיִין אַהֲרָרְ צָוְבָ אַיְנְ –

"עָר שְׂלָאָגָט שְׁוֹן וּוּיְטָעְרְ דָּאָס וּוֹיְבְ!"

"וּוֹעֵר? מְשָׁה דָּעֵר טָאָטָעְ?"

"אַ רָוחַץ זִין טְרָפָהָנָעְרְ קִישְׁקָעְ."

אוֹן אַלְעָ מִיטָּאָמָּל אַיְגְ אַינְדָּרוֹיסְ. בֵּי עַמְעַצְן זָעַנְעַן דִּי
פְּלִיאִיצָעְשָׁ טְטָאָרְקְ אַיְנְגָּעָשְׁמָרִיט אַין וּוּיְסָן, נָאָר עָר וּוּיְסָטְ נִישְׁתָּהּ דָּעָרְפְּן,
עָר אַיְן בְּגִילּוֹפִין, פָּאָרְגִּינִיט שְׂמִיכְלָדִיקְ אַונְטָאָרְ דָּעֵר שְׁטָוָבְ, צָעָנָעָמְטָ
דָּאָרָטְן שְׂמִיכְלָדִיקְ דִּי פְּאָלָעָס אַוְן טָוָט אָפְ אַמְּיאָוָסְ אַאָרְ מִיטְ אֹזָא
אַוְיְסָוָעְן, גְּלִיאָרְ עָר טָוָט אָפְ עַמְעַצְן אַשְׁפִּיצְ, אַוְן אָזְ עָר קָעָרְ זִיךְ
אוּם, שְׂטִיטִיט שְׁוַיְן דָּעֵר גָּאנְגָּעֶר עַולְםָ אַינְדָּרוֹיסְ בֵּי דָעֵר טִירְ אַוְן
קִיקְטְ, וּוֹיְ מְשָׁה דָּעֵר טָאָטָעְ יִאָגָט זִיךְ אַיְבָּרְן פְּלָאָצְ נָאָכְ וּוֹיְבְ
הָעֲנִיעָן. עָר, אַ פִּירְעָקְעָרְ רְיוּ מִיטְ פָּאָרְקָאָשְׁעָרְטָעְ הָעָנָטְ, וּוֹיְ אַינְדָּעָרְ
זָוָאָכְן, בְּשָׁעָתְ עָר שְׂטִיטִיט בֵּי זִיךְ אַיְן קוֹנוֹנִיעְ אַוְן טָוָט אַן אַיְן
גוּוַיְשָׁעְ וּוֹאָגָּנָסְ, אַוְן זִיךְ, אַ קְלִיְינִיעְ אַ בְּיִינְעָרְדִּיקְעְ וּוֹיְ אַמְּאָגָּרָעְ הָוָןְ.
אַוְן אַלְעָ וּוּיְסָן דָּאָךְ, אָזְ זִיךְ הָאָלָטְ תָּמִיד אַשְׁפִּיגְלָעְ לְעָבָןְ בְּעַטְ
אָפְ צְעָרָאָכָנָסְ מִיטְ אַן אַפְגָּעְרִיבָעָנָעְ רְוִיטָאָרְ לִינְקָעְרְ זִיךְ. זִיךְ הָאָטְ זִיךְ
לְיִבְרְ צְוּ שְׁפִּינְלָעְן, אָטְ דִּי מִיאָוָסְקִיטְ. אַונְטָלְיִיפְנְדִיקְ, פָּאָרְגָּעָסְטְ זִיךְ דָּאָךְ
נִישְׁתָּהּ אַוְיְסָצְבָּאָחָאָלָטְן דָּאָס גַּעַשְׁטִיפְלָטְעְ פְּאָקְן-פָּנִים אַונְטָעָרְןְ רְיִינָעָם
וּוּיְסָן קָאָפְטִיכְלְ אַוְן אַיְרָעְ שְׂוֹלְדָקָעְ קָאָסָעְ אַיְגָןְ קָאָגָעְןְ דָּעָרְבִּיְ נִישְׁתָּהּ
קוֹקְןְ מַאֲנְסָבְלִיןְ אַיְן פָּנִים אַרְיִיןְ, זִיךְ שְׁעָמָעְןְ זִיךְ, וּוֹיְ נָאָךְ אַ פְּרִישְׁ

אַפְּגָעַתְּאֲגָעָנָעָר זִינֶד. זֵי אַנְטְּלוֹיפְּט גַּעַשׂוֹוִינְט אַיְנָם אַקְעַגְּנְדִּיקְּן נְגִידְּשָׁנָה, וּזְיַי הָאָט בֵּין דַּעַר חַתּוֹנָה גַּעַדְּינָמָה, אָנוֹ אַלְעַ שְׂטִיעָנָן אָנוֹ קוֹקָן, וּזְיַי מְפָאַרְשְׁלִיסְט דַּאַרְטָן בָּאַלְדָּן נָאָךְ אַיר דֵי טִיר. אַיצְטָן, זָאנְטָן מַעַן,
איְ אָן עַק :
„בְּלָאַטְּיקְּ...“

II

דָּאָס אַקְעַגְּנְדִּיקְּעָ נְגִידְּשָׁנָה הָיוֹ אִיְן אַכְּבָּבְּדִיקְּס, אַ יְרוֹשָׁהְדִיקְּס
אָנוֹ אַלְטָס. סְ'הָאָט אַ וּוַיְסָן פְּלָאָכְּן דָּאָךְ ; סְ'הָאָט פֻּעַסְטָע וּוַיְסָס-
גַּעַקְּלְעַכְּטָע וּוֹנְטָט מִיט אַלְטָע אַקְאַצְּיָע-בִּימְעָר פָּאָר דֵי גְּרוֹסְעָ אַכְּטָן-
שְׁוַיְבְּגְּנְדִּיקְּעָ פְּעַנְצְּטָעָר. שָׁאַקְּלָעָן וִיךְ אָט דֵי אַלְטָע בִּימְעָר פָּוָן יְעַדְּן מִינְדְּסָטָן
וּוַיְנְטָלָן. שָׁאַקְּלָעָן וִיךְ אָונְגְּטָרָן חַשְׁוֹגְּדִיקְּ פָּאַרְכְּמָאַרְעָטָן הַיְמָלָן, אָונְטָרָן
יְעַדְּעָר וּוְאַלְקָן, וּוֹאָס טְרִיפְּט יְאָה אָונְטְּרִיפְּט נִישְׁטָן, אָנוֹ דַּעַרְעָסָן אַזְוִי
אַלְעָ אַרְוְמִיקְּעָ קְבָּצְנִישְׁעָ הַיּוֹזָעָ, דַּעַרְעָסָן מִיט דַּעַר אַלְטָעָר מַעַשָּׁה, וּוֹאָס
זֵי הַאַלְטָן תָּמִיד אִין אַיְן שְׁעַפְּתָשָׁעָן :

אַ מַעַשָּׁה מִיט אָן אַמְּאָלְקָן גְּבָרָה, וּוֹאָס הָאָט אַמְּאָל אָט דָאָס
הָיוֹ גַּעֲבוֹיט ; אַ מַעַשָּׁה מִיט זַיְנָעָם אַזְוָן, וּוֹאָס אִיְן שְׁוִין לְאַגְּגָן גַּעַן-
שְׁתָאָרְבָּן, אָנוֹ אַיְצָט וּוֹנְטָט שְׁוִין דַּאַרְטָן נָאָר דֵי שְׁנָור זַיְנָעָן, אָט דֵי
וּוֹאָס הָאָט לִיבְּ גּוֹיִשְׁ רְעָדָן, אָנוֹ גִּיטְ קִינְגְּמָאָל נִשְׁטָן אִין שְׁוָן, אָנוֹ
סְ'פָאָרָן צָוָא אַיר אַפְּט צָוָאָסָט דַּעַר יִדְיִישָׁרְ דַּאַקְּטָאָר, דַּעַר אַקְצִינִיקְּ
מִיטְן סְטָאָגְּאָוָאָץ”.

אָרוֹם אִין בְּלָאַטְּיקְּ אָנוֹ נָאָס. פַּעַלְדָּעָר וּוַיְסָטָע, אַפְּגָעַשְׁנִיטָעָנוּ אָנוֹ
פָּאַרְלְאַטְּעָ צִיְּעָן וִיךְ אַרְוִיְּפָאָט בָּאָרְגָּן תּוֹקָן וִיךְ דַּאַרְטָן אִין כְּמָאָרָע
אָנוֹ אִין אַמְּעַנְדְּלַעַכְּר וּוַיְנְטָעַ-צִיְּיט. סְ'אָיִן שְׁטִילָן, נָאָר אַמְּאָל טְרָעָפְּט :
פָּוָן אַ קְלִיְּין אָנוֹ פּוֹסְט לְעַבְּן, וּוֹאָס עַרְגְּעַן-חוֹוָ אִין גַּעַגְּטָן, קְוָמָת
אָן אַחֲהָר אַ פּוֹר נִשְׁטָן מַעָר, וּוֹי אַוִּיפְּ דָוְרְכְּזְפָּאָרָן ; וִי טְרָאָגְט דָאָ דָוָרָךְ
אִיר פּוֹסְטָן גַּלְעַקְּעָר-קְלָאָגְּנָג אָנוֹ פָּאַרְשְׁוֹוִינְדָט, אָנוֹ פִּיצְעַלְעָ שְׁטָעַטְעַלְעָ
הַוְּקָעָרְט זִיךְ וּוַיְדָעָר אָנוֹ שְׁוֹוִינְגָט נָאָךְ מַעָרָעָר. קְבָּצְנִישְׁעָ הַיּוֹלְעָר שְׂטִיעָנָן
בֵּין בּוֹיךְ אִין בְּלָאַטְּעָ אָנוֹ הָעָרָן וִיךְ אִין : סְ'גּוֹאָזְזָעָן שְׁטִוָּוָל, דָאָס
אִיְן מַשָּׁה דַּעַר טָאָטָעָר. עַר בְּלָאַנְדּוֹשְׁעָט שְׁוִין וּוַיְדָעָר אִין מִיטְן בִּיטָּאָגְּ
אָרוֹם אַרְעָמָעְ קְלִיְּטָן אָנוֹ אַרְוֹם קְרֻעָמָעָר, וּוֹאָס הָאָבָן מִיט אִים נִשְׁטָן

וואען וואס צו רעדן. קוונדייק אויף די שפיצן פון זייןע שטווול, פאר-טראכט ער זיך, עקט זיך שייער נישט פון גראיס גראמעניש און פון צער און שפיטט סוח-כל-סוח אוייס:

„אַ רְחָזֶן אִיר טָاطָן.“

און אין זינען האט ער דערביי די גבירישע שנור, וואס דארטן אינם אקענדיקן נגידישן הוין. זי גיט אים נישט אָפּ זיין וויב. פון שמחת-טורה אָן האט זי ביי זיך בילע-העניען און גיט זי אים נישט אָפּ, זי שיקט אים אַלְעָמָל זאגן: „זַי וּוּעַט אִים גַּעֲבָן פֿופְצִיק קֻרְבָּלָעַן, ער זָאֵל גַּעֲבָן בִּילָעַן העניען גַּט“. דער „טָاطָעָר“ האט אַבִּיסְל מָרוֹא פָּאָר אָט דער גַּנְדִּישׁעָר שנור און פָּאָר אִיר הוין, אַהֲרָן קּוֹמֶט דָּאָךְ אָזְוִי אַפְּט צּוֹגָאָסְטָר דער סְטָאָגָאָזָאי. אַיְתָלָעָכָס מָאָל, וואס ער קּוֹמֶט אַהֲרָן אַרְיָן, זַיְן ווּוִיב מָאנָעָן, שְׂטִיטִיט ער דָּאָרְטָן אַיְן פָּאָדָעָרְצִימָעָר בַּיִּדְעָר טִיר אָוֹן ווּאָרָט לְאָנָגָן, זי אַקְבָּאָן זוֹאָס קּוֹמֶט גַּעֲטָלָעָן אַנְדָּבָה. בִּילָעַן העניע אַיְן שְׂוִין דָּאָן קִיד נִשְׁטָא. זי טוֹט זיך בָּאַלְעָבָאָסְטָע אַיְגָג אַיְבָּעָרְן גַּנְצָן הוין אַן באַהֲלָט גַּעַהְיִצְּטָן אַיְן שְׁטָאָרָק וּוּאָרָעָמָעָן צִימָעָר קּוֹמֶט אַרְיָיס די „נִיאָנוּעָ“, אַגְּרָאָבָע גַּיְקָע מִיט אַצְּעָפָלְעָשָׁטָר אַיְנָגָעָפָלְעָנָעָר נָאָז אַן אַיְנוּיִנְיִקְסָטָן פְּרִי-זִיך בַּיִּדְעָר בָּאַלְעָבָאָסְטָע אַיְן שְׁלָאָפְצִימָעָר. פון אָן אַיְנוּיִנְיִקְסָטָן פְּרִי-לִיפָּן פָּוֹן אַנְאָשָׁעָרִין. זי קוּקְט אַוְיף אִים מִיט די שְׁלָמִישׁוּ שְׁוֹאָרָצָע אַיְיָגָעָלָעָךְ אַן האט דָּרְבִּיי כְּלָמְרוֹשָׁט אַיְן אַיְן אָוּנְטָעָרְטָרִיסָלָעָן דָּאָס קְלִינְיָעָ קִינְד, וואס זִיכְטָ בַּיִּאָר אַוְיף די הענט. זי ווּיְ אִים גַּאֲרָנִישָׁט דָּעָר יִיד, וואס אַיְפָעָר אִים באַהֲלָט זִיך די גַּעַשְׁטִיפְלָטָע בִּילָעַן העניע אַזְשָׁ בַּיִּדְעָר בָּאַלְעָבָאָסְטָע אַיְן שְׁלָאָפְצִימָעָר. סְוּחָ-סְוּחָ קּוֹמֶט אַרְיָיס צַו אִים די בָּאַלְעָבָאָסְטָע אַלְיָין, אַן הַיְּבָט אִים אָן זָאגָן מוֹסָר. אַ פִּיסְק אַיְן בַּיִּאָר, זי אוּף שְׁרִיפְלָעָן. דָּעָר טָاطָעָר שְׁוֹיִיגָט אַן קוּקְט אַוְיף אִיר די גַּאנְצָע צִיְּט אַיְן אַלְסָוּן מִיט אַיְגָן פָּוֹן אַ בִּיְזָן אַומְבָּאָהָאָל-פִּיקָן גַּגְגָ...:

„אַ מְפָחָ אִיר אַיְן גַּאֲרָגָל...“

דָּעָם טָاطָעָר אַיְן שְׂוִין נָאָס די גַּאנְצָע מַעַשָּׁה. ער גִּיט אָוּעָק אַן פְּרוּוֹת עַפְעָנָעָן די קוּנוּיָעָ, נָאָר סְאָרְבָּעָט זִיך נִשְׁטָא. אַיְגָדָעָהָיִם

איין אויך נישטא מיט וועמען אַ ווארט צו רעדן. אין מוייל איין די
גענטצע צייט זוויירלעך, ווי נאכן שמחת-טורהדיין בראשון, און דערצן
איין נאך דאס ווועטער אָזא פאסקודנע. ס'נאנט ביימ ליעפערלע און קיין
קינדרער האט זי מיט אים אויך נישט, אַט די געשטופלטע מויין. כאפט
דעך רוח דעם טאָטן איין, ער וועט גײַן אַהין צום ליעצטן:
ער וועט אויך געבן גט.

צום גט קומט די גבירישע שנור אלְּיִינְ, זי שטיטט באָגֶלְּיִיךְ מיט
ביילְע-העניען ביימ רב. זי איין אַנגעטָן מיט אַשווארצן גָּרְסָעְנָעָם
שאָרָף אויפֵן קאָפּ, און אַיְתָלָעָס מְאָלָ, וואָס דער טאָטער זאנט גָּאָר
דעם רב די גָּט-ווערטער, הערט זי זיך איין און שאָקָלָט צו מִיטָן קאָפּ
מיט אַמִּינָע פָּונָ אַמְּבִּין אָנוֹ מיט אָזָא אוֹיסָעָן, גְּלִיכִיךְ זי באַשְׁלִיסְטָן,
אוֹ מְנָאָרָט זי נִישְׁטָאָפּ, און אָזָא דאס אָלְּץ אָזָוּ ווערט, סְיוּוּרָט די
פּוֹפְּצִיקְ רָובְּ, וואָס זי באָצְּאָלָטָן.

דעך טאָטער האט אַשׂוּוּסְטָעָר אַין שְׁטָעָטָן, זי וואָרָפְּטָ גּוּיִיעָס
קָאָרָטָן אָנוֹ זאנט נִבְיאָות אָוִיףּ גְּנָבָות, צִי זַיְוִין זַיְכְּפּוֹכְּן, צִי נִיְּין.
זי שְׁטִיטָט אַינְדְּרוֹיסְן נִישְׁטָוּת וּוְיִיטָ פָּונָ רְבָסְ שְׁטוּבָ, דַּעַר קָאָפּ אַיְוָן בִּיְיָ
אַיר פֿאָרְפּוֹנְדָן מִיט אַפּוּיְרָשָׁ טִיכָּלָ אָנוֹ אַרְוָם שְׁטִיטָאָזָרָדָן. וּזְיָ
בעָר אָנוֹ קִינְדְּרָעָר הָעָרָן, וּזְיָ זַי שְׁעַלְתָּ בִּיילְע-העניען מִיטָּ אַיר באַשְׁיָּ
צָעָרִין, די גּוֹבְּרִישָׁעָ שנָוָרָ:

“בִּידְעָ זָלָן זַיְיָ אַיְנְגּוֹנוֹנְקָעָן וּוּרָעָן, זַיְיָ זָלָן אַיְנְגּוֹעָמָעָן
אַמִּתְהָ מְשׁוֹבָה”.
“גָּאָךְ הַיְנְטִיקָן טָאגָ, גָּאָטָ אַיְן הַיְמָלָ! מִפּוֹתָ זָלָן זַיְיָ זַעֲצָן
אוֹפּּ דִּי גַּעֲדָעָרָם”.

אָנוֹן די אוֹיגָן הַאַלְּטָן בִּיְיָ דַּעַרְבִּי אַיְן אַיְיָן קוֹקָן אַהֲין צָוָם
רְבָסְ שְׁטוּבָ, וּזְיָ סְגִּיגִיטָ דַּעַרְגָּט. אָנוֹ סְדָאָכָט זַיְיָ, אָזָזָיְיָ זַיְכְּוָונָטָן.
אָלְּעָ קוֹקָן, וּזְיָ סְעָפָנָט זַיְיָ דַּעַם רְבָסְ טִירָ, גָּאָר אָזָעָר עֲלָלָם
שִׁיטָ זַיְיָ אַרְוִיסָ פָּונָ שְׁטוּבָ, קוֹמָט וּוּידָעָר עַפְּעָסָ פָּאָרָ, אָנוֹ מְגַעַּמְתָּ
אַחַעַר גַּעַשְׁוִוָּנָט לוֹיפֵן פָּונָ אָלְּעָ עַקְן שְׁטָאָטָ. די, וואָס פֿאָרְשְׁפּוּעָטִיקָן, פֿרְעָגָן,
וּוְאָס סְאִיזְ גַּעַשְׁעָן, אָנוֹ מְעַנְטְּפָעָרָט זַיְיָ, אָזָ גַּרְנִישָׁט, גַּרְנִישָׁט:
דעך טאָטער האט גָּאָר נָאָכָאָמָלָ אַיצְטָ שְׁוִין נָאָכָן גָּטָ אוֹיסָגָעָ.
פְּאָטָשָׁט בִּיילְע-העניען... צָוָם לְיעַצְטָן מְאָלָ.

דער טאטער האט פֿאָרְקּוֹפֶט די קוֹנוֹנִיעַ אָוָן האט גַּעֲגֵבָן אַ שְׁפִּי
אוּפֶן שְׁטוּטֶן. גַּי זַיְּ אַ גְּבִּיאָ, וּוּ זַיְּ נְעַבְּרִין אַיִּזְ אַהֲנְגְּעָקְמָעַן, אַיִּצְתָּ
איּוֹ שְׂוִין זְוּמָעָר, אָוָן עָרָ אַיִּזְ נְאָךְ אַלְץַ נִשְׁטָא.
בִּילְעַ-הָעֲנִיעַ אַיִּזְ פְּרִיָּ.

פְּרִיְּטִיק בִּיטָּאָג, אָז קִינְדָּעָר קָרְעָן זַיְּ אָוָן פּוֹנָם חָדָר אָוָן
בְּאַגְּדוּשָׁן אָגְטוּעָר דִּי הַיּוֹעָר צְוִישָׁן בְּאַדְקִיקָּס, אָוָן קוֹקָן אַרְיִין צַוְּ
דָּעָר גַּגְדִּישָׁעָר שְׁבָור אַיִּן הוֹףְ דָּרוֹק דִּי צְעַלְכְּצָטָעַ פְּאָרְקָאָן-בְּרָעְטָעָר,
זְעָן זַיְּ, וּוּ בִּילְעַ-הָעֲנִיעַ זִיכְטַ דָּאָרְטָן מִיטַּ אַלְעַ פִּיר אַוְיףְ דָּעָר עָרְדָּ,
נִשְׁטָא וּוּיִטְ פָּוּן קִיךְ-טִיר אָוָן בּוֹגִיזַּט זַיְּ, אָוָן רַיְבָּט אָוָן רַיְבָּט. אַרְוּ
אַיִּר שְׁטִיְּעַן צְוּוִיְּ סָמָּאָוָאָרָן, אַסְכַּ קַוְפָּאָר אָוָן מַעַשְׁ.
דִּי קִינְדָּעָר
שְׁרִיְּעַן פְּלָזְלִינְג אַרְיִין:

„בִּילְעַ-הָעֲנִיעַ דִּי גַּעַשְׁטוֹפְלָטָע !... אָט גִּיטְטָ דָעָר טָאָטָע !“
אָוָן דָּעָרְשָׁאָקָן פָּאָר זְיִיעָרָ אַיִּגְעָנָעָ קָוְלוֹת, טְרָעָטָן זַיְּ גַּלְיִיךְ אָפְ
אָוָן אַגְּטָלְוִיְּפָן.
אָיִן שְׁטָאָט צָעְקוּרִין זַיְּ צְוּוִיְּ שְׁוּוּסְטָעָרְלָעָר. זַיְּ הַרְגָּעָנָעָן גּוֹט
אָוָן אַיִּינָס דָּאָס אַנְדָּעָרָ אָוָן יְעָנָעָ, וְאָסָה האָט גַּעַכְעָטָט מַעַרְ קְלָעָפָט,
שְׁרִיְּטָ דָעָר צְוּוִיְּטָעָר :

„דוּ, בִּילְעַ-הָעֲנִיעַ דוּ !... דַו גַּעַשְׁטוֹפְלָטָע מַיוֹן !“
אָוָן בִּילְעַ-הָעֲנִיעַ הַעֲרַט עַס פְּאָרְבִּיגְיִינְדִּיק אָוָן בָּאַהֲאָלָט אִיסְ
דָּאָס פָּאָקָן-פְּנִים אַוְנְטוּנָן רַיְנְגָעָם וּוַיְסִין קָאָפְטִיכָּל. אַיְנְדָעָרְהִים, בֵּיִ
דָעָר גַּגְדִּישָׁעָר שְׁנוּרָ, פְּאָרְחָקָט זַיְּ זַיְּ נְאָכְדָעָם אַיִּן אַיִּר וּוַיְנִקְדָּ
בָּאַטְרָאָכָט זַיְּ דָאָרְטָן לְאָנָגָן אַיִּן קְלִיְּנָעָם שְׁטִיקָל שְׁפִּיגְלָעָ, וְאָסָה
מִיטָּ דָעָר אַפְּגָעָרְבָּעָר לְיִנְקָעָר זַיְּטָ, זַיְּ וּטָ : שְׁטִיפְלָעָן, שְׁטִיפְלָעָן,
שְׁטִיפְלָעָן, אָוָן אוִיגָן קָאָסָעָ, וְאָסָה קוֹקָן אַיִּן צְוּוִיְּ פְּאָרְשִׁידָעָן וּוּלְלָטָ
זַיְּיטָן. נְאָר אַיִּן עַסְצִימָעָ זְעַנְעָן שְׁוִין דָאָ גַעַטָּ ; מְדוּפָט זַיְּ, בָּאַהֲאָלָט
זַיְּ דָאָס שְׁפִּיגְלָעָ גַעַשְׁווֹנָט, זַיְּ אַ גְּבִּישָׁעָ זַאָךְ, אָוָן לְיִופָט .
„בָּאַלְדָּ“ עַנְטָפָעָרָט זַיְּ, גַּיְעַנְדִּיק אַחֲהַן אָוָן אַרְעָ אַוְיגָן שֻׁעְמָעָן
זַיְּ דָאָרְטָן צַוְּ קוֹקָן מְאַנְסְבִּילְן אַיִּן פְּנִים אַרְיִין. אַלְעַ וּוַיְסִין דָאָךְ שְׂוִין,
פְּאָרוֹאָס זַיְּ האָט נְאָךְ פְּלָהָוּיְיָן זִיכְטָט גַעַוּאָלָט דָעָם טָאָטָעָר. זַיְּ האָט
זַיְּ פָוּן קְלִיְּנְגִירְהִיָּת אַנְיִגְעָרְעָדָט, אָז זַיְּ וּוּטָ חַתּוֹנָה האָפָן פָּאָר אָזְ

איידעלן יידען, איז מאיז אויפגעלאַיגט, לאָכט מען דאָרטן אַלְעָ אַינְגִּינְעַט,
מַקְנָצֶת נִיסְלָעַךְ אָוּן מַפְּאַרְבְּעָנְגַט זִיךְ:

“נו, וואָס הערט זיך, ווען האָט בִּילְעַה-הענֵיעַ חתונה פֿאָר אַרְבָּ?”
בַּיְיַי דער גְּבִירִישׁעַר שְׁנוּר אַין קִיךְ אַיז פֿאַרְצָן אַקְעַכִּין, אַ שְׁטוֹבַּ-
מייד אָוּן אַ שִּׁיקְסָעַ אָוּן דִּי נִיאַגְּנִיעַ, אָוּן אַלְעָ ווַיְלָן זַיִּה חתונה האָפָּן,
אוּ זַיִּה פֿגְּרַן שִׁיעַר נִישְׁתַּחֲוָן זִיךְ עַס בַּיְיַי יְעֻדְעָרְעַד גַּעֲרָאַטְן
אָפְּגַּעַבְּאַקְעַנְעַר חַהָּה אָוּן אַיטְלְעָכָס מַאֲלָה, וואָס מַפְּרַעְגָּלְטַן דער גְּנִידִישַׁעַר
שְׁנוּר שְׁמַאְלָץ.

איידעלעכָס מַאֲלָה, וואָס אַין שְׁטַעַטְלַ טְרַעַפְטַן אַחֲתָנוֹה, שִׁיט מַעַן
אַלְעָ אַרְיוֹיסַט אַינְדרוֹיסַט, אָוּן וואָס מַעַר פֿאַרְזָעָסַן אַיז דִּי פֿלָה, אַלְעָ
מַעַר האָט מַעַן צַו אִיר אַינְטַעְרַעַס. מַיהְעַרְטַן זַיִּה אַיִּין, וויַיְלָעַזְמַעַר פֿירַין
אָן אַלְטַעַט אַבְּעַרְגַּעַוְאַקְעַנְעַזְעַן מוֹיְד צַו דַּעַר הַוְּהָה, אָן נַאֲכָדָם קְלַעַפְטַן
מַעַן אַגְּנַצְעַזְעַן נַאֲכָט לְעַבְנַן בָּאַלְוִיכְטַעַנְעַם הַוַּיִּז, ווּדִי חַוְּפָה קְוָמָט פֿאָרַ.
מַקְעַרְטַן זַיִּה אָוּס מִיטַּן גְּרוּעַן טָאַגְּלִיכְטַן, אָוּן מַלְיִיגְטַן זַיִּה אַיִּין דִּינְסַטְ-
חוֹדְרַן אַיִּין דִּי בַּעַטְן אַרְיִין, נַאֲרַ אַנְטְּשַׁאְפָן ווּוְרָן קָאָן מַעַן נִישְׁתַּחַתְ-
מִירַעַדְטַן אַזְוִי לְאַגְּגַן פּוֹן חתונה האָבָן, בֵּין מַצְעַרְגִּיטַן זַיִּה. דִּי פֿאַקְאַיְאָוּעַ
וּזְאַרְפַּט אַוִּיס דַּעַר קְעַכְיַן, אָזְעַר מַעַן אִירְרַעַר אַיז גַּעוּוֹן אַגְּבָּן אָוּן
אַיז גַּעַשְׁתָּאָרְבָּן אַיִּין טְרַמְּעַ, אָוּן דִּי קְעַכְיַן שְׁרִיטַן, אָזְעַר ווּוַיִּיטַן, אָזְעַר
וּוְעַמְּעַן דִּי פֿאַקְאַיְאָוּעַ פְּלַעַגְטַן אַגְּנַצְעַן וּוְינְטַעַר אַרְוִיסְגַּיְן אַלְעָ אַוְנוֹנָט
אַונְטַעְרַן פֿאַרְקָאַן. סִמְיַשְׁן זַיִּה אַרְיִין דִּי שִׁיקְסָעַ מִיטַּן נִיאַגְּנִיעַ אָוּן
קִינְעַרְטַן ווּיִסְטַט שְׁוִין נִישְׁתַּחַתְ-
אַינְדַּעְרְפִּי אַיז מַעַן נַאֲךְ אַלְעָ בְּרוֹגָן אַיִּינַע כִּימַט דַּעַר צְוִוִּיתְעַר, אַלְעָ
שְׁרִיעַן; דִּי קְעַכְיַן שְׁפִיטַן בִּילְעַה-הענֵיעַ אַין פְּנִים אַרְיִין, זַיִּה האָט אַין אַוְיַוְן
אַפְּאַרְפְּלַאַמְּטַן רְצִיחַהְדִּיקַן פְּנִים, זַיִּה פֿאַרְגַּעַסְטַן אַגְּמַט טָאַפְּ, וואָס האָט אַין אַוְיַוְן
אַיִּין אַוִּיסְלִיְּפַן, אָוּן טָוָט זַיִּה אַלְעָזָן צַו דַּעַר בָּאַלְעַבְּאַטְעַ, וואָס
קוֹמֶט אַרְיִין דִּי קְרַקְאַן אַיִּין זַיִּה זַיִּה פֿאָרַ בִּילְעַה-הענֵיעַ אַגְּנַעַמְעַן:
“גַּיִּין, גַּוְאַלְדַּעְוָעַט זַיִּה, סְפַּאַרְדִּיסְטַן דַּאֲךְ; אַלְעַמְאַיִּין זַאֲלָן זַיִּה זַיִּה
פְּאַסְקוֹדְסְטוֹעַ אַיִּינְרַעְדַּן, אָזְעַר וּוּטַחְתּוֹנָה האָבָן נַאֲרַ מִיט אָן אַיִּידַעַן
יַיְדַּן?!”

אוּן דַּאֲסַן אַלְעָ צִיט אָז אַשְׁיַׁעַר לְאַגְּגַן. סְחוֹרַת זַיִּה אַיבְּעַר
אַלְעַמְאַלְעַ פּוֹנְסַנְיַי.
בִּילְעַה-הענֵיעַ לְיִידְתָּן.

נאר סות-פל-סוט דערווארט זי זיך אויף איר גליק. אַקָּאָפּ האָט
זִי פָּן חֲמֵיד אָן אַ שׁוּוֹעָר, אַ צְוֹגָעָשֶׂלְאַגְּנָעָם אָן אַבִּיסֶּל אַ טֻמְפֶּן. זִי
קָאָן נִישְׁתְּ טְרָאָכְּטָן אַפְּלִיו וּוּגָן זִיךְ אַלְיִין, אַפְּלִיו וּוּגָן אַיר גֶּליק. נָאָר
וּוּבָן וּוּבָט זִיךְ שְׁוִין עַפְּעָס בַּיִּ אַיר אַין הַאֲרָצָן אָן אַין זְפָרָוָן.

IV

בִּילְעַדְעַנְקַט: העניין געדענקט:

אַ זָּוָן בָּאַשְׁיָנָט מִיט שְׁטָרָאָלָן אָן וּוּי דָוָרָךְ אַ זִּיפּ: דָאָס אַיִּט
אַ טָּאָג, אַ הַיְּסָעָר, אַ זְׁוּמְרָדְיקָעָר; פָּרוֹן פָּאָרָן, קְוִלוֹת גִּרְלִיצָן, מַעֲנוֹטָשָׁן
וּוּמְלָעָן, דָאָס אַיִּט אַיְּרָאָיד, אַ גּוּרִיסָעָר מַאְרָק יַאֲרָאָיד דָאָ אַיִּט שְׁטָעָטָלָן.
קְרָאָגָן צִיבְּעָלָעָס הַעֲגָנָן אַרְאָפּ פָּוּן דִּי וּוּאָגָּנָס, אַיִּיעָר, זָאָגָּט מַעַן,
אָיִזְבּוֹלָן, אָן פָּרוֹן פָּאָרָן, פָּרוֹן פָּאָרָן, אָן אוּפּּוּ אַיְּנָעָר פָּוּן
זַיִּי טְרִיאִיסְלָעָן זִיךְ דִּי אַלְטָעָ צְעַלְעַכְּצָטָע פְּלִיאִיצָעָס פָּוּן אַיְּנָעָם אָן
אַלְטִיטְשָׁקָן יַיְּדָן, וּזָאָס אַיִּזְבּוֹלָעָן אַיִּזְבּוֹלָעָן זַיִּן שְׁבָתְדִּקְעָר לְאַסְטְּקִינָעָר
קְאַפְּאָטָעָ אָן אַיִּט סָאַמְעַטְשָׁנָעָם הַיְּטָל, וּזָאָס מִיטָּן אַפְּגָרִירְבָּעָנָעָם דְּאַשְׁקָּעָר.
דָאָס אַיִּזְבּוֹלָעָן דָעָר אַלְטָעָר דּוֹד-לִיְּזָעָר, דָעָר דְּרָקִים-מַלְמָד פָּוּנָם נָאַעַטָּן
שְׁטָעָטָל. עָר טְרִיאִיסְלָט זִיךְ דִּי גַּאנְצָעָ צִיְּטָ אַיִּן גְּרוּסָן וּוּאָגָּן צָוּם גַּוִּי
מִיט דִּי פְּלִיאִיצָעָס, פִּיְּפָקָעָט קְלוֹגְעַטְשָׁקָעָרְהָיִיט פָּוּן זַיִּין קוּרְצָעָר פִּיְּפָקָעָ אָן
שְׁמִיכְיָלָט צַו זִיךְ אַיִּזְבּוֹלָעָן דִּי גַּעַלְבָּלָעָן-גְּרוּסָן וּוּאָגָּצָעָס: עָר קוּמָט אַהֲעָר, דּוֹד-לִיְּזָעָר
דָעָר מַלְמָד, עָר קוּמָט אַהֲעָר אַוְיָפָן יַאֲרָאָיד קוּפָּן אַ צְּבָעָר מִיט אַלְאָקְשָׁנָן
בְּרָעָט, וּוּיְיָלָד דִּי אַלְטָעָהָבָן זִיךְ אַיִּם צְּבָרָאָכָן. דִּי שְׁכָנָה, וּזָאָס בָּאַקְטָן
אִים בְּרוּיט שְׁוִין צִיְּטָ צַעַן יַאֲרָן, זִינָט זַיִּין אַלְטָעַטְשָׁקָעָ אַיִּזְבּוֹלָעָן
זָאָגָּט, אָזְמַדְאָרָף נִיְּעָ ; עָר קוּמָט אַהֲעָר אַוְיָפָן דְּרָפָאָר, וּזָאָס דָאָ זְעַבָּעָן
פָּאָרָאָן אַסְּךְ "קָאָגְטִּיקָאָזְעוּוֹעָר", הָאָט אַלְטָעָ יַאֲרָן גַּעַלְבָּלָעָן בַּיִּזְחָקָעָ זִיךְ אַנְטִיקָעָר
"קָאָגְטִּיקָאָזְעוּוֹעָר", זִיךְ אַלְטָעָ יַאֲרָן גַּעַלְבָּלָעָן בַּיִּזְחָקָעָ זִיךְ אַנְטִיקָעָר
"רָאַכְמָעַסְטְּרָיוֹקָעָר", זִיךְ אַנְשָׁתָן גַּעַמְשָׁת אַיִּן קְלִיְּזָוָן צַו זַיִּעְרָעָ נָוָהָאוֹת אָן
גְּעוּוֹאָרָן מִיט דָעָר צִיְּטָ אַ שְׁטִיפָּעָר שְׁוּוֹיִינָר, אַ שְׁמִיכְיָלָעָר זִיךְ אַיִּזְבּוֹלָעָן
קְלִיְּנָעָר גְּרוּיָעָר בָּאָרָד אָן אַיִּן דִּי גַּעַלְבָּלָעָן-גְּרוּיָעָן וּוּאָגָּצָעָס.

אַיִּזְבּוֹלָעָן אַ שְׁוּוֹיִינָר, דָעָר אַלְטָעָר דּוֹד-לִיְּזָעָר, שְׁוִין לְאָגָּג נִישְׁתְּ
גְּרָעָדָט. נָאָר אַרְוָם עַלְפָּה אַזְיָגָּעָר אַנְדָּעָרָפָּר, אַזְיָגָּעָר עָר דָעַנְגָּעָנָט זִיךְ צַו
דָעָר אַלְטָעָר "קָאָגְטִּיקָאָזְעוּוֹעָר" קְלוֹיָן, פָּנוֹנוֹאָגָּנָעָן סְטוֹרָאָגָּט זִיךְ אַגְּיָגָּן פָּוּן

איינדייקע יארידיעו-דיקע „הַלְלוּיָהֶם“, אֹז עֲרִקּוּמֶת אֲהֵין אֲרִיִּין, וווערט
ער שייער נישט צעושמאַלְצָן פֿון ווילְדָעָר הנָּאָה, ווֹאָס חַבָּרָה דָּעֵרְקָאנְט
אִים. נִישְׁט עֲרִ רְעֵדֶט, בְּשֻׁעַת מְגַעַּמְתָּ בֵּי אִים דָּאָרְטָן אֶפְ שְׁלֹום-עַלְיכָם,
נָאָר עֲרִ הַאָלָט אִין אַיִּין קוּעַלְדָּיָקָן שְׁמִיכְלָעָן. פֿון זַיִּין לְאָנְגָּשְׂוּיְגְּדִיקָּן,
מִיט קָאָרְעַנְצָעָס פָּאָרוּיכְּבָּרְטָן הַאָלָט צִי זַיִּךְ דָּעֵרְבָּי עַפְעָס אֶמְדָנָעָר
קָלְאָנָגָן, ווּדְעָרָקְאָנָגָן פֿון אֶצְפְּרִידְעָנָעָם שְׁטוּמָעָן:

„כָּעַ-כָּעַ-כָּעַ!...“

אוֹן אֶפְנִים הַאָט עֲרִ דָּעֵרְבָּי אֹזָא, גָּלְיִיךְ עֲרִ הַאָט אֶפְגָּעָטָאָן דָּעָם
עוֹלָם אֶשְׁפְּצָלָ. מְהַאָט גַּעֲמִינָט, אֹז עֲרִ אַיִּז שַׁוִּין לְאָנְגָּן אֶשְׁוּכָּעָרָפָּר,
כָּעַ-כָּעַ-כָּעַ!... אוֹן עֲרִ הַאָט דָּעֵרְוִיָּן אֶקוֹנוֹץ: עֲרִ לְעַבְּטָן, „חַבָּרָה“ גַּעֲפִינָעָן
אָפְּלָיָן, אֹז עֲרִ אַיִּז נָאָךְ אֶקְאָזָקָן, נָאָר אָז מְטִירְנִיקָּט נָאָכָן דָּאוּנוּנָן
לְחַיִּים, ווּעְרָת מְעָן גַּעֲוָאָר, אֹז עֲרִ אַיִּז שַׁוִּין צָעָן יָאָר אָן אַלְמָן,
אוֹן מְגַעַּמְתָּ אִים זַיִּן מוֹסָר:

„פֿעַ, ווּי קָוּמֶת עַס צַו אִים?“

יוֹנָה דָּעָרָקְאָנָגָעָר קְנִיטִישָׁת דָּעָם שְׁטָעָרָן אוֹן קְרִאָצָט זַיִּךְ מִיט
די פְּלִיְּצָעָס אִין ווָאנָטָן, עֲרִ זַּאַגָּט, אֹז עֲרִ דָּאָרָף זַיִּךְ אָרוּיסְכָּאָפָּן נָאָר
אוֹיפָּן אֶרְגָּעָן:

„עֲרִ דָּאָרָף ווּעָנָן דָּעָם אַיְבָּרְעָדָן מִיט זַיִּין אַלְטָעָרָ.“
אוֹן דָּאָן הַיִּבְטָן אַן יוֹנָה דָּעָם לְאָנְגָּנס ווִיְיָבָן צַו אַהֲרָן
גְּבִירִישָׁר שְׁנוּר אוֹיפָּף דָּעָר אַוְנְטָעָרְטָרִיר. בֵּי בִּיְלָעָ-הַעֲנִיעָן הַאָלָט זַיִּךְ אַין
יעַגְעָם טָאָג אִין אַיִּין רְוִיטָעָן דָּאָס לְעַגְלָעָכָעָ גַּעֲשָׁטְפָּלְטָעָ פְּנִים, זַי אַיִּין
אָנְגָּעָטָאָן אִין דָּעָר נְיִיעָר צִיצְיָנָעָר פְּלָאָטָעָ, ווֹאָס זַי הַאָט צְוָגָעָרִיט
אוֹיפָּף רָאָשָׁ-הַשָּׁנָה, אוֹן דָּעָר מָוח אַיִּז בֵּי אַיִּר שַׁוִּין אַיְגָגָנָעָן פְּאַרְנָעָלְטָ...
דָּעָר לְאָנְגָּעָר יָאָרִידָ-טָאָג אַיִּז אֶזְוָן בָּאַשְׁיִינָט מִיט שְׁטָרָאָלָן, אוֹן דָּעָם
אַיְבָּרְגָּעְפָּלְטָן הַאָרֶץ פְּעַלְתָּ אֶרְגָּעָ צַו פְּלָאָצָן. סְךָ-הַפְּלָאָצָן נָאָךְ אַיְנָמָאָלָן
דָּאָרָף אַהֲרָן קָוּמָעָן יוֹנָה דָּעָם לְאָנְגָּנס ווִיְיָבָן אַוְן זַאַגָּן, ווֹאָס הַאָט „עֲרִ“
גַּעֲעַנְטָפָּעָרָט:

„יָאָ, צַי נַיִּין.“

אַיְנָאָוָונָט טָוָט זַי אֶבְּאָנְדָזָעָשׁ מִיט דִי קָאָסָעָ אוִינְגָן דָּאָרְטָן בְּיִם
רָב אַיִּן שְׁטוּבָ, ווּזְמַעַן שְׁטָעַלְתָּ דִי חַוְּפָה, אוֹן טָוָט אוֹיפָּף אִים צָוָם
עַרְשָׁתָן מָאָל אֶקְוָק, עֲרִ גַּעֲפָעַלְתָּ אַיִּר. אַרְוָם אִים בְּוִינָן זַיִּךְ בָּאַלְעָבָאָ-
טִישָׁע פְּלִיְּצָעָס, אוֹן „עֲרִ“ פִּיפְּקָעָט אֶלְצָן קְלוֹגָעַטְשָׁקָעָרְהִיטָּ פֿון זַיִּין

קורצעער, מיט קאָרעהנע אַנגעפּוֹלְטֶער פִּיפּקָע אָון שְׁמִיכְלֶת צו זיך אין
די גְּרוּיעַ וּוֹאנְצָעַס. סְהָאָט אַ פְּנִים וּוֹי אַלְטָע גּוֹטָע-בְּרִידָעַר קִיצְלָעַן אַיִם,
אָון עַר לְאָות זֵי.

אָון נָאָך גַּעֲדָעָנְקָט בִּילְעַ-הָעֲנִיעַ:

אוּפִין צַנְדָּעָן טָאגָן נָאָך דָּעַר חֹופָה הָאָט עַר זִיך אַומְגַעְקָעָרֶת
צַו זִיך אין שְׁטָעָטָל אָונַז זִי גַּעֲלָאָזָט אַיִינַע אַלְיַיַּן דָּא, בֵּי דָעַר גַּנְדִּישָׁעָר
שְׁנוֹר. אַלְעַ הָאָבָן גַּעֲפּוֹנָעָן, אוֹ סְאיַן קְרוּם. מַעֲגַלְעַן, אוֹ מַהָּאָט פָּרָן
אַיר גַּעֲלָאָכָט, אָון זִי הָאָט זִיך גַּעֲשָׁמֶת צו קוֹקָן מַעֲנַטְשָׁן אַיִן פְּנִים
אַרְיִיגַן, אַיר אַיִן גַּעֲוֹעַן אַ בְּזִוּן. דִּי גַּנְדִּישָׁעָן הָאָט גַּעֲזָגָט:

„אָזֶוַי טָאָן קָאָן מַעַן טָאָקָע נָאָך בֵּי יַיְדָן.“

זִי הָאָט גַּנְשָׁט אַיְבָּרֶק לִיב גַּעֲהָאָט יַיְדָן. זִי הָאָט גַּעֲוָאָרֶט אַ וּוֹאָך
אָון צְוּוַיַּי, אַט דִּי גַּנְדִּישָׁעָן שְׁנוֹר, נָאָר סְוַחְ-פְּלִסְוָף הָאָט זִי גַּעֲזָגָעָן
אַגְּוִישָׁעָ פָּרָן אָון אַוְיְמַגְעָזָעָט אַוְיַף אַיר בִּילְעַ-הָעֲנִיעַ מִיטָּן פָּעָקָל:
„הַיְיִדָּא! אֲהַיִם, צָוּ נִיְיעַם מָאָן.“

V

גַּעֲדָעָנְקָט בִּילְעַ-הָעֲנִיעַ, וּוֹי זִיכְטָ אַוְיַף אַט דָעַר גַּוְיִשְׁעָר פָּרָ:

זִי פָּאָרֶט אַפְּ, אָון אַוְנְטָעָר אַיְרָע פְּלִיצְעָס לְאָכוֹן דָעַר גַּבְּרִישָׁעָר שְׁנוֹרָס
דִּינְסָטָן, זִי הַאַלְטָן אָן אַיִן לְאָכוֹן.

אָון נָאָך גַּעֲדָעָנְקָט בִּילְעַ-הָעֲנִיעַ:

דָּאָס נִיְיעַ שְׁטָעַטְלָעַ אַיִן אַ וּוֹיְדָ פְּרָעָמֶדֶס. סְלִיגַט אַרְאָפְ-בָּאָרְג
בַּיִּים הַיְמִישָׁן טִיכְלָא אָון הַלְּטָזָזָה זִיך זְמַרְדִּיקָן בָּאַרְגָּנָאָכָט. אָזֶוַי זַעַט
עַס אָוִיס דַּעֲמָאָלָט צָוּמָעָרֶשֶׁן מַזְאָה, וּוֹעַן זִי קוּמָט אַהֲיָן אָן; וּוֹיְבָעָר,
וּוֹיְדָ-פְּרָעָמֶדֶס, בָּאַגְּעָגָעָן דִּי תְּשֻׁעָרְדָּע אָון טְרִיבְּעָן וּיְעַרְעָ בְּהָמוֹת צָו
דָעַר שְׁטוֹבָה; מַאֲגָעָן גַּיְעָן דְּאָוֹנָעָן אָון קוֹקָן וּוֹי זֵי, בִּילְעַ-הָעֲנִיעַ, קוּמָט
אָן מִיט דָעַר גַּוְיִשְׁעָר פָּרָ. דָאָ אָון דָאָרָטָן שְׁטָעַלְתָּ מַעַן זִיך אַפְּ אָון
מִיוֹצָרָט, וּוֹהַיַּן וּוֹעַט זִי צְוָפָאָרָן. אָון דָעַר גְּנוּיָה, וּוֹאָס פִּירָט זֵי, אַיִן גַּרְאָד
אַגְּוִישָׁעָר; עַר פָּאָרָפָאָרָט אָין אַ שְׁמָאָלָעָר סִטְקָעָ, וּוֹאָס צְוַיְשָׁן צְוּוַיַּי
אַיְנְגָעָה יִקְעָרָטָע שְׁטִיבָעָר, אָון שְׁרִיְטָ צַוְּלָע בָּאַקָּגָנָטָע וּיְבָעָר, וּוֹאָס
שְׁטָעַלְן זִיך אַפְּ קוֹקָן:

צע יא יעמו דוד לוייזארו זשינקו פריוויז...”

בײַלע-העניע פײַט, אוֹ דָּרְטָן אֵין אִינְגָעַהַיְקָעַרְטָן שְׂתִיבָּל טוֹט זֶיךְ עֲפָעָס. דָּעַר אַלְטָעָר דָּוד-לְיַזְעָר וַיַּצְטֵט דָּרְטָן אַרְומָטְשָׁ מִיטְדָּע גַּאנְצָעָר קַאַפְּעַלְיָע קְלִיְינּוֹאָרג, וּוֹאָס טָרָאָגָן אִים גַּילְדָּנָס אֵן פֻּרְצָקְיָעָרָס שְׁכָר-לְיְמָוד; עָר דָּעַרְטִיְיטְלָט זֶיךְ צֹו נַאֲכָט צֹו דִּי גְּרוּסָע אָותִיתָה, וּוֹאָס אֵין דִּי פִּילְ אַפְּגַּעַפְּלִיקְטָע צַעַעַפְּנָטָע סִידְוָרִים. עָר לְאָזָט זֶיךְ פְּרִיְיָ אַקְאָרְשָׁט וּוֹעֵן זֶיךְ קְוָמָט אַרְיָין אֵין שְׁטוּב, נַאֲר אָוִיף אִיר טוֹט עָר נַאֲךְ אַלְץ קִיְּנוֹ קְוֹק נִישְׁט. שְׁמִיכְלָעָנְדִּיקְ צֹו זֶיךְ אֵין דִּי גַּעַלְבָּלָעָן-גְּרוּעָן וּוֹאַנְצָעָס, הַיְּבָט עָר זֶיךְ נַאֲר אָוִיף פָּונָם אַיְגַּעַזְעַסְעַנָּעָם אָרט, שְׁטִיטִיט מִיטְדִּי פְּלִיאִיצָע צֹו אִיר אֵון צַעַפְּפָקָעָט קְלִוְעַטְשָׁקְרָהִיט זֶיךְ קְרוּצָעָ האַלְבָּ-פָּאַרְלָאַשְׁעָנָע פִּיפְּקָעָ; פָּוּן וּוֹיְלָטָגְ טוֹט עָר נַאֲר אַמְּאָךְ וּוֹי צֹו זֶיךְ אַלְיָין:

„פְּכָעָ!...”

אוֹן וּוֹי אַלְעָ פָּאַרְנָאָכָט גִּיטְעָר גַּלְיִיךְ אַלְעָקְ דְּאוֹנוֹעָן אֵין קְלוֹין. נַאֲר אֵוֹ עָר קְוָמָט צְרוּיקָ, טְרַעַפְטָ עָר: דָּאָס שְׂתִיבָּל צְוָגְעַקְלִיבָּן אָוֹן צְצִיטִי-רִיְין, דָּאָס בְּעֵט צְוָגְעַלְעָטָט, פָּוּן אָוְנְטָעָרָן טִיש אַיְסְגָּעָקָעָרָט, אָוֹן אֵין בְּרַעַנְעַנְדִּיקְ אָרוּיוֹן זִידְט דִּי אַלְטָעָ שְׁוֹאָרְץ-פָּאַרְרוּכְעָרָטָ טִיְּ-בָּאַנְקָעָ. טְרִינְקָט עָר טִיְּ בִּים בְּרַעַנְעַנְדִּיקְ קָאנְגִּין, וּוֹאָס אַוְיָפָן טְוָנְקָל בְּאַלְיוֹיכְטָעָ. נָעָם טִיש, אָוֹן שְׁמִיכְלָט נַאֲךְ אַלְץ מִיטְדִּי דָּעַם פְּרִיעַרְדִּיקְ שְׁוֹוִיְגָעָר-שְׁמִיכְלָ. אִים גַּעַפְּלָט עָס. מַעְגָּלָעָ, אֵוֹ עָר וּוֹאָלָט אִיר אַיְצָט גַּעַזְאָגְטָ עֲפָעָס אֵוֹ וּוֹאָרטָ, נַאֲר עָר וּוֹיְסָט נִישְׁט, וּוֹאָזָוִי מַרְופָּט זֶ. דָּעַרְצָו אַיְזָ זֶ נַאֲךְ, אֵשְׁמָעוֹתָ, אֵשְׁעַמְעוֹדוֹדִיקָעָ, זֶ וַיַּצְטֵט דִּי גַּאנְצָעָ צִיטָ אִינְגָעָ אַלְיָין אֵין קִידְ אַקְעָגָן דָּעַם בְּרַעַנְעַנְדִּיקְ אָרוּיוֹן. אֵוֹ עָר לְעַשְׁת אַיְסָ דָּעַם קָאנְגִּין אָוֹן לְיִגְּנָט זֶיךְ שְׁאָפָּן, זִיכְטָ זֶיךְ נַאֲךְ אֵין קִידְ. זֶ הַאֲלָט פָּאַרְלִינְגָט דִּי הַעֲנָט אָוִיף דָּעַר בְּרוֹסָט אָוֹן קוּקָט אַיְסָמָהָאַשְׁעָנָעָם אָרוּוֹן.

פָּוּן דָּעַמְּאָלָט אֵן רָוְקָט דָּוד-לְיַזְעָר דָּאָס שְׁכָר-לְיִמְדָּד-גַּעַלְטָ מַעְרָ גַּיְגָט נִישְׁט צֹו זֶיךְ אֵין דָּעַר פָּאַרְשָׁמָאַלְצָעַוּטָעָר זְשִׁילְעָט-קָעַשְׁעָנָעָ, עָר לְיִגְּגָט עַס אַוּעָקָ אֵין קִידְ אַוְיָפָן אַיְסְגָּעָרְמִיטָן פָּעַנְצְּטִיטָ. אָוֹן בַּיְּלָעָ-הַעֲנָעָ גִּיטְמִיט דָּעַם אֵין מָאָרָק אֵין קוּפִיט דָּרְטָן, וּוֹאָס אַלְעָ וּוֹיְבָעָר קוּפִיט. אַיְצָט וּוֹיָסָן שְׁוִין אָוִיךְ אַלְעָ וּוֹיְבָעָר, אֵוֹ זֶיךְ אֵין אַגְּשָׁטוֹפְּלָטָעָ, מַיוּיִיסָט אָוִיךְ, אֵוֹ זֶיךְ הַאֲטָ אַמְּאָן אַלְיִיטִישָׁן, אֵן מַפְּרַעְגָּט בַּיְּ אִיר:

„וּוֹי מִינִינְט אִיר, זֶיךְ זְעָנָעָן פְּרִישָׁ אַט דִּי פִּישָׁ?“

זי ענטפערט מיט אַ קנאָפַן ווֹאָרט, זי רעדט פֿמעט קִינְמָאָל נישט. נָאָר קָאָכָן קָאָן זי דּוֹקָאָ, דּוֹעָר רוח האָט זי נישט גּעֲנוּמָעַן. דּוֹעָר צְלָטָעָר דּוֹדַ-לְּיִזְעָר חִידֶשֶׁת זִיךְרָה מִמְּשָׁ:

“אָפָנִים דָּאָרט, בֵּין דּוֹעָר גִּבְּרִישָׁעָר שְׁנוֹר, זִיךְרָה אוִיסְגַּעַלְעַנְטָן.” זַי שְׁטוֹפָן בִּידְעָה דִּי לְעַפְּלָה אַין אַיִּינְ שִׂיטָּל אָונְ קָקָן נישט אַיְגָעָר צָוָם אַנְדָּעָר אָונְ רָעָדָן נִשְׁתָּאַיְגָעָר מִיטָּן צְוֹוִיטָן. נָאָר אַיְנְמָאָל טְרַעְפָּט זִיךְרָה:

בִּילְעָה-הָעֲנִיעָה פְּאָקָט אַיְן פְּאָרָק אַמְצִיאָה אַקָּבָאָק, אַגְּרוּסָעָר גַּעַלְעָר קָאָבָאָק, זַי פָּאָרְטָאָגָט אִים קוּיִם אַהֲיִים, אַזְוִי שְׁוּעָר אַיזְעָר, זַי קָאָכָט אִים מִיטָּאָסָךְ פּוֹטָעָר, מִיטָּהָרָשׁ אָונְ מִיטָּאָלָעָה תָּגִיאָן, וַיִּמְקָאָכָט בֵּין דּוֹעָר גִּנְדִּישָׁעָר שְׁנוֹר.

דּוֹעָר צְלָטָעָר דּוֹדַ-לְּיִזְעָר קְוָמָט פּוֹנָם דְּאוֹנוֹנָעָן, דּוֹעָר שְׁמַעַט דּוֹעָם גַּעַשְׁמָאָקָן דְּאָמָּףָ אָונְ חִידֶשֶׁת זִיךְרָה שְׁוִין אַפְּלִיאָו:

“זַעַ... פְּלוֹנוֹאָגָעָן ווֹיסְט, זַי, אָז אַיְךְ הָאָבָּה לִיבָּקָאָק?” דָּאָס עֲרַשְׁתָּעָ שִׁיטְעָלָעָ, וַואָס זַי דְּעוֹלָאָגָנָט אִים, בְּלִיְבָּט מִמְּשָׁ נִשְׁתָּאָרְנָעָר זַיְנָעָה הָעָנָט. נִשְׁתָּאָרְנָעָר עַר עַסְטָ, עַר שְׁלִינְגָּטָן, אָונְ כָּאָפָּט; עַר לְעַקְטָן דִּי גַּלְאָנְצִיךְ נַאֲסָעָ פִּינְגָּעָר אָונְ זַוְּכָּת גַּעַשְׁוִוִּינְטָן מִיטָּהָרָשׁ דִּי אַוְיָגָן, עַר ווֹילְגָּאָה, נָאָךְ. זַי דְּעוֹלָאָגָנָט אִים דָּאָס צְוֹוִיטָעָ שִׁיטְעָלָעָ, דָּאָס דְּרוֹטָעָ, אָונְ עַר כָּאָפָּט אַלְעָן. אַיצְטָמָט רָעָדָט עַר אַוִּיסְ צָוָם צָוָם עַרְשָׁתָן מַאָל אַוְאָרט:

“אַ פְּיִיעָרָעָר מִאָכָּל, זַאְגָּט עַר, אַ וּוֹיְלָעָר קָאָבָאָק.” בֵּין בִּילְעָה-הָעֲנִיעָה רְוִיטָלָט זַי דָּאָס גַּעַשְׁפּוֹלְטָעָ פְּנִים. זַי מוֹזָאָוּקָגִיָּין אַ וּוֹיְלָעָ אַיִּין קִין. צָוָם עֲרַשְׁתָּאָן מַאָל דְּעַרְפִּילָט זַי גְּלִיקָן, אָונְ סְפָּאָרְדִּירִיט זַיְךְ אַיְרָ דּוֹרְ קָאָפָּט. נָאָר אַיְנָאָוָנָת הַיְבָּט אִים אָזְנָ שְׁלַעַפְּרָעָן פְּרִיעָר, וַיִּיְאָלָעָמָאָלָל, אָונְ סְיוֹאָרְפָּט אִים אַזְיָיָן אַיִּין אַזְאָ קָעָלָט, זַי זַי מוֹזָאָיִם צְוֹדָעָקָן מִיטָּבִידָע אַיְבָּרְבָּעָטָן. סְכָאָפָּט בֵּין אִים דּוֹרְ מָאָגָן. בִּינְגָאָכָט הָאָט עַר אַזְוּלְכָּבָּעָ וּוֹיִתְּקָעָן, אַזְסְלִוְיָפְן זַיְךְ אַזְנָ אַזְנָ שְׁטוֹב אַלְעָן צְרוּמִיקָּעָ שְׁכָנִים. מְלִיְיגָט אִים וּוּאָרְעָמָעָ פָּאָקְרִישָׁקָעָס צָוָם בּוֹיְךְ אָונְ הַיְסָעָ פְּלַעְשָׁעָר צָוָם דִּי פִּיס. מְרוּפָט דּוֹעָם פְּעַלְדִּישָׁעָר, וַואָס קָלְאָפָּט אִים מִיטָּהָרָשׁ פִּינְגָּעָר אַיִּין הַיְסָן בּוֹיְךְ אָונְ קָוְטָ אִים אַיִּין פְּנִים אַרְיָין, וַיִּיְאָבָּאָק. מִיטָּן טָאָגְלִיכְטָן זַאְגָּט מַעַן, אַזְסְאִיְזָ אִים גַּעַוּאָרָן גַּרְינְגָּעָר: עַר אַיִּין אַנְדָּרִימָלָט גַּעַוּאָרָן, נָאָר מִיטָּאָשָׁה שְׁפָעָטָעָר וּוֹעָרָט פּוֹגְּסָנִי

אג גוואָלֶד; מ'צִינְדַּט אָן אַרְוֹם אִים לִיכְטַ, אָן פַּרְוּמַע יִידַן קוּמָעַ מִיטַּבַּעַשׂ פִּיאָות פָּוֹן מַקּוֹה אָן זָגֵן אַרְוֹם אִים עַפְעַס פָּוֹן גַּרְאַכְעַבַּס סִידּוֹרִים. דָּדוֹ-לְיִזְעָרָס שׁוּעָגָעָרִין קִיְּלָעַ-מְלָכָה לִיגִיט אַיִּינַ דַּי וּוּעַלְתַּ. אָן מַתְּרָאָגַט אַיִּם אַרְוֹיסַ פָּוֹן שְׁטוּבַּ אַרְיךָ דָּעַר קַרְזְצָעַר שְׁמַאְלָעַר מִיטַּה, רַיִיסַט זַיִּיךְ מִיטַּ אַלְעַ כּוֹחוֹת אָן ווַיַּדְאַלְפִּין מִיטַּ אַלְעַ בְּאַלְעַבְאַטִּים נַאֲךְ דָּעַר לוֹוִיה. ווַיַּבְעַר רַיִיסַן זַיִּים אַרְיִין צוֹרִיק אָן בְּלִיְבַּן מִיטַּ אַרְיךָ אָן שְׁטוּבַּ, מַרְעַדְתַּ אַלְעַ אַנְיָינְעַם. אָן בְּלִיְעַ-הַעֲנִיעַ בְּלִיְבַּט נַאֲךְ אַלְיךְ מעַנְטַשְׁן אַיִּין אַיִּין פְּנִים אַרְיִין.

VI

פָּרָן דַעֲמָאָלֶסֶט אָן ווֹינְגָעַן דָא אַיִן שְׁטוּב דָוד-לִיּוּעָרָס שְׁוֹועְגָעָרִין
קְיִילָע-מְלָכָה מִיטָמָן יוֹזָעָפָן, אָון זַי, בִּילָע-הָעָנִיעַ, ווֹינְגַט בֵּי
זַיִד אַיִן קִיד. אָן ווֹינְקָא, ווֹאָס לְעָבָן אָוֹיְוָן, ווֹינְגַט זַי.
אַיְתָלָעָס מַאלָ, ווֹאָס אַיִן צְוַויִּיתָן נְגַעַנְתָן אַלְקָעָר שְׁעַפְתָשָׁעָן זַיְד
מִצְאָן אָונָ ווֹיְבָ, טְעוֹן בֵּי אַיִר דָא אַיִן קִיד אַלְקָעָר שְׁעַפְתָשָׁעָן זַיְד
אָונָ אוֹף לִינְקָס דִי שְׁוֹדְדִיקָע קָאָסָע אָוִיגָן, אָן דִי אַיְוָעָרָן אַיְרָע שְׁטָרָעָן-
גַעַן זַיְד אָן הָעָרָן זַיְד אָיִן. זַי הָאָט מַוְרָא, אָז מַיוֹיָל זַי פָּנְדָאנְגָעָן
אַרְוִיסְטְּרוּבִּין. קִינְעָרָ ווֹיְסָט נִישָׁטָם, פָּוָן ווֹאָס זַי לְעָבָטָ; מַזָּאָגָט, זַי הָאָט
אַקְנִיפָּלָ, זַי הָאָט עַס אַגְּגָעָלְקָבָן נַאֲךָ דָאָרָטָן בֵּי דָעָר נְגִידִישָׁעָר שְׁנוֹר,
וּוֹי זַי הָאָט פָּוָן תְּמִידָן נַעֲדִינְטָן.
סִיקּוּמָט רָאַשׁ-חַוּדָשׁ-אַלְוָי אַיְנְדָעָרְפָּרִי, מַדְאָוָונָט אָפָ אַיִן בִּיְדָע
בְּתִ-מְדָרְשִׁים, גִּיטָּזָי, וּוֹי אַלְעָ ווֹיְבָעָר, אַרְוִיָּפָקָד אַבָּאָרְגָּזָם בֵּית-עוֹלָם
אוֹיָף קָבָר-אָבוֹת.
זַי אַיִן נַאֲךָ אַלְעָ אַשְׁוֹוִיְגָעָרִין, אַקְלִיְינָעָ, אַכְלִיְינָעָרִין, וּוֹי
אַמְּגָעָרָעָ הָוָן. זַי בָּאָהָאָלָט אָוִיס דָאָס גַעַשְׁטוֹפְלָטָעָ פָאָקָן-פָנִים אַונְטָרָעָן
וּוֹיְסָטָן קָאָפְטִיכָּל, אָון אַיְרָע שְׁוֹדְדִיקָע קָאָסָע אָוִיגָן שְׁעַמְעַן זַיְד דָעָרְבִּי
צַו קוֹקָן מַאֲנְסְבִּילָן אָן פְּנִים אָרְדִּין.

שטSHIPעט ארים זיך אינציקע גראזעלעך און הערט, זוי ווינגענדייקע זוייבער קעגנאיבער דעם פאראקן ליגן אין די וועלט, זוי ריטן דארטן די קברים פון זיירע געתטהרבגען מאנגן.

אויפן בית-עלם וווערט סוף-כל-סוף שטייל. פאראויננט וויבער גיען זיך פונגןדייך, און דער אויהָן איז שון אויך צורייך געשאנן; דער גאנצער פרימאָרגן, די פרי אַפְּגָעָדָאָוָונָעָט קְלִיְנֶשְׁטֶעֶטְלְדִּיקָע בְּתִי-מדרשים, מיט ציטעריקן קול פונם ערשותן וואָכְעָדִיקָן שופר-בלאָזָן, דאס צָלָזָן, דאָכָט זִיך, איז שין געווען איזוֹ לְאָגָן, דעָמָלָט שְׁפָאָנָט זִיך אַרְבָּעָר דעם בית-עלְמָדִיקָן פָּאָרָקָן אָוָן שְׂטִיטִיך אַיְנָעָלְיָין שְׁעהָן-לְאָגָן צוישן די פָּאָרָלְאָוטָעָמָכְבָּות. זִיך שְׂטִיטִיך אָקָעָן דּוֹד-לְיִזְעָר דעם מלמדס קבר און האָט אִים נִישְׁתָּה, וואָס צוֹ זָאָגָן, ער איז דָאָק סְנָהְפָּלְדִּיְיָהָן גְּדוּלָּה אֵיר מאָן, איז זִיך דְּעָרְמָאָנָט זִיך אָן זִין פְּנִים, זַעַט זִיך אִים, ווי ער כָּאָפָט אָן אויפָהער די שִׁיסְעָלָעָק קָאָבָאָק, וואָס זִיך דָעָר-לְאָגָנט אִים, ער שלְגָנְגָט זִיך הִיסְעָרָהִיט אָן האָט פָּעָט גְּלָאנְצִיךְעָפָן;

„אַ טִּיעָרָעָר מַאֲכָל, אַ טִּיעָרָעָר קָאָבָאָק!...“

אייצט לִיגָּט ער דָא, צוישן די שענסטע יידן לִיגָּט ער. זִיך קוּקָט לְאָגָן אוֹיף זִין מְצָבָה אָוָן גַּעֲנָעָנָט אִים שְׁוִין גָּטוֹ. אָוָן פְּלוֹצִים חִיבְטָזִים זִיך אָן צוֹ זִינְגָעָן, ווי אַלְעָז וויבער, מיט אַ טְרוּיְעָרִיקָן נִיגָּוֹן אָוָן פָּאָמָעָה-לְעָך אַוְסְגָּעָצְיָהָן, ווי מַבָּאוּיִינָט אַ טּוֹיטָן:

„הָאָסָט לִיב גַּעַחַטְתָּ קָאָבָאָק... הָאָב אִיך דִּיר גַּעַקָּאָכְטָ קָאָבָאָק!...“

ארום רוישט שטייל דאס יונגע בית-עלם-וואָלְדָּל. גְּרִילְן שְׁפְּרִינְגְּגָעָן אַיְנָם הוֹיכָן, קִינְמָאָל נִישְׁטָג-גַּעֲשְׁבִּיטָעָנָם, גְּרָאָן. אִין דָעָר לְוֹפֶט חַלּוֹמֶט זִיך נָאָך אַלְעָז אַ זִּיפְּץ פָּוֹן אַ ווַיְנְעַנְדִּיקָעָר יְיֻדָּעָנָע, אַ וַיְיַדְעָר-קוֹל פָּוֹן דָעְרוֹוִיְטָעָרָטָה היְזָעִיקָע צְרוֹת. מְצָבָות פָּוֹן קְבָּרִים שְׂטִיעָן שְׁוֹרְתוֹווֹיָן, פָּאָרָלְאָט. אָוּ מַקוּקָט אוֹיף זִיך, דּוֹכָט זִיך, אָוּ זִיך ווַיְיַסְּן עַפְעָס, זִיך הָעָרָן. אָוּ צוֹישָׁן זִיך טְרָאָגָט זִיך נָאָך אַלְעָז בְּיִלְעָז-הָעָנִיעָס שְׁטִיל ווַיְנְעַנְדִּיקָעָר:

„הָאָסָט לִיב גַּעַחַטְתָּ קָאָבָאָק... הָאָב אִיך דִּיר גַּעַקָּאָכְטָ קָאָבָאָק!...“

**דער לענטער
ראש-השנה**

I

קײַין שׂמְאָל גִּרְין בָּאוֹזָקְסֶן דָּאָרְפֶּן פָּוֹן פָּאָרְנֶט אָוֹן קִין סִימֶן נִישְׁטֶט
פָּוֹן אֲ גַּעֲוֹעֲוֹנָעָם "קָאַלְוֹאָרָאָט" בַּיִּמְסָ אַרְיִינְפָּאָר. צְוִישָׁן אַנְדָּעַרְתָּהָאַלְבָּן-
צְעַנְדְּלִינְג יִדְיִשְׁע הַיּוּעָר, וּוֹאָס שְׁטִיעָן אֵין צְוִוִּי שְׁוֹרוֹת אַונְטָעָר
אַפְּגַּעַבְּלָאַקְּעוּוּעַ טַשְׁעַרְעַפְּעַנְעַ דַּעֲכָעָר, טָוָט זִיךְרָאָרְטָן אֲ נִיְּ גַּעֲקְוּמָעָנָע
פָּוֹר מִיטָּאָמָּאָל אֲ לְאָז אַרְאָפֶ פָּוֹנָם פָּלָאָכָן נַזְקָעָטָן בָּאָרְגָּ אָוֹן שְׁלָעָפֶט
זִיךְרָאָמָּעָדָעָן, פָּאַמְּלָעָן אוֹף דָּעָם לְאָגָנָן גַּרְיבְּלָדִיקָן בָּרוֹק.
אֲ לְאָגָנָע שְׁוֹרָה וּוּרְבָּעָס בַּיִּגְּטָן זִיךְרָאָן דָּעָר לְיִנְקָעָר זִיכְרָאָן בָּרוֹק
צָוָם בְּלָאַטְיִיקָן טִיכְלָן צָוָם, אָוֹן אֵין דָעָר רַעֲכָטָעָר זִיכְרָאָן זִיךְרָאָן
גַּעַדְלָדִיק דָעָם אַלְטָן גַּרְצָעַנְשְׁטִינָס צְוִוִּי גַּרְוִיסָע מִילָּן. זִיךְרָאָן זִיכְרָאָן
פָּאַרְשָׁטוּבָט אָוֹן דַעְרָמָאנָעָן, אָז מִיסְטִיפְּקָעָ אֵיזְקָלִין, אָוֹן אֲזָלִיכְעָ
וּוּרְטָלָעָק גַּיְעָן אַרְוּם אֵין דָעָר סְבִיבָה :

"אָרָעָם, וּוֹי אֲ מִיסְטִיפְּקָעָר גַּבִּיר..."

"פְּרִיְלָעָן, וּוֹי מִיסְטִיפְּקָעָ אָוֹם שְׁמָחָת-תּוֹרָה..."

"זִיךְרָאָבִיסְטָן אֲ לְאָז גַּעֲטָאָן, וּוֹי מִיסְטִיפְּקָעָר בָּאַלְעָבָאָטִים קִין
אַמְּעָרִיק..."

וּנוֹגֵעַ סּוּחָרִים אֵין דָעָר גַּעֲנָנְטָהָבָן זִיךְרָאָן דָעָם לְעַצְתָּעָ צִיְתָן גַּעַמְאָכָת
אֲ גַּעֲוֹנְהָיִיט זִיךְרָאָן לְוָסְטִיק צָוָם אַמְּאָכָן אַיְבָעָר אֲטָדָעָם קְלִיְינָעָם יְשָׁוָב.
אַיְגָמִיטָן דָעָר שְׁטִילָעָר נַאֲכָט, וּנוֹעֵן נָאָז אֲ גַּעֲלָנְגָעָנָעָם יְאַרְידָן קוּמוֹת
זִיךְרָאָוִיס דָעָם דַאְזִין מָקוֹם אַדְרָכָצְוָפָאָרָן, הַיִּסְנָן זִיךְרָאָזְזָמְמִיטָן דִי פָעָרָד,
שְׁתַעַלְן זִיךְרָאָוִיס דָעָר בָּעַל-עֲגַלְישָׁעָר בְּרִיטְשָׁקָעָ אָוֹן הַיִּבְנָן אֵן צָוָשָׁרְיִיעָן
אַלְעָאַנְאַיְינָעָם אָוֹן מִיט אַלְעָ פּוּחוֹת :

"מִיסְטִיפְּקָעָ !!!"

"מִיסְטִיפְּקָעָ !!!"

"מִיסְטִיפְּקָעָ !!!"

ס'האָט זיך געמאָכט, אָז אַיבָּער די דָּזְיִקָּע בִּינְגָאַכְטִיקָּע קָוְלוֹת
אייז אַיד אַבָּלְעָבָּס אַרוּיסְגָּוְלָאָפָּן אָנֵן די תַּחֲתָנוֹנִים אַין גָּאָס, עָר
הָאָט גַּעֲמִינֶט, אָז מִיסְטִיפְּקָע בְּרָעָנֶט.

ס'האָט זיך אוֹיך גַּעֲטָרָאָפָּן, אָז אַחַלְבָּגְּ-גַּזְקָעָטָע יַדְעָנָע הָאָט
גַּיְיכְּגִילְטִיק נִישְׁתְּגַעְקָאָנְט אַין בָּעֵט אַיְינְלִינְגָּן; זִי אַיְז גַּעֲשְׂוִינְט פָּוֹן
אייר שְׁטוּב אַרוּיסְגָּעַשְׁפְּרָוָנְגָּעָן אָוֹן הָאָט גַּעֲנוֹמָעָן נַאֲכְשְׁרִיעָן די פְּרָעָמְדָע
יַוְגְּגָעְלִיָּיט אַוְיפָּן קָוָל:

„מִיסְטִיפְּקָע גִּיט אַיְיךְ אַפְּיִיגְ!!“

שְׁוִין לְאָנָג אַיְז דָּאָס גַּעֲוֹוָן.

אייצְט אַיְז מִיסְטִיפְּקָע שְׁוִין לְאָנָג גַּעֲוֹוָינְט סִי צַו דָּעָר אַיְיגַעַנְעָר
גַּעֲפָאַלְנִיקִיט, סִי צֻוֵּם בּוֹיְן, וּוָאָס הָעָרֶת זִיךְ אַיְז די בִּינְגָאַכְטִיקָּע קָוְלוֹת.
זִי צַּאָנְקָט פָּוֹן טָאָג צַו טָאָג אַוְן וּוָאָרָט גַּעֲדָוְלְדִיק אַוְיףְּ גַּרְאָבָע בְּרִיוֹן
פָּוֹן אַמְּעָרִיקָע. סִי אַיְז מַעַר נִישְׁתְּ, מַעַן הָאָט נִישְׁתְּ וּוָאָס צַו טָאָג, אַוְן
קִיְּין לְמַדְנִים אַיְז מַעַן אַוְיךְ נִישְׁתְּ, גִּיטְמַעְן אַמְּאָלָא אַרוּיס אַיְינְס גַּעֲוֹוָן
זַעֲנָעָם מַאְרָק, וּוּ עַס נַודְעַת זִיךְ נַאֲךְ אַיְז פּוֹסְטָן קְלִיְּטָל סָךְ-הַפְּלָל
אַיְינְס פְּאַרְאַרְעַמְטָע קְרַעְמָעַרְיָן, אַיְן מַעַן שְׁמוּעָסְט וּוּעָנָן דָּעַם גַּעֲוֹוּזְעָנָעָם
רַב, וּוּעָמָעָן. מִיהָאָט שְׁוִין פּוֹנְדָאָגָעָן לְאָנָג אַיְז אַפְּרָעָמְדָע שְׁטָאָט צַוְּ
גַּעֲנוֹמָעָן, אַוְן וּוּעָנָן דָּעַם יַוְגְּגָמָאָן, דָּעַם הִגְּנָן שְׁוֹהָט, וּוּעָלְכָעָר קְנָעָלָט
שְׁוִין דָּעַם צְוִוִּיתָן זָמָן עַרְגָּעָן אַיְז אַפְּוִיטְלָעָן דָּאָרָף.

II

בָּאַלְדָּן נַאֲךְ שְׁבוּוֹת הָאָט אַיְז עַק שְׁטָעָטְל בֵּין גַּרְוֹנְט אַפְּגָעָבָרָעָנֶט
הַיְנָדָע דָּעָר אַלְמָנָהָשׁ שְׁטוּב. דָּאָס אַיְז גַּעֲוֹוָן אַלְאָנָגְעָן אַלְאָנָגְעָן שְׁטוּב, וּוָאָס אַיְז
נִישְׁתְּגַעְטָאָגָעָן, נַאֲר גַּעֲלָעָן אַוְיסְגַּעַצְיָוָן אַוְיפָּן בּוֹיךְ אָוֹן הָאָט גַּעֲנָאָרָט
צַוְּ זִיךְ דִּי גּוֹיִים, וּוָאָס הָאָפָּן אַיְז גַּעֲרָצְעַנְשְׁטִינְס מִיל וּוּיזְ גַּעֲפִירְט;

די שְׁטוּב הָאָט פָּוֹן תְּמִיד אַיְז צַו זִיךְ גַּעֲרוֹופָּן:

„אַפְּשָׁר אַשְׁנָעָפְּסָל, אַ?... אַ גַּעֲשָׁמָאָקָן פְּאַרְבִּיְּס...“

צֻוֵּם אַלְטָן גַּעֲרָצְעַנְשְׁטִינְס אַיְז דָּעַמְאַלְטָן פָּוֹן טָאָמָסְק גַּעֲקוּמָעָן
צַוְּגָאָסְט זִיךְ יַוְגָסְטָע שְׁטָאָרָק רַיְיכָע טָאָכְטָעָר, רַחָאָ. בְּשַׁעַת די שְׁטוּב
הָאָט גַּעֲבָרָעָט אַיְז זִיךְ אַלְיָיְן גַּעֲשָׁטָאָגָעָן נִישְׁתְּ וּוּיִיטְ פָּוֹנְס פִּיְּיָעָר ; זִי הָאָט
גַּעֲזָעָן, וּוּי הַיְנָדָע די אַלְמָנָה לְיִינְגָּט אַיְז דִּי וּוּלְטָן אָוֹן שְׁלָאָגָט זִיךְ מִיטָּ

בידייע פויסטן אין קאָפּ ; זי האָט די אַלְמַנָּה געטְרִיִּסְטּ אָונֵן האָט זִין
נאָכְדָּעַם אַיִינְגָּעְשְׁפָּאָרֶט שְׂטָאָל אָונֵן אַיְזָן :

“מען מוֹ דָעֵר אַלְמַנָּה צְרוּיקָן אוּפְּבּוּיָּעָן די שְׁטוּבָּן.”

אין עקְשָׁן אַיְזָן אַט די רְחַלְּ פָּוּן תְּמִידּ אַן גַּעֲוָעָן נִישְׁתּ קִיּוּן קְלִיּיּ-
נָעָר ; אַזְוִי, לְמַשְׁלֵךְ, אַיְזָן מִיחְמַת אַיְרָקָעָן עַקְשָׁנוֹת זִיךְרַעַנְגָּעָן אַיְבּוּר
אַ נָּאָרִישְׁקִיּוֹת מִיטְן בָּאוּוֹסְטּ אַדְוֹאָקָאָטּ פָּוּן דָעֵר סְבִּיבָה, וּוֹאָסּ
פְּלָעָגָט אַפְּטָט פָּאָרָן צַו זַיְיָ אַיְן הוּאָי, אָונֵן האָט צַו-לְהַכּוּנִיסְדִּיקָּן
גַּעַשְׁוִוִּינְטּ חַתּוֹנָה גַּעַהְאָטּ מִיטּ אַיְנְגָּן טָאָמְסְקָעָר גְּבִירָן, אַ וּוֹלֵדּ פֿרְעָמְדָן
סְחוּרָן.

זי אַלְיַיְן האָט אַוְיַףּ דָעֵר שְׁרָפָה גַּעֲגָבָן די עַרְשְׁטָעּ נְדָבָה ; אַלְיַיְן
איְזָן זַי מִיטְן פָּאָטְעָרָס אַלְטִיכְנָקָן פָּאָעָטָאָן צְוָעָפָּאָרָן אַכְּטָן וּוְאָרָטָן אַיְן
גְּרוּיְסָן וּוְאַלְדָּן, וּוֹאָסּ צְוּוִי פֿרְעָמְדָעּ סְחוּרִים הַאָבָּן אִים גַּעַהְאָקָטּ. זי האָט
דָּאָרָטָן אַזְוִי לְצָבָגּ גַּעַטְעָנָהָטּ, בֵּין אַיְנְגָּעָרָן פָּוּן די סְחוּרִים, אַ בְּחָורָן אָונֵן
אַ שְׁעַמּוּוֹדְיָקָעָר דָעָרָצָוּן, האָט אַגְּנָעָהָוִיבָן נְאָרִישָׁ שְׁמִיכְלָעָן אָונֵן האָט
געַיאָגָט :

“נוּ, גּוּטּ, אַיךְ שְׁעַנְקָה אַלְיַיְן אַוְיַףּ גַּאנְצָן בְּנִיקָן.”

זי האָט אַוְיַףּ אַלְיַיְן בְּעַלְיִ-מְלָאָכָותּ גַּעַדְוָנָעָן אָונֵן האָט אַלְיַיְן
אַכְּטָוֹגּ גַּעֲגָבָן, מעַן זָאָלּ וּוֹאָסּ גַּיְכָעָר די עַרְשְׁטָעּ עַקְיָקָעּ פִּיר סְלוּפָעָס
אַיְן דָעֵר עַרְדּ פְּאַגְּרָאָפָן.

הַינְּדָעּ די אַלְמַנָּה אַיְזָן נְאַגְּנָעָגָנָעָן פִּיטּ-טְרִיטּ די גַּעַדְוָנָעָן
בְּעַלְיִ-מְלָאָכָותּ, גַּעַוְיִינְטּ פָּוּן פְּרִידִיךְ, קְלִיְבְּנְדִּיךְ די שְׁפָעַנְדָּלָעָךְ אַיְן פְּאַדְעָלָעָךְ
אַרְיָין, אָונֵן דָעָרְבִּי גַּעַשְׁטִיטּ אַלְעָרְלִיךְ בְּרֻכוֹת אַוְיַףּ אַלְטָן גַּעַרְצָעָנְשָׁטִינְסּ.
“פְּאַדְדִּיטְשְׁטָעּ” מִשְׁפָּחָה.

אַבְּעָר סְקָ-חַפְּלָאָן אַ פְּאָרָן וּוֹאָסּן אַרְוּם, גַּעַרְצָעָנְשָׁטִינְסּ טָאָכְטָעָר
איְזָן דָעַמְאָלָטּ גַּעַוְוָעָן צְוָעָקָנְעָפָּאָרָן צְרוּיקָן קִיּוּן טָאָמָסָק. זַעַנְעָן הַינְּדָעּ
אַגְּנָעָקָמָעָן פָּוּן אַמְעָרִיקָעּ דָרְיִי שְׁיפְּסָקָאָרָטָעּ מִיטּ אַ גְּרָאָפּן נִיְּאָרָקָעָר
בְּרִיוּוֹן, וּוֹ אַיְרָיְנְגָּעָרָעּ שְׁוּעָסְטָעּ הַאָט אַגְּנָעָשְׁרִיבָן :

“מְעַגְּסָטּ שְׁוֹרִין זִין וַיְכָעָר : בֵּי אָנוֹן אַמְעָרִיקָעּ וּוּסְטוּ אַיְהָשָׁ”

גָּאָר אַיְגִּיכְּן אַוְיִפְּגָּרִיכְּטּ וּוּרְעָן...”

דָעֵר אַלְמַנָּה האָט פָּוּן די וּוּרְטָעָר “אַוְיִפְּגָּרִיכְּטּ וּוּרְעָן” מַאְדָנָעּ
שָׁאָרָףּ פָּאָרְשָׁמָעָקָטּ מִיטּ חַתּוֹנָה-הַאָבָּן, אָונֵן דָי נָאָזָהָאָט בֵּי אַיְרָיְנְגָּעָר
זַיְיָ אַלְיַיְן אַגְּנָעָהָוִיבָן פְּרָום אָונְטָעָרְצִוְּשָׁמָאָרָן, האָט זַי גַּעַנוּמָעָן די בְּרִיוּוֹן

מייט די שיפסקארטעס און אייז אוועקנונגאנגען ווינצען צום אלטן גערצענשטיינגען אין הויף:

„וואָס זאָל אַיך טאגּן, אַז אַיך בֵּין אַ גַּעַשְׁטַרְאַפְּטָעַ אַלְמָנָה, אַן דָּעַר קָאָפּ אַיז קְלִיּוֹן?... וואָס ווַיִּס אַיך? מַעַן שְׂרִיבֶּת מִיר: קָומַ צַו פָּאָרְן, ווּעַסְטוּ אַיהֲ"ש אַינְגִיכָּן אַוְיפְּגַעֲרִיכָּט ווּרְעָן?...“

דָּעַר אַלְטָעַר גַּעַרְצָעַנְשְׁטַיִן, אַן אַמְּאַלְקָעַר אַיְינְגָהוַיְקָעַרְטָעַר „דיַיטְשָׁן“ מִיט אַ גָּרוּי זְקָנִיש אָוְנְטַעְגְּנָשְׁוִין בְּעַרְדָּל אַן מִיט אַ פִּיְיְזָעַךְ פָּאָרְקִימֶט גַּעַל-וּוְאָקְסָן פְּנִים, הָאַט אַיְבָּעַר עַפְּעַס מַוְרָא גַּעַהָאָט דיַ שִׁיפְּסָקָאַרְטָעַס מִיטָּן בְּרִיוּ אַין דִּי הָעַנְתָּ צַו נַעַמְעָן. עַר אַיז גַּעַשְׁטָאָנָעַן אַקְעָנוּן דָּעַר יַיְדָעַן אַיְינְגָהוַיְקָעַרְט אַן פָּאָרְקִימֶט, גַּעַצְמָאָקָט דִּי אַרְיִינְגַּעַשְׁטָלְטָעַ צַיִן פָּוּן נַאֲכָן עַסְן אַן הָאַט הַאֲרְצִיק בְּאָדוּיעַת:

„אי, אי, ווִידָעַר קִיּוֹן אַמְּעָרִיקָעַ... אי, אי, אי...“

אַיְטְלָעַכְעַ פְּרַעְמְדָע נְסִיעָה קִיּוֹן אַמְּעָרִיקָעַ הָאַט אַיִם דָּא אַין שְׁטָעַטְעַ אַיְבָּעַר עַפְּעַס גַּעַשְׁרָאָקָן אַן הָאַט בֵּין אַיִם אַרְיִיסְגָּעָרוֹפָן צַיִן אַן אָמֶצָּוּ בְּרִידְנִיקִיט, צַיִן אַ פָּאָרְדָּרָאָס:

„וואָס פְּלִיעָן זַיִן אַמְּעָרִיקָעַ, וואָס?“

גַּלְיִיךְ סְ'הָאַט עַנְדְּלָעַךְ גַּעַקְאָנְטָן קְוּמָעַן דָּעַרְצָוּן, אַז אוּירַע זָאָל דָּא אוּרְפָּהָר עַלְטָעַר מַוְזָּן פָּאָרְלָאָזָן זַיְינָעַ מִילָּן אַן אַלְיִין אוּירַע אַהֲיָן אוּוּקְפָּאָרַן.

פָּוּן עַגְמָת-נְפָשָׁה הָאַט עַר זִיךְ נַאֲכָן דָּעַר אַלְמָנָהָס ווִיזִית גַּעַפְּרוֹזָוֹת צּוּלְיִיגְן, נַאֲרַ אַנְטְּשָׁלָאָפָּן ווּרְעָן נִישְׁתַּגְעָקָאָנְט, זִיךְ סּוֹף-פְּלָסּוֹף אַגְּנָעָטָאָן אַיִּבְמָן מַאֲנְטָל מִיטָּן הַעֲבָרָה-קָאָלְגָּנָעָר אַן אַיז אוּוּקְנָעָגָנָגָעָן צַו זִיךְ אַין דִּי מִילָּן. דָּאָרְטָן אַיז עַר לְאָגָן גַּעַזְעָסָן אַין קָאָנְטָאָר אַקְעָגָן יוֹנָגָן בְּוּכְהַאַלְטָעַר, וואָס לְאָגָט לְעָבָן זִיךְ לְאָגָן קְלִין דָאָס גְּלִיאָזָן טִיּוֹן, אַן שְׂרִיבֶּת אַיְבָּעַר פָּוּן אַיִּינְגָּר בָּוקְ אַיִּן אַגְּדָרָעָן. פָּוּן הַיִּסְחָ-הַדָּעָה ווּעַגְן הָאַט דָּעַר אַלְטָעַר עַטְלָעַכְעַ מַאְלָ אַרְיִיסְגָּעָנוּמָעַן פָּוּן מִילָּן דִּי פְּרַעְמְדָע צַיִן, זַיִן אַוְיסְגָּעָוִישָׁט, צּוּרִיק צּוּם גַּוְעָמָן צּוּגְעַקְלָעַפְטָן; עַר הָאַט אַוְנְטָרְגָּעָהָיִיבָּן דִּי אַקְסָלָן: „אַט זָאָל דָּעַר בְּוּכְהַאַלְטָעַר אָוֹי גּוֹט זַיִן אַן אַיִם זַאֲגָן פְּשָׁטָן. מַעַן פָּאָרָט שְׁוִין ווִידָעַר קִיּוֹן אַמְּעָרִיקָעַ... עַר וואָלְטָ נַאֲר אַ בְּעָלָן גַּוְעוּעָן צַו דָּעָרְגִּין דָּעַם שְׁכָל: ווּעַלְכָעָר פּוֹחַ שְׁלַעַפְט זַיִן אַזְוִי מַשְׁוֹגְעַנְעַרְוּוֹיָן?...“

דָּעַר בְּוּכְהַאַלְטָעַר, אַ יְוָנְגָעָר בְּחָור מִיט מִידְלָשָׁ פָּאָרְבִּיקָעַ בעַקְעַעַר,

וואס איז פאר דער צייט פון זיין גרויסשטעטיק עקסטרן-לעבן געווארן צי א ציוניסט, צי א טעריטאַריאַליסט, רוקט פאמעלעך צו זיין אויסגעקלט גלאָז טי און רעדט שמעודיק, ווי ס'פֿאַסְט אַין דער אַנוועזנהheit פונם באָלעבאָס, ער שמעלצט זיך פון גרייס נחת.

יעדר ייד, זאגט ער שעמדויך און קוּקט נישט צום אלטן, יעדר ייד, וואס פֿאַרט אַוועַק קִין אַמְּעַרְקָע, אַיִן בֵּי מִיר וְיִ אָן אַסְּגָּנָצְּיָע, ווי גַּלְּט-פֿאַפְּרִין, וואס מען באַהֲזָלֶט אַין אַזיכּעַרְעַר באַנק. דָּא אַין רַסְּצָאנְד אַיִן מען דָּאַךְ נישט זיכּעַר מִיטְן לְעַבְּן, סֻחְ-פּֿ-סֻחְ ווועט מען דָּא אַיסְּקוּילְעַן אַלְעַ יַדְן.

ער אַלְיִין האָט שוֹין אַיבְּרָגְעַפְּלָט קִין אַמְּעַרְקָע זִין מַוטְעָר די אַלְמָנָה, זִינְעַ עַלְטָעַר צָוַיִּי פֿאַרְזָעַסְעַן שׁוּעַסְטָעַר אַוְן זִינְעַ צָוַיִּי קַלְּעַנְדָּרַעְ בְּרִידְעַלְעַךְ; אַצְּטַ האָט ער שְׁוִין בֵּי זִיךְ אָסְּד עַמְּגִירָאַנטָּן-קַלְּעַנְדָּרַן מִיט אַלְעַרְלִיִּי אַמְּעַרְקָצְנָעַר יְדִיעָת אַוְן אַיִן מִיט דָעַם באַוּסְט אָוִיפְּ דָעַר גַּאנְצָעַר גַּעַגְּנַט. יַדְן פָּוּן מִיסְטִיפְּקָעַ אַוְן פָּוּן די אַרְומִיקָּע שְׁטָעַטְלָעַךְ קוּמָעַן צו אַים אַהֲרָר אַיִן מִילְּ נַאֲךְ יְדִיעָות. פֿאַברָעַנְגַּט ער דָא מִיט זִיךְ גַּאנְצָעַ שְׁעהָן אַוְן רַעַדְט זִיךְ צו:

וואס פֿרְעָוגְט אִיד? פֿאַרט. אָז ווֹזִיל אַוְן גּוֹט ווועט זִין צו אַיְיךְ. דער אַלְטָעַר גַּעַרְצָעַנְשָׁתִין שְׁרַעַקְט זִיךְ זִינְעַ רַיְיךְ. ער אַיִן מִיט אַים נִישְׁתְּ מִסְפִּים אַוְן קְרִימְט אַיִם נַאֲךְ: „אַיסְּקוּילְעַן... אַיסְּקוּילְעַן...“ מַעַן מַאֲכָת זִיךְ אַלְיִין אָן פְּחַד. יַדְן, גַּעַפְּנִינְט ער, דער אַלְטָעַר, ווועט אַין עַרְגָּעַץ נִשְׁתְּ גִּין אָזְוִי גּוֹט, ווי דָא אַין רַסְּצָאנְד.

אַבְּעָר די זִינְעַנְדִּיקָע אַלְמָנָה הַינְּדָע אַיִן צו אַים אַיִן הוֹיף אָזְוִי לְאַנְגָּגָנְגָעַן אַוְן האָט אַים דָּאָרְטָן אָזְוִי לְאַנְגָּגָנְגָעַן מִיט די ווּוְרַטְעַר „אַיְפְּגָנְרִיכְט וּוּרְעַן“, בֵּין ער אַיִן אַיִן כְּעָס גַּעַוְאָרָן. ער האָט מִיט זִינְעַ גַּלְּ-וּוּאַקְסָעַנְעַה העַנְתְּ די פֿיְיעַרְקָסְטָע אַוְיְפְּגָנְעַשְׁלָאָסְן אַוְן האָט אַיִר מִיט גְּרִוִּיס עַקְל אַפְּגָנְגָעַבְּן דָעַם קָאַנוּוּרְטָמִיט די הַוְּנִידְעַרְט פֿוֹפְּצִיק רַובְּ-וּוָאָס זִין יְנַגְּסָטָע טַאַכְטָעַר האָט דָא אַוְן אַיִן טַאַמְּסָק פֿאַר אַיִר צְוּנוֹפְּ-גַּעַזְמָלְטָ. די יְיַדְעַנְעַ אַיִן טַאַקְעַ אַיִן גִּיכְן אַיְנָאַיְנָעָם מִיט אַיִר עַזְוַיְיָי. יְנַגְּלָעַךְ קִין אַמְּעַרְקָע אַוְעַקְעַנְפָּאָרָן, אַוְן דָא אַיִן שְׁטָעַטְל האָט זִיךְ נִשְׁתְּ מַעַר ווי אַיְנָעָם אָן אַנְדָעַנְקָוּ וּוּגְן זִיךְ גַּלְּאָזָוָת: פֿיר גַּלְּיִיכְעַ אַרְוָמְגָעַטְעַסְעַטָּע סְלִופְּעָס הַאֲבָן גַּעַשְׁטָעַקְט אַיִן אַלְעַ פֿיר וּוּינְקָלְעַן פָּוּן אַיִר בֵּין דער ערְד

אַפְנוּבָּרְעַנְטָעֵר שְׁטוֹפֶּן, גַּעַשְׁטָעַקֶּט מְאַדְנָעֶן פָּאַרִיתּוּמֶט אָוָן נָאַרִישׁ אָוָן נִישְׁתָּחַזְתָּ אַוְיָף זִיךְ קִיְּין בָּאַלְעַבָּאָס.

עֲרֵשֶׁת שְׁבָת-רָאַשׁ-חוֹדֶשׁ, וּוֹעֵן מַעַן הָאָט זִיךְ, וּוֹי תָּמִיד, בִּים אַלְטָן גַּעַרְצָעַנְשְׁטִיעַנָּן אַיְן קְלִיּוֹל רָאַשׁ-חוֹדֶשׁ בְּעַנְטָשָׂן צְנוּנִיפְגָּעַלְיָבָן, הָאָט מַעַן זִיךְ אַרְומְגָעַקְוָט אָוָן בָּאַמְּרָקְט:

„סְאַיְן פָּאַרְאָן פּוֹנְקָט אַ גַּעַצְיִילְטָעֵר מַנְגַּן, אָוָן סְפָּעָלָן פּוֹנְקָט הַינְּדָעָה דָּעָר אַלְמָנָהָס צְוַיִּי יִגְלְעָן.“

III

אוֹיְף דָּעָר רַיִּי – פָּאַרְאָן קִיְּין אַמְּרִיקָע – אַיְן שְׁוִין דָּעַרְוַיִּיל אַיְן מִיסְטִיפְקָע גַּעַשְׁטָאַנְגָּן מַלְכָּך שְׁטָעַלְמָאָץ, אַיְן גְּנָגָר, קְרֻעְפְּטִיקָעָר, גַּעַרְאַטְעַנְגָּר אָוָן תָּמִיד שְׁטָרְעַנְגְּלָעַכָּר בָּעַל-מַלְאָכָה, וּוֹאָס הָאָט אַקְאָרְשָׁת צְרוּרִיק מִיטָּא אַיְאָר אַפְנוּבָּרְעַנְטָעֵר בַּיִּי זִיכְיָן שְׁוּעָרָס יְוּרִישָׁם דִּי שְׁטוֹפֶּן אָוָן אַיְן גְּעוֹוָאָרֶן בַּיִּי זִיךְ אַמְּיוֹחָס. דִּי אַרְומְגָעַקְוָט פְּרִיצִים הַאָבָן אִים נִשְׁתָּחַזְתָּ אַבְּעָרָשָׁא אַהֲרָן אַחַיִם זִיכְיָר אַרְבָּעַט גַּעַמּוֹת צְוַיִּקְיָן.

נִשְׁקָשָׁה, פְּרָנָסָה הָאָט אַט דָּעָר מַלְכָּך שְׁטָעַלְמָאָץ גַּעַהָאָט, קִיְּין גְּרוּוּסָעָר בָּעַל-הַזְּדָחָה אַיְן עָר אַיְךְ נִשְׁתָּחַזְתָּ גַּעַוּעָן, שְׁכָל גַּעַהָאָט דָּא אַיְן מִיסְטִיפְקָע אַט רָוְבָּל אַפְצָוְלִיגָּן, אָוָן מִיטָּן וּוֹיְבָה הָאָט עָר דּוֹוקָא אַוְיָפָן שְׁטָרְעַנְגָּן אָוָפָן גַּוְט גַּעַלְעַבָּט אָוָן הָאָט זִי שְׁטָעַנְדִּיק גַּעַרְוָפָן צְוַנְעָמָעָן בַּיִּי דִּי קוֹנִים דָּאָט פָּאַרְדִּינְטָע גַּעַלְטָה; עָר הָאָט צַו אִיר בִּיזְלָעָן גַּעַשְׁרִינָן אַיְן שְׁטוֹב אַרְיָין:

„יָוְכָבְדָּה! גַּיִּי, נָעֵם צַו בִּים דָּבָר-אַחֲרָה דִּי פִּירָעָרָס“. עָר הָאָט גַּעַלְיִיבָּט, אֹז אַיְנָמָ גַּעַלְט, וּוֹאָס פָּאַלְט אַרְיָין גַּלְיָיךְ צַו יָוְכָבְדָּן אַיְן דִּי הַעֲנָט, קְוָמָט אַרְיָין דִּי בְּרָכָה.

פָּאַלְט אַבְּעָר אַט דָּעַם יָאָט פְּלָוִצִּים אַרְיָין אַמְּשָׁגָעָת אַיְן קָאָפָ אַרְיָין, אֹז עָר אַיְן דָּא עֲלָנָט, וּוֹי אַשְׁטִינָן; אֹז וּוֹיְבָאָלָד זִיכְיָן פָּעַטְעָר אִיצְעָמָיט דִּי פִּירְבָּנִים וּעֲנָעָן שְׁוִין אַלְעָעָא אַיְן אַמְּרִיקָע אָוָן דָּעַם שְׁוּעָרָס בִּיְדָע זִיכְיָן זְעַנְעָן שְׁוִין אַוְיָךְ דָּאָרְטָן, אָוָן עָר הָאָט דָּא נִשְׁתָּחַזְתָּ אָוָן יּוֹם-טוֹב צַו וּוּעָמָעָן אַ וּוֹאָרָט אַוִּיסְצּוּרִידָן, צְוַלְיָב וּוֹאָס זְשָׁע טְוִיגָּאִים דָּא זִיכְיָן שְׁטוֹב מִיטָּן גַּעַנְצָן פָּאַרְמָעָגָן אָוָן מִיטָּן גַּעַלְט, וּוֹאָס עָר קְלוּבָּט אָן?

אנגעעהויבן האט זיך מיט אים די דאוייקע משוגעת נאך באלד
נאך פשת, וווען קיין אמערייקע אייז אזועקגעפֿאָרֶן זיין שנן, פיניע דער
סאַרְוּעָר. דאס אי געווען אַ הִיכְעָר, דאָרָעָר אָן אַבְּיִסְלָן אַיְנָגָעָהָקָעָרְטָעָר
ווערטל-זאגער מיט אַ קָּלְעָזָמְעָרִיש אָונְטָעָרְגָּזְפָּט בָּעָרְדָּל אָן מיט צוֹווִי
לְאַגְּנָעַ הענט, אָן ווּלְכָעַ קִין גַּנְגַּד פָּוּן סְבִּיבָה האט זיך נישט אַיִן,
געשטעלט אַ חַתְּנוֹה פְּרָאָצְוּן.

צווֹיִי טָעַג פָּאָרָן אַזְׁעָקְפָּאָרֶן האט פִּנְיָעַ דָּעַר סָאָרוּוֹשָׂר זיך גַּעֲקוּיפָּט
אַ הַאַלְבָּט טִיז שָׁאַלְאַזְׁעָקָעָס אָן האט זַיִן צְעַשְׁנִיטָן מִיט מַלְכָּה שְׁטָעַלְמַאְכָּס
זַעַג אַיִּיף קָלְיִינָעַ שְׁטִיקְלָעַ. עַר האט דָּעַרְבִּי גַּעֲשִׁיט אַלְעַדְלִי קְלֻדוֹת
אוֹיֵף שְׁוֹנָא-יִשְׂרָאֵל אָן האט פָּאָרְשָׁלָאָגָן דִּי פָּעַנְצְּטָעָר פָּוּן זַיִן שְׁטוֹפָּן,
וּזְאָס אוֹיֵף אִיר האט זיך דָּאָן מִיסְטְּפָּקָע שְׁוֹין קִין קְנוֹה נִישְׁתָּחַפְּנָן. אָזָא מִין גַּוְאַלְדִּיקָּעָר פְּחַדְנוֹן אַיִן שְׁוֹין אָט דָּעַר פִּנְיָעַ סָאָרוּוֹר
גְּעוּעָן אָן אַזְׁוִי אָוּמְרִיךְ אַיִן עַר גְּעוּעָן דִּי גַּנְגָּצָע צִיְּטָה, זַיִנט אַיִם האט
עַרְגָּעַץ אַיִן אַ גְּרוּיסְעָר שְׁטָמָט דָּעַר פָּאָגָרָאָט פָּאָרְכָּאָפָּט.
מַלְכָּה שְׁטָעַלְמַאְכָּס האט זיך שְׁוֹין דָּעַמְלָט גַּעֲפִיט מַאְדָּנוּ גַּעַנְעָן
שְׁטָמְנָעָן בַּיִּ דָּעַר אַרְבָּעַט הִינְטָעָר פִּנְיָעָס פְּלִיצְיָעָס אָן צְגַעְקָוָט וּוּי
פִּנְיָעָס מַאְלָט זיך אוֹיֵס, אָן אַיְתָלָעָס בְּרָעְטָל אַיִן אַלְעַבְּדִיקָּעָר
פָּאָגָרָאָמְשָׁטְשִׁיק; עַר הַאַלְטָט זַיִן אַיִן שְׁלָטָן, בָּעַת עַר קָלְאָפָּט זַיִן
צּוֹם פָּעַנְצְּטָעָר:

„נָא דֵיר אַ טְשָׁוָאָק אַיִן קָאָפָּ, וּזְאַגְּכָעַ מְמוֹרָה.“

„הַאָּבָּ דֵיר אַ קָּרְעָנָק אַיִן דִּי בִּינְגָעָר, כּוּלְגָּאָנְטָשִׁיק... אַטָּ אַזְׁוִי;
וּוְעָר בְּגַנְגָּאָבָּן.“

צְווֹיִי פָּעַנְצְּטָעָר האט עַר אַזְׁוִי פָּאָרְקָלְאָפָּט פָּוּן אַיִּיבָּן בֵּי אַרְאָפָּ,
נַאֲר בֵּיִי דִּי אַיְבָּעָרִיךְ האט עַר פְּלוֹצִים זַיִן אַפְּגָעַשְׁטָעָלָט, אַרְיוּפְּגָעַרְוקָט
דָּאָס הַיטְלָאָן פָּאָרְטָאָכְטָרְהָיִיט מַכְבָּד גְּעוּעָן זַיִן אַלְיִין מִיט דִּי
אַמְתָּע עַטְלָעָכָעָ קְלֻדוֹת:

„פִּנְיָעַ סָאָרוּוֹר, טִיפְשׁ דַּו אַיִּינָעָר, לְאַגְּנָעָר סְטָרָאָץ! צּוֹלִיב וּוּעַ-
מַעַן פָּאָרְקָלְאָפָּטוֹ דִּי פָּעַנְצְּטָעָר? דִּי כּוּלְגָּאָנְטָשִׁיקָס וּוּלְסָטוֹ דָּאָס
אַ שְׁיִינָעַ יְרֹשָׁה לְאַזְׁן?“

אוֹן נַאֲכָדָעָם האט עַר שְׁוֹין פָּוּן אַמְעָרִיךְ אַנְגָּעָהָוִיבָּן שִׁיקָּוּן צַוְּמָחָן
שְׁטָעַלְמַאְכָּס אַפְּטָעָ לִיְבָעָ-בְּרִיוּלָעָן. צַו וּזְאָס האָבָּן אַיִם דִּי בְּרִיוּלָעָן
גְּעַנוֹזָטָן? גְּאָט אַזְׁוִי, עַר האט דָּאָרְטָן אַיִן אַמְעָרִיךְ פְּרִיאַלְעָכָע אַזְׁוִי רְוִיְקָע

ימים-טובים געהטאָט, און גוט איז אים דאַרטן אויך געווען, ווי אַ גוַי,
האָט ער געווַאַט אויך אַהער, אַין דער אַלטער היַם, מְרֻעָפָן מִת
דיַגַּע גַּלְיִיכּוּעֶרֶטֶלעֶךָּ :
„מֶלֶךְ זְשָׁבָעַ, בָּאָקָום דֵּי כְּאֶרֶאָבָעַ, דִּין מִסְטִיפְקָעַ שְׂטִיטִיט דָּאָךְ
פְּשָׁוֹת אַינְדְּרוֹיִיסְן“.

און נאָךְ :

„סְלָאָט דִּיךְ פּוֹנְדָּאָנָעַן גְּרִיסָן דִּין פָּעַטָּעָר אִיטְשָׁע אָונְ בְּעַט דִּיךְ,
זְאַלְסָט פָּאָר אִם פָּאַרְשָׁלָאָגָּן אַין רָאָד אַ שְׁפִּיצְעָעַ.“
קָאָן מֶלֶךְ שְׁטָעַלְמָאָךְ אַזְוִי אַינְמִיטָן הַיִּסְן זְוּמָעַר-טָאָג שְׂטִיטִין
איַנְדְּרוֹיסְן בַּיִּ דִעְרָ אַרְבָּעָט, דְּרֻעַלְעָוָעַן אַ קְלָעָצָל אַדְעָר אַרְוִיְּפָשְׁלָאָגָּן
אָן אָוּוֹד, אָונְ פְּלוֹצִים זָאָל אִים בְּאַפְּגָּלָן עַפְעָס סְתָמָא בְּעַנְקָשָׁאָפָּט, אָונְ
זַיִּינְ גַּאנְצָעַ מְלָאָכָה זָאָל אִים מִיאָס וּוּעָן, אָונְ דָעַם שְׁטוּרָן זַיִּינְעָם
זָאָל בָּאַשְׁלָאָגָּן אַ שְׁוּוֹיִיס, צָוָם אַגְּהַיָּב מִינְגָּט ער, אוֹ שְׁוָלְדִיק אַיִּן אַיִּן
וּכְבָט עַפְעָס צְוִישָׁן דֵי שְׁפָעָנָעָר. ער הַיְּבָט אָן צַוְּקוֹן אַיְּפָן קִינְד
קְרוּם, שְׁטָעַלְטָן אָן אוֹיפָט דָעַם מִיטָּרְצִיחָה זַיִּינָעַ בְּיַיְּזָע טְוָנְקָל-רוּיטְלָעָכָע
אוּגָּן אָונְ טָוָט אוֹיפָט דָעַם מִיטְאָמָאָל אַזְוָעַ גַּעַשְׁרִיָּי מִיטָּזָיָן קְלִינְגָּנוּ-
דִּקְעָר בְּרוּסָט-שְׂטִימָעַ, אָז דָאָס קִינְד, וּוּרְעַט אָזָשׁ פָּאַרְצִיטָּעָרָט :

„וּי אַזְוִי קְלוֹיְבָסְטוּ דֵי שְׁפָעַנְדָּלָעָךְ, וּי אַזְוִי?“

סְדוּכָּת זִיךְ, אָז קוּקְנְדִּיק אַיְּפָן קִינְד מִיטָּרְצִיחָה קִעְבָּן,
וּוּעַט ער דָעַם בָּאַלְדָּו וּזְאַרְפָּן אָן קְאָפָּט אַרְיִין דֵי האָקָ, צַי דָעַם עַקְבּוּעָר.
ער טָוָט אוּיס דָאָס פָּאַרְטָעָר, וּזְאַרְפָּט אַוּוּק דָאָס גַּעֲצִיגָּי פָּוָן האָנט אָונְ
גַּיְיט אַרְיִין אַין שְׁטוּבָה. דַּאַרטָּן האָט ער זִיךְ נִישְׁתָּוּ וּוּ אַהֲנִצְׁטוֹאָן. ער
קוּקָט מִיטָּרְצִיחָה אַוּגָּן אוֹיפָט דֵי צַוְּיָה נִיעָז הַילְצָעָרָנוּ בְּעַטָּן אָונְ וּוּלְיָ
זִיךְ עַפְעָס גַּעַפְּגָּעָן מִיטָּן וּוּיָבָ, וּזְאָס קְלוֹיְבָט אַיבָּעָר פָּאַסְּאַלְיָעָס. אוֹיפָט
וּוּטְשָׁעָרָעָר :

„וּוּעַן נִישְׁתָּוּ זִיךְ, דָאָס וּוּיָבָ, זַיִּינָעַ, וּזְאַלְטָט ער דָאָךְ אַט דֵי בְּעַטָּן
נִישְׁתָּוּ גַּעַוְעָן גַּעַקְיִיפְטָיָה.“

נָאָר דָאָס וּוּיְבָל אַיִּן פָּוָן תְּמִיד אָן אַ שְׁוֹיִיגְּבָדִיקָס, אַ שְׁטִילָס. זִיךְ
קוּקָט זִיךְ אַפְּלָיו צַוְּאָים נִישְׁתָּוּ אָם. נִעְמָט ער סּוֹף-פְּלָסּוֹף אַרְוִיס פָּוָן
שְׁפָלָאָךְ דָעַם פָּעַטָּעָר אִיטְשָׁעָס צַוְּגָעַשְׁקִטָּע קַאַרְטָעָ אָונְ בָּאַטְרָאָכָט זִיךְ
אָן אַלְטָעָר גַּרְיוֹגְרִוְיָעָר אָונְ קְלוֹנָעָר יִיךְ, אָונְ אָן אַמְּעָרִיקָאָגָנִישָׁן

צילינדר-הוט טראגט ער שוין, שמייכלט גותהארץיך, וויבך און וויל,
דוכט זיך, זאגן: "טו איך שוין, הייסט עס, אליין גארנישט... אויף מיר ארבעען
שוין די קינדרער..."

מלך שטעלמאָך גויט אַרוייס צוּרִיק אַינְדרוֹיסֶן אָונַ נְעֵמֶת זַיִן
וַיַּדְעֵר צוּ זַיִן אַרְבָּעַט. בָּאַפְּאַלְט אִים אַבְּעַר בָּאַלְדַּ נְאַכְּמַאלַּ דַּי
בענְקַשְׁאַפְּט, נִישְׁטָאַ וּזְיךָ אַהֲנִצְׁוֹתָן. ער וּוּרְטַ זַיִךְ אַלְיַין מְאַדְנַע
מְיאַוָּס אָונַ אַיְן קָאָפְּ הַעֲרָט זַיִךְ אִים דָּרְבַּיִּין נִישְׁטַ אַוְיַחַד
דרְיַיְעַן:

"סְ'אָזֶט דִּיךְ גְּרִינְן דִּין פַּעֲטָעָר אִיצְעַ אָונַ בְּעַט 'דִּיךְ, זַאַלְטַט
פָּאַרְשְׁלַאָגָן פָּאָר אִים אַיְן רַאְדַּ אַ שְׁפִיצְעַ".
טוּט ער סְוָף-כְּלָסְוָף אַן אוּף זַיִךְ דַּאַס וּאַכְעַדְיקָע לִיכְטִיקָע
כָּאַרְאַטָּל אָונַ גִּינְט אַזְוּעַק אַיְן מַאְרָק אַרְיַין צוּ אַסְטְּרַחְיהָ דָּעַר קְרֻעְמָרְעִין.
ער מַאְכָט מִיט אִיר אַ שְׁמוּס וּוּגַן אִיר אַבְּעַרְפָּאַרְן קִיַּין אַמְּעַרְיקָע:
"נוּ, וּזְאָס הַעֲרָט זַיִךְ? פְּרַעְגַּט ער בַּיִּ אִיר, אִיר קְלַעְתַּט טַאַקְעַט
אַמְּאָלַּ פָּאָרָן?"

עַנְטַפְּעַרְט זַי אִים אַבְּעַר אַזְוִי פָּאַמְּעַלְעַן אָונַ קָאַטָּ. זַי אַיְן
אַ פָּאַרְשְׁוֹאַרְצָטָעַ אָונַ גְּרוּלְעַכְעַ אָונַ פָּאַרְשְׁפְּרִיטַט אַרְוּם זַיִךְ תְּמִיד אַזְוָעַ
רִיתַ, גְּלִיַּיךְ זַי הַאָט נַאֲר-וּזְאָס גַּעַסְמַאַלְעַט הַינְּגָרַ.

"וּזְאָס וּשְׁעַ דָּעַן? זַאָגַט זַי, אִיךְ וּוּעַד נִשְׁתַּט פָּאָרָן?"
אלְיַין קוּיפְּט זַי שַׂוִּין נִשְׁתַּט פָּוּן נַאֲךְ פְּסַח אַן קִיַּין נִיעַ סְחוּרָה.
אִיר הַאַלְבַּ-פִּינְצְּטָעַר קְלִיְּטַ וּוּרְטַ פָּוּן טַאַג צוּ טַאַג פּוֹסְטָעַר, אָונַ דַּאַס
יִינְגָּלַ אַירַס, דָּעַר בַּן-חַיִּיד, וּזְאָס הַאָט גַּעַוְאַלְטַ עַקוּזָאַמְּעַן הַאַלְטָן, הַאַט
זַיִן שַׂוִּין צְוָרְיַב אַמְּעַרְיקָע צָום פְּרִיזְיוֹ נִשְׁתַּט גַּעַשְׁטָעַלְט אָונַ קְנַעַלְט
דְּעוֹרְוִיְּסַ אַנְעַנְט דָּאָרַת. נַאֲר אַיְלַיַּן אַיְלַיַּן זַי נִשְׁמַט. אָונַ קְמַט
צַוְּ אִיר אַרְיַין אַ גְּוִיְּעַ, וּזְאָס הַאָט הַינְּגָר צוּ פָּאַרְקוּפְּן, פָּאַרְגָּעַסְט זַי
לְחַלְוִיטַן אַן אִים, מַלְךָ שְׁטַעַלְמַאָּךְ, אָונַ אַן גַּאנְצַן שְׁמוּס וּוּגַן אַמְּעַרְיקָע.
זַי פָּאַרְקִירְמַט דַּאַס פָּגִים פָּוּן גְּרוּיִיס אַינְטָעַרְעַס צוּ דָּעַר נִיעַר קְנִיהָ, קְרַצְצַט
זַי אָונְטָעַרְן קְאַפְּטִיכְלַ אָונַ הַאַלְטַ דַּי גּוֹיִע אַיְן נְודַעַן:

"סְקִילְקִי וּשְׁעַ דָּצְטַע, נָו?... וּוּסִים הַרְיוֹוִין דָּצְטַע?"
מלְךָ שְׁטַעַלְמַאָּךְ פָּאַרְדְּרִיסְטַ עַס שְׁטָאַרְק, בַּיִּ דָּעַר לְעַבְעָר. וּוּעַן אַט
די יַדְעַנְעַ זַאָל זַיִן זַיִן וּוּיְיַב אַדְעַר כָּאַטְשַׁ אַ קְרֻובָּה, וּוּאַלְטַ ער זַי מְכַבֵּד

געוווען מיטן אמתן "מי שברך". אומצופרידן גויט ער פון דארטן אַוואָען
אין מייל אַריין און האט מורא צו בעגעגעגען זיך דארטן מיטן אלטן
גערצענשטיינגען.

דער אלטער גערצענשטיין האט נישט לייב, אז מען פארט קיין
אַמעָרִיקָע.

און אין אַוילְעַ אָרוּם שטייט ער שוין דארטן פארן יונגן בוכ-
האלטערם טיש, קוּקֶט ווי יונגעַ דרייט די טי מיטן לעפֿעלְעַ און הערט,
ווי ער זאגט:

"פֿאָרָן קָאָן מעַן דָּוָרָךְ בְּרַעֲמָעַן אָוֹן דָּוָרָךְ לִיְבּוּי, שִׁיפָּן גַּיְעַן אָפְּ
צּוּוִי מְאָלָּא וּוְאָרָךְ. אָוֹן פֿאָרָן אַגְּעַנְתָּן דָּאָרָףְּ מַעַן זִיךְ הַיְתָן, ווי פֿאָרָן
מְלֵאָךְ-הַמּוֹתָה."

IV

אין אַפְּאָרָן חַדְשִׁים אָרוּם האָט מלך שטעלמאָר, פֿוֹנְקָט ווי פֿינְיַע
דער סָאוּרְוָעָר, פֿאָרְשָׁלָאָגָן די פֿעַנְצָטָעָר פֿוֹן זִיְן שְׁטוּבָן אָוֹן האָט זִיךְ נָאָכָּ
אַמְּאָלְעַ גּוֹט אַוְיסָגָעַרְעַכְנָט, דָּוָרָךְ וּוּסָעָר אַזְוָעָג צוּ פֿאָרָן
דער בּוֹכָהָאַלְטָעָר אַלְיַיְן האָט פֿאָרָן אַיְם אָוֹן דָּעַם ווּיְבּוּ
זִיְגָעַם אָוֹן די אַוְיְגָן אַרְיִינְגְּגָוּקָט אָוֹן האָט אַיְם מָוֹת צּוּגְעַגְבָּן:
"מְאָלְאָדְצָעָ, רַיְנָן ווי גָּאָלָד, נו אַרְוִיףְּ אַוְיְפָן ווּאָגָן אָוֹן הַיְדָעָ
אַוואָעָק..."

און אַלְיַיְן אַיְזָ ער נָאָךְ אַינְאִינְגָעָם מִיטְ עַטְלָעֶכְעַ ווּיְבּוּר נָאָכְדָעָם
געשטעאנְגָעָן בַּיִּי דָעָרָ פֿאָרְלָאָזָטָעָר שְׁטוּבָן אָוֹן האָט מִיטְ די אַוְיְגָן די פֿוֹר
בָּאָגְלָאָטָעָט. דָאָס הַאָרֶץ האָט, אַפְּנִים, אָיְם אַיְם גַּעַשְׁפְּרוֹנוֹגָעָן פֿוֹן גַּלְיַיק, האָט
ער פֿרִיאַלְעַךְ אַכְאָפְּ גַּעַטָּאָן פֿאָרָן די אַקְסָלְעַן אַיְגָעָם אַגְּעַנְתָּן שְׂטִיעַנְדִּיקָן
בחור אָוֹן אַיְם טְרִיאַסְלָעָן אַגְּגָהוּבָן:

"נוּ, אַבָּא, ווּעַן פֿאָרְסָטוּ?"
דער אלטער גערצענשטיין האָט ווּעַגְן דָעַם טָאָקָע אַשְׁטִיקְ צִיְיט
ニישט גַּעַוּוֹסְט.

נאָר אָוֹן גִּיכָן זַעַגְעַן אָיְגָעָם אַקְיַיְלָן שְׁבַת-צְוָנָאָכָטָס אַוְיסָגָעַפְּאָלָן
די עַרְשָׁטָעָ סְלִיחָות. אָרוּם האַלְבָעָ נָאָכָט האָט מַעַן זִיךְ צּוֹם אַלְטָן גַּעַר-
צְעַנְשְׁטִיינְגָעָן צְוּנוֹפְּגַעְקָלִיבָן אַיְן קְלִיְיזָ אָוֹן מִיהָאָט זִיךְ אַרוּמְגַעְקוּקָט:

“ס’גייט אָפּ צוֹ אַמְגִינְן טַקְעַ אֶת דָּעַר מֵלֵךְ שְׁטָלְמָאָךְ אָונְ נָאָךְ
איינער אָן אַרטִיקָעַר יַיְד אַחֲזָן, וּאָס הָאָט זַיְקַ, אַלְעַ יַאֲרַ, עַרְגָּעַץ-וּוּהָיַן
פָּאַרְדוֹנוֹגָעַן אוּףּ יִמִּים-נוֹרָאִים”.

יַיְדָן וּנְבָעַן גַּעַשְׁתָּאַגְּנָעַן מִיטּ שְׁעַמְעוֹדִיקְ-שְׁמַלְיָאַלְדִּיקָעַ פָּנְגָּמָעַר אָונְ
הָאָבָּן זַיְקַ צָוּמַעְן עַרְשָׁתָן מָאָלַ אַיְן לְעַבְּנַן דָּעַרְפָּלַטְ, וּיְיַוְם-טּוּבְּנִיקָעַסְ :

“וּוּהָיַן קְלָעַרְטַּעַטְ מַעַן, אַשְׁטִיגְגָּעַרְ, פָּאַרְן אוּףּ יִמִּים-נוֹרָאִים ?”

אַפְּרַעְמָדָעַר סָוחָרְ, וּמַעַן סְאיַיְן צְוָפְּעַלְקִיךְ אַוְיסְגָּעַקְוּמָעַן אוּףּ מָאָרְגָּן
צָוּ זַיְן דָּא אַיְן דִּי מִילָּן, הָאָט עַס נָאַכְדָּעַם אַיְםְ הַיְפָשָׁן וּוּיְטָלָעַן שְׁטָעַטְ
צְעֻפְּוִיקָטְ :

“גְּרִיְיט-צָוּ עַלְיוֹתְ, מִיסְטִיפְּקָעַ פָּאַרְטַּעַטְ צָוּ אַיְיךְ אוּףּ יִיְמְ-טּוּבְּ”.

אָונְ דָּעַר אַלְטָעַר גַּעַרְצָעַנְשָׁטִיןְ, דָּעַר אַמְּאַלְקִיעַר דִּיטִּישְׁ, הָאָט זַיְקַ
נָאָךְ אַלְעַץְ עַפְּעַס וּיְ נִשְׁתְּ וּוּסְנִידְקַ גַּעַמְאָכְטַ אָונְ קִיְּן הַכְּנוֹתְ נִשְׁתְּ
אַרְיִיסְגָּעוֹזְיַןְ.

צָיְ הָאָט עַר גַּעַקְעַרְטַּעַטְ, אֹוּ עַמְעַצְעַרְ אַיְן שְׁטָעַטְ וּוּעַטְ פָּאַלְןְ אוּפְּנַן
שְׁכָלְ אָונְ וּוּעַטְ פָּוּן עַרְגָּעַץ אַרְאַפְּבָרְעַנְגָּעַן אוּףּ יִמִּים-נוֹרָאִים אַפְּרַעְמָדָעַר
גַּעַדְוָנְגָּעַןְ יַיְדָן ?

צָיְ, אָפְּשָׁוּרְ, הָאָט עַר זַיְקַ גַּלְאַטְ אַזְוִי נִשְׁתְּ גַּעַלְיוֹבְטַ, אָזְ זַיְן
קְלִיְּןְ שְׁוֹלְבָלְ זַדְלַ שְׁתִּיןְ אֹומְ יִמִּים-נוֹרָאִים פּוֹסְטַ, אָונְ הָאָט זַיְקַ סְוּמְךְ
גַּעַוּעַן אוּףּ אַנְסְ ?

אַקְאַרְשָׁטַ עַרְבָּ רָאַשְׁ-הַשְׁנָהְ, וּוּעַן צָוּ זַוְּ-זַעְצַ-זַיְקַ אַיְ שְׁוִין גַּעַבְּלִיבְןְ
נִשְׁתְּ מַעַרְ, וּיְ אַפְּרַעְמָדָעַר שְׁעָהְ, הָאָט עַר גַּעַהְיִיטְ דָּעַם פָּאַעְטָאַן שְׁפָאַגְּנָעַןְ,
זַיְקַ אַרְיִינְגְּגָעַעַצְטַ אַיְםְ אַפְּרַעְמָדָעַר, אַיְינְגָּהְיִוקְעַרְטָעַר אָונְ וּוּאַרְעַם
אַנְגָּעַטְגָּעַנְעַר אָונְ אַיְזְ עַרְגָּעַץ-וּוּהָיַן דִּי מִיסְטִיפְּקָעַר בְּאַלְעַבְּאַטְים אַוְיפְּ
יִוְם-טּוּבְּ נָאַכְגָּעַפְּאַרְןְ.

אָינְ מִיסְטִיפְּקָעַ זַעַנְעַן גַּעַבְּלִיבְןְ נִשְׁתְּ מַעַרְ וּיְ אַסְטָרְ-חִיהְ דָּעַר
קְרֻעְמָעַרְינְסְ יִינְגָּלְ אָונְ גַּעַרְצָעַנְשִׁיטִיןְ בּוּכְהַאַלְטָעַרְ. דָּעַר עַרְשָׁטָעַר דָּעַרְ
פָּאַרְ, וּאָס צּוּלִיבְ פָּאַמְעַרְיָקָעַ הָאָט עַר אַיְמְ גַּעַוּעַן אַפְּרַעְמָדָעַר,
בָּאוּוּיְזְן זַיְקַ אַיְן שְׁטָעַטְלַ אַיְזְ פָּאַרְ אַיְםְ גַּעַוּעַן אַסְכָּנָהְ, אָונְ דָּעַר בּוּכְ
הַאַלְטָעַרְ, גַּלְאַטְ אַזְוִי. קִיְּן אַיְבָּרִיךְ פְּרוּמָעַר אַיְזְ עַר דָּאָךְ פָּוּן תְּמִידְ אַיְן
בִּשְׁתְּ גַּעַוּעַן. חֹזְן דָּעַם, הָאָט עַר גַּעַהְאָטְ, נָאַרְשָׁעַ גַּעַדְצָנְקָעַן אַיְן
“פְּדָאיְ, הָאָט עַר גַּעַזְאָטְ, צָוּ זַעַן, סָאַרְ אַן אַוְיסְטָעַן הָאָט אֹומְ

ראש-השנה אַפָּרְלְאָזֶט שטעטט מיט צוויי פוטטע געשלאַםגען לתיא-מדרשין".
ס' האָט זיך גענומען זעצען די ער-ראש-השנה דיקע אייליך פרומע
זון. דער בוכהאלטער האָט אַפְּגַעֲגַעֲבֵן אַפָּר בָּאַפְּגַעְלָן אִין די מיַלְן, ווֹאָס
האָבֵן באַלְד אָן זיינַה השגהה שווין אויף גאנַץ רָאש-השנה זיך גענומען
טריסלען, אָן אלְיַין האָט ער פָּאַרְשָׁלָאָסְן די קָאנְטָאָר אָן אַיז אַזְוּקָ
געגאנְגָעָן אַיְנָעָר אַלְיַין אַיְבָּרָן שטעטַת. ס' אַיְן דָּאָרְטָן דָּוּרְכָּאָוִיס גַּעֲוָעָן
שטיַּל אָן פּוֹסְט. אויף טְרִין פּוֹן גַּעַשְׁלָאַסְעָנָעָה היַזְעָר זענען גַּעַהַגְּנָעָן
שְׁלַעַשְׁלָעָן. דָּא אָן דָּאָרְטָן הָאָבֵן הַיְנָעָר אַרְוּמְעֻשְׁפָּאָנָט, ווֹי אויף די שְׁפִיצָ
פִּינְגָּר, נִישְׁתְּגָּלְבִּיט דָּעַר שְׁטִילְקִיט, אַרְוִיסְגְּזִינְגָּן ווֹי ווֹיִיט מַעַגְּלָעָ
די קָעְפְּלָעָן אָן גַּעַוְאָרְפָּן אַיְבָּרְגַּעְשָׁרְאָקָעָנָע בְּלִיקָּן אויף רַעֲכָטָן אָן
אויף פִּינְקָס, אִין אַיְנָעָר אַפָּרְלְאָזֶט עַגְּנָעָר שְׁטוּבָה האָט מעַן פָּאַרְגָּעָס אַרְיִינְ
לָאָן די קָאָז. זַי האָט זיך דָּאָרְטָן גַּהְוִיְקָרְט בִּי די דָעַר טִיר אַומְעָטִיק
גַּעַמְיָאָקָעָט.

דָעַר בוכהאלטער אַיְן צְגַעַגְּנָעָן צַו דָעַר קְרוּמְעָרִינָס אַוְיסְגָּעָ
אַשְׁעַנְעָר שְׁטוּב אָן האָט אַגְּנָעָקְלָאָפְט אִין פָּעַנְצָטָר:
„ברון, קּוֹם אַרְוִיס אַבְּיִסְלָם.“

אָן די בחורִים, ווֹאָס האָבֵן זיך אַמְּלָי בִּידָע צַו די עַקְוָאַמְעָנָעָס
גַּעַרְגִּיט, זענען גַּעַגְּנָעָן בִּידָע אַרְיִיף דָעַם בָּאָרְגָּג, צוֹישָׁן דָעַם פָּאָרָ
לָאָזָטָן מִיסְטִיפְּקָעָ, גַּעַגְּנָעָן פָּאַמְעָלָעָן אָן גַּעַשְׁמָעוּסָט מְפֻחָה זיך,
פָּאַרְלְאָזֶט שְׁטוּטָן אָן מְכוֹחָ יַדְן:

„אָט צַוְיַי בָּאָדָרְפָּן דָּא בְּלִיְבָּן אַלְעָ שְׁטַעַלְעָן; מַעַן דָּאָרָף זַי
וּוְאָכָן... פְּשָׁוֹט וּוְאָכָן.“

אָן בִּידָע האָבֵן דָאָך גַּעַפְּלִיט אַגְּנָדִיקָע חַרְתָּה, אַחֲרַתָּה פָּאָרָן
שְׁטוּטָל, אַחֲרַתָּה אויף זיך אַלְיַין אַלְעַמְאָי זַי זענען דָא גַּעַבְּלִיבָן אָן
אַיְנָעָר אַרְגָּעָץ אויף רָאש-השנה נִשְׁתְּגָּתָעָרָן, אָן גַּעַשְׁוִיגָן האָט זיך מְאַדְנָעָ
אַומְעָטִיק, בענְקָעָנְדִיק.

דָּאָרְטָן פּוֹן אוּבָן, אִין עַק בָּאָרְגָּג, לְעַבְּנָן די פִּיר סְלַוּפָּעָס, ווֹאָס
הָאָבֵן גַּעַשְׁטָעַקָּט אִין הַפְּקָר גַּעַלְאָזָטָן פְּלַאָצָן פּוֹן הַינְּדָע דָעַר אַלְמָנוֹס אַפָּ
גַּעַבְּרָעַנְטָעָר שְׁטוּבָה, האָבֵן זַי זַי אַפְּגַעֲשָׁטְעָלָט, אָן דָעַר בוכהאלטער האָט
בָּאַמְעָקָט דָאָס גְּרָאָז, ווֹאָס הַיְבָט אָן דָעַם פְּלַאָצָן צַו בָּאַוּאָקָסָן.

„זַי נָאָר, זַי נָאָר, האָט ער גַּעַזְגָּטָמָט, גְּרָאָז, ווֹי אויף אַ בִּיתָ
עוֹלָם, אויף אַ קְבָּרָה.“

און פֿלוֹצִים הָאָט עַר זִיךְ פֿאָרְטְּרָאָכֶט. עַר הָאָט זִיךְ אֲוּוּקְנַעַשְׁתְּעַלְּט
מִיטְן פְּנֵים קִין מַזְרָה. זִיךְ פֿאָמְעַלְּעַד פֿוֹנְגְּנוּדְעַרְגְּשָׂאָקְלָט אָוּן הָאָט פֿלוֹצִים
אֲנְגַּעַהוַיְבָן צַו דָּאוֹנְגָעַן מִיטְ אַטְרְיִיעִיקָּן נַסְחָ פָּוּן רָאַשְׁ-הַשְּׁנָה:

„ה' צְבָאות עַמְנוּ מַשְׁגַּב לְנוּ אֱלֹהִי יַעֲקֹב סָלהּ.“

„ה' צְבָאות עַמְנוּ מַשְׁגַּב לְנוּ אֱלֹהִי יַעֲקֹב סָלהּ.“

סְאַיּוּ גַּעֲוֹעַן שְׂטָאָקְ-נַאֲכָט, אָוּן סְחָאָטְ עַרְגָּעַץ וּוּוּהִן אֲוּוּקְנַעַבְּרָעַנְט
אֲוּוּיְטָעַר עַק הַיְמָה. וּוּיְטָ, וּוּיְטָ, רַעֲכָטָס פָּוּן פֿוֹסְט פֿאָרְלָאָזְוּעַנְטָם מִסְטִיפְּקָע
הָאָבָן זִיךְ אֲוּוּקְנַעַצְוִינְגָן דִּי בְּרִיְיטָ נִישְׁתָּ גַּעַקְעָרְטָעָ שְׁמִיתָה-פֿעַלְדָּעָר
אָוּן הָאָבָן עַרְגָּעַץ-יוֹ דְעַרְגְּרִיכְטָ אֲוּוּיְטָעַר שְׁטָעַטָּלָ מִיטְ אָן אַיְבְּעַרְפְּלִיטָ
בְּאַלְיִיכְטָעַנְטָם בִּית-מְדָרְשָׁ, וּוּ סְהָאָבָן פְּרוּם גַּעַדְאָוְנוּט אָוּן מְשֻׁבָּה גַּעַטְאָן
רָאַשְׁ-הַשְּׁנָה דִּיקְ שִׁימְעַרְנְדִיקָּעָ יִדְן. וּוּיְטָ אִיז גַּעֲוֹעַן אַהֲיָן, צַו יְעַנְעַם
שְׁטָעַטָּלָ, אָוּן פָּוּן אָוְנָטָן, בִּים בְּרִיקָ, זְעַנְעַם שְׁוִין בְּאַלְיִיכְטָן גַּעַשְׁתָּאָנְעַן
דָּעַם אַלְטָן גַּעַרְצָעַנְשָׁטִינְס בִּידָעָ מַילְאָן אָוּן הָאָבָן וּוּאַכְעָדִיק זִיךְ גַּעַטְרִיְיסְלָטָ.

אַגְנָה אַלְט

וִינְצָ

7	אַגְרָם וּוְאַקְזּוֹבֶל
95	דָעֵר טַוְיבָעָר
125	יוֹרְדִים
139	דָרוּבָ
155	דָעֵר לְעַצְטָעָר רָאשׁ-הַשְׁבָה.